פרשת **וירא** תשפ"ו לפ"ק | גליון א'ת"כ, שנה כ"ט

קול התאחדותינו

יו"ל ע"י התאחדות האברכים דחסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

בני ברק יצ"ו

ואברהם היו יהיה לגוי גדול

בית מסחר הגדול שבעיר הומה אדם, כאשר הגיע יום השוק, תכונה והמולה רבתי שררה בחללה, זקנים עם נערים עומדים בתווך כשכל אחד מודד לעצמו את מלבושו הראוי לו.

בין שאון האנשים היו ניכרים שני אנשים, צעיר וזקן, הזקן בדק את מידתו של כל בגד ובגד וארך זמן רב מאוד עד שהוא בחר לו את הבגד שהיה מעוניין לקנותו, ולעומתו הצעיר בחר במהירות את הבגדים, ולא בדק בעיון את מידתם וקנה בגדים רבים.

פנה אליו הזקן ושאל אותו: מדוע מהרת לקנות היום, ומדוע קנית בגדים כה רבים, הסביר לו הצעיר: יש לי ב"ה משפחה גדולה ברוכת ילדים, ואשר על כן אף אם הבגד לא יתאים לאד הבנים הוא יתאים לאחיו, ואם לא יתאים עכשיו הוא יתאים בעוד כמה חדשים, נמצא שאינני צריך לדקדק כל כך, כי כל הבגדים יביאו לי תועלת בעתיד.

והנמשל מובן, דהנה מודעת זאת שכל תפילה עושה רושם למעלה, ומעולם לא היתה תפילה ששבה ריקם, דאף אם לא מועילה מיד, הוא מביאה ברכה לאחר זמן, אם לא למקרה שעליו מתפללים היא תועיל למקרים אחרים.

ובזה מבאר המגיד מדובנא את מאמה"כ "וה' אמר המכסה אני מאברהם אשר אני עושה, ואברהם היו יהיה לגו גדול", ולכאורה אינו מובן סמיכות המקראות אהדדי.

אכן לדרכינו יובן דהנה רשעותם של אנשי סדום ועמורה היתה רבה, וגלוי וידוע לפני הקב"ה שתפילתו של אברהם לא תועיל להצילם, אולם מכיון שעתיד הקב"ה להעמיד את כל עם ישראל לדורי דורות, נמצא שתפילה זו תועלתה מרובה, אם לא מיד הרי הוא לדורות הבאים, ולכן הודיע הקב"ה לאברהם את אשר יקרה, כדי שהוא יעמוד בתפילה ויתחנן מעומק לבו, והדבר יביא תועלת מרובה לבניו לעתיד לבוא.

ומתאמרא משמיה דהרה"ק מלעכאוויטש זי"ע לפרש מאמרם ז"ל (אבות פ"ה מ"ג) "עשרה נסיונות נתנסה אברהם ועמד בכולם", דאין עמידה אלא תפילה, דאברהם אבינו ע"ה עמד בעשרה נסיונות בזכות התפילות, והיא שעמדה לאבותינו ולנו דישראל אין כוחן אלא בפה ועל כן נפרוש כפינו בתפילה ותחנונים קדם שוכן מעונה שיציל נפשותינו מן כל הנסיונות הקשות ונזכה לראות במהרה בישועתן של ישראל בהתגלות כבוד שמים עלינו בביאת משיח צדקינו בב"א.

תוכן העניינים

לקח טוב ..... א
דבש תמרים - לקיטת תמרים ..... ב
קדוש יאמ"ר ..... ג
בשפתי צדיקים - לשון חכמים ..... ד
פרפראות לחכמה - דורש טוב ..... ה
שברי"ר רפב"ן ..... ו
פינת יקרת ..... ז
חוקים להורותם ..... ח
פשיבכהלכה ..... ט
לזה ההילולא ..... י
דבר בעתו ..... יא
פשולחן מלכים ..... יג
דברות קודש ..... יד

להכנסת מודעות, מזל טוב, הנצחת שם, לעי"נ, אפשר לפנות:
להר"ר **אלטער אשר אנטשיל אילאוויטש** הי"ו
052-7648437

כל הזכויות שמורות ©

שיר המעלות לשלמ"ח

חן וחסד יתן ה' אלקינו, ברכת שפע טוב תטופנה שפתותינו, לדידינו החשוב המשמש בקודש
ידשיבו של כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א לעמוד בישרתו לשאת משא הקודש בפרט ובכלל
יאתה לו התודה על שהגה ברוחו להרוות צמאון אנ"ש בשיחות קודש העלים על שולחן שלכ"ק
מזכה את הרבים בכל אתר ואתר בעמדו לפנינו בכל עת כי מן הבאר ההוא ישקו עדרי עדר ה

ידידינו ברוך הכשרונות איש האשכלות איש אשר בו רוח חיי"ם, וה' נתן חכמה לשלמ"ה
חיי"ם שיש בו אהבת תורה ויראת שמים, שפע מהלכים בשיר המעלות לשלמ"ה
מסור בלנ"ח לשמחותינו ולקהילתינו הק'

הרב ר' חיים שלמה פישער חי"ז

משב"ק ונאמן ביתו
של כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

שהשמחה במעונו, רוממות קל בגרונו, וקול ששון בארמונו,

באירוסי בתו החשובה והמהוללה שתחי'
למזל טוב בשעה טובה ומוצלחת

עב"נ הבחור החשוב ארי שבחבורה, מופלג בתורה ויראה טהורה, נודע לתהילה ולתפארה
החתן **משה דוב** נ"ו
בן הרה"ג ר' **ארי' אשר יצחק אינדיג** שליט"א
מו"ץ בקהילתינו הק' בקרית יואל יע"א

וצרופה בזה ברכתינו הפרובה, בכל לשון של הודאה וחיבה, שמשפחה זו יושפע לה רב ברכות
ושובע שמחות, ורב תענוג ונחת, וישכל ויצליח בעבודת הקודש בהרחבת קרן התורה והחסידות
מעלה מעלה, במעשי ידיו הברוכים המפורסמים לשם ולתהילה, ועד רבות בשנים יזכה לעמוד
לימין קדשו של מרן רבינו שליט"א ולהרוות צמאון עם סגולה, ובשכר זאת יזכהו קל נורא עלילה,
שיתאחדו על שולחנו תורה וגדולה, עד כי יבוא שילה, בב"א.

הרוחצים למען שמו בשמחה ובחדוה

מערכת "קול התאחדותינו" באה"ק	מערכת "קול התאחדותינו" באה"ב

חכמה נפלאה וענין רב ועצום בעבודות השי"ת היה טמון בשאלת אברהם על המילה

וירא אליו ה' באלני ממרא והוא ישב פתח האהל כחום היום. וברש"י ז"ל: "**הוא שנתן לו עצה על המילה לפיכך נגלה אליו בחלקו**". רבים תמהו, **היתכן שיהיה קדוש ומנוסה כאברהם אבינו מסתפק אם לקיים דבר ה' עד שהוצרך להתייעץ בדבר,** ועוד עם אנשים כענר אשכול וממרא. אמנם כוונת אבינו הזקן בשאלת העצה היתה "**חכמה נפלאה וענין רב ועצום בעבודות הש"י**", והוא כי דבר המילה באמת היה נסיון גדול רב ועצום לזקן בא בימים כמוהו, וחשב אברהם אבינו כי בעשותו הדבר הזה בוודאי יגדל שמו בגוים כי הוא עבד ה' ואוהבו הנאמן, **והנה מדרך החסידים האמיתיים להסתיר דבריהם, וחי' במחשך מעשיהם מהבריות עד היכן שאפשר, לבלתי רום לבבו מחמת כבוד הבריות ומהחזקתו בעיניהם לחסיד ובעל מעשה רב.**

לכן התחכם לשאול בעצה על הדבר, ויראה מזה כי עדיין אינו מוחזק בצדקותו, ואין לבבו נאמן ושלם כראוי לאלקיו, וגם אחרי עצתם איך שתהיה יקל קצת יראתו בעיניהם, [שיאמרו] כי לא בלב שלם עשה הדבר רק על פי עצה ועל דברת בני האדם שמע לדבר ה'. ואפילו אם תהיה עצתם לבלתי שמוע דברי ה'. והוא לא יאבה ולא ישמע לדבריהם, והמול ימול, **עם כל זה על כל פנים יאמרו כי מראש הדיבור אליו, מידי ספיקא לא נפיק, והיה שקול בעיניו אם שמוע ישמע לדבר ה' או לא".**

נועם מגדים

מאויבי תחכמני לקיים "שויתי ה' לנגדי תמיד"

וירא אליו ה' באלוני ממרא והוא ישב פתח האוהל. שמעתי בשם מוהר"ר נחמן קאסיווער, שהוכיח לבני אדם על שאינם מקיימים את ה"שויתי ה' לנגדי" גם בעוסקם בסחורה, במשא ומתן. וכי תימא, איך אפשר לקיים זאת וכו', **הנה תברא בצידה דהלא בהיות האדם יושב בבית הכנסת ומתפלל לפני ה', אפשר שיחשוב אז בעסקיו וכל מיני משא ומתן, אם כן הוא חדין איפכא נמי אפשר, ודפח"ח.** וזה יש לרמז: "**וירא אליו ה' באלוני ממרא**" בשווקים וברחובות, דהיינו, שידע האדם את ה' בכל דרכיו, גם בצאתו לעסקיו וכדומה, וכי תאמר, שאין הדבר אפשרי, לכך אמר: "**והוא היצר הרע ישב פתח האהל**" בבית הכנסת, בעת תפלת האדם, שמפתה אותו ומעלה בדעתו לחשוב אז בכל מיני משא ומתן, אם כן הוא הדין איפכא נמי אפשר.

תולדות יעקב יוסף

הכפרה המעולה הוא ע"י ש'יתן למכהו לחי'

ואקחה פת לחם וסעדו לבכם אחר תעבורו. איתא במדרש עה"פ (איכה ג, ל) "**יתן למכהו לחי ישבע בחרפה**" זה השותק למחרפו וסובל את חרפתו, נותן את הלחי למכהו שיכה אותו כרצונו ומעביר על מדותיו, ועי"ז "**מעבירין לו על כל פשעיו**" (ר"ה יז.) כי כבר נתכפרו לו במה שסבל וקיבל את חרפתו באהבה, וזהו: "**ישבע בחרפה**", עד כאן. וזהו הרמז בפסוק: "**ואקחה פת לחם וסעדו לבכם**" **יכולים אתם לעשות לבכם, ואינכם צריכים להתענות לכפרת עונות, כי "אחר תעבורו" שיש בכם מדה טובה של 'מעביר על מדותיו' שמעבירין לו על כל פשעיו.**

נועם מגדים

[וראה מש"כ ב'שמח משה' פר' מצורע (עמ') על אמז"ל (אבות א, יז) 'ולא מצאתי לגוף טוב אלא שתיקה', עפמש"כ הרמ"ק בספר תומר דבורה "שיאמר האדם: מה לי לסבול יסורים הממרקין, או להתענות ולהסתגף כו', יותר טוב אסתגף בבזיון בנ"א וחרפתם לי, ובזה יכופר עוני, וכמ"ש במדרש כונן על הפסוק 'יתן למכהו לחי ישבע בחרפה' וכו', וז"ש: 'לא מצאתי לגוף טוב' רצ"ל עבור הגוף טוב שלא יחלש 'יותר משתיקה' עיי"ש. וכ"כ ב'הנהגות ואזהרות מרבי דוד לידא' (אות לא): "**היה מורגל בפה קדוש האר"י ז"ל שהיה אומר שכל התשובות שבעולם, המעולה שבכולם היא סבול העלבונות וחרופים ונדופים כו'**, כי אם יסגף אדם עצמו לבד, יחליש גופו ויבטל מדברי תורה כו', אמנם זה יאכל וישתה ויעבוד את ה', והעונות מתכפרים כו']

מסירות נפש בכח מכפרת כאילו היתה בפועל

ויעקד את יצחק בנו וגו'. בספר "כסא דוד" להרב חיד"א זצ"ל (דרוש טז) מביא מדרש סתום בזו הלשון: "**בשעה שעקד אברהם אבינו את יצחק בנו, אמר: רבוש"ע, תן לבני עשרת ימי תשובה**". והוא תמוה. ונראה ע"פ מה שמבואר בזוה"ק (במדבר קכא.) שישנן עבירות שאינן מתכפרין כי אם במיתתו של האדם, **אולם אם מקבל עליו מסירות נפש אמיתית, נחשב לו כאילו מסר נפשו בפועל ממש וחקב"ה מכפר לו עוונותיו,** עיי"ש. והנה כי כן, מסירות נפשם של אברהם ויצחק בשעת העקידה בכח, נחשבה להם כאילו נעשה הדבר בפועל ממש, ובאותה שעה הבין אברהם שמסירת נפש בכח נחשבת לכל אדם כמסירת נפש בפועל, ונעשה כבריה חדשה, לכן ביקש אברהם: "**רבונו של עולם תן לבני עשרת ימי תשובה**" **ביותר לתשובה,** [ובהם יזכירו זכרון העקדה ויציירו בנפשם קבלת מסי"פ] **ויתכפר להם כל עוונותיהם כולם.**

בני יששכר (תשרי מאמר ב סי' כו– כז)

זהרורי אורה
מספרים הקדושים,
בפרשה יפה נדרשים

תורה ותפילה

לאמץ ידים בבחינת עיתנים
בתורה ותפילה עמודי עולמים,
הצריכים חיזוק כל הימים

תורה

בקדושת לימוד הגמרא יזכה שיתראה אליו הש"י

וירא אליו ה' באלני ממרא וכו' וירא ה' אל אברהם אין כתיב כאן, אלא וירא 'אליו' ה', דמקום הניח הכתוב לפרש **שכל איש ישראל באשר הוא יכול לבוא אל המדרגה הזו אשר יראה אליו ה'**, וזה ע"י עסק התוה"ק הנרמז בתיבת **אלנ"י** גימטריא **גמר"א**. (שניהם עולין י' במספר קטן).

הרח"ק מהר"ם מנאדבורנא ז"ל

המאור שבתורה מרפא מהרהורים שאינם טובים

יוקח נא מעט מים ורחצו רגליכם", שמעתי בשם המגיד נ"י [הרה"ק רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב זללה"ה] על דרך דאיתא (ב"ק יז.) **'אין מים אלא תורה'**. וזהו שנאמר: 'יוקח נא מעט מים' דהיינו התורה, ואז: **'ורחצו רגליכם'** דהיינו הרגיליות שלכם, שאתם מורגלים בה.

ברית אברהם

כל מה שלומד יהיה בעיניו למעט ועי"ז המאור שבה יחזירו למוטב

יוקח נא מעט מים ורחצו רגליכם וגו'. על דרך **ששמעתי בשם אחד קדוש מדבר,** כי האופן המובחר לאדם להיות לומד מעט ואוכל הרבה, כלומר **שכל מה שלומד יהיה בעיניו למעט, ומה שאוכל, אפילו מעט יחשב בעיניו להרבה,** ע"כ שמעתי. ויוקח הוא מלשון לימוד, כדכתיב (משלי ד, ב) כי לקח טוב וגו', ומים רומז לתורה, כמאמר חז"ל (בבא קמא יז.) אין מים אלא תורה, כדכתיב (ישעיה נה, א) כל צמא לכו למים. וזהו שאמר הצדיק אברהם 'יוקח נא מעט **מים',** שכל מה שתלמדו, אפילו הרבה יחשב בעיניכם למעט, ועל ידי זה **'ורחצו רגליכם'** מעבירות שאדם דש בעקביו, כי המאור של תורה מחזירו למוטב (איכ"ר פתיחתא ב), ועם כל זה **'וחשענו תחת העץ',** להיות נשען ודבוק בצדיק ותלמיד חכם המכונה בשם עץ, כדאיתא בזוהר הקדוש (פינחס רלו.) ובפירוש רש"י בפרשת שלח בפסוק היש בה עץ, עיי"ש.

ייטב לב

בפשטי תורה יטהרו הגוף, וישענו תחת עץ החיים שהיא התורה, ובפנימיות התורה יסעדו הנשמה

יוקח נא מעט מים ורחצו רגליכם והשענו תחת העץ, ואקחה פת לחם וסעדו לבכם כו'. עוד ירמוז ענין הנוגע למלאכים **שיקחו מעט מים שהיא התורה,** ולהיות כי התורה יש בה בחינת הפשט ובחינת הפנימיות, והנה המלאכים שבאו בדמות אנשים הוא גוף שברא להם ה' רוחני מהגלדת האווירים (פי' כדי שיתראו בדמות אנשים), ובערך עצמות המלאך יחשב גוף ויתיחם אליו בחינת רגל כידוע הטעם ליודעי חן, **ורמז להם שיקחו מעט מים מפשטי התורה ויטהרו בו רגליהם שהוא בחינת גוף הניכר עליהם, וישענו תחת העץ שהיא התורה שנקראת עץ חיים** (ויק"ר לה ו) ולזה אמר 'העץ' בה"א הידיעה. גם אמר להם **שיקחו פת לחם הוא בחינת פנימיות התורה ויסעדו בו פנימיותם,** והוא אומרו **'לבכם'** כו'.

אור החיים הק'

לזכות לחכמה, יפנה לעסק התורה מיד בקומו, ועי"ז ישבר כח היצר, ויזכה לאור בהירות והשפעות גדולות

השמש יצא על הארץ ולוט בא צוערה. בהקדים ע"ד הרמז **'כיצד עלה בכבש'** פירוש כיצד עולה ממדריגה למדרגה, ומפרש **'פנה לסובב'** פירוש שיפנה עצמו לסביבות ישראל להשפיע להם די צרכיהם, **'דרומית'** רוצה לומר הרוצה לבא אל החכמה כמו הרוצה להחכים ידרים, **'מזרחית'** פירוש **מיד בקומו בבוקר לא יפנה רק אל התורה שמזה יבא לו שיזריח אור גדול.**

וזהו **'השמש יצא על הארץ' פירוש כשיבא הבהירות על הארץ הוא הגוף על ידי עסק התורה, 'ולוט בא צוערה' רוצה לומר יצר הרע הנקרא לוט – 'בא צוערה' מלשון מצער שנעשה מצער וקטן * 'מזרחית צפונית' פירוש עם האור הזה יכול להשפיע השפעות וטובות גדולות** כו'.

לקוטי שושנה (ד"ה קדם ידעתי מעדותיך)

הדרכה ישרה וברכה שלימה ללומדי התורה

כי ברך אברכך והרבה ארבה את זרעך כככבי השמים וכחול אשר על שפת הים וירש זרעך את שער אויביו. אמרתי, **'ברך אברכך'** היינו פלפול התורה שנאמר עליו (נדרים לח ע"א) משה רבינו ע"ה נהג טובת עין ומסרו לישראל, שנאמר 'טוב עין יבורך', **'והרבה ארבה את זרעך'** רוצה לומר שיהי' לומדים זה עם זה ההיפך מבד בבד, שיהי' שנים יושבים ועוסקים כל אחד בפני עצמו וזהו בד בבד, אבל ההיפך **'הרבה ארבה' שיהי' מדיינים אלו עם אלו ומשמחים הקב"ה בפלפולם,** ויהיו **'ככוכבי השמים'** בגדלם, **'וכחול'** בענותנותן.

דרשות חת"ס (ב' תג ע"ב)

מירון אפרעיט #4

ב ס"ד

ריזן אפאראט אין עירפארט אויף דאנערשטאג תולדות

צום ערוואַרטונג אז א ריזיגער ציבור פון טויזנטער אידן וועלן אנקומען בפשך דאנערשטאג תולדות - פון פרי פארטאגס ביז פארנאכטס - צום עירפארט אין ארץ ישראל, ובפרט ווען ס'איז א יום הקריאה וואס פ'ליינט אין די תורה און דער ציבור וועט זוכן א באקוועמע פלאץ, זענען די עסקנים פון ארה"ק אראפגעפארן צום עירפארט און האבן אויסגעארבעט אז אלעס זאל זיין צוגעשטעלט אויף א ברייטע און הערליכע פארנעם בס"ד. עס וועט אראנדזשירט די פאלגענדע:

עירפארט אויפנאפע

די עסקני הנסיעה וועלן האבן א ספעציעלן צענטער אין עירפארט אויפצונעמען די חשוב'ע געסט בכבוד הראוי, און געבן פאר יעדן די פאסיגע אנווייזונגען אדער הילף.

שחרית סטאנציע

עס וועט אויפגעשטעלט א ספעציעלע באקוועמע פקום וואו דער גאנצער ציבור וועט אי"ה קענען דאוונען שחרית, מיט כסדר'דיגע מניינים לתפילה און קריאת התורה. נאכמיטאג וועט פען דארט דאוונען מנחה.

טעיפה רחבה

בפשך אלע שעה'ן פונעם טאג וועט דארט אויך זיין צוגעשטעלט לייכטע טעיפה און טרונקען פאר אלע געסט וואס קומען אן.

"פארמיטאג באסעס" קיין ירושלים

בפשך די טעג ארום שב"ק וועט צוגעשטעלט באסעס פון/צום עירפארט אא"ו פאר א גאר קליינע אפצאל.

דאנערשטאג וועט זיין צוגעשטעלט באסעס פארן ציבור צו פארן פון עירפארט קיין ירושלים, בפשך די פארטאגס און פארמיטאג שעות, צו קענען אנקומען צום גרויסארטיגן מעמד יציקת הקופות פארן בנין החדש דקהלתינו הק' אין ירושלים עיה"ק. נאכן מעמד וועט זיין באסעס פאר די געסט צו פארן וויטער פון ירושלים קיין מירון.

"נאכמיטאג באסעס" קיין מירון

אנגעהויבן פון 1:00 וועלן די באסעס פון עירפארט פארן קיין מירון, צו קענען בעז"ה מסדר זיין יעדן אין זיין אכסניא בפשך די נאכמיטאג און פארנאכטס שעות עצהי"ט.

די נדיבים בעם וואס זענען געלאדנט געווארן דורך קהלתינו הק' אין ירושלים צום מעמד בעיה"ק, זאלן אריינרופן צו די ועד הנסיעה פון ירושלים, צו פארזיכערן א שנעלע וועג פון עירפארט קיין ירושלים סיי וועגן בפשך דעם טאג.

אויפנאפע אין מירון

עס איז ערוואַרטעט אז מירון וועט זיין פול מיט געסט פון איבער ארץ ישראל צוליב ער"ח, דער'יבער וועלן א גרויסע שטאב פון עסקנים זיין אויפן פלאץ און אויפנעמען אלע געסט, אנצי"גן וואו צו גיין אא"ו.

ברייטע נאכטפאל

א נארהאפטיגע נאכטפאל וועט אי"ה זיין צוגעשטעלט פארן גאנצן ציבור אין א ספעציעלן זאל אין מירון.

בקשה לנוסעי מקופות הקדושים

היות דאנערשטאג געפאלט ער"ח און אסאך ווילן פארן אויף צפת און טבר"י לקברי קדמונינו להיפקד בישועה ורחמים, ווילן מיר זייער בעטן פאר די אייגענע טובה כדי למנוע עגמ"נ, אז מ'זאל צוערשט קופען קיין מירון און זיכער פאכן אז מען וויסט וואו די אכסניא איז און מען איז פסחדר מיט אלעם.

עס וועט זיין פיל שווערער אויב מען לאזט דאס איבער אויף שפעטער, ויפה שעה אחת קודם.

פאלגט נאך וועגן די **באסעס פון זונטאג**, סיי צום עירפארט, סיי קיין בני ברק, און סיי זונטאג נאכט פון בני ברק צום עירפארט.

ועד הנסיעה:

347-947-1150

Bookings@merontoldos.com

כי עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה ולא חשכת את בנך את יחידך. נראה לפרש כי יש הפרש בין ירא את אלקים ובין ירא אלקים, כי את אלקים היינו מפני הבא את אלקים היינו מעונשו, אבל ירא אלקים היינו מרוממותו, והנה באיוב נאמר ירא אלקים, וכן אמר השי"ת להשטן, אעפ"כ אמר השטן החנם ירא וגו' נתנסה, וכן היה קטרוג על אברהם כידוע, ולכך נתנסה ונתגלה שאינו מיראת העונש דאין לו עונש גדול מזה בטבע שישחוט בעצמו בנו יחידו פרי אשר נחנט למאה שנה, והיינו עתה ידעתי כמו הודעתי כי יר"א אלקיים דייקא אתה מרוממותו ולא מיראת העונש, הואיל ולא חשך וגו'.

(ישמח משה)

☆

כי עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה ולא חשכת את בנך את יחידך. נ"ל ביאור הדבר כי ידוע שמשביעין אותו אפי' כל העולם אומרים עליך צדיק אתה הי' בעיניך כרשע ובסמ"ק מונה בין הלאוין שלא לחיות צדיק בעיניו שנאמר אל תאמר בצדקתך עי"ש, ושמעתי בשם צדיק אחד שאמר אפי' יאמר לי השי' בעצמו שאני צדיק שבודאי אני מאמין כי אמת הדבר היינו באותו רגע שאומר הי' אבל ברגע שאח"ז שוב יוכל להיות חיו שאינו כן כי יש קונה עולמו בשעה אחת ויש להיפך חלילה, וע"ד שאמרו המקדש אשה ע"מ שאני רשע אפי' כל ימיו הי' צדיק הי"ז מקודשת, וע"כ אפי' אם שמעתי מפי השי"ת עצמו שאני צדיק ברגע שאח"ז לא הייתי מחזיק א"ע לצדיק ע"כ שמעתי, וזהו עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה, כלומר ברגע זו ידעתי אבל ברגע שאח"ז כביכול אני שולל הידיעה שאינו מזדקק לבחירה.

(ויטב לב)

☆

ויעט אשל בבאר שבע וגו' ויקרא בשם ה' אל עולם. יתבאר עפ"י מאמרם ז"ל מתחלה עלה במחשבה לבראו במדת הדין ראה שאין העולם מתקיים עמד ושיתף מדת הרחמים, וכן הוא במדרש שאמר אברהם אם עולם אתה מבקש אין דין, ואם דין אתה מבקש לית עולם, הרי כי זה מה שמתנהג השי"ת במדת הרחמים הוא בשביל שיהא קיום לעולם, והנה ידוע כי הי' צלך על יד ימינך, שפירשו בו במדה שאדם מודד מודדין לו וכל המרחם על הבריות מרחמין עליו, והוא כמו צל שעושה מה שאדם עושה, וז"ש הי' צלך על יד ימינך היינו חסדיך ורחמנותך ע"כ, וז"ש ויטע אש"ל ר"ת איכילה שיתיה ליינה, ור"ל כי מכח שהתרחם על הבריות לתת להם מאכל ומשתה ומקום ללון, ע"כ ויקרא בשם הי', היינו שנתעורר רחמים בעולם כי במדה שמודד וכו', וא"כ אל עוליים דאית עלמא קאים, וע"כ הוא יתי אל עולם.

(קדושת יו"ט)

☆

ויעש אברהם משתה גדול ביום הגמל את יצחק בנו. הנה מובא בספה"ק דברי יחזקאל (לפורים) בשם הרח"ק הרבי ר' ברוך ממעזיבוז זללה"ה דפורים מרומז בתורה בפסוק (בראשית כא ח) ויעש אברהם משתה גדול ביום הגמ"ל את יצחק בנו, הגמ"ל אותיות מגל"ה, שעשה משתה בפורים. ושאל אותו בדחן שלו מהו הפירוש בתיבת את יצחק בנו, השיב הרח"ק אמור אתה, ואמר שהוא ע"ד מאמרם ז"ל (סוכה מג.) היינו טעמא דשופר היינו טעמא דמגלה, לענין שלא לקרוא המגילה בשבת וגם שלא לתקוע בשופר בשבת טעם אחד להם משום שמא יעבירנו די אמות ברשות הרבים, וידוע (ר"ה טז.) דשופר מרמז על אילו של יצחק, והוטב בעיני הרבי ר' ברוך והמליץ עליו במאמר התיקו"ז זכאה מאן דמלל וכו', עכ"ד. וי"ל כוונת הדברים, דבודאי שלא נכתב סתם הלצה בספה"ק דברי יחזקאל, ובודאי יש דברים בגו, אכן יתבאר עפ"ד הרח"ק מהר"ש מאסטרופוליא זלל"ה לפרש מדרש פליאה, שאלה אסתר מפני מה נתחייבו שונאיהם של ישראל כליה, והשיבו לה מן השמים מפני שנעשו שונאיהם של ישראל מך ורש, מיד פתחה אסתר ואמרה אלי אלי למה עזבתני, דהיינו שגרמו העוונות ונחסר ממלאך "מיכאל" (אפוטרופסא רבא דישראל) אותיות "אלי", ונשאר אותיות "מך" וכן הוציאו משם "ישראל" אותיות "אלי", ונשאר אותיות "רש", וזהו שנעשו "מך ורש", ולזה פתחה אסתר "אלי אלי" למה עזבתני, עכ"ד ודפח"ח, ויתכן לומר שלכן תוקעין בראש השנה בשופר של "איל" אותיות "אלי" שתי פעמים לעורר רחמים שלא יחסר אותיות "אלי" במלאך מיכאל ובישראל, והוא הדבר היינו טעמא דשופר והיינו טעמא דמגילה שאחז"ל (מגילה ד.) חייב אדם לקרות את המגילה בלילה ולשנותה ביום, דנ"ב חייבים בי פעמים למלא אותיות "אלי אלי", ולכן מרומז דווקא בפסוק זה ויעש אברהם משתה גדול "ביום" הגמל, הגמ"ל אותיות מגל"ה, דדווקא ביום עשה סעודה אחרי שכבר קרא את המגילה בי פעמים.

(ברך משה)

מתאמרא משמיה דהרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע לפרש נוסח התפלה, רבונו של עולם כמו שכבש אברהם אבינו את רחמיו לעשות רצונך בלבב שלם כן יכבשו רחמיך את כעסך מעלינו וכו'. ולכאורה מה הצד השוה שביניהם, והלא אברהם אבינו כבש את מדת הרחמנות, ואנו מבקשים להיפוך שיתעורר מדת הרחמים למעלה. אך ביאור הענין כי אחז"ל (סנהדרין פט:) שאברהם אבינו בלכתו להעקידה, בא השטן אליו ואמר לו ששמע מאחורי הפרגוד שהשה לעולה ואין יצחק לעולה, ואברהם אבינו לא האמין לו, ואמר כך עונשו של בדאי שאפילו אמר אמת אין שומעין לו. והנה הקב"ה לא הביט און ביעקב, אלא השטן הוא המקטרג על ישראל ומעורר דינים עליהם חיו. וזה כוונת תפלתינו שכמו שכבש אברהם אבינו את רחמיו לעשות רצונך בלבב שלם, כי היה איתן בדעתו שאין לקבל דברי השטן בשום פנים ואופן, כן יכבשו רחמיך את כעסך, כשהשטן עולה לקטרג ולעורר חימה, לא תשמע ולא תאמין לו כי דבריו אינם נשמעים, עכ"ד. ובזה אמרתי לפרש הפיוט, את ימין עוז עוררה לעשות חיל בצדק נעקד ונשחט תמורו איל גנון נא גזעו בזעקתם בעוד ליל לשמוע אל הרנה ואל התפלה, הכוונה שאנו מבקשים מאת הקב"ה את ימין עוז עוררה לעשות חיל, שירחם עלינו הקב"ה ויתגוללו רחמיך על מדותיך, והטעם כי אף שבצדק נעקד ונשחט תמורו איל, דכך היתה הגזירה מתחלה דשה לעולה ואין יצחק לעולה, עם כל זה לא הביט אברהם אבינו ולא השגיח על דברי השטן, ועל כן מדה כנגד מדה גנון נא גזעו שיגונן הקב"ה בניו, בזעקתם בעוד ליל, בתוך חשכות הגלות, ואפילו השטן בא ואומר אמת לא ישמע הקב"ה אליו, אלא לשמוע אל הרנה ואל התפלה של בני ישראל באיזה מצב שיהיו. ובזה יתבאר מה שאנו אומרים הושענא למען אמיתיך, שאברהם אבינו שמע אמיתות שלך דשה לעולה ואין יצחק לעולה, ועם כל זה לא קיבל דבריו, ולכן מדה כנגד מדה לא ישמע הי לדברי השטן אפילו אם אומר אמת.

(כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א)

לקיטת תמרים

אמרות וסיפורים, מלוקט מספרים, על רבות יה"ק עצי התמרים

ג' פירושים מתוקים ב'אחר תעבורו', מעת פגישת רביה"ק זללה"ה עם הרה"ק מבעלזא זללה"ה

ואקחה פת לחם וסעדו לבבם אחר תעברו כי על כן עברתם על עבדכם ויאמרו כן תעשה כאשר דברת. כשהיה משכנו של הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זללה"ה בעיר האלאשיץ כשחזר מאונגארין לפולין בגמר המלחמה (מלחה"ע הראשונה), ואיתרמי פעם שרביה"ק זללה"ה (שהיה אז עוד באורשיווא) עבר שם בדרכו לאיזהו מקומן, ורצה רבינו להיכנס להרה"ק מבעלזא לקבל פניו. והנה מנהגו של הה"ק מבעלזא היה, שבשעות הערב היה יושב ומשוחח עם בניו הצדיקים, ולא נתן רשות להפריעו, ואז היה שם הרה"ח ר' יעקב יאקאבאוויטש ע"ה מעיר נירעדהאז שהיה מחסידי בעלזא וגם היה מקורב לרבינו ז"ל, וכאשר ראה את העגלה שהתקרבה לביתו של הה"ק מבעלזא ומתוכה ירד רבינו ז"ל, הלך והודיע להמשב"ק של הה"ק מבעלזא, ר' אהרן יושע ע"ה, שהרב מאורשיווא נמצא פה ורוצה להיכנס להה"ק, ואמר המשב"ק שכעת לא יוכל להיכנס בשום אופן, והלך הרה"ח ר' יעקב על דעת עצמו ופתח את דלת הרה"ק, ואמר להרה"ק "הנה הרב מאורשיווא נמצא בכאן ורוצה להיכנס לרבינו לקבל שלום", ואמר הרה"ק מבעלזא שימתין כמה רגעים, וקם הרה"ק ממקומו והלך לקראת הדלת לקבל פני רבינו ז"ל, ונתן שלום בפנים צוהלות, וכיבד את רבינו ביותרת הכבוד.

הרה"ק מבעלזא אמר אז לרבינו ז"ל שאף שאין דרכו לקבל אנשים בין מנחה למעריב, אבל כיון שרבינו עובר אורח הממהר לדרכו הסכים לקבלו בכדי שלא לעכבו, **ואמר אז דבר נחמד בפירוש הפסוק "ואקחה פת לחם וסעדו לבבכם אחר תעבורו", ולכאורה יש לדייק הלא אינו מן הנימוס לומר לאורחים "אחר תעבורו" לשלחם מביתו, אמנם באמת גם זה היא ממדת דרך ארץ שאם רואה אדם שאורחו ממהר לדרכו לא יעכבו ולא יאחר זמנו, אלא ישתדל שיוכל לילך לדרכו בלי עיכוב, וזה שאמר אברהם אבינו להמלאכים "אחר תעבורו" שלא אעכב על ידכם.**

רבינו ז"ל ענה על זה להרה"ק מבעלזא זצ"ל דזה ג"כ פי' 'אחר תעבורו' כי הלקיחה מבית הצדיק ישאר אצלם גם לאחר שיחזרו לביתם, שגם אז לא תפסק השפע שקיבלו אצל הצדיק, וז"פ **"ואקחה פת לחם וסעדו לבכם" שהצדיק יחזק את לבם "אחר תעבורו" שגם אחר שילך מבית הצדיק לביתו תשאר אצלו השפעת הצדיק.** (כן פי' פסוק זה בתפארת שלמה פ' יתרו, וז"ק: רמז להם כי גם 'אחר שתעבורו' מכאן לבא לביתכם יהיה לכם תועלת להיות נשמרים וכו', כמו שהורה לנו הבעש"ט זי"ע והפליא עצה והגדיל תושיה כו', וכה אמר כי כל מי שזוכה להיות משובתי שבת מאוכלי שולחנו הוא נותן בו סם חיים כו', וגם פועל להבא להתנהג בביתו בקדושה וטהרה כי' ובזה יפה כח הצדיק ע"י שולחנו הטהור לתת לאדם שמירה להבא להנעל מכל רע כנ"ל).

וחסידים מספרים שבאותו מעמד ציוה הרב מבעלזא להביא כיבוד לרבינו ז"ל, ורבינו השתמט מלטעום שישב אז בתענית, והרב מבעלזא הרגיש בזה, ואמר לרבינו שזה ג"כ אפשר לומר בפי' 'אחר תעבורו', דהכוונה שאמר אברהם אבינו ע"ה להמלאכים "ואקחה פת לחם וגו' אחר תעבורו" **שהרגיש שהמלאכים לא רצו לאכול אצלו, יען שעבודתם הוא בלי אכילה וע"י אכילה יתגשמו, וע"כ אמר להם שאצלו לא יתגשמו ויוכלו לחזור לעבודתם כמקדם וזה "אחר תעבורו".**

מושיען ש"י (ח"ד, ע' עב)

בס"ד

תאו ואתכנשו לרבי שמעון!

אלפי אנשי שלומינו
גרייטן זיך אין די טעג
מיטצוהאלטן דעם
געהויבענעם "שבת
תולדות" באתרא קדישא
מירון בראשות כ"ק
מרן רבינו שליט"א

לאמיר אויסנוצן די טעג און מאכן די ריכטיגע הכנה דורך לערנען, הערן און זיך באקענען במשנתו פונעם דעם הייליגן תנא אלקי.

מערכת יושבי אוהל שטעלט צו א ריזן
אויסוואל פון דרשות, שיעורים און שמועסן,

- עובדות וסיפורים איבער דעם תנא אלקי און אתרא קדישא מירון
- פנימיות'דיגע שמועסן איבער דעם אור בהיר און דעם ספר הזוהר
- פארגעלערנט לייכטע שטיקלעך פון זוהר הק' און די הייליגע פיוטים
- שמועסן צווישן די חברים אלעס וואס איז פארבינדן מיט ר' שמעון און מירון.

צו וו"סט אידן?

- די אויסנאם גרויסקייט פונעם תנא אלקי ר' שמעון בר יוחאי?
- 'יכול לפטור העולם', פארוואס?
- ווען איז נתפרסם געווארן דער ספר הזוהר?
- יום כיפור אדער שמחת תורה?
- וויאזוי האבן צדיקים עולה געווען קיין מירון?
- ווער האט געמאכט דעם פיוט בר יוחאי?
- וויאזוי האט רבינו הק' אפגעראכטן די באזוכן באתרא קדישא?
- וויאזוי פארט א ערליכע איד קיין ארץ ישראל?

און נאך

יושבי אוהל

1605.477.4444#6-4-2

וירא אליו ה' באלוני ממרא והוא יושב פתח האהל. המהלך לפני במצות מילה, ובדבר הזה מהיה תמיד (בראשית רבה מו). ונמצא שאחר המילה הגיע אברהם לשלימות הגמור, ובודאי מצא שפע למדריגה זו היה יכול לקבל עליו עול מלכות שמים ביתר שאת. והנה כדי שיזכה האדם לקבל עליו עול מלכות שמים בשמת, הוא דבר קשה להשיג, וצריך התבוננות רב להבחין בעצמו שכומתו בשמת לה', ושיעשה (מגילה כח:): קשות מיוסד רבות מעומד; דדבר הקשה הצריך עיון הוא בישיבה, ודבר קל הוא בעמידה. וזהו **וירא אליו ה'**, מלשון 'ירואה', שעכשיו אחר שמל נא לבשרת ירואה וקבלת עול מלכות שמים שלימה, ועל כן היה דוקא **והוא יושב פתח האוהל** בישיבה, לפי שקבלת עול מלכות שמים בשלימות הוא דבר קשה הצריך עיון. (טיב לבב)

והוא יושב פתח האהל. לרמות אם ים עובר ושב ויכניסם בביתו (רש"י). לשון להבין מהו הרמז במלת 'ושב'. ונראה לומרו (מדרש): פתח טוב פתחת לעוברים ושבים, פתח טוב פתחת לגרים; לאברהם שעשה בזה פעולה על שם העתיד ולדורות, לשלו שירצו לשוב בתשובה, והגרים שירצו להכנס תחת כנפי השכינה, לו יהיה להם עיכוב מהסטרא אחרא, על כן הכין לאברהם פעולה לזה בגודל כח קדושתו, להחליש שליטת הסטרא אחרא מהגרים והשבים, שיוכלו להתגבר עליו, וזהו 'פתח טוב פתחת לעוברים ושבים', העוברים עבירה ושבים ועושים תשובה, פתחת להם פתח וסיוע שיוכלו להתגבר על יצרם, וכמו כן 'פתח טוב פתחת לגרים', וזהו הרמז במלת **ושב**. (דברי יואל)

כחום היום. הוסיף ה' חמה מגרמיקה שלא להטריחו בחורחים, ולפי שרואהו מצטער שלא היו חורחים בחים, הביא המלאכים עליו בדמות אנשים (רש"י). לכאורה הלא גם להמלאכים טרח לאברהם כמו להחורחים. ונראה דבעצם קיום המצוה לא היה טירחה לאברהם, מדרבה כל חיותו היתה להשיג המצוה. ומנגם מימר **בזוה"ק**: כל בר נש דמיהו מסאב, לא יכיל לקרבא לגבייהו לאברהם, והיה מטהר את בני האדם מהכל, ומטהרם מכל עבודה זרה; וזהו למה **הוסיף ה' חמה מגרמיקה שלא להטריחו בחורחים** בני אדם, שעמהם היה טרחתו מרובה, שהיה טורח להבחין ולעמוד על מהותם ופנימיותם, כי היה נזהר שלא יכנסו לביתו עובדי עבודה זרה, ומי שנטמא בחיזה טומאה, **ולפי שראהו מצטער שלא היו חורחים בחים, הביא המלאכים עליו בדמות אנשים**, ובמלאכים אלו לא היה לו טירחא, לפי שהכיר מהותם מיד שאין היצר הרע שולט בהם, וגם הפיג דעתו ותכוון לקיים בהם מצות הכנסת אורחים. (דברי יואל)

והנה שלשה אנשים נצבים עליו. אחד לנשר את שרה, ואחד להפוך את סדום, ואחד לרפאות את אברהם (רש"י). וקשה למה הוצרך המלאך שבא להפוך את סדום לילך לביתו של אברהם, הלא לא היתה שם סדום שלימות, והיה לו לילך תיכף לסדום (גור אריה). ונראה לומרו (שמות רבה כח): כשעלה משה למרום, נקשו המלאכים לפגוע בו, עשה ה' קלסטרין פניו דומה לאברהם, אמר להם ה' אי אתם מתביישים הימנו, לא זהו שירדתם אצלו ואכלתם בתוך ביתו; נמצא דעיקר מה שזכה משה לקבל את התורה, היה על ידי מה שאכלו בביתו של אברהם. והנה אמרו (מדרש): גבריאל נשלח להפוך את סדום, שהוא שר של אש ושורף הדינים; והנה אלו המלאכים שקטרגו בשעת קבלת התורה, היו בודאי אלו המלאכים בעצמן שהיה אצל אברהם, לפי לא כן איך יאמר להם ה' אי אתם מתביישים הימנו, הלא שייך לומר כן למלאכים אחרים, ויתכן שהמלאך שרצה לפגוע במשה היה המלאך גבריאל, כיון שהוא השר של אש, ועל כן היה מוכן כן מבריאת העולם שגם הוא יתעלה בביתו של אברהם, כדי שלא יהיה לו פתחון פה לקטרג בשעת קבלת התורה. (דברי יואל)

ויאמר אדני אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבור מעל עבדך. זכה אברהם להתגלות גדולה על ידי מצות מילה, והרחה לו ה' את כל הדורות, דורות של צדיקים ושל רשעים שעתידין לעמוד (זוהר תדצא). וכשרחה אברהם את גודל ההסתר של הדור האחרון, התחיל להתפלל לה' **ויאמר אדני אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבור מעל עבדך**, והכין תפלה זו לדורות, שלא יסלק השראת שכינתו מישראל לעולם, ואפילו אם תהיה מדריגתם שפלה מאוד כדורנו זה, שאין בו לא כח התורה ולא מצות ומעשים טובים. ובכל דור ודור קוראים את המקרא הזה ומבקשין לה' **אל נא תעבור**, שלא יסתלק השראת שכינתו ממוכינו, ונכתב בתורה תפלה זו, שיתפללו אותה כל הדורות עד גיתת המשיח, ויוושעו כולם בזכותו וכוח תפלתו של אברהם, כמבואר **בזוה"ק** (תולדות קמ:): לאותהון לצדיקיא הוא מעיין המותק ישועות והצלה לכל מאן דאסתריך. (דברי יואל)

יקח נא מעט מים ורחצו רגליכם. כשבור שהם ערביים שמשתמשים לאבק רגליהם, והקפיד שלא להכניס עבודה זרה לביתו (רש"י). לכאורה אין היו כל כך שוטים לעשות אלהות מאבק רגליהם (מזרחי). ונראה להבדיל ונמצא בחינה כעין זה גם מנד הקדושה, כדאמרו (ירושלמי שביעית ד): רבי יוסי מנשק לכיפתא דעכו, ואמר עד כה ארעא דישראל; והנה שורש קדושת עפרה נמשך לנד שהיא ארץ אשר ה' דורש אותה, והמקום שהשרתה עליו שכינת ה', על כן קנתה הארץ והעפר שהוא ממלקה בחינת קדושה, ולטעם זה עפר ארץ ישראל יש בו בחינת קדושה, אפילו אם נעתק ממקומו ונלקח לסוף העולם. וכמו כן להיפך ליתא **בזוה"ק** (תזריע נ.): המקום שעבדו בו עבודה זרה, אפילו פיגום מסם, נשאר עליו השראת ריח מסאבא; ועל כן העובדי עבודה זרה שמחזיקים לפי שהותם את העבודה זרה לאלהות, ולכן גם המקום והעפר שעמד עליו בשעה שעבד עבודה זרה, חושבין לפי שהותם לבחינת קדושה ואלהות, ואפילו נעתק מן העפר ההוא אל מקום אחר, מפני שהשרו ממקום הטומאה שהיו עובדים אותה. וזה היה טעותם של הערביים שהשתחוו לאבק שברגליהם, שחושו עפר הוצע עמהם ממקום עבודה זרה, ולא שהיה העפר עבודה זרה שלהם, ולכן לפי שאבר אברהם שהם ערביים ושובדי עבודה זרה, על כן לוש **ורחצו רגליכם**, כדי שלא להכניס העפר הזה לתוך ביתו. (דברי יואל)

כי על כן עברתם על עבדכם. מיום שברא ה' עולמו, הייתם מזומנים לבוא אלי (מדרש). כשעלה משה למרום, בקשו מלאכי השרת לפגוע בו, עשה ה' קלסטרין פניו של משה דומה לאברהם, אמר להם ה' אי אתם מתביישים הימנו, לא זהו שירדתם אצלו ואכלתם בתוך ביתו, אמר ה' למשה לא ניתנה לך תורה אלא בזכות אברהם (שמות רבה יט). נמצא שזכו לקבלת התורה בזכות שהכניס אברהם את האורחים לביתו, שבזה גילוי משה מהמלאכים, ובשעת הבריאה התנה ה' עם מעשה בראשית אם יקבלו ישראל את התורה מוטב, ואם לאו יחזור העולם לתוהו ובוהו (שבת פח.), על כן שפיר היו מזומנים לבוא אצלו מיום שנברא העולם, דלולא זה לא היה הבריאה מתקיימת. והנה אמרו (שוחר טוב ח): ה' אמר אני ברחתי את העולם וחזרתי ויהי כן; וזהו **כי על כן עברתם על עבדכם**, שהיה ההכרח שתבואו אצלי בשביל קיום העולם, הנרמז במילת 'כן'. (דברי יואל)

ויאמרו כן תעשה כאשר דברת. מכאן למדו שצדיקים מוחלים מעט ועושים הרצה, שהרי אברהם אמר מתחלה ואקחה פת לחם ולא יותר, ואח"כ נאמר ואל הבקר רץ אברהם (ב"מ פז.). אברהם הפך יה"ר לטוב, ולא שלט בו יותר (ב"ב יז.). והנה אברהם לא ידע שהמורחים שבאו אצלו מלאכים ממש הם, אבל הרגיש שאין להם יה"ר, ועל כן אמר להם **וסעדו לבכם**, ולזה המשיך ואמר להם **כי על כן עברתם על עבדכם**, דעל כן בחתם אלי בשביל שאין לכם יצר הרע, וכל דבר הולך אצל מינו, ולכן אני מבקש מכם שתאכלו אצלי ולא תלכו ממני. והנה הטעם מה שהצדיקים חוששים מעט, הוא עפי"מ שאמרו"ל (סנהדרין כו:): מתשבה מועלת לדברי תורה, ופירשו (רש"י): שאם חומר האדם עד יום פלוני אסיים כך וכך מסכתות, יכול להתבטל הדבר על ידי יה"ר; ולפי זה לא שייך דבר זה אצל בחינתם שיש להם יה"ר, אבל אברהם שעקר ממנו יה"ר היה יכול לומר בפיו כל מה שרוצה לעשות וזה שהשיבו לו המלאכים **כן תעשה כאשר דברת**, שאתה כבר יכול לעשות ולגמור הדבר אפי' אם אתה מדבר מזה קודם ושינך צריך לחשוש שע"י הדיבור יתבטל הדבר ע"י יה"ר. (דברי יואל)

דֵּץ הַצְּבִי בְּרֹאותוֹ כִּי נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ כְּלוּלַת מְגַדְּלִים נָאִים

בשיר וקול תודה נברך לאלוקינו, לא-ל גומר עלינו, בעת הגיע זמן הנעלה יום חגינו, זה היום קנינו לו לראות בעינינו, אחרי כל העבודה ודמים תרתי משמע זה רבות בשנים לבנות בית חינוך לבנותינו, עכשיו הגיע זמן לומר שירה ביום שמחתינו

בגמר מלאכת הבני' בנין האדיר והמפואר

בית חינוך לבנות בנות ארץ ישראל

בנין שלמה משה קלאגסברוין

שע"י מוסדותינו הק' מוסדות יטב לב דרב"י מסאטמאר בעירינו בני ברק יצ"ו

ובכן נזמין לה השתא בפתורא חדתא, נתכבד בזה להזמין בשבח דא שירתא

אנשי שלומינו דבכל אתר ואתר

להתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל לשמוח בקול רנה ותודה המון חוגג

במעמד רבתי אדיר ונשגב

חגיגת חנוכת הבית

שיתקיים במקהלות עם רב

בראשות פום ממלל רברבן איתן אדוננו אבינו רועינו הוד

כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

אשר יפאר פאר בראש המעמד הנרגש והנהדר

יום א' ויצא הבעל"ט

בתוככי קרית מלך רב

שיכון קרית יואל בני ברק יצ"ו

לכבוד ולעונג יהיה לנו לקבל פני אנ"ש מכל קצוי תבל הבאים לשמוח ולחוג אתנו יחד ביום שמחתינו, קינוס לגדבנים ומקימים הנאה להם והנאה לעולם לראות פרי עמלם לטובה עוז צדקתם ותפארת נדבתם.

בנערינו ובזקיניו נלך כי חג ה' לנו!

המחכים לקבל פניכם בידידות רבה

הנהלת מרכז מוסדות סאטמאר - בני ברק

סיפורי צדיקים, בגיאור הפסוקים
המלאים זיו ונוגה מפיקים

יקח נא מעט מים ורחצו רגליכם

פעם אחד בליל ב' דחג הסוכות בשעת האכילה, התקדרו השמים בעבים ונטפו מים, אך לא ירדו עוד לסוכה, ובאו ואמרו להרה"ק ר' צבי הירש מרימנוב זלה"ה שהגשמים יורדים, פתח אדמו"ר פיו הקדוש ואמר כתיב בתורה יקח נא מעט מים ורחצו רגליכם, ותימה על אברהם אבינו ע"ה, שהיה מאכיל ומשקה לכל עובר ושב בשפע רב, ועתה הקפיד ואמר מעט מים, הכי היה רע בעיניו אם ישפכו מים לרוב, הלא המים בחנם הם, ובפרט אצל נדבן כמוהו, וחרד על דבר ה', אדרבה היה לו נחת רוח אם ירחצו במים הרבה, אך הענין הוא כך, שאברהם אבינו ע"ה לימד דעת את העם וגם אותנו, שאם יראה האדם איזה השתנות יהרהר בתשובה, כמו אם בעת ישיבה בהסוכה ינטפו הגשמים, שזהו סימן שאין מעשינו מקובלים לפני הבורא כמאמר חכמינו ז"ל בגמרא, יקח נא מעט מים, שהקב"ה רוצה בתשובה וחפץ בהצדקם, שולח מעט מים מי גשמים, שיתחילו בני ישראל להרהר בתשובה, וזהו שאמר ורחצו רגליכם, פירוש שתעשו תשובה, ורחצו והזכו מהרגילות שלכם, בתאות עולם הזה והבליו, והשענו תחת העץ פירוש תחת עץ החיים, שתלמדו התורה שנקראת עץ החיים, ואז יהיו מעשינו לרצון לפני הבורא ית', ונקיים המצווה כתיקונה, אם נקבל עליו כנזכר לעיל עכדה"ק, ואחר גמרו את דבריו הקדושים נתפזרו העבים ועלה מאור הלבנה והאירה חשכת לילה.

(מבשר טוב)

והוא עומד עליהם

הגה"צ רבי נחום רבינוביץ זצ"ל נסע בצעירותו אל הגאון הגדול המפורסם רבי חיים מבריסק כדי לקבל ממנו היתר הוראה וסמיכה, כשנכנס פגש את רבי חיים יושב בביתו מוקף עם כמה רבנים וצורבים, לאחר שהגר"ח קיבל את פניו ברוב הוקרה וחיבה סיפר לו על מטרת בואו לקבל סמיכה, שאלו הגר"ח האם יש לו כבר כתב סמיכה, והשיב לו כי כבר קיבל כמה כתבי סמיכה, ביקשו רבי חיים שיראה לו אותם, ומסר לו כתב סמיכה מאחד מגדולי הרבנים, העביר רבי חיים את עיניו על הכתב ויפטר בלשנו "קאלט", אמר לו אבי מה הפלא הלא רב זה מתנגד הנהו, שאלו רבי חיים ומה אני, השיב לו כת"ר הוא חצי חסיד, מנין לך זאת, שאלו שוב רבי חיים, אמר לו מן הפסוק "והוא עומד עליהם", רבי חיים הבין מיד את הרמז לסיפור דברים שקרו עמו וקשורים לפסוק זה, ושאל את רבי נחום האם ידוע לך הסיפור לנכון, ויאמר הן, ובכן, אמר לו רבי חיים ספר נא זאת לפני הנוכחים כאן, ויחל הגה"צ רבי נחום לספר סיפור הדברים כהויתן: בהיות רבי חיים ילד קטן נפל לחולי וכל הרופאים התיאשו ממנו, באותו זמן נזדמן הרה"ק ר' משה מקאברין לעיר ויבוא לבקר בבית חותנו של הגאון רבי יאשע בער מבריסק (אביו של הגר"ח) ה"ה רבי יצחק מוואלאזשין, מיד עם הכנסו לבית פנה בעל הבית אליו באמרו: רבי, צרה גדולה יש לי בתוך ביתי, נכדי חיים חולה אנוש, אמר לו הרה"ק מקאברין בא ונבקר את החולה בחדרו, נכנסו שניהם לחדר, והרה"ק מקאברין פתח ואמר: בפרשת וירא כשהמלאכים באו אל אברהם אבינו והוא נתן להם לאכול, נאמר והוא עומד עליהם, לשון הוה, ולכאורה היה צריך לכתוב לשון עבר, אלא שמבואר בספה"ק שבכל פעם שיהודי מכניס אורחים, בא אברהם אבינו ע"ה ועומד אתם אז, על כן נאמר לשון הוה, ובאברהם אבינו מצינו בגמרא (בבא בתרא דף טז:) שאמרו מרגלית טובה היתה תלויה בצוארו וכל חולה הרואה אותם מתרפא, וא"כ היות ואתה מקיים עמי כעת הכנסת אורחים, א"כ הרי נמצא כאן אתנו אברהם אבינו, והחולה מסתכל במרגלית שלו, ובטוח אני שהילד יתרפא בעזהשי"ת, וכן היה, רבי חיים אשר שמע את הסיפור הפטיר ואמר: נכון, גם אנוכי שמעתי כן סיפור הדברים מאבי זצ"ל.

(מחשבת נחום)

לשון חכמים

לשון חכמים צדק ומישרים, בדרך צחות ומליצה נאמרים

ויאמרו אליו איה שרה אשתך. נ"ל על דרך צחות, דאמרו ז"ל (ב"מ פ"ז ע"א) אשה עיניה צרה באורחים, והנה שרה לא היה עיניה צרה הגם שטבע הנשים כך, אבל היא התחזקה נגד הטבע כדרך הצדיקים שמשנים טבעם, ולכן אמרו המלאכים איה שרה אשתך, כי היה להם הרבה לאכול, אמרו כמדומה שאשתך אינה בביתך והכנת לנו הרבה כפי רצונך שאין עינך צרה באורחים. ואמר הנה באהל, כי אין עיניה צרה והיא מכניסה אורחים נגד טבע שבנשים, ואמרו שוב אשוב ובו', הגם שלפי טבעה אינה ראויה להוליד, מכל מקום ישלם לה ה' מדה כנגד מדה ששנתה טבעה ותלד בן, וק"ל.

כתב סופר

ואקחה פת לחם וסעדו לבכם אחר תעבורו. על דרך הלצה, דהנה שיטת היראים (עמוד היראה כד) דאכילה בלא שתיה אינו חייב בברכת המזון, וכיון שחשבם לערביים ע"כ ריצה אותם שלא יהיה להם טירחא יותר מידי להרבות בברכות שלא כהרגלם, כיון שאתן לכם רק לאכול בלא שתיה, ולכן 'אחר' סמוך, תיקף 'תעבורו' שלא תצטרכו לברך.

משך חכמה

מהרי שלש סאים קמח סולת. בגמ' אי' (בבא מציעא פ"ז.) כתיב קמח וכתיב סולת אמר ר' יצחק מכאן שאשה עיניה צרה באורחים יותר מן האיש. ויש לדקדק על הלשון מכאן שאשה "עיניה" צרה באורחים, והול"ל לבה צרה באורחים, ונלענ"ד דאמרינן בגמ' דהאוכל בבית המנוגע כשיעור ב' זיתים הוא טמא, ואמרינן ה"מ כשיעור זיתים מפת חטין ולא מפת שעורין דפת חטין נאכלת מהר מפת שעורים, והנה מי שאין נותן לחם לעניים בלב שלם זה ג"כ לא יוכל לראותם בתוך ביתו, ולכן אברהם אבינו אמר שתקח קמח שהוא מפת שעורין שנאכל לזמן מרובה, ויהיו האורחים זמן מרובה בביתו, אבל שרה לקחה סולת כדי שיאכלו מהר ושיכלו לילך מביתה מקודם, וזהו שאמרינן בגמ' מכאן שאשה "עיניה" צרה באורחים דייקא "עיניה" שאינה יכולה לראות האורחים בביתה ולכן אמרה סולת שנאכלת מהר וכנ"ל.

(דברי מהרי"א)

☆

מהרי שלש סאים קמח סולת. בגמ' אי' (בבא מציעא פ"ז.) כתיב קמח וכתיב סולת אמר ר' יצחק מכאן שאשה עיניה צרה באורחים יותר מן האיש, והקושיא ידועה שהרי כאן משמע להיפך שהיא נתנה יותר מאברהם דסולת עדיף מקמח. וי"ל עפי"מ דאיתא (שו"ע סי' תק"ו ס"ז) דאם אפי ביו"ט פת מסולת נקיה שיש לו די לצורך יו"ט אין אופין אח"כ מפת הדראה אלא אם כן יש לו בני בית שרגיל להאכילם פת הדראה, אבל אם יש לו פת פת הדראה אפי' הרבה מותר לאפות פת נקיה, וכתב המגן אברהם (שם ס"ק ט"ז) דמשמע מתוסי' (שבת קי"ג: ד"ה הציל) דמותר לכתחלה לאפות פת הדראה ואח"כ פת נקיה, וידוע שהמלאכים היו אצל אברהם אבינו ביו"ט של פסח, (כמבואר ברש"י עה"פ בעת חיה) ע"כ רצה אברהם לאפות קמח שהוא מפת הדראה, כדי שאח"כ אם יצטרך יוכלו לאפות מסולת, אבל שרה אמרה לאפות תיכף סולת, כדי שלא תוכל לאפות אח"כ קמח, ומילא נשמע דאשה עיניה צרה באורחים.

(מרגניתא דר"ב)

☆

וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל אחר נאחז בסבך וגו' ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה' יראה. אברהם אבינו קרא שם המקום ה' יראה ופירשו חז"ל שצפה ברוח קדשו שיעשו ישראל העגל, ואמר אז יראה ה' זכות העקדה שעקד את יצחק בנו וירחם עליהם. וזה הרמז וירא והנה איל אחר שראה שכמו שזה האיל עומד ונאחז בסבך כמו כן יש עוד איל אחר שעומד ונאחז בסבך דהיינו שראה שעתידין ישראל להקריב קרבן לפט"א בעשירית העגל כמו שכתוב ויעלו עולות ויגשו שלמים וראה שיש עוד איל שנאחז בתיבת סב"ך, כי אצל אות ס' עומד אות ע' ואצל אות ב' עומד אות ג', ואצל אות כ' עומד ל' נמצא אצל תיבת סב"ך עומד עג"ל ועל כן אמר בהד' יראה שיראה זכות העקדה לפני הש"ת.

(הגה"ק רבי שמשון מאסטערפאלי זי"ע)

דורש טוב

ויקרא מלאך ה' אל אברהם שנית מן השמים. ויאמר בי נשבעתי וגו' כי יען אשר עשית את הדבר הזה ולא חשכת את בנך את יחידך. כי ברך אברכך והרבה ארבה את זרעך וגו'. צריך ביאור למה לא אמר לו המלאך את כל הברכות כשנגלה אליו בראשונה הלא אז היה הדיבור אחר עמדו בנסיון. **עוד צ"ב** דתיבות "**אשר עשית את הדבר הזה**" מיותרים ולא היה לומר אלא "**יען אשר לא חשכת את בנך**".

ויש לפרש, דהנה ישנם שני סוגי מצוות, הסוג האחד, מצות שאין בהם הנאת הגוף, כתפילין וציצית וכיוצא בהם, **והסוג השני** הם מצות שיש בהם הנאת הגוף כמו עונג שבת, או מצוות כאלו שיש מהם כבוד ותפארת לעושיהם, **ומצות אלו שיש בהם גם הנאת הגוף צריכים זהירות יותר שלא יעלה בלבו שום הנאת הגוף כי אם לקיים מצות הבורא,** כמו שאמרו במשנה (אבות ב, א) "**איזה דרך ישרה שיבור לו האדם כל שהיא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם**", ר"ל שמצוה זו שהיא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם, ובקל יטהו יצה"ר להתפארות הגופניות **וצריך זהירות גדול ומחשבה גדולה לסלק ממנו הנאת הגוף כי אם שיהיה שמחת הנשמה, וזהו ששאל התנא באיזה עבודה צריך לברור לו דר"ך ישר"ה לבלתי פנות ימין ושמאל, כל שהיא תפארת בו'.**

והנה מעלת שכר מצוה שיש בו הנאת הגוף שנתייגע בה לעשותה לשם מצוה, נעלה יותר משכר מצוה שאין בו הנאת הגוף, **כי במצוה שאין בה הנאת הגוף, אמרו חז"ל** (קידושין לט:) "**שכר מצוה בהאי עלמא ליכא**", אבל במצוה שיש בה הנאת הגוף ומתייגע לשבר הנאתו הגשמיית, שכרו כפול אף בעוה"ז, חוץ מאור הגנוז לו לעוה"ב, **והנה בעקידה היה בתחילה מצוה שאין בה הנאת הגוף,** ואח"כ כשאמר לו השי"ת: "**אל תשלח ידך אל הנער**" הוא **מצות לא-תעשה שיש בה הנאת הגוף,** שלא ישחוט את בנו, **אבל אברהם בגודל אהבתו וחיבתו לא עלה בלבו שום הנאת הגוף בעבור מניעת מיתת בנו אלא כמו שהיתה כוונתו בציווי הראשון להעלותו לעולה לשמו יתברך בלבד, כן היתה מחשבתו מיוחדת להשי"ת לבד בלי שום פנית הנאת הגוף.**

ובזה מיושב שפיר **שאכן במעשה העקידה גופא עדיין לא זכה להבטחת עוה"ז, עד שקיים הציווי דאל תשלח ידך אל הנער וגו' ועשהו בלי שמחת גופניית, רק מתוך שמחת עשיית רצונו ית'.** והיינו דאמר: "יען אשר עשית את "**הדבר הזה**" ר"ל שצויתיך אל תשלח יד, "**ולא חשכת את בנך יחידך**", ולא היה במחשבתך שחשכת בנך יחידך מן המיתה, על כך יהא שכרך גם בעוה"ז "**כי ברך אברכך**" וגו'.

פנים יפות (ועי"ש עוד)

יום הבחינה
הראשונה
על ידי המוני המונים מובחרי תורה הוגי ולומדי
תלמוד ירושלמי
שבת א-ט
זְכוֹר אֶת יוֹ"ם יְרוּשָׁלָ"ִם:
בחינה תלמוד ירושלמי
תורתך שעשועי
תלמוד ירושלמי
שבת
זונטאג חיי שרה
ח"י חשון תשפ"ו הבעל"ט
משעה 7:30 — 8:45 בערב בדיוק!
לינדען
בית המדרש הגדול
351 Douglas Rd.
Lakewood, NJ 08701
לעיקוואוד
בית המדרש הגדול
608 E Kennedy Blvd.
Lakewood, NJ 08701
מאנסי
בית המדרש הגדול
13 Monsey Blvd
קרית יואל
בנין מבצר הכוללים
16 Garfield Rd.
בארא פארק
בית המדרש הגדול
1350 53rd St.
וויליאמסבורג
בית המדרש הגדול
14 Hooper Street
תורתך שעשועי
שעי"
התאחדות אברכים ד'סאטמאר
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

כִּי יְדַעְתִּיו לְמַעַן אֲשֶׁר יְצַוֶּה אֶת בָּנָיו וְאֶת בֵּיתוֹ אַחֲרָיו וְשָׁמְרוּ דֶּרֶךְ ה' לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט לְמַעַן הָבִיא ה' עַל אַבְרָהָם אֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר עָלָיו (פרק יח פסוק יט)

כִּי יְדַעְתִּיו לְמַעַן אֲשֶׁר יְצַוֶּה. לְשׁוֹן רַשִׁ"י אֲרֵי יְדַעְתִּינֵיהּ כְּתַרְגּוּמוֹ, לְשׁוֹן חִבָּה, כְּמוֹ מוֹדָע לְאִישָׁהּ (רות ב א) וָאֵדָעֲךָ (שמות לג יז). אָמְנָם עִקַּר כֻּלָּם לְשׁוֹן יְדִיעָה, שֶׁהַמְחַבֵּב אֶת הָאָדָם וּמְקָרְבוֹ אֶצְלוֹ, יוֹדְעוֹ וּמַכִּירוֹ, וְאִם תִּפָּרֵשְׁהוּ יוֹדֵעַ אֲנִי בּוֹ שֶׁיְצַוֶּה אֶת בָּנָיו, אֵין "לְמַעַן" נוֹפֵל עַל הַלָּשׁוֹן.

וְיִתָּכֵן שֶׁיִּהְיֶה "יְדַעְתִּיו" גְּדֻלָּתִיו וְרוֹמְמָתִיו בַּעֲבוּר אֲשֶׁר יְצַוֶּה אֶת בָּנָיו אַחֲרָיו לַעֲשׂוֹת אֶת הַיָּשָׁר לְפָנַי, וּלְכָךְ אֲשַׁמְּנוּ לְגוֹי גָּדוֹל וְעָצוּם שֶׁיַּעַבְדוּנִי. וְכָמוֹהוּ יְדַעְתִּיךָ בְּשֵׁם (שמות לג יב) מַה אָדָם וְתֵדָעֵהוּ (תהלים קמד ג) אוֹ יֹאמַר "יְדַעְתִּיו שֶׁיְצַוֶּה", וְכֵן לְמַעַן יָנוּחַ שׁוֹרְךָ וַחֲמֹרֶךָ (שמות כג יב), שֶׁיָּנוּחַ. וְהָנָכוֹן בְּעֵינַי שֶׁהִיא יְדִיעָה בּוֹ מֵעֹמֶשׁ. יִרְמֹז כִּי יְדִיעַת הַשֵּׁם שֶׁהִיא הַשְׁגָּחָתוֹ בָּעוֹלָם הַשְׁפֵּל, הִיא לִשְׁמוֹר הַכְּלָלִים, וְגַם בְּנֵי הָאָדָם מֻנָּחִים בּוֹ לְמִקָּרִים עַד בָּא עֵת פְּקֻדָּתָם, אֲבָל בַּחֲסִידָיו יָשׁוּם אֲלֵיהֶם לִבּוֹ לָדַעַת אוֹתוֹ בְּפֶרֶט לִהְיוֹת שְׁמִירָתוֹ דְּבֻקָה בּוֹ תָּמִיד, לֹא תִּפָּרֵד הַיְדִיעָה וְהַזְּכִירָה מִמֶּנּוּ כְּלָל[א] ב, כְּטַעַם לֹא יִגְרַע מִצַּדִּיק עֵינָיו (איוב לו ז) וּבָאוּ מִזֶּה פְּסוּקִים רַבִּים כְּדִכְתִיב (תְּהִלִּים לג יח) הִנֵּה עֵין ה' אֶל יְרֵאָיו, וְזוּלַת זֶה:

מעשה חש"ב

א רבינו מפרש 'ידעתיו' מלשון 'ידיעה', ומבטא בזה ההשגחה המיוחדת והפרטית שזכה אברהם אבינו, יתר על שאר הנבראים, שזכה לתשומת לבו של ה', לדעת אותו בפרט, להיות שמירתו דבקה בו תמיד, וזו השגחה פרטית ותמידית על קיומו של כל פרט ופרט. והטעם שזכה לזה משום 'למען אשר יצוה', שהרי הוא בבחינת צדיק. משא"כ על שאר הנבראים קיימת השגחה רק על המין בלבד, דהיינו השגחה כללית.

ב מבואר בדברי רבינו ש**גם בני אדם מונחים בו למקרים**, ורק בחסידיו יש השגחה פרטית להיות שמירתו דבקה בו תמיד. ולכאורה הרי הוא סותר א"ע במש"כ בסוף פרשת בא "ועתה אומר לך כלל בטעם מצות רבות, הנה מעת היות עבודת גלולים בעולם מימי אנוש, החלו הדעות להשתבש באמונה, מהם כופרים בעיקר, ואומרים כי העולם קדמון, כחשו בה' ויאמרו לא הוא, ומהם **מכחישים בידיעתו הפרטית ואמרו, איכה ידע א-ל ויש דעה בעליון, ומהם שיודו בידיעה ומכחישים בהשגחה, ויעשו אדם כדגי הים, שלא ישגיח הא-ל בהם ואין עמהם ענש או שכר** וכו'... ומן הנסים הגדולים המפרסמים אדם מודה בנסים הנסתרים, שהם יסוד התורה כולה, **שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו עד שיאמין שכל דברינו ומקרינו כלם נסים אין בהם טבע ומנהג של עולם, בין ברבים בין ביחיד, אלא אם יעשה המצות יצליחנו שכרו, ואם יעבור עליהן יכריתנו ענשו, הכל בגזירת עליון**".

הרי מבואר להדיא שהכופרים בה' הם שמכחישים בהשגחה פרטית, והם מכחשים ענין של שכר ועונש, אבל באמת בוודאי יש השגחה פרטית על כל אדם אשר על פני האדמה. ולכאורה זה סותר למש"כ רבינו כאן ש'גם בני אדם מונחים למקרים'.

ואפשר לומר דבוודאי יש השגחה פרטית על כל אחד ואחד, וכמו שכתב רבינו (שם): "שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו עד שיאמין שכל דברינו ומקרינו כלם נסים, **אין בהם טבע ומנהג של עולם, בין ברבים בין ביחיד, אלא אם יעשה המצות יצליחנו שכרו, ואם יעבור עליהן יכריתנו ענשו, הכל בגזירת עליון**". אלא שיש שני מיני השגחה פרטית, השגחה פרטית לסתם אנשים, והשגחה פרטית לצדיקים.

והחילוק ביניהם, שהשגחה פרטית לסתם בני אדם היינו כשהקב"ה דן את האדם, דן את כל מעשיו, **ואם יעשה מצות יצליחנו שכרו, ואם יעבור עליהן יכריתנו ענשו, הכל בגזירת עליון**. אמנם בשעה שאין הקב"ה דן את האדם, אין סתם אנשים במדרינה כזה גדולה, שהקב"ה ישמור אותו מן המקרה, שלא יאונה לו דבר רע, וכנון אם יעלה על הסולם ולא יהר שלא יפול, שהקב"ה ישמור אותו שלא יפול, אלא בוודאי אם לא ישמר יניחו למקרה, ויכול ליפול וכדומה. משא"כ אברהם אבינו היה במדרינה עליונה של השגחה פרטית, שזכה לתשומת לבו של ה' לדעת אותו בפרט להיות שמירתו דבקה בו תמיד.

וראיה לדבר כמו שכתב רבינו (וירא פרק יט פסוק ח) בפלגש בגבעה "והנה שתי הכתות [שבטי ישראל ובני בנימין] ראיות ליענש, כי בנימין מרשיע שאינו חושש לייסר הרעים ולא לגעור בהם כלל, וישראל עושים מלחמה שלא מן הדין, וגם את פי ה' לא שאלו בזה. אבל אמרו 'מי יעלה לנו בתחלה למלחמה עם בני בנימין', כי מעצמם הסכמו במלחמה על כל פנים, וכן לא שאלו בענין הנצוח 'אם תתנם בידי', כי בטחו בזרוע בשר, שהיו רבים מאוד, כי הם עתה כמותם עשרה פעמים ויותר, ולא שאלו אלא 'מי יעלה בתחלה', והוא כמו גורל ביניהם וכו'. והנה חלק ה' עם שניהם בקרי, והניחם למקרים, ובני בנימין היו גבורים, וערוכים בצורות, וכו'". וכיון דשבט בנימין היו גבורים, לכן הם נצחו בימים הראשונים, ורק כשעשו השבטים תשובה, והקריבו קרבנות אז נצחו השבטים את שבט בנימין, עיי"ש. הרי לנו דאפילו שיש השגחה פרטית, מ"מ יש מקרה בעולם, והגבורים ינצחום את החלשים. ורק כשעשו תשובה אז עשה הקב"ה שהשבטים ינצחום את שבט בנימין.

ולפי"ז מדויק לשון רבינו 'מונחים בו למקרים **עד בא עת פקודתם**', דבשעה שדנים את האדם יש השגחה פרטית, ולפי מעשיו ידונו אותו לטב ולמוטב, אבל בשאר זמנים, אינו זוכה למדרינה כזה גדולה שישמור אותו הקב"ה תמיד, שלא יארע לו כל דבר רע, אלא מניחם למקרים, ורק צדיקים זוכים להשגחה תמידית בכל עת ובכל שעה.

וַיִּתְפַּלֵּל אַבְרָהָם אֶל הָאֱלֹקִים וַיִּרְפָּא אֱלֹקִים אֶת אֲבִימֶלֶךְ וְאֶת אִשְׁתּוֹ וְאַמְהֹתָיו וַיֵּלֵדוּ: כִּי עָצֹר עָצַר ה' בְּעַד כָּל רֶחֶם לְבֵית אֲבִימֶלֶךְ עַל דְּבַר שָׂרָה אֵשֶׁת אַבְרָהָם: (פרק כ פסוקים יז – יח)

וַיֵּלֵדוּ". אִם הַלָּשׁוֹן כִּפְשׁוּטוֹ, וְשָׁב לְאִשְׁתּוֹ וְאַמְהֹתָיו, כִּי עָצֹר עָצַר ה' בְּעַד רַחְמָם, תֵּימָה הוּא כִּי גַּם בַּלַּיְלָה הָרִאשׁוֹן אֲשֶׁר לַקְּחָה שָׂרָה לְבֵית אֲבִימֶלֶךְ, וְלֹא קָרַב אֵלֶיהָ עֲדַיִן, בָּא אֵלָיו הָאֱלֹהִים בַּחֲלוֹם. וּבַבֹּקֶר, הִשְׁכִּים וַיִּקְרָא לְעַבְדָיו, גַּם לְאַבְרָהָם. וּמָתַי הָיָה לָהֶם עֵצָר רֶחֶם. אוּלַי הָיוּ עַל פְּרָקָן, וַאֲחָזוּם חֶבְלֵי יוֹלֶדֶת, וְלֹא יָכְלוּ לְהַמְלִיט. וְאוּלַי אַבְרָהָם אֹחֵר תְּפִלָּתוֹ יָמִים רַבִּים. וְהִנֵּה רְפוּאוֹת אֲבִימֶלֶךְ גַּם חָלְיוֹ לֹא נִתְפָּרְשׁוּ. וּלְשׁוֹן רַשִׁ"י 'וַיֵּלֵדוּ', וְאִתְרְוָחוּ, נִתְפַּתְּחוּ נִקְבֵיהֶם וְהוֹצִיאוּ, וְהוּא לֵדָה שָׁלָמָן. 'בְּעַד כָּל רֶחֶם', כְּנֶגֶד כָּל פֶּתַח.

וְאֵין זֶה נָבוֹן, כִּי אִם נֶאֱמַר 'וַיֵּלֵדוּ' שֶׁהוּא יְצִיאַת הַחוּץ, שֶׁמָּצִינוּ לֵדָה בְּעֻבָּרִים רַבִּים, כְּגוֹן הָרָה עָמָל וְיָלַד שֶׁקֶר (תְּהִלִּים ז טו), 'לְדַעַת חֹק' (בְּמִדְבַּר ב ב), מַה יַּלַּד יוֹם (מִשְׁלֵי כז א), מָה יּוֹלִידוּ וְיִחַדְּשׁוּ הַיָּמִים. אֲבָל מִלַּת "רֶחֶם" לֹא תָּבוֹא עַל פֶּתַח אַחַר. וְאֵין טַעֲנָה מִן בְּנֵיחוֹ מֵרֶחֶם יָצָא (אִיּוֹב לח ח) שֶׁהוּא כְּנוּי, כְּמוֹ בֶּטֶן הָאֲדָמָה (שָׁם א כא).

וְדַעַת אוּנְקְלוֹס אֵינֶנָּה כְּדִבְרֵי הָרַב, כִּי הוּא שָׂתַרְגֵּם "וְאִתְרְוֹחוּ", עָשָׂה "רֶחֶם" כִּפְשׁוּטוֹ "פֶּתַח וְלִדָא", אֶלָּא שָׂרָצָה לְכְלֹל גַּם אֲבִימֶלֶךְ בְּמִלַּת 'וַיֵּלֵדוּ'. וּלְשׁוֹן בְּרֵאשִׁית רַבָּה (נב יג) כִּי עָצֹר עָצַר ה', עֲצִירָה בְּפֶה, עֲצִירָה בְּגָרוֹן, עֲצִירָה בְּעַיִן, עֲצִירָה בְּאָזֶן, עֲצִירָה מִלְּמַעְלָה, עֲצִירָה מִלְּמַטָּה. וְהַמִּדְרָשׁ הַזֶּה לָהֶם, מִיתּוּר לְשׁוֹן הַכָּפֶל 'עָצוֹר עָצָר', לֹא שֶׁיִּפְרְשׁוּ 'כָּל רֶחֶם' כָּל נָקֵב.

וְהַנָּבוֹן בְּעֵינַי כִּי מִיּוֹם אֲשֶׁר נִלְקְחָה שָׂרָה, לָקָה אֲבִימֶלֶךְ בְּאֶבְרֵי הַתַּשְׁמִישׁ, וְלֹא יוּכַל לְשַׁמֵּשׁ. וְזֶהוּ לֹא נִתַּתִּיךְ לִנְגֹּעַ אֵלֶיהָ, כִּי הַנְּגִיעָה וְהַקְּרִיבָה בַּנָּשִׁים הוּא עַל הַתַּשְׁמִישׁ וכו'... וְאִשְׁתּוֹ וְאַמְהֹתָיו שֶׁהֵן מְעֻבָּרוֹת עָצַר בְּעַד רַחְמָן, וְלֹא יָכְלוּ לְהַמְלִיט, כִּי 'עֲצִירַת רֶחֶם' הוּא שֶׁלֹּא תֵּהָרֶ, כְּדֶרֶךְ 'וַה' סָגַר רַחְמָהּ' אֲבָל 'עֲצִירָה בְּעַד הָרֶחֶם' הוּא שֶׁלֹּא תֵּלֵד, כַּלָּשׁוֹן נָדַר בַּעֲדִי וְלֹא אֵצֵא. וְעָמְדָה שָׂרָה בְּבֵיתוֹ יָמִים, וְלֹא שָׁב אֲבִימֶלֶךְ מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה, כִּי לֹא הֵבִין, עַד שֶׁבָּא אֵלָיו הָאֱלֹהִים בַּחֲלוֹם וְהוֹדִישׁוֹ. וְלֹא פָּרַשׁ הַכָּתוּב חֲלִי אֲבִימֶלֶךְ, וְהִזְכִּירוֹ בָּרָמָז דֶּרֶךְ מוּסָר וְכָבוֹד לְשָׂרָה. וְאַחֲרֵי תְּפִלַּת אַבְרָהָם נִרְפָּא אֲבִימֶלֶךְ וְאִשְׁתּוֹ וְאַמְהֹתָיו וַיֵּלֵדוּ הַנָּשִׁים:

מעשה חש"ב

וכן מדויק לשון רבינו (סוף פרשת בא), **ויעשו אדם כדגי הים, שלא ישגיח הא-ל בהם ואין עמהם עונש או שכר**", שהכופרים בהשגחה פרטית היינו שכופרים בשכר ועונש, וזה בוודאי אינו נכון שהרי בשעה שדנים את האדם, דנים אותו לפי מעשיו, אבל לא בשעת משפט שפיר יכול להיות שהניחם למקרים.

ואפשר להוסיף עוד לפי מש"כ רבינו בספרו שער הגמול דיש מצוות ששכרם מקבלים בעוה"ז, ויש מצוות ששכרם מקבלים בעולם הבא וה"ה בעבירות, יש עבירות שעונשם מקבלים בעוה"ז, ויש עבירות שעונשם מקבלים בעוה"ב. והנה בראש השנה דנים רק על המצות והעבירות ששכרם ועונשם מקבלים בעוה"ז, וכן דנים רק על עניני עוה"ז, האם יהיה לו חיים טובים או ח"ו להיפך.

ומפרש בזה מ"ש חז"ל שלשה ספרים נפתחין בראש השנה, אחד של צדיקים גמורים וכו', צדיקים גמורים נכתבין ונחתמין לאלתר לחיים. ומפרש רבינו שיכול להיות רשע שעבר הרבה עבירות שעונשם בעוה"ב, ועשה מצוה ששכרו בעוה"ז, ואז הוא 'צדיק בדינו', ונחתם לאלתר לחיים ולשלום, עייש. ולכאורה לאדם זה שנכתב ונחתם לאלתר לחיים שמגיע לו שכו בעוה"ז, הקב"ה ישמור אותו שלא ימות כדי שיוכל לקבל שכרו. אבל ללא סיבה מיוחדת, ולא בזמן שדנים את האדם שפיר הניח את האדם למקרה.

א

תמצית דברי רבינו: הנה בפסוק זה אם לומדים כפשוטו, שהעונש היתה 'כי עצר ה' בעד כל רחם' – דהיינו שלא יכלו ללדת, והרפואה היתה 'וילדו' – שיכלו ללדת, צריך ביאור שני דברים:

א. א"כ מבואר בכתוב רק מה היתה העונש והרפואה של הנשים, אבל אינו מבואר בכתוב מה היה עונשו ורפואתו של אבימלך, ובכתוב נאמר '**וירפא אלקים את אבימלך**', ולא נרמז מה היה עונשו ומה היה רפואתו.

ב. בפשטות משמע שבלילה הראשון שלקחה שרה לבית אבימלך, בא אליו האלקים בחלום הלילה ואמרה לו הנך מת וכו', ובבוקר השכים וקרא לכל עבדיו, ובאותו יום השיב את שרה והתפלל עליהם אברהם ונתרפא, וא"כ מה פירוש עצר ה' בעד רחם, הרי בלילה אחת אינה נחשב עצירות.

וקושיא השני מפרש רבינו בב' אופנים א. שאולי היו על פרקן ואחזום חבלי לידה ולא יכלו ללדת, או שתפילת אברהם על אבימלך לא היתה באותו יום שקרא לו אבימלך, אלא המתין זמן ממושך, ובאותו תקופה לא יכלו ללדת כל אלו שהניע זמנם ללדת. אמנם קושיא הראשונה עדיין לא נתיישב.

ולכן אינו מפרש רש"י כפשוטו, רק מפרש 'וילדו' – **ואתרוחו**, שנתפתחו נקביהם והוציאו מה שהיה צריך לצאת, וכן 'בעד כל רחם', כנגד כל פתח, ולפי"ז שפיר מבואר בקרא גם העונש והרפואה של אבימלך. וכן א"ש קושיא ב' שמיד באותו הלילה ראו שאינם יכולים לצאת.

אמנם רבינו הוקשה על פירוש רש"י, שאמנם לשון 'לידה' א"ש גם על ואתרווחו, אבל תיבת 'רחם' לא מצאנו על דבר אחר חוץ מרחם. ולכן התרגום אע"פ שבתיבת 'וילדו' סובר כמו רש"י 'ואתרוחו', מ"מ בביאור תיבת 'רחם' חולק על רש"י, וסובר כפשוטו. ולפי התרגום הכי הפירוש הכתוב 'וילדו' קאי גם על אבימלך שנתרפא שגם הוא היה בכלל העצירה, ונתרווח אחר התפילה של אברהם, אבל תיבת 'רחם' מפרש כפשוטו, וזה קאי רק על הנשים, אמנם לפי"ז העונש של אבימלך לא נזכר בקרא, ע"ז נאמר במדרש כי בפיולות הלשון 'עצר עצר' מרמז גם על עצירה של אבימלך שהיה לו עצירות שלא היה יכול לצאת, וגם העצירה של הנשים שלא יכלו ללדת. ושפיר מרומז בכתוב מה היה עונש והרפואה של אבימלך.

אמנם רבינו מפרש כל הכתוב כפשוטו גם 'וילדו' היינו לידה ממש, וכן 'רחם', רחם ממש, והעונש של אבימלך היתה שנלקה באבר התשמיש, ועונש זה מרומז כבר לעיל (פסוק ו) 'לא נתתיך לנגוע אליה', כי הנגיעה בנשים הכוונה לתשמיש, וזה היה עונשו מיד שלא יכול להיות אתה. [ולא כמו לפי פירוש רש"י והתרגום שמרומז בקרא כאן גם העונש] והעונש של הנשים היתה שלא יוכלו ללדת, ועמדה שרה בביתו ימים, ולא שב אבימלך מדרכו הרעה כי לא הבין, עד שבא אליו האלקים בחלום הלילה והודיעו, ואחרי תפילת אברהם נתרפאה אבימלך ואשתו ואמהותיו וילדו הנשים.

חיי"ם וברכה למשמרת שלום

חי"ו חדוך וישבחוך לשגר ברכותינו, מריחוק מקום וקירוב לבבינו, לידידינו וידיד כל נפש
ידיו רב לו במעשי חסד לפרט ולכלל, אין גומרין עליו ההלל, לא ישבות למענינו יומם ולילה
יביעו תהילותיו, כל הנהנים מפעולותיו, למען מוסדות סאטמאר בכל מקומות מושבותיהם
מרים קרן קהילותינו הק' בכל אתר במיטב תכונה, ועומד לימין מוסדותינו במסירות נאמנה

חתני החשוב והנעלה, חיי"ם שיש בו כל מידה ומעלה

מו"ה

חיים שלמה פישער

הי"ו

משב"ק אצל כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

לרגל שמחת אירוסי בתו
למזל טוב בשעטו"מ

עב"ג החתן החשוב המופלג בתורה וביראה,
ישמח מש"ה במתנת חלקו, אשרי שככה לו

כמר **משה דוב אינדיג** הי"ז
בן מחו' החשוב המופלג בתוראה והוראה
הרה"ג ר' **ארי' אשר יצחק** שליט"א
מז"ץ בקהילתינו הק' בקרית יואל

וזאת הברכה, יוסף ה' עליך אלף פעמים ככה, וזכות פעליך הכבירים לפרט ולכלל, יעמוד לך על כל צעד ושעל, ותזכה לראות ולרוות מכל יז"ח רב תענוג ונחת, בנים וכני בנים כגפן פוריה, זיתאחדו אצלך תורה וגדולה במקום אחת, וכט"ס.

החותמים למען שמו ברגשי ששון ושמחה, אסירי התודה וההערכה

הנהלת מוסדות סאטמאר בארה"ק
ירושלים - בני ברק - בית שמש

קרן הבנין דקיט"ל בעיה"ק ירושלים ת"ו
קרן הבנין ביהמ"ד הגדול בני ברק יצ"ו
קרן הבנין בית חינוך לבנות
בני ברק יצ"ו

דין ותן טל ומטר לבן חו"ל הבא לארץ ישראל

מאת: הרב שלמה שבתי קעסטנבוים, חבר המערכת

לקראת הנסיעה הרוממה של כ"ק מרן רבינו שליט"א לארה"ק לעשות את השבת באתרא קדישא מירון יצ"ו ונתעורר השאלה אם לומר בתפילת שמונה עשרה ותן טל ומטר כמנהג המקום אשר הם כבר התחילו לומר, בעת שבחוץ לארץ עדיין אומרים ותן ברכה, ונבאר הענין.

הנה, במס' תענית מצינו דיש חילוק בין בני א"י לבבל אימתי מתחילים לשאול מטר בברכת השנים, דבארץ ישראל מתחילין לשאול מליל ז' מרחשון, מפני תקנת עולי רגלים שיספיקו להגיע לביתם לאחר החג, ואף לאחר החורבן היו מתאספים לירושלים לרגל כמו שעושין גם היום לפיכך לא ביטלו תקנת חכמים (ר"ן שם), ובחו"ל מתחילין בתפילת ערבית של יום שישים אחר תקופת תשרי, ואף שהם אמרו דבריהם במדינת בבל, עכ"ז נוהגים כן בכל הגולה לשיטת רוב ראשונים וכן הלכה.

וב'באר היטב' (סימן קי"ז סק"ד) מביא מה דנחלקו האחרונים במי שבא מא"י לחו"ל, אי שואל כבני א"י או כחו"ל, ולבסוף מביא מה שכתב בפרי חדש וז"ל: "בני ארץ ישראל שבאו לחו"ל אם דעתם לחזור בזמן שאלת גשמים שואל כבני א"י, ואם יש לו אשה ובנים בא"י אעפ"י שאין דעתו לחזור בזמן גשמים שואל כבני א"י וכו', ודעתי הוא שבני ארץ ישראל שבאו לחוץ לארץ כל זמן שדעתם לחזור בכל אותה שנה לארץ ישראל שואל כבני ארץ ישראל, ואם אין דעתו לחזור אלא אחר שנה או שנתיים וכמו שלוחי ארץ ישראל אעפ"י שיש להם אשה ובנים בארץ ישראל שואל כבני חוץ לארץ", עי"ש.

וב'ברכי יוסף' (סק"ה) כתב: "**בן חוצה לארץ הנמצא בארץ ישראל** ובן ארץ ישראל הנמצא בחוצה לארץ, כל אחד ישאל כבני העיר הנמצא בה, וטעמא דבן חוצה לארץ הנמצא בארץ ישראל הוא צריך לחיי שעה באותם הימים עמהם, ובן ארץ ישראל הנמצא בחוצה לארץ הוא יחיד בחוצה לארץ ואין היחיד שואל, ושמעתי מנכדו של הרב מהר"ר זרחיה גוטה שהורה כן הלכה למעשה הרב החסיד מהר"ר יעקב מולכו בתשובותיו כ"י סימן ס"ז, וכבר כתב יד אהרן משם מורנו הרב כמהר"א יצחקי שהיה אומר כן משם מהר"י מולכו ומהר"ז גוטה וכמה גדולים וכן דעתי הקצרה נוטה, ודלא כהרדב"ז והפרי חדש", עי"ש.

ולא נאריך כעת בשאלת בן א"י הבא לחו"ל, רק בבן חוץ לארץ הבא לארץ ישראל להלכה למעשה. ב'שלחן הטהור' (סי' קי"ז סעי' ג) כתב: "בן א"י שיצא לחו"ל ודעתו לחזור שואל כבני א"י, **ובן חו"ל הנמצא בא"י ודעתו לחזור שואל כבני א"י בז' מרחשון**, ואף אם יצא לביתו אחר ששאל ישאל בכל תפילותיו של לחש ולא יפסיק מלשאול כלל, וכל אלו בתפלת לחש ולא בקול, **חוץ מבן חו"ל בא"י אף שדעתו לחזור שואל בלחש ובקול רם טל ומטר**", עי"ש.

וכן פסק הגאב"ד ירושלים הגרמ"א פריינד ז"ל (מרא דשמעתא אות ל"ה), ובשו"ת בצל החכמה (ח"א סימן ס"ב) נמי פסק כן, והוסיף דגם הפר"ח לא כ' דינו רק בבני א"י שבאו לחו"ל דוקא אבל בבני חו"ל הנמצאים בא"י גם הפר"ח מודה שאפי' דעתם לחזור באותה שנה מ"מ צריכים לשאול כבני א"י, שהרי כל שלא ירדו גשמים בא"י עד י"ז במרחשון ת"ח מתחילים להתענות, הגיע ר"ח כסלו ולא ירדו גשמים בי"ד גוזרין ג' תעניות על הציבור כו', כבמתני' דמס' תענית (דף י'ב. ויב:) וכו', ועל כן אם הצבור בא"י מקדימין תפלה לצרה לשאול גשמים מז' במרחשון בודאי מסתבר שגם בני חו"ל הנמצאים שם באותה שעה צריכים להשתתף עמהם בתפלה זו, כדין הולך ממקום שאין מתענים למקום שמתענים שצריך להתענות עמהם" וכו', עי"ש.

ובשו"ת 'קנה בשם' (ח"א סימן י') נמי דן בסברא הנ"ל, וז"ל: "ונראה דפלוגתת הפוסקים אינו אלא בבן א"י שיצא לחו"ל וכו', אבל בבן חו"ל הבא לא"י בזמן שאילת הגשמים הם יודו שישאל מטר כבני ארץ ישראל ושצריך לחיי שעה כ"ז שנמצא בא"י וכו', שוב ראיתי בפמ"ג במש"ז שם סק"א שכתב בזה"ל: בן ארץ ישראל בחוץ לארץ או להיפך עיין פר"ח אם דעתו בתוך השנה לחזור שואל כמקומו ואם דעתו לחזור אחר שנה שואל כמקום שהוא שם עכ"ל, מבואר דס"ל להפמ"ג אליבא דהפר"ח שאינו מחלק בין בן ארץ ישראל בחוץ לארץ ובין בן חוץ לארץ בארן ישראל דלא כמש"כ, ולענ"ד עדיין צ"ע בזה דהלא הפר"ח לא כתב כן אלא בבן ארץ ישראל שהוא בחוץ לארץ ומהיכי תיתי לומר שס"ל כן גם בבן חוץ לארץ שהוא בארץ ישראל דשפיר שייך לחלק ביניהם, ולמעשה אין כ"כ נ"מ בזה דבלא"ה נראה דלהלכה יש לנהוג בזה כמש"כ הברכי יוסף דדעתו נוטה כהגדולים שפסקו אפילו בבן ארץ ישראל שהוא בחוץ לארץ דשואל כבמקום שנמצא שם, וכן נוטה גם דעת המשנה ברורה (שם ס"ק ה'), **וא"כ כש"כ בבן חו"ל הנמצא בא"י דשואל כבן א"י**, שהרי י"ל דכו"ע מודו בזה כמו שנתבאר למעלה בס"ד וכו'.

ומ"מ נלענ"ד דאם יחזור הבן חו"ל לחו"ל עוד קודם זמן שאלת מטר בחו"ל, צריך שם להפסיק לשאול מטר עד שיגיע הזמן שאלת מטר בחוץ לארץ, דאעפ"י שכתב הברכי יוסף שם אות ו' בבן ארץ ישראל שהיה בארץ ישראל בשבעה במרחשון ושאל מטר כמנהג א"י, ואח"כ יצא לחוץ לפני הזמן שאלת מטר דחוץ לארץ ימשיך מנהגו כבני ארץ ישראל ולא יפסיק דלא ליהוי כחוכא ואטלולא (מובא דבריו בשערי תשובה שם סק"ד), מ"מ נראה דזה שייך דוקא בבן ארץ ישראל דשייך לומר שהוא נגרר אחר מקומו, משא"כ בן חוץ לארץ דהטעם ששואל מטר בארץ ישראל אינו אלא משום שצריך לחיי שעה אין שום מקום לומר שישאל מטר כשחוזר לחוץ לארץ", עי"ש.

המשך המאמר בגליון שבוע הבא בס"ד

שי"ר
וקול
תודה

וועד קרן הבנין

בית חינוך לבנות

שע"י מוסדות יטב לב"ד סאטמאר בני ברק

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

י"ש קונה עולמות

בונה ומקים עולמות של תורה

באותות הוקרה וחיבה, נשגר ברכה מרובה, אל מעלת כבוד ידידינו ומכובדינו האי גברא יקירא, רודף צדקה וחסד תדירא, ידיד נאמן ותומך נלהב לטובת מוסדותינו המעטירה, טוב ומטיב לכל מבקש ברוח נדיבה ובנהורא נפישא, ובמיוחד הוזיל זהב מכיסו להרחבת גבולי הקדושה בתוככי מוסדותינו הקדושה, בבנין בית חינוך לבנות במידה גדושה, שמו הטוב משבחים ומהללים, לתורה ולתעודה מרבה פעלים, איש חמודות רב תבונים, מקבל את כל אדם בסבר פנים,

הרבני הנגיד הנעלה והנכבד, עושה ומעשה צדקה וחסד

מוה"ר

יואל שוואַרץ

הי"ן

רוח החיים בלב ונפש ובהתמסרות עצומה
למען השלמת הבנין האדיר והחדש
הבית חינוך לבנות בבני ברק יצ"ו

לרגל שמחת נישואי בנו למזל טוב בשעטו"מ

החתן החשוב המופלג בתוי"ש **כמר יעקב משולם ני"ו**

עב"ג הכלה החשובה והמהוללה שתחי'

ושגורה ברכותינו, ותערב לפני ה' עתירתינו, שיזכה לראות ולרווות מכל יוצ"ח רב תענוג ונחת, תורה וגדולה במקום אחת, וימשיך בפעליו הברוכים בהרחבת גבולי הקדושה, מתוך אושר ועושר והרחבת הדעת עם כל ברכאן דנפישא

המברכים ברגשי הודאה והערכה

וועד קרן הבנין

להקמת הבית הגדול לחינוך הבנות

בני ברק יצ"ו

שבת מירון (ב)

הלכות הנוגעים למעשה בשב"ק פר' תולדות הבעל"ט באתרא קדישא מירון

כיבוד הבית לשבת • הדלקת הנרות • נסיעה אחר הדלקת הנרות • ריצה ופסיעה גסה • כום הקידוש • השומעים קידוש יעמדו במקום אחר • נשים בקידוש • קידוש במקום סעודה • תיקון במקום אכילה במירון • כיסוי החלות כששומעים קידוש מאחר • הליכה באמצע הסעודה למקום שולה"ט

בית האכסניא

כיבוד הבית לשבת

נכון לכבד הבית לשבת, אפילו כשהוא מתאכסן בבית המושכר, ומצוי מקומות שמתאכסנים בבית שעדיין נדרש כיבוד או נקיון.

כבוד שבת פשוט דשייך בכל מקום שהוא מתאכסן שם, ובמ"א (ריש סי' רס"ב) בשם ר"ח ענינים נשגבים לפנות קורי העכביש, ומצוי שמתאכסנים במקומות שמצוי הענין לקיים דין זה.

הדלקת הנרות

החייבים בהדלקה

אם חשוך באכסניא צריכים להדליק נרות, ואם אין חשוך [וברוב מקומות בזמנינו יש אור מבחוץ וכדו'] אם גם האשה מתאכסנת שם צריכה להדליק, ואם האשה מדליקה בבית, אזי בן א"י אין צריך להדליק לחוד, ובן חו"ל יש אומרים דצריך להדליק או להשתתף בפרוטה עם מי שמדליק, ואם המארגנים מדליקים לחוד במקום האכילה, אינו מחויב להדליק.

עפ"י שו"ע ואחרונים (סי' רס"ג סעי' ו ואילך), והנה במקום חושך צריך להדליק משום שלא יכשל, וי"א אומרים דבזמנינו טוב להדליק הלעקטע"ר ביחד עם הנרות דזהו עיקר האור, ואם ממילא יש אור שם כפי שמצוי באכסניות גדולות שיש אור בפרוזדור ומאיר לחדרים, אין חיוב זה, אולם יש חובת הגוף להדליק, אלא דאם אשתו מדלקת בבית [או במקום אחר וי"א דוקא מממונו] הוא יוצא בזה, אולם זהו רק כשהיא נמצאת באותה זמן חיוב, אבל אם היא בארץ אחרת שהשעות רחוקות, אינו יוצא בהדלקתה, וצריך בעצמו לקיים החיוב.

מלאכה אחר ההדלקה

נסיעה אחר הדלקת הנרות

איש המדליק נרות מוקדם יכול לעשות מלאכה אחר ההדלקה עד זמן תוספת שבת, אשה המדליקה נרות מוקדם וברצונה לנסוע לאחר ההדלקה, במקום צורך גדול יכולה להתנות בשעת ההדלקה שאינה מקבלת שבת.

וזהו רק במקום צורך גדול, ויש פוסקים דצריכה לקבל שבת לפחות עד פחות הרבה מרבע שעה, עי' שועה"ר סי' רס"ג.

הילוכך תהא בנחת

ריצה ופסיעה גסה

אין לרוץ בשבת, אלא לצורך מצוה כגון לרוץ לבית הכנסת, וכן אין לילך פסיעה גדולה, [דהיינו שלא יהא חצי אמה בין רגל לרגל].

שו"ע (סי' ש"א סעי' א'), ורמ"א (שם), והטעם דכתיב "וכבדתו מעשות דרכיך" וילפי' שלא יהא הילוכך בשבת כהילוכך בחול, שדרך האדם למהר בחול לעסקיו, ובמנחת שבת (סי' צ' סק"ג) מסתפק בריצה לבית הטבילה אי נחשב מצוה.

קידוש

כוס הקידוש

מהראוי לקדש בכוס המיוחד לשימוש הרבה, ובמקום הצורך אפשר לקדש על כוס המיועד לשימוש חד פעמי, ועדיף כוס מפלעסטיק ולא כוס מנייר.

לכתחילה יש לקדש על כוס רגיל שמיוחד לתשמיש קבוע, אבל העשוי לזורקו לאחר השימוש יש לדון אי יש עליו שם כוס, עי' שו"ת מנח"י (ח"י סי' כ"ג), וכן מובא בשו"ת משנת יעקב שדן עם רבינו זי"ע בהלכה זו והסכים עמו שאין לקדש עליו וליטול הידיים, אולם בשו"ת באר משה (ח"ב סי' ס"ה) כתב דרק להידור הקפיד בזה, ובקובץ עמידי דגירסא הובא משמי' דרבינו שליט"א שאף לדעת רבינו זי"ע על כוס פלעסטיק אפשר לקדש שאינו מתקלקל תיכף לאחר השימוש.

השומעים קידוש יעמדו במקום אחד

השומעים קידוש מאחר, יעמדו בשעת הקידוש ביחד במקום אחד ויהיו מפוזרים ומפורדים, ולא להסתובב אנה ואנה.

עפ"י שו"ע סי' רע"א סעי' י' ואחרונים שם, ובמשנ"ב (סקמ"ו) דבכדי להוציא אחרים בעינן קביעות, ולכן מעיקר הדין צריך לישב בשעת קידוש, ואף להנוהגים לעמוד, אולם בעינן עמידה במקום אחד.

נשים בקידוש

נשים האוכלות לבדן בליל שבת, יעשו קידוש בפני עצמן, ויכולות להוציא נשים אחרות, ורק צריך להקפיד שגדולה [בת י"ב שנים] לא תשמע קידוש מקטנה.

עפ"י שו"ע (שם סעי' ב) ואף בת י"ב שנים שמוציאה אחרות, צריך שידעו שהיא ודאי גדולה, ובכל ענין יש לברר ההלכה.

קידוש במקום סעודה

לכתחילה נכון ליטול הידיים ולאכול הסעודה באותו חדר שבו יצאו קידוש, ואם אי אפשר בכך לפחות שיהא רק מחדר לחדר באותו בית ורואה מקומו, וכשאי אפשר בכך מועיל גם כשיצא לחוץ ורואה מקומו, ובדיעבד מועיל אף כשאינו רואה מקומו והולך למקום אחר, ובתנאי שחוזר לאכול במקום הקידוש.

עפ"י השו"ע סי' רע"ג סעי' א', ושאר אחרונים שם, בכדי שיהא קידוש במקום סעודה, ובדיעבד יש לסמוך על שי' השכה"ג דאם חוזרים לאכול במקום הקידוש יוצאים.

נטילת ידים לסעודה

תיקון במקום אכילה במירון

במירון מקום האכילה תהא ב"שאטער" גדול, והקראנען לנטילת ידים יהיו בחוץ, ומשתדלים שיהא כמה שיותר מהודר שיהא הנטילה סמוך לקידוש.

דהיינו שיהא רואה מקומו, וכן שחלק מהקראנע"ן יהיו תחת גג אחד עם מקום האכילה, שיחשב כמחדר לחדר, ויש לצדד דכיון דכל שטח מקום האכליה והקראנע"ן ומקום שולנ"ט יהא סגור בגדרות, וממילא יהא נחשב כמקום אחד.

כיסוי החלות

כיסוי החלות כששומעים קידוש מאחר

כששומעין קידוש מאחר, ויש לכל המסובין חלה [בילק"ע] בנפרד, נכון שכל אחד יכסה את החלה שמיועד לו.

דאף שאינו מקדש בעצמו, אולם כיון דיוצא מדין שומע כעונה, יש לומר דשייך בהו ג' הטעמים שצריך לכסות הפת, דהיינו טעם זכר למן, וכן טעם שיראה שהסעודה באה לכבוד השבת דהיינו רק לאחר קידוש, וגם הטעם שלא יראה הפת בושתו, שאינו מקדש עליו, יש ג"כ לדון האם שייך בהו, ובלקט יושר (עמ' נ) כתב דא"צ דליכא טעם בושת, אולם לכאו' עדיין שייך שאר הטעמים, ועדיין יש מקום להקל דסגי מה שרק המקדש מכסה.

שינוי מקום בסעודה

הליכה באמצע הסעודה למקום שולה"ט

היות שמקום האכילה ומקום הטיש הם בשני אוהלים נפרדים, לכן מי שבדעתו לברך ברכת המזון אצל שולה"ט, יכוין בשעת המוציא שבדעתו להמשיך במקום אחר, ובמקום שולה"ט יאכל מעט פת.

שו"ע (סי' קע"ח סעי' ב', סי' קפ"ד סעי' א') ואחרונים, וצריך דוקא פת, ומעיקר הדין מועיל אף מעט פת, וי"א דבעינן כזית פת, אולם שאר מאכלים אינם מועילים.

המשך הלכות בשבוע הבעל"ט נם"ל

סדר הימים והזמנים

בימי א' וב' פרשת ויצא

בתוככי עירינו בני ברק יצ"ו

ביום ראשון

3:00 - 6:00 אחצ"ה

סעודה מיוחדת

לכבוד נדיבי הבנין החדש שיחיו

בבנין האדיר והחדש

יחד עם מעמד קביעות המזוזות

ע"י הנדיבים

ומלכם בראשם

כ"ק מרן רבינו שליט"א

3:00 - 6:00 אחצ"ה

סעודה רחבה

לכבוד העם הנאספים האורחים הנכבדים אנ"ש מרחוק ומקרוב

בבנין ביהמ"ד הגדול

רחוב ישמח משה 22 שיכון קרית יואל

בשעה 6:00 לעת ערב

מעמד האדיר הגיגת חנוכת הבית

מעמד הגדול והמרומם במקהלות אלופי אלפי ישראל

באהל הענקי בחצר בית מדרשינו הגדול

- מקומות מיוחדות ונכבדות יועמדו לכבוד נדיבי הבנין שיחיו -

ביום שני

תפילת שחרית

כצוותא חדא

יחד עם כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

בהיכל בית מדרשינו הגדול

ומסיבת לחיים
לרגל שיפוץ
והרחבת ביהמ"ד

לאחר מעמד הלחיים

יערוך מרן שליט"א

עם האורחים הנכבדים שיחיו

ביקור אצל
ילדי התשב"ר
תלמידי הת"ת

לחזות בנועם ה' לראות את הצלחתם בתורה ויראה

לעת ערב

חגיגת הכנסת ספר תורה

בקול רינה והמון חוגג

ע"י ידידינו הנדיב מוה"ר יצחק אייזיק ווייס הי"ו
מנהל חברת תהלים לתשב"ר תהילות יואל

לעבר בית מדרשינו הגדול בשיכון

ובכן הננו בזה להודיע כי כל מי מאנ"ש שרוצה שיסדרו לו

אכסניא וכדו' בעירינו בני ברק

בימי ראשון ושני פר' ויצא

יתקשר בהקדם וישאיר נא הודעה בטעלעפאן נומבער

845.203.8003

ונחזור אליו לסדר לו הכל עצהיו"ט

המחכים לקהל פניכם בידידות והוקרה

הנהלת מוסדות סאטמאר

בני ברק

דיני שנים מקרא ואחד תרגום (ב)

קריאת שמו"ת סגולה לאריכות ימים ושנים

א. אמרו חז"ל "כל המשלים פרשיותיו עם הציבור מאריכין לו ימיו ושנותיו" [א]. והכוונה כפשוטו לאריכות ימים ושנים וגם לחיים טובים ומתוקנים [ב].

לא יכוון בשביל הסגולה

ב. מעיקר הדין מותר לכוון בשביל השכר שהבטיחו חז"ל אבל ראוי שלא יעשה על מנת לקבל פרס ויקרא שמו"ת לשמה והקב"ה יאריך ימיו ושנותיו [ג]. ועושה בזה נחת רוח ליוצרו [ד]. כי התורה כולה שמותיו של הקב"ה ויש בהן סודות בכל אות [ה].

ביאורים והוספות

(א) גמרא ברכות (ח' ע"א) ובבעל הטורים תחלת פרשת שמות מביא בזה רמז "ואלה שמות בני ישראל" ראשי תיבות "ואדם אשר לומד הסדר שנים מקרא ואחד תרגום בקול נעים ישר יחיה שנים רבות ארוכים לעולם" עיי"ש ובספר מטה יהודה (סימן רפ"ה אות ט') כתב כי "מפני שיבה תקום והדרת" ראשי תיבות שמו"ת להורות כי הקורא שמו"ת יזכה לעטרת שיבה ומאריכין לו ימיו ושנותיו כמו שסיים והדרת פני זקן והבלתי נזהר בה רמוז בסופי תיבות אלו שהם אותיות מיתה כי המיקל בקריאת שמו"ת בלי אונס רגליו יורדות מות - ובספר חסד לאלפים (או"ח פ"ה ג') כתב "ורבים מעמי הארץ לא ניסו כאלה לקרות הפרשה ולו חכמו ישכילו כמה היו רוצים לקנות בזוזי אי הוה מאן דאמר מאן בעי סם חיי וכ"ש לרדוף אחר מצוה זו אשר עליה אמרו חז"ל הקדושים אשר מפיהם אנו חיים שכל המשלים פרשיותיו עם הציבור מאריכין לו ימיו ושנותיו נמצא המתעצל וחדל מקרא אותה לא חפץ בחיים והרי הוא כמתחייב בנפשו עכ"ל. ובספר פלא יועץ (פרשיות תק"י) כתב "והנה על כגון זה מצוה שמתן שכרה בצידה אורך ימים בימינה מי שאינו חושש לקיימה ענוש יענש ממה נפשך, אם אינו מאמין בתורה ובדברי חכמים נידון בצואה רותחת ואם מאמין אינו חושש ועל חייב לא חס הרי זה מתחייב בנפשו ועתיד ליתן את הדין מעין המאבד עצמו לדעת ומה גם בדבר שקל לקיימו מאן לא בעי חיי הרי זה נמשל כבהמות עיי"ש.

(ב) במעדני יו"ט על הרא"ש (ברכות פ"א ח' ה') מבאר הכוונה דמאריכין ימיו ושנותיו דאחר שמאריכין שנותיו למה הוצרך לומר שמאריכין ימיו וביאר בשני אופנים א. דהכוונה למי שהוא זקן בא בימים שאז רק מאריכין לו את ימיו ב. דקיצור ימים היינו שיחיה את ימיו ברעה ואריכות ימים היינו שיחיה את ימיו בטובה עיי"ש.

(ג) ספר חסידים (ש"א) וכף החיים (רפ"ה ד') וז"ל "לכך יקרא האדם שנים מקרא ואחד תרגום לשם מי שאמר למען תהיה תורת ה' בפיך וגו' ומ"מ הקב"ה יאריך ימיו ושנותיו ואל יסמוך על תנאי שנאמר (דניאל ג' י"ח) והן לא ידיע להוא לך מלכא די לאלקיך לא איתנא פלחין וכתיב תמים תהיה עם ה' אלוקיך עכ"ל ספר חסידים ועי' בא"ר שכתב דבתוס' (ר"ה ד') מבואר לחלק בין ישראל לעכו"ם דבישראל שאינו תוהה על הראשונות מותר לו לכוון לתת צדקה ע"מ שיחיה בנו וא"כ מותר אפילו אם כוונתו בקריאת שמו"ת כדי שיאריכו ימיו ושנותיו ובספר פתח הדביר (סימן רפ"ה) העיר על דברי הא"ר דבאו"ח (סי' קנ"ח סקכ"ד) כתב הא"ר בשם השל"ה דאף שאמרו חז"ל שכל מי שנוטל ידיו בשפע מים זוכה לרוב טובה וכן נפסק שם בשו"ע בסעיף י' "אע"פ ששיעורם ברביעית יוסיף ליטול בשפע דאמר רב חסדא אנא משאי מלא חפניא מיא ויהבו לי מלא חפני טיבותא" דמ"מ לכתחלה יותר טוב שלא יכוון ליטול ידיו בשביל השכר רק לכבוד השי"ת והשכר ממילא יבוא והובא דבריו שם במשנ"ב (סקל"ח) וקשה מדוע לא העיר שם הא"ר מדברי התוס' ר"ה דמותר לכוון ליטול ידיו בשביל השפע שיזכה בעבורו עיי"ש.

סגולה להמשיך רוח טהרה ונשמה יתירה

ג. בספרים הקדושים האריכו בסגולותיה דעל ידי זה זוכה להמשיך עליו רוח טהרה מלמעלה ותוספת נשמה יתירה [ו].

סגולה שלא יכשל בעבירות חמורות ולהתפלל בכוונה

ד. והקורא שמו"ת בערב שבת קודם חצות הוא תריס ומגן שלא יכשל בעבירות חמורות [ז] ושיוכל להתפלל תפלות השבת בכוונה [ח].

בקריאת שמו"ת עושה תיקונים

ה. על ידי קריאת שמו"ת מבטל בזה קליפת נוגה ומבררים בזה חלקי הקדושה ומעלים אותם [ט].

מובטח לו שהוא בן עולם הבא

ו. כל הנזהר לקרוא כל פרשה ופרשה שנים מקרא ואחד תרגום מובטח לו שהוא בן עולם הבא [י].

ביאורים והוספות

(ד) בספר חסד לאלפים כתב "הנה כי כן מי האיש החפץ לא יעבור מלקרוא אותה שבוע בשבוע לעשות נחת רוח ליוצרנו כי מתוך השכר נדע כמה נחת רוח עושה למעלה וכמה פועלת למעלה עד שפרי מעלליו יאכל שכר טוב אורך ימים ושנות חיים וכו' ואין לנו שכר טוב בעולם כעשות נחת רוח ליוצרנו זה כל פרי ידיעת שכר מצוה וזה כל האדם".

(ה) בפלא יועץ (פרשיות תק"י) כתב לעשות נחת רוח לאבינו שבשמים ולתקן הדברים בשרשן כי מאחר שהפרשיות הם דברות קדשו יתברך בודאי יש ויש בהו סודות עליונים על כל אות ואות ועל כל קוץ וקוץ תילי תילין וכל התורה כולה שמותיו של הקב"ה והקורא בהן בונה בשמים עליותיו ואף כי אין אתנו יודע הקורא קורא כדרכו ויחשוב שיש רזין ורזי דרזין ומעשה ידינו כוננה עלינו" עכ"ד וביסוד ושורש העבודה (שער ח' העליון פ"א) כתב "וגודל התיקון בעולמות העליונים הקדושים בהשלים הפרשה עם הציבור".

(ו) בכף החיים (רפ"ה ל"ב) מביא בשם המטה יהודה שכתב "ואמרו המקובלים כי על ידי קריאת שמו"ת יזכה להכנת תוספת נשמה יתירה ונקרא אדם שהוא שם משובח ומפואר מכל הכינויים איש אנוש כמבואר בזוה"ק כי זה כל האדם וסימנך "ויקרא האדם שמו"ת" וימשיך עליו רוח טהרה מלמעלה".

(ז) באורחות חיים (סק"ד) בשם דברי יצחק מביא מבעל אור לשמים "מי שקוצץ צפרניים בערב שבת וגומר הפרשה שמו"ת קודם חצות היום בערב שבת מובטח לו שלא יבוא לידי עבירות חמורות".

(ח) כ"כ בספר בת עין (ליקוטים) שהוא סגולה שיקשר עצמו לתפלות השבת.

(ט) בשל"ה (שבת פרק תורה אור) ובחידושי חת"ס (חולין כ"ח ע"ב) ועי' בחומת אנך (שמות ד') שכתב "וסוד קריאת הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום הוא לברר מנוגה דחציה בחול וחציה בקודש ועל ידי קריאת הפרשה שנים מקרא ואחת תרגום אנו מכניסין מחציה שבחול אל הקודש כי תרגום גימ' תרדמה סוד נוגה ולחברה עם המקרא כל פסוק ופסוק שיהא נכלל בקדושה כמו שהאריך רבינו האר"י" ועיי"ש שמדמה זאת לגלות מצרים שתכליתו היה לברר הניצוצות.

(י) כ"כ בספר אור צדיקים (ח"ב פי"ז) "אלו דברים העומדים ברומו של עולם וכל הנזהר בהם מובטח אני לו שהוא בן עוה"ב והם כ"ד דברים וכו' ואחד מהם ליזהר מאוד לבל יעבור מלקרות כל פרשה שמו"ת בכל שבוע" וע"ע בתפארת ישראל למהר"ל (פי"ג) שיש בתורה דברים המורים על עולם הבא והקורא הפרשה שמו"ת תבוא לו אריכות ימים מהעוה"ב והטעם כי התרגום שייך לעוה"ב ואין מלאכי השרת מבינים אותו כי אם לישראל הוא ידוע ומסיים שם "והוא דבר מבואר ברור למשכילים שאין ספק בזה כלל למי שיודע ברזי תורה", עיי"ש. ומן הראוי להביא מה שהביא בשו"ת תשובות והנהגות (ח"ו סימן ע"ח) בשם הגרי"ז מבריסק זצ"ל כי כאשר חז"ל מבטיחים שכר אין זה מובטח כמו שקיבל השכר בצ'ק אלא זהו וודאי שיתקיים וכמו שקיבל במזומן והגה"צ רבי משה שניידער זצ"ל בעת השואה האיומה דרש ליזהר בשתי מצוות שמזלזלים בהם ושכרה רב מאוד וזהו סגולה לינצל מכל צרה והוא לקרוא שמו"ת עם פירוש רש"י וכן ליזהר בחובת מאה ברכות גם בשבת עכ"ד.

קהל
יטב לב
ד'סאטמאר
נתייסדה ע"י רבינו הגה"ק
מוהר"י ט"ב זעקלליה"ה
בני
ברק
בנשיאות
כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק
שליט"א

לְהַנְחִיל אֹהֲבַי יֵ"שׁ וְאֹצְרֹתֵיהֶם אֲמַלֵּא: (משלי ח, כא)

בשי"ך וקול תודה נברך ונחלל

ברגשי ידידות וחיבה,
משגר בזה ברכת מזלא טבא,
קדם מעלת כבוד האי צנתר דדהבא
ידידינו החשוב והנעלה, נודע לשם ולתהילה,
מסור בלו"נ למען המוסדות והקהילה, ותהי ידיו אמונה,
בדעת ובתבונה, לתמוך בכל עת ועונה, בעין יפה וברוח מסורה,
מוזיל זהב מכיסו להרחבת גבולי קדשינו תדירא, נודע לעוז ולתפארה,
פאר המעלות ורב תבונות, שמו השוב מהללים בשפתי רננות, הלא הוא

הרבני הנגיד הנכבד דונצו"ח

מוה"ר יואל ב"ר אלימלך שמשון שוואַרץ הי"ו

מעזרי תומכי קהילתינו ומוסדותינו תק'

ובמיוחד למען קרן הבנין האדיר והחדש פה בני ברק יצ"ו

לרגל שמחת נישואי בנו למזל טוב בשעטו"מ

החתן החשוב והנעלה, תורה יר"ש וחסידות אצלו בלולה

כמר יעקב משולם נ"י

עב"ג בת הרה"ג ר' חיים הוד קדוים שליט"א

זאת הברכה, בשיר והלל ערוכה, בהוקרה והערכה, יצו ה' ככה,
שבכל אשר יפנה ישכיל בהצלחה, מתוך תענוג ונחת והרווחה,
ברבוי והמשכה, רב ברכות ושובע של שמחה, הרחבת הדעת
דקדושה, במידה מרובה וגדושה, וזכות מרנן רבותינו תק' זי"ע
מייסדי מוסדותינו יגן בעדו להתברך בכל ברכאן דנפישא, אמן.

המברכים למען שמו ברגשי הודאה והערכה

הנהלת הקהילה

פה שיכון קרית יואל - בני ברק יצ"ו

קרן הבנין ביהמ"ד הגדול

דקהל יטב לב ד'סאטמאר בני ברק

לְךָ יְזַבְּלוּנוּ מְלָכִים שָׁ"י: (תהלים סח, ל)

תירוץ על קושיית כ"ק מרן רבינו שליט"א

הנני בזה בדבר הקושיא שהשמיע מרן רבינו שליט"א בשיעורו לאלפי חברי יסודי התורה ביום א' לך העעל"ט, על מה שכתב הנימוקי יוסף במסכת ב"ק (דף כ"א:) **דלמ"ד אשו משום חציו איתרבאי דהיינו כאלו הבעירו בידו, א"כ איך שרינן להדליק הנרות בע"ש עם חשיכה והדלקתה הולכת ונגמרת בשבת, הרי הו"ל כאלו הבעירה הוא עצמו בשבת, וכ"ש הוא, דאילו הכא לא נתכוין להבעיר גדיש של חבירו כלל, והכא עיקר כוונתו שתדלוק בשבת, וכתב לתרץ דכי נעיין במילתא לא קשיא לן, שהרי חיובו משום חציו כזורק החץ, שבשעה שיצא החץ מתחת ידו באותה שעה נעשה הכל, ולא חשבינן ליה מעשה מכאן ולהבא, דאי חשבינן ליה הו"ל למיפטריה דאנוס הוא שאין בידו להחזירה וכו', וכן הדין לענין שבת דכי אתחיל מער"ש אתחיל וכמאן דאגמריה בידים בההוא עידנא דלית ביה איסורא עיי"ש.**

והקשה מרן רבינו שליט"א, דנודע מש"כ הבית מאיר (אבהע"ז סימן ה) **דגבי שבת לא שייך לחייב אמירה לעכו"ם מדין שליחות, דעיקר קפידת התורה גבי שבת הוא על מעשה שבגופו דוקא, דהתורה הקפידה אמנוחת גופו של ישראל דוקא ולא על המלאכה שלא תיעשה עיי"ש, וא"כ מאי הקשה הנימוקי יוסף, היאך שרינן להדליק הנרות בע"ש אי ס"ל אשו משום חציו, דלא קשה מידי, דאפילו אי נימא שכל מה שנעשה בכוחו ובאשו הוא נחשב מעשה שלו, מ"מ אינו בגדר עושה מלאכה בשבת כיון שגופו נח ע"כ קושית רבינו שליט"א.**

הנה בפשיטות י"ל, דמוכח מכאן דהנימוקי יוסף לי"ל סברת הבית מאיר הנ"ל, וכ"כ בספר קהלות יעקב עמ"ס ב"ק (סי' כ"א אות א') עיי"ש, ובספר ברכת שמואל עמ"ס ב"ק (סי' י"ז אות א') עיי"ש.

אולם יש ליישב סברת הבית מאיר גם אליבא דהנמוק"י, די"ל דהנמוק"י כתב כן רק לפי שיטת ר' יוחנן, ור' יוחנן לשיטתו לא ס"ל סברת הבית מאיר, דהנה איתא במסכת סנהדרין (דף נ"ח:), אמר ריש לקיש, עכו"ם ששבת (ממלאכתו יום שלם) חייב מיתה, שנאמר ויום ולילה לא ישבתו (ודריש לא ישבתו ממלאכה דאבני אדם נמי קאי, ולא תימא לא ישבתו אהנך ששת עתים דקרא קאי כלומר לא יבטלו ולא יפסקו מלהיות), ואמר מר אזהרתן זו היא מיתתן עיי"ש, אמנם במד"ר (דברים א-כ"א) איתא, דדריש ר' יוחנן דב"נ ששבת חייב מיתה, מהא דנהוג שבעולם מלך ומטרוניתא יושבין ומסיחין זה עם זה, ובא אחד ומכנים עצמו ביניהם אינו חייב מיתה, כך השבת אות היא בין הקב"ה ובין ישראל, שנאמר ביני ובין בני ישראל, לפיכך כל עכו"ם שבא ומכנים עצמו קודם שמל חייב מיתה עיי"ש, ומבואר דריש לקיש יליף לי' מהא דכתיב יום ולילה לא ישבתו, אולם ר' יוחנן לא ס"ל הך דרשא ולכן הוכרח לומר מצד הנוהג שבעולם במלך ומטרוניתא, וצריכין להבין במאי נחלקו.

והנראה בס"ד, דכבר הקשו המפ' בהא דאיתא במסכת יומא (דף כ"ח:), קיים אברהם אבינו כל התורה כולה עד שלא ניתנה עיי"ש, דהיאך שמר את השבת שלא נצטווה עליה, הרי ב"נ מוזהר שלא לשבות כדאיתא במסכת סנהדרין (דף נ"ח:), דעכו"ם ששבת (ממלאכתו יום שלם) חייב מיתה עכ"ק.

ובספר זית רענן, ליקוטי חידושי תורה הנספח לשו"ת זית רענן ח"ב (בפרשתן) כתב ליישב, די"ל שעשה מלאכה על ידי שלוחו שהוא בן נח, דלפי דיני ישראל אין שליחות לעכו"ם, וא"כ לא עבר כלל, ולפי דיני ב"נ יש שליחות מב"נ לב"נ, עיין במג"א או"ח (סי' תמ"ח סק"ד), וא"כ הוי כאילו הוא עשה המלאכה בעצמו עיי"ש.

ולכאורה יש להעיר לשיטת רש"י במסכת בבא מציעא (דף ע"א:), דלחומרא אמרינן יש שליחות לעכו"ם עיי"ש, ולפי"ז היה אסור לו לעשות שליח נכרי דהרי בכך חילל את השבת, אולם לפי דברי הבית מאיר הנ"ל שכ' לתרץ קושית המפ' דלשיטת רש"י הנ"ל דלחומרא אמרינן יש שליחות לעכו"ם, א"כ אמאי הוצרכו לגזור על אמירה לעכו"ם, תיפ"ל דבלא"ה אסור לומר לעכו"ם משום שליחות, וכתב ליישב, דמה"ת לא נאסרו מלאכות שבת כשעושה על ידי שליח, וטעם הדבר משום דלא נאסר לעשות עבירה על ידי שליח רק היכא שעצם הדבר נמאס בעיני ה', והקפידה התורה שלא יתעבד המעשה ולכן מה לי הוא מה לי שלוחו, משא"כ במצות שמירת שבת אין ענינו שעצם המלאכה מאוסה בשבת, דהלא קיי"ל במסכת שבת (דף י"ז:) דמותר להתחיל מלאכה בערב שבת אעפ"י שנגמר בשבת, אלא רצון השי"ת הוא שיהא גוף האדם שובת ודכתיב למען ינוח, ולכן כל איסורא דמלאכת שבת רמיא אגופו, שגופו לא יעשה מלאכה אלא שיהא גופו נח, ולכן כשאינו עושה בעצמו וגופו שובת ממלאכה הרי נתקיים רצון התורה, דאין לחלק בין אם התחיל בער"ש ונגמר מעצמו בשבת ובין עושה על ידי שליח דכל שגופו נח רחמנא שריא, ולכן כל שגופו שובת הריהו שומר שבת כהלכתה, ולכן שפיר הוצרכו חכמים לגזור ולאסור אמירה לעכו"ם, דמטעם שליחות לחוד לא היה שום איסור בכך עכ"ד, א"כ שפיר ניחא תי' הנ"ל דאברהם אבינו עשה מלאכה בשבת ע"י ב"נ, כיון דלענין שבת אין שליחות לעכו"ם אף לא לחומרא, ועיין בישועות יעקב חאבהע"ז (שם).

אך החת"ס בשו"ת חאו"ח (סי' פ"ד) הביא דבשו"ת פני יהושע חיור"ד (סי' ג) עמד בקושיא הנ"ל דאמאי הוצרכו לגזור על אמירה לעכו"ם תיפ"ל דאסור מטעם שליחות, ומדלא תירץ כדברי הבית מאיר הנ"ל מוכח דלא ס"ל ליסוד הנ"ל, וכתב שכן משמע בדברי רש"י במסכת שבת (דף קנ"ג.), דאיתא שם, מי שהחשיך בדרך נותן כיסו לנכרי (מבעוד יום), ופריך הגמ', מאי טעמא שרו ליה רבנן למיהב כיסיה לנכרי, וכתב רש"י והרי הוא שלוחו לישאנו בשבת עכ"ל, ומדלא פירש דקושית הגמ' הוא, מ"ט שרי הרי אמירה לנכרי שבות,

ומבואר דהא גופא טעמא דאסור אמירה לנכרי משום דבשבת מהני שליחות, ורש"י לשיטתו במסכת ב"מ דלחומרא אמרינן יש שליחות לעכו"ם עיי"ש.

ובספר גן דוד על מלאכת שבת (דף כ"ו. מדפה"ס) כתב, דפלוגתת הבית מאיר עם שאר האחרונים אם שייך שליחות במלאכת שבת תליא בכך, אם איסורא דמלאכת שבת הוא איסור גברא דהיינו שישבות האדם, או הוה איסור חפצא דעצם המלאכה בשבת הוא תועבה, דנודע פלוגתת הראשונים אי כל איסורין שבתורה הוי איסור חפצא או איסור גברא, דמדברי רש"י במסכת כריתות (דף י"ד.) ד"ה איסור הנאה מוכח דכל האיסורין המה בגדר איסור חפצא, וכ"מ גם בתשובת הרשב"א (ח"א סי' תקט"ו), אמנם הריטב"א במסכת נדרים (דף ט"ו) ובנימוקי יוסף (שם) ס"ל דכל איסורי תורה המה אקרקפתא דגברא עיי"ש, ואף דאיסור שבת הוא איסור זמני, וכתבו האחרונים דאיסור התלוי בזמן לכו"ע הוא איסור גברא, עיין בספר אתוון דאורייתא (כלל י') שהביא כמה ראיות די"ל דגם לענין שבת שייך נידון הנ"ל אי נחשב כאיסור גברא או איסור חפצא עיי"ש.

ולפי"ז י"ל, דאי המלאכה שנאסרה בשבת הוא איסור גברא כדי שישבות, וכל המלאכות המה עיקר איסור שלהם רק מטעם למען ינוח, לפי"ז אינו אלא על האדם עצמו, משא"כ על ידי שליח, משא"כ אי נימא דהוה איסור חפצא משום דהמלאכה גופה תועבה הוא, אז גם על ידי שליח אסור, וזה תלוי בפלוגתת ר"ש ור"י אי מלאכה שאצל"ג חייב או פטור, דמאן דס"ל דמשאצל"ג פטור ס"ל דמלאכת שבת הוא איסור גברא, וכיון דמלאכת מחשבת אסרה תורה, לכן היכא שאין תכלית כוונתו למלאכה אף שנעשה המלאכה ממילא פטור, דאין על המלאכה איסור חפצא, ורק הוא מוזהר לשבות, ואין חייב רק במתכוון לעשות המלאכה ושלא לנוח, והמ"ד דס"ל דמשאצל"ג חייב ס"ל דמלאכת שבת דאסרה התורה הוא איסור חפצא משום דהמלאכה גופה הוא תועבה, וע"כ אעפ"י שהוא אינו מתכוין לתכלית המלאכה, מ"מ כיון שהמלאכה נעשית ממילא חייב כיון דהמלאכה גופה תועבה והרי נעשית עכ"ד.

ובספר מעשה רוקח (פ' ויקהל פ"ב.) כתב, דלכן אמרינן דמלשאצל"ג פטור, משום דנסמכה מלאכת שבת למלאכת המשכן, וכמו שבמלאכת המשכן היה מלאכת מחשבת, ה"נ במלאכת שבת לא חייב אלא במלאכת מחשבת כדאמרינן במסכת חגיגה (דף י.) הלכות שבת המה כהררים התלוין בשערה, מלאכת מחשבת אסרה תורה ומלאכת מחשבת לא כתיבא (דמלאכת מחשבת לא כתיבא אלא ילפינן לה מדנסמכה ציווי שבת למלאכת המשכן) עיי"ש, ומעתה ר"י ור"ש דפליגי במלאכה שאצל"ג אי חייבין או פטורין קאי בשיטתייהו, אי דרשינן סמוכין או לא, דר"ש לשיטתיה דס"ל דדרשינן סמוכין בכה"ת עיין במסכת פסחים (דף כ"ח:) ובמסכת סנהדרין (דף ס.), ולכן דרש סמוכין מפרשת שבת למלאכת המשכן, וילפינן מכח הסמיכות שיש בין פרשת שבת למלאכת המשכן דבעינן מלאכת מחשבת בשבת, ולכן ס"ל דעל מלאכה שאצל"ג פטורין, ור' יהודה לשיטתיה דלא דרש סמוכין בכה"ת רק במשנה תורה לחוד עיין מסכת ברכות (דף כ"א:) ובמסכת יבמות (דף ד.) ואין לו איפוא הוכחה דבשבת בעינן מלאכת מחשבת, ולכן ס"ל דגם על מלאכה שאצל"ג חייבין עכ"ד.

ואיתא במסכת גיטין (דף ס.), דר' יוחנן ס"ל דתורה מגילה מגילה ניתנה, (כשנאמרה פרשה למשה היה כותבה ולבסוף ארבעים שנה כשנגמרה כל הפרשיות היה מחברן בגידין ותופרן), וריש לקיש אמר תורה חתומה ניתנה, (שלא נכתבה התורה כלל עד לסוף ארבעים שנה לאחר שנאמר לו על כל הפרשיות בשנה ראשונה ושניה, וקודם שכתבן משה היו סדורות לו על פה עד שכתבן) עיי"ש, ובחידושי חת"ס (שם), ובהגהות מהר"ץ חיות במס' יבמות (דף ד') כתבו, דזה אי דרשינן סמוכין בכל התורה או לא דרשינן, תליא בפלוגתת ר' יוחנן וריש לקיש הנ"ל, דאי ס"ל מגילה מגילה מתנה, לא נאמרה בפעם אחת, והתחילה מימות אברהם אבינו, וכל משך הדורות נתנה בפרקים, ולכן ל"ש למידרש סמוכין, משא"כ למ"ד חתומה חתומה נתנה שפיר דרשינן סמוכין כיון דנתנה בפעם אחת עכ"ד, וכ"כ בספר מרכבת משנה עה"ת (דף ר"ס) ובספר פני יצחק זוטא עמ"ס יומא (דף מ"ד), ובספר שארית בנימין עמ"ס ברכות (דף כ"א.) עיי"ש.

ולפי"ז א"ש, דר' יוחנן לשיטתו דס"ל לא דרשינן סמוכין, וס"ל דבשבת לא בעינן מלאכת מחשבת, וממילא מועיל שליחות בשבת, ונחשב כאלו הוא עשה מלאכה, ולפי"ז לא היה בידם תחבולה הנ"ל לקיים את השבת ע"י ששלחו שליח, וא"כ ליכא לאוקמי הקרא דיום ולילה לא ישבתו לאיסור שביתה דבני נח, דא"כ היאך שמרו האבות את השבת, ולכן הביא ר' יוחנן הטעם דאסור שביתה לב"נ משום נוהג שבעולם וכו', וזהו שייך רק אחרי מתן תורה, אולם לפני מתן תורה לא נהג איסור שביתה לב"נ, ושפיר שמרו האבות את השבת, משא"כ לר"ל דס"ל דדרשינן סמוכין, ולפי"ז בשבת בעינן מלאכת מחשבת, ומעתה אין מועיל שליחות בשבת, א"כ לשיטתו שפיר י"ל דהאבות שמרו השבת ע"י ששלחו שליח, ולא עברו על יום ולילה לא ישבתו, ולכן ס"ל דהקרא אתיא דבן נח ששבת חייב מיתה ודו"ק.

היוצא לנו מזה דסברת הבית מאיר יתכן רק אם ס"ל דדרשינן סמוכין ומלשאצל"ג פטור דמלאכת מחשבת אסרה תורה, דאז שפיר י"ל דמלאכת שבת הוא איסור גברא כדי שינוח, והיכא שעושה ע"י שליח אין בכך כלום, משא"כ למאן דס"ל דלא דרשינן סמוכין, וס"ל דמלאכת שבת הוא איסור חפצא, אסור לעשות מלאכה בשבת אף ע"י שליח ואף באופן שגופו שובת, ולפי"ז מיושב קושית רבינו דהרי הנמוק"י אזיל כאן לשיטת ר' יוחנן דהוא בעל המימרא דאשו משום חציו, ולר' יוחנן לשיטתו הרי ל"ש לומר כסברת הבית מאיר, ולכן הוכרח הנמוק"י לחדש דהכל נחשב כאילו נגמר בער"ש, ואש"ה.

מאת: **יצחק** בן לאה **מאטצען**

לשון
פתיחה לך תשכ''ז
קדשו
ממרן רביה''ק זי''ע
דער אייבערשטער זאל העלפן
מ'זאל די זכיה האבן מ'זאל קאנען
וואקסן טאקע אין תורה ס'זאל פון
אונז ארויסקומען א יסוד התורה.
אין אמת'ן אריין דארף מען זען און
מ'דארף צו לערנען בפשטות פאר'ן
רצון השם ברוך הוא.
מ'דארף צו לערנען
או מ'זאל קענען,
מ'זאל פארשטיין
און מ'זאל לערנען.
חבורת
יסודי התורה
התורה נקנית בבינת הלב
לערנען • פארשטיין • געדענקען
את דבריו שמענו
סאטמאר לערנט פארשטייט און פארהערט זיך בבא קמא

מס' שבת - דף ז'

ענין נפלא בסוד שנקרא שמואל 'שיננא', לפי' הערוך 'גדול השיניים'

אמר שמואל על רב יהודה "שיננא" ופי' 'מחודד בתלמוד מלשון חץ שנון', (וכ"ה בברכות דף ל"ו. ועיין בגמ' מס' נדה דף י"ג ובסנהדרין דף פ'), דבר יקר כתב בזה האי **גאון וקדוש רבי שלמה זלמן עהרנרייך זללה"ה הי"ד אבדק"ק שאמלויא,** (אבן שלמה ח"ג, ע' ר"ס) דהנה בערוך ערך שן כתב בשם י"א ד'**שיננא' היינו 'גדול השיניים'** עיי"ש, ואינו מובן דחלילה לאדם גדול לגנות איש אחר במומו שזה מדרכי השפלים, (ועיין בתוס' שבת ק"נ ע"א בד"ה וריב"ק מה שהקשה ר"ת דלמה קרא את ר"ע קרחה בשם גנאי). ואמרתי עפ"י מה **שראיתי בשם גאון אחד** בפירוש דברי חז"ל (ב"ק דף כ"ג ע"ב) **'ארסו של נחש בין שיניו מונח',** דרבי חנינא בן דוסא אמר ראו שאין הערוד ממית אלא החטא ממית, והנה היצה"ר נקרא שטן ונחש, וב**"שטן"** יש ב' אותיות ש"ן ואות ט', וב**"נחש"** אותיות ש"ן ואות ח', וא"כ **ארסו דהוא החטא מונח בין שיניו דהיינו ב' פעמים ש"ן** (שיניו) **שיש בהם אותיות ח"ט** עכ"ד, ושפתים ישק.

והנה אמת שהיצה"ר ממית בארסו דהיינו בח"ט שלו, **אבל היצה"ר הוא מועיל גם כן, שע"י היצה"ר עבודת האדם להשי"ת חשובה יותר,** (ע' ספה"ק נועם אלימלך, עה"פ 'שכר חמור גרם', ההשכר הגדול נגרם ע"י החומר העב ומגושם), והנה אמרו ז"ל **במדרש רבה** בראשית וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב זה יצר טוב, **מאוד זה יצה"ר,** ועוד אמרו ז"ל (בזוהר פר' מצורע) **אלמלא יצה"ר לא הוי הדותא דשמעתא, א"כ האיש הירא את ה' ואינו חוטא והארס של היצה"ר אינו נכנס בו אז אדרבה הוא נהנה מן היצה"ר ויש לו מעלה יותר ע"י היצה"ר, והיינו ע"י השיניים** (בלא האותיות הפנימיים דהוא החטא) **ומי שהוא יותר צדיק הוא בעל שיניים גדולים, וע"כ קראו שיננא לשבח שהוא בעל שיניים גדולים, ר"ל שהוא צדיק גדול, והוא ענין נפלא לענ"ד.**

דף ח'

בשבת בעי הגבהה ג' טפחים שיחשב 'עקירה' לא כן בקנינים ובד' מינים

כפאה על פיה ז' **ומשהו חייב** וכו'. וכתב רש"י ז"ל ההלכה הוא **דאמרינן לבוד והרי הוא כמונחת ברה"ר,** וברשב"א בי' הענין **דלבוד פירושו דהקרקע עולה למעלה עד החפץ ולא שהחפץ יורד למטה.** ובשו"ת **חלקת יואב** (ח"א אבהע"ז סי' י"ג) האריך בזה שהוכיחו מזה באחרונים **דבכל קנין לא בעינן הגבה ג' טפחים אלא די מה שמגביה קצת.** כיון דדוקא לגבי שבת לא מועיל אם לא הרים ג' טפחים דהא אמרינן לבוד וכאילו שהקרקע עלתה עמו **וא"כ לא הוי עקירה,** אולם לגבי קנין מאי אכפת לי כשמגביה החפץ מגביה נמי הקרקע הא מ"מ הגביה החפץ וקנה, וכן נמי בד' מינים אף בלא הגביה ג' טפחים [הוי נטילה], וכן כתב להדיא **הכפות תמרים** (סוכה ל"ט) דלא בעינן הגבהה ג"ט בד' מינים, ואמנם זה הוא **דלא כמוש"כ הגרעק"א** (סוכה מב ע"ב), ועוד יש דברים בגו, עיי"ש.

דף ט'

אם באכילה התחילו אין מפסיקין, מידה טובה מרובה בהכנה לתפילה

מתני', לא ישב אדם לפני הספר סמוך למנחה וכו' לא יכנס אדם למרחץ וכו' ולא לבורסקי וכו' ולא לאכול וכו'. ז"ל הגה"ק **בעל ארץ צבי זללה"ה** הי"ד (שו"ת ח"ב, ע' קע"א): לכאורה למה לא

מסכת בבא קמא

דף ב'

ארבעה אבות נזיקין השור הבור המבעה וההבער. מתאמרא בשם הרה"ק המגיד ממעזריטש זללה"ה: אלו ד' דברים הם האבות והראש להזיק לאדם אם אינו נזהר בהם. ואלו הן: "השור" הוא הראיה, מלשון (במדבר כד, יז): אשורנו ולא קרוב. "הבור" הוא הבטלה, כענין (אבות ב, ה): אין בור ירא חטא. "המבער" זה השן (לקמן ג, ב) כלומר אכילה. "וההבער" זו אש הכעס.

•

ארבעה אבות נזיקין השור הבור המבעה וההבער. אי' בספה"ק מאור ושמש (רמזי פסח ד"ה אלו) אלו עשר מכות וכו' ואלו הן, יש לפרש כפל הלשון על פי מה שפירש אדמו"ר המנוח מו"ה רבינו אלימלך זצוק"ל במשנת ארבעה אבות נזיקין, שכתבו התוס' אית דוכתא דתני הן ואית דוכתא דלא תני הן, ופירש דאית דוכתא דתני הן פירוש שהצדיקים ממשיכין בלימודם שיהיה כן כגון ארבעה ראשי שנים הן ואית דוכתא דלא תני הן שהצדיקים ממשיכין בלימודם שלא יהיה כן כגון ארבעה אבות נזיקין. וזהו אמרו כאן ואלו הן ופירושו גם כן להמשיך שיהיה כן שילקו האומות כמו שנלקה פרעה ומצרים.

דף ג'

רב אמר מבעה, זה אדם. פעם אחת בעת דרשת פתיחה לפני תלמידי הישיבה הקשה מרן רביה"ק זללה"ה מדוע נקט התנא לשון מבעה על אדם

המזיק, ולא נקט תואר אדם כרגיל. איהו מותיב ואיהו מפרק בזריקת מרה בתלמידים, דהיינו טעמא משום דחכמינו ז"ל לא רצו לקרוא למזיק בשם אדם, משום שאינו בגדר אדם [בל"ק: ווייל ער איז קיין מענטש נישט]. (הובא בשיח זקנים ח"ו, עמ' ס').

דף ד'

שור היינו רגל, שאין הנאה להזיקו. איתא בספה"ק תולדות אהרן (פר' תזריע ד"ה אדם כי יהיה). אמרינן בריש שבת 'שתים שהן ארבע בפנים ושתים שהן ארבע בחוץ', שכשם שיש ד' אבות בחיצונית כנ"ל והעיקר הם שתים, כך יש ד' אבות בפנים היינו בקדושה שמהם נבראת הנשמה, שהכל ברא בד' אותיות הוי"ה ב"ה, שמהם באים היסודות היינו מיסוד האש הוא יראה, ומיסוד המים הוא אהבה, ושני אלו הם עיקר שהם אבות. והיינו דאמרו בגמרא מאי שמים - היינו אש ומים, היינו אהבה ויראה ומהם באים השנים אחרים, היינו לדבר דבורים להבורא תמיד, וזה הוא יסוד הרוח. ויסוד העפר הוא שפלות וענוה, וזה הוא שאמרנו שתים שהם ארבע בפנים, היינו בקדושה.

רק שברא הבורא את העולם בטבע לכך יש בחוץ ג"כ שתים שהן ארבע והם מדיחים את האדם מדרך הטוב והם נקראים מזיקים., ארבעה אבות נזיקין הן השור, ופרשו בגמ' (שם ד' ע"א) שור היינו רגל, שאין הנאה להזיקו, וזה הוא שיחה בטילה שבא מיסוד הרוח ואין הנאה להאדם מזה כלום, והם מפסידים לו הרבה כי כשברא הבורא את האדם נתן לו במנין הדיבורים שידבר כל ימי חייו לא פחות ולא יותר, נמצא כשמדבר דברים בטלים יוצאים ממנו לקראתם כך דבורים מתורה ומתפילה, לכך יראה האדם שלא ידבר שום שיחה בטילה רק לעסוק בתורה או בתפילה או לצורך מו"מ, כמו שאמרו בגמרא (חולין דף פט ע"א) על פסוק האמנם אלם מה יעשה אדם בעוה"ז יעשה עצמו כאלם, יכול אף לדברי תורה כן ת"ל צדק תדברון. והיסוד השני הוא בור, שהוא עמוק, והוא עצבות. ומבעה זה השן, והם תאוות המאכל, וההבער הוא גאוה וכעס שבועריו בו כאש.

ולכך צריך האדם לעשות הכל להיפך לשבר היסודות הטבעיות, כי כשאדם יודע שהבורא ב"ה בכל מקום - אינו יודע באיזה מקום יצפין עצמו, ובוודאי לא יהיה עז פנים ולא ידבר בעזות ולא יעשה שום דבר שאין נאה לעשות בפני המלך, כי בכל פעם זוכר שהבורא רואה אותו והאיך יעשה עבירה ח"ו. וזה הוא שויתי ה' לנגדי תמיד (תהלים טז, ח), בוודאי יהיה בהכנעה גדולה וזה הוא היפך הגאוה, וישרה על זה האדם היו"ד של שם תני **'לא יסתפר אדם, ולא ירחץ, ולא יאכל'** ומה הלשון **'לא ישב'**. ונלע"ד דכאן מרומז מה דאמרינן בגמ' להלן: **אימתי התחלת אכילה, רב אמר משיטול ידיו וכן בכולהו**, וזה מרמז כאן התנא, דהאיסור אינו מתחיל בתספורת עצמה או באכילה עצמה, אלא בהכנה לזה, **וממילא נמצא קולא מזה, דאם התחילו אין מפסיקין**. ומעיקר הדבר הוא דאמרי' בגמ' **'מאימתי התחלת תספורת וכו', מינה נשמע דהכנה לדבר חשוב כגוף הדבר עצמו.**

ומזה יש לומר מקור מה שאומרין צדיקים ז"ל הטעם על שמאחרין זמן התפילה בשחרית, ואיתא ע"ז בשם **היהודי הק' מפרשיסחא ז"ל שאמר, דיכין שהאדם התחיל את תפילתו קודם הזמן, אף שגמר לאחר הזמן, חשיב כתפילה בזמנה**, והביא ראיה מתוס' ברכות (דף ז' ע"א) ד"ה שאלמלי וכו' שאם מתחיל לקלל ברגע שזועם, אף שגומר אח"כ, חלה הקללה ע"ש. **וכל שכן במדה טובה מרובה** וכו' (ע"כ מדברי הרה"ק הרר"ב ז"ל), **וע"ז הוסיפו צדיקים ואמרו, דיכין דכל עסקם הוא הכנה לתפילה, חשיב זה כאילו התחילו להתפלל בזמן תפילה, ולפי האמור יש מקור גדול לזה.**

ועתה שוב נשוב לדקדוק הנ"ל דתני: **לא ישב אדם לפני הספר ולא יכנס** וכו', וי"ל בזה, דהנה בגמ' אי': ואם התחילו אין מפסיקין נימא תיהוי תיובתא דריב"ל **דאמר ריב"ל וכו' אסור לאדם שיטעום כלום קודם שיתפלל**, וכתבו התוס' (ד"ה לימא וכו') דמשמע ליה מדתני אסור, שצריך להפסיק, ולכאורה קשה לי מאי נפק"מ בין לשון אסור ללשון לא יכנס לאכול, **וי"ל דקושיא חדא מתורצת בחברתה, דהא דתני לא יכנס לרמז בא דעיקר האיסור הוא ההתחלה ותחילת כניסתו**, ולכן: אם התחילו אין מפסיקין, דאיסורא דעבד עבד, ועל יתר האכילה לא גזרו איסור כלל, **אבל ריב"ל שלא אמר לא יכנס רק: אסור לטעום, א"כ כל שעת האכילה בכלל, ולהכי אם התחילו צריך להפסיק.** ודו"ק.

דף י'

דין אמת לאמיתו, היינו לכוין רצון נותן התורה ב"ה

דיין הדן דין אמת לאמיתו. בביאור הלשון 'אמת לאמתו' ידוע מה שפי' בספה"ק **דגל מחנה אפרים** (פר' משפטים): **ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם.** איתא בזוה"ק (משפטים צ"ד.) עיין שם. והוא תמוה לכאורה הא בפסוק מפרש ואזיל דיני ממונות, אך שמעתי בענין הדין שאחד דן את חבירו לבית דין ויודע בעצמו שבודאי הוא זכאי בדין והתורה מחייבתו אל יקשה לו הלא תורת אמת היא ודרכיה דרכי נועם כי זהו אמיתות התורה ונועם דרכיה כי בודאי מסתמא היה חייב בגלגול העבר לאיש הדן עמו וכעת חייבתו התורה לשלמו כדי לצאת ידי חובתו וחבירו שלוקח עתה המעות במרמה הוא עתיד ליתן את הדין וכאלה רבים בעניני דינים, וזה יש לומר שרימז הזוה"ק **ואלה המשפטים שהם דיני ממונות אף על פי שמן הנראה הם נגד האמת לפעמים, אך דהאמת הוא אילין סדורין דגלגולא, והיינו הבורא הכל ובורא כל הנשמות הוא היודע איך היה בגלגולים הקודמים בין איש לחבירו, ככה יסובב המסבב ומנהיג על פי התורה את עולמו בחסד וברחמים ובצדק ובמשפט אמת, לשפוט בין איש ובין רעהו ובין שורו וחמורו וכל אשר לו כפי אשר יורה אלקים ויש בזה פתח רחב.** ע"כ בדגמ"א.

ובמקור חיים (ע"ס בעל שם טוב עה"ת פר' משפטים), הביא מספר **מעשה אורג** (מסכת פאה) דפי' זה הוא עפ"י עובדא דהוי אצל מרן אושה"י **מרן הבעש"ט הק' זללה"ה** וז"ל שם: **מעשה באחד** שהפקיד כסף אצל חברו ולאחר זמן נפטר הנפקד, בא המפקיד אל יורשי הנפקד ותבע את חובו, היורשים טענו "שלא

פקדנו אבא" אביהם לא אמר להם מאומה והם נשבעו על כך בבית דין, והיות ולא היתה עדות למפקיד פטרום בבית הדין כדין התורה. אולם אנשים מהצד ידעו שהאמת כדברי המפקיד שהיה איש אמת, וכן ידעו שלנפקד לא הי' כל כך הרבה כסף, **ובאו לבעש"ט בטענה מכיון שהדין פסק כדין התורה, שהתורה היא תורת אמת, ובפרט ש"אלקים נצב בעדת א- ל" היינו שהקב"ה פוסק כפסק דין זה, אם כן ודאי שהפסק דין אמת, אולם איך זה מתאים עם המציאות.**

וענה להם הבעש"ט הק' ז"ל, דאלה המשפטים אשר תשים לפניהם **אילין סדורין דגלגולא** (כדאי' בזה"ק), שבגלגול קודם המפקיד נשאר חייב לנפקד או ליורשי הנפקד את אותו הסכום שהפקיד עתה ומילא הבית דין פסק דין אמת בגלל שבאמת הכסף שייך ליורשי הנפקד. וזהו דיוק הלשון **"דין אמת לאמיתו", שדיני התורה אינם מוכרחים שיהיו אמיתים מצד עניני עוה"ז, אבל הם ודאי אמת לאמיתו מצד כמה וכמה ענינים שאינם מושגים בעולם הזה.**

מעשה מ'דין אמת לאמתו' שלמד משה מפי הקב"ה

עוד מעשה פלא מענין דין אמת לאמתו וסדורא דגולגלא איתא בספר **'מושב זקנים'** (לבעלי התוספות, פר' חוקת עמ' רס"ח) וכן הוא כתבניתו **בדרשות ר"י אבן שועיב** (פר' דברים) שהביא המעשה **בשם מדרש**, וזה לשונו שם: אמרו במדרש, כי בהיות משה רבינו בהר ראה איש אחד ששחה לשתות בנהר ושכח ארנקי שלו והלך לו. ובא אדם אחר לשתות ומצא הארנקי [ולקחו] והלך לו. וחזר בעל הארנקי לנהר ומצא שם אדם אחר שהיה שותה. אמר ליה אתה לקחת הארנקי ששכחתי. אמר ליה לא ראיתי ארנקי, הוציא חרבו והרגו. כשראה משה כל זה תמה. אמר ליה להקב"ה הודיעני נא את דרכיך מפני מה נהרג זה על לא חמס בכפיו וניצל הגנב, אמר ליה [הקב"ה] בעל הארנקי גנב זה הממון מאותו שמצאו בלא דעתו, וזה הנהרג הרג אביו של זה ולא נודע מי הכהו. ואני איניתי כל זה, וכן הם כל דרכי, כי לא דרכיכם דרכי, וכן תרגום יונתן **לא יתכן דרך ה', לא איתפרשן אורחן דה'. עד כאן. והיינו 'הדן דין אמת לאמיתו', דכיון שמכוין לאמתה של תורה ממילא ודאי עכ"פ כן צריך להיות באמת בכל אופן שהוא.**

רזא דשבת, רוממות קדושתה בבית גנזי. איהו שבת, היא לבד שבת שמה

אמר הקב"ה מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה, ואני רוצה ליתנה לישראל לך והודיעם. פי' נפלא בדברי הגמ' הללו הביא **הרה"ק מקאמארנא זללה"ה** וז"ל: הקשה **אדמו"ר הרה"צ הקדוש דודי הרב רבי אלכסנדר מקאמארנא,** מפני מה אמר הקדוש ברוך למשה לך והודיעם, היה לו להקדוש ברוך הוא ליתן להם תיכף, כדרך הנותן מתנה, מפני מה צריך להודיעם מקודם.

אבל אמר בדרך משל, כי היה נשמע **מהרב הצדיק הק' מבארדיטשוב ז"ל,** כי כל מה שהגיע לידו, תיכף, הן מעות הן מטלטלין, היה נותן לאיזה עני שנזדמן לו, ולא השאיר לו כלום, ובני ביתו היו בדחקות גדול כי לא השאיר לו כלום, כי היה פזרן גדול לפרנס עניים, ובני ביתו היה משגיחים עליו כאשר באו אליו עניים, שלא יתן להם כל אשר יהיה לו, ולא נשאר לעצמו כלום. פעם אחת נזדמן להרב שבא אצלו עני ולא ראו בני ביתו והיה מונח אצלו טבעת זהב בשלחנו שהיה שוה לערך ב' או ג' אדומים, ונתנו לעני והלך לו, **והיתה בתו צועקת לאביה מפני מה נתן לעני זה הטבעת, שהיה שוה לערך ב' או ג' אדומים,** והשיב לה אביה שלא ידע ששוה כל כך, ואמר **נדדוף אחר העני אולי נשיג אותו, והשיג אותו הרב ואמר** הוי"ה המרמזת על יראה. ולא יאהב שום דבר גשמי רק שיאהב ה' ותורתו, ואז ישרה עליו ה' של שם הוי"ה. ומחמת יראה בודאי לא ידבר שום שיחה בטלה כי כשזוכר זאת שהבורא רואה ושומע ויודע כל דבוריו וכל מחשבותיו בוודאי לא ידבר שום שיחה בטלה וישרה עליו הוא"ו של שם הוי"ה, שוא"ו מרמז ליסוד הרוח. ובודאי לא יהי' לו עצבות ולא עצלות כשעומד לפני המלך וישרה עליו ה"א תחתונה המרמזת על יסוד העפר כידוע לי"ח. נמצא שהיראה היא העיקר שמחמת היראה אדם בא לכל המדרגות, ובאם אין לו יראה אזי יש לו גאוה ונקרא תועבה שאין אני והוא יכול לדור (ע' סוטה ה' ע"א). [עיי"ש שפי' עד"ז אדם כי יהיה כו' שאת כו' והובא אל הכהן].

דף ה'

תברי' ר"ע לגזיזי'. כתב בספר בית ישראל להרה"ק מזידיטשוב זצ"ל (פר' ויצא): שמעתי מן אדמו"ר הקדוש מוהר"י מלובלין [החוזה] דבר נפלא, ראויים למי שאמרם, יאריך השם ימיו ושנותיו ויזכה לנוה אפריון במהרה, וזה תוכן דבריו: היות שמבואר בדבריהם (מנחות כט ב) 'כשעלה משה למרום מצא לקב"ה שהיה קושר כתרים לאותיות, אמר לו משה כו' עתיד צדיק אחד בסוף כמה דורות לדרוש על כל קוץ וכו', ועקיבא בן יוסף שמו'. ונמצא, רבי עקיבא לקח התגין סוד השערות, וגזזם כטעם (ב"ק ה א): **'תברא רבי עקיבא לגזייהי'**, והיה גוזז שערות מן האותיות ועשה מהם אותיות, ונמצא האותיות נעשו קרחים - עד כאן דבריו, ושפתים ישק חכו ממתקים.

ובאפשר נקרא ר' יהושע בנו [של ר"ע], כי יהוש"ע בגימטריא **עקיב"א ב"ן יוס"ף**, ונקרא על שם רבי עקיבא, שממלא מקום אבותיו הוי עכד"ק.

דף ו'

"חב המזיק" "חייב" המזיק מיבעי ליה. אמר רבי יהודה אמר רב, האי תנא ירושלמי הוא דתני לישנא קלילא. ירושלים היא עיר החכמה [רש"י ריש קהלת, ואוירא דירושלים מחכים] ובני ירושלים ידועים בחכמתם, והנה סיג לחכמה שתיקה, ולכן חסכו מלשונם אפילו באותיות. וז"ל הרמב"ם בפ"ב מהל' דעות ה"ד: וכן בדברי תורה ובדברי חכמה יהיו דברי האדם מעטים, ועניניהם מרובים, והוא שצוו חכמים ואמרו לעולם ישנה אדם לתלמידיו דרך קצרה וכו' עכ"ל. וכמו שאמר הרה"ק הרמ"מ מוואר‌קע זללה"ה על הא דאי' ביבמות (י"ג ע"ב) "כל תיבה שצריכה למ"ד בתחלתה הטיל לה הכתוב ה"א בסופה" שכל זמן שיכולים לעצור אפילו באות, צריכים לעצור ככל האפשר.

לו להעני הטבעת שאני נתתי לך שוה כך וכך, אל תמכור אותו בזול. וזה שאמר הקב"ה למשה לך והודיעם שהוא מתנה טובה, שלא לזלזל ח"ו בשבת, רק לקבל אותו במתנה גמורה ויקרה, עד כאן שמעתי מדודי הרה"צ הנ"ל. (עכל"ק ב'אמרי קדוש', קאמארנא).

ובדרך זה פי' גם **הרה"ק בעל בית אברהם זללה"ה. מתנה טובה יש לי בבית גניו ושבת שמה, ואני רוצה ליתנה לישראל לך והודיעם.** כי בודאי השבת קודש מתנה הוא לכולם, **אבן כאשר מקבלים שבת קודש מתוך פנימיות, אזי הוא מתגלה לו דטובא גניז בגוויהו** 'מתנה **טוב"ה' יותר ויותר,** וזה הוא מתנה טובה יש לי "בבית גנזי", היינו בפנימיות רזא דקדושת שבת, אשר 'שבת שמה' זה הוא באמת מה שראוי להיקרא 'שבת', **ועל זה אמר 'לך והודיעם', היינו שידעו דקדושת שבת בעי דרישה, היינו לכסוף ולבקש 'והנחילנו ה' אלקינו באהבה וברצון שבת קדשך', שאז יזכו לפנימיות המתנה של שבת קודש באמת.**

והנה **בספה"ק ישמח משה** פר' בראשית **דכל שעות ימי שבת קודש של שית אלפי שנין, נתונים המה מתנה טובה מיומו של הקב"ה הוא אלף השביעי, והיינו מעין עוה"ב יום שבת מנוחה.** ובדרך זה פי' בספה"ק **אהבת שלום** פי' הלשון **'יש לי בבית גנזי'** דמשמעו עדיין יש לי, **"ביון שמצד בחי' ההתחדשות שיש בש"ק מתגלה בכל שבת מחדש האור הגנוז, מה שלא נתגלה בשבת הקודמת"** עכל"ק.

ובדרך חיזוק נפלא פי' הרה"ק **בעל חידושי הרי"מ זללה"ה** הלשון **'לך והודיעם', שהוא לשון עתיד, דהיינו שבכל עש"ק סמוך לשבת הולך משה רעיא מהימנא בעצמו לכל איש מישראל להודיעו ששבת היום, ולכן אפילו אם יהיה האיש סגור ומסוגר ג"כ מרגיש שקדושת שבת באה בכניסת שבת קודש.**

דף י"א

העובר על גדרי חז"ל יכשילוהו בעל כרחו באיסור תורה

ולא יקרא לאור הנר שמא יטה, (ולהלן בגמ') אמר ר' ישמעאל בן אלישע אני אקרא ולא אטה פעם אחת קרא ובקש להטות אמר כמה גדולים דברי חכמים שהיו אומרים לא יקרא לאור הנר ר"נ אומר קרא והטה כו' לכשיבנה בהמ"ק אביא חטאת שמינה. **דברים נוראים כתב בזה בספה"ק תפארת שלמה** (ח"ב שבת קודש) **כתב בזה וזל"ק:** הנה בתוס' ד"ה ר' נתן וכו' הקשו **הלא אפי' בהמתן של צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידם צדיקים עצמם לא כ"ש** ע"ש. ולכאו' גם הלשון כמה גדולים דברי חכמים כו' אינו מובן.

הנראה לי לבאר **כי בא להורות לאדם תוקף גזירת דברי חכמים לשמירת המצות אשר רוח ד' דבר בם כי מאחר שכן גזרה עמדם החכמה העליונה לא יתכן במציאות הבחירה האנושית להתפאר בה כי ימלט מאיסור גם בלתי גזרתם וגדרם. כי דבריהם חיים וקימים. ואם יצויר באיזה אופן להשמר בלתי גזרתם הי' ח"ו דבריהם ללא צורך. ע"כ ההכרחי להכשל כל העובר על דבריהם כדי לאמת קיום תקנתם.** כמו שמצינו אצל שלמה המלך ע"ה שאמרו רז"ל (מדרש רבה שיר השירים ה, ח) ואף היו"ד של 'לא ירבה לו נשים' התרעמה לפני הקב"ה בשעה שאמר אני ארבה ולא אסור. והוא אף אם הבחירה היא חפשית באדם לשמור ארחות דרכו לבל יפול ברשת איסור חלילה באחת מן המצות אשר לא תעשנה **מ"מ צריך ליזהר גם בגזירות הרחקות התורה אשר סביב לגדר האיסור לבל יקל בעיניו ולבל יתחכם נגד דבריו אשר עשה.** ע"כ באתה עליו התשובה יאבד הוא כו'.

וכן הי' הענין רבי ישמעאל בן אלישע כי התאמץ לקרות ולנסות אומן דבריהם. אם כי באמת הי' יכול לשמור א"ע מלהטות אבל אחרי אשר כבר אמרו הגבור לא ימלט נפשו. ואם הם אמרו וגדרו שמא יטה בע"כ יפול ברשת אם יעמוד לנגדם. וז"ש כמה גדולים דברי חכמים כשל תורה. **וממילא מתורץ קושי' התוס' כי אין זה מענין התקלה. אך להורות כי דבר אלהינו יקום לעולם.**

דף י"ב

רפואה קרובה לבא, דתפילתו במחשבה בשיר ושבחה

שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא. מתאמרא משמי' **דמרן הק' החתם סופר זללה"ה** (ולא נזכר בספריו, ובשו"ת מנחת דוד מביא ששמע זאת **מרביה"ק בעל דברי יואל** זללה"ה) דבכל ימות השבוע מבקשים על חולי ישראל בברכת רפאינו שהוא ברכה שמינית, ובשבת בקשת צרכים אסירי, ולזה בשבת אין ניתן רק להתפלל במחשבה על חולי ישראל בברכה שני' באמרו סומך נופלים ורופא חולים וכו', וזהו **בשבת רפואה קרובה לבוא, היינו הברכה כבר באה בברכה שני',** ודפח"ח.

ומן הנכון לציין דעצם סגולת התפילה במחשבה ברופא חולים, מפורש **בספה"ק בני יששכר** (תשרי מאמר ב' אות ו'), וזל"ק: **על פי מה שקבלנו** כשהאדם מתיירא להתפלל מחמת שחושש פן בבואו להתפלל יבואו המקטריגים לקטרג על תפלתו אם ראוי זה האיש שתקובל תפלתו, וח"ו ע"ז יבוקר פנקסו, **אז יותר טוב לספר שבחו של מקום בנידון המצטרך, דהיינו אם יצטרך להתפלל על רפואה לא יתפלל דרך תפלה תיקי רק ישבח דרך שבח להבורא עולם שהוא רופא חולים, ובמחשבתו יכוין להמשיך רפואה להנרצה, והבורא עולם היודע תעלומות לב** (משא"כ המלאכים) **הנה הוא יעשה בקשתו,** והטעם הוא, כיון דמזכיר שבח הבורא שהוא פועל הישועה הזאת, מי הוא שיקטרג על הדבר הזה, הנה כל המלאכים מסכימים והקב"ה עושה כפי מחשבתו של המשבח להמשיך ישועה להנרצה כו'. עכל"ק (ולפי"ז 'רפואה קרובה לבא' היינו שמסוגל יותר לבא, דאין קטרוג חל על תפילה כזאת).

עוד פי' **ב'רפואה קרובה לבא'** אי' **בספה"ק תפארת שלמה** (פרשת משפטים) שכתב וז"ל: **"מכל המאכלים שהאדם אוכל בשבת, יכול להשיג רפואה, כי שורש הרפואה נעשה בשבת קודש וכו', ולכן שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא",** עכל"ק.

דף י"ג

הא קמ"ל דאף הפרוש לא יאמין בעצמו בשום דבר, ויזהר להרחיק כראוי

לך לך נזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב. ביאור הענין רביה"ק בעל דברי יואל זללה"ה (הובא ב'אגדות מהרי"ט' ח"ב, ע' כ"ח) דהנה זאת אנו רואין שחכמינו ז"ל המשילו מה שצריך גדר בהרחקה מאיסורין למה שאומרין לנזירא לכרמא לא תקרב, ולכאורה היו יכולין לומר בפשיטות דהרחקה מיבעי בכל דבר איסור הרחק כמטחוי קשת, **ומה הודיעו לנו במשל זה ממה שאומרים לנזירא, מה חילוק בין נזיר לשאר איסורין, ואם יש איזה חילוק אין המשל דומה לנמשל להשתמש משם לשאר איסורין.**

אלא י"ל שבל יחשוב איזה אדם שהוא נוהג בפרישות יותר משאר העם, ואין לחוש אצלו, שאף אם יתקרב להאיסור לא יכשל, ולכן אמר שאף לנזירא שהוא בעצמו הזיר עצמו מן היין והוא פרוש בזה יותר מכל העולם, ומהיכי תיתי יעבור על נזירותו, עם כל זה אמרינן לו סחור סחור לכרמא לא תקרב.

דף י"ד

עירובין ונטילת ידים עד ימי שלמה

בשעה שתיקן שלמה עירובין ונטילת ידים יצתה בת קול ואמרה בני אם חכם לבך ישמח לבי גם אני, חכם בני ושמח לבי ואשיבה חורפי דבר. עיין **בסמ"ג** (עשין ב') **בשם רב האי גאון** דלפני זמן שלמה המלך היו עסוקין במלחמות ובמחנה, והיו פטורין מעירובין ונטילת ידים, רק בימי שלמה שהי' **איש תחת גפנו ותחת תאנתו**, אז תיקן שלמה המלך עירוב ונטילת ידים.

דף ט"ו

אוהבי ה' שנאו רע, שעי"ז שומר וכו' מיד רשעים יצילם וגו'

בספר שארית לפנחס ליקוטי אמרים מאת הרה"ק רבי פנחס מאוסטילא זללה"ה הי"ד (ע' פ"ז) הביא מה שאמר פי' בזה עפ"י מה דמתאמרא בשם זקינו **הרה"ק רבי פנחס מקאריץ ז"ל**, שמה שגזרו רז"ל (שבת טו.) טומאה על ארץ העמים, מפני שהאומות העולם יש להם תמיד מחשבות רעות ומכוערות מאד, והמה נשארים באויר העולם, ואפילו אחר שכבר מתו ואינם עוד בעולם הזה, מכל מקום אותן המחשבות מקלקלין ומטמאין את האויר עד שיכולין לפגום ח"ו במוחות הצדיקים, אפילו לגדול שבהם, ואפילו למרחוק הרבה מאד. **וזקני הרה"ק רבי פנחס מקאריץ ז"ל הי' נותן עצה לזה, שכל אדם השלם יראה תמיד לשנוא כל מחשבותיהם ולדעת שמחשבותיהם רק רע כל היום.**

דף ט"ז

טעם אמאי שוברין דוקא כלי זכוכית בעת החופה

כל הכלים שנשברו טהרו ואם חזר ועשה מהם כלים חזרו לטומאתן ישנה, משא"כ בכלי זכוכית. בספה"ק **ערוגת הבושם** (פר' שמיני) נתן בזה **טעם למנהג ישראל תורה לשבור תחת החופה כוס של זכוכית,** ואמאי שוברין דוקא כלי זכוכית, אלא עפ"י דברי הגמ' האלו בא לרמז דאף שנעשה אח"כ אדם שלם כמשאחז"ל (הובא ברש"י וישלח ל"ו ג') דהנושא אשה מוחלין לו עונותיו, מ"מ מעתה זהירות מיבעי שיהיה טהרה זו בבחינת כלי זכוכית שלא יהי' חוזר לטומאה ישנה, את"ד. ובנו הגה"צ זללל"ה **במגדלות מרקחים** (מועדים, ע' קנ"ו) הוסיף נופך בזה ע"פ מה דאמרינן דמש"ה מיטמא כלי זכוכית מגבו **משום דנראה תוכו כברו,** ועפ"ז י"ל דלכך לוקחין כלי זכוכית לרמז לו **דמעתה יהי' תוכו כברו, ובזה הולך בתם ישכון בטח, וטוב לו כל הימים.**

דף י"ז

בביהמ"ד דוקא יש מקום לנעוץ החרב להבדיל בין הטמא ובין הטהור

נעצו חרב בבית המדרש. הגאון בעל **שו"ת חבצלת השרון מטארנפול** זצ"ל, (מהדו"ת סי' י"ב), בתשובה בענין אם לוותר קצת בדרכי לימוד הפעוטות מדרך ישראל סבא במה שאין לנו מקור נגד זה בשו"ע ופוסקים, וכגון; ללמדם את הא"ב כדרך המתחדשים, "כדי להמשיך לבם של רחוקים שכבר נתרחקו מדרכי התורה והיראה, אולי כדאי לוותר על מנהגי אבותינו, ולבחור הרע במיעוטו", כתב בתוך תשובתו ששמע מזקן אחד משמו של **בעל ערוך לנר** ביאור הגמרא בסנהדרין נעץ חזקיהו חרב בפתח בית המדרש ואמר כל מי שאינו עוסק בתורה ידקר בחרב, **וקשה מדוע לא נעץ החרב בחוץ, בשווקים וברחובות, לאיים עליהם להכניס אותם ללמוד. אלא שמי שאיננו רוצה ללמוד, אותו א"א להכריח שיכנס לביהמ"ד מבלי שיבין מעלת התורה. אבל מי שכבר נכנס ללמוד, בזה נעץ חרב על פתח ביהמ"ד שלא יערבו קודש וחול ביחד.**

גדולה לנימה שמקרבת הלבבות

גזרו על יינם. ידוע הא דמרגלא בלשון חסידים עובדא דהוי בעת שנפגש **אחד מגדולי הצדיקים מתלמידי הבעש"ט זללה"ה עם רעו וידידו שהי' גאון ות"ח מפורסם,** ואמר הגאון לאותו צדיק אשאל ממעלתכם מדוע אצליכם חסידים המנהג כשנפגשים יחד ורוצים להתחבר ביניהם זה עם זה באהבה, אומרים זה לזה נקחה נא י"ש ונשתה יחד, ועי"ז באים לידי התחברות, משא"כ בינינו המתנגדים לא כן הוא, רק כשנפגשים יחד באהבה, מתחברים ע"י חידוד התלמידים בפלפולי דאורייתא, ועי"ז באים לידי קירוב לבבות.

ענהו הרב הצדיק זצ"ל, אביא לכם ראי' מן הש"ס כי סגולת התחברות יותר חזקה ע"י ששותים יחד, וזהו עוד יותר מעל ידי פלפולים, כי הנה מצינו לחז"ל (שבת י"ז ע"ב) **שאסרו יינם משום בנותיהם, ולאידך גיסא בדברי תורה מצינו אצל ר' מאיר** (חגיגה ט"ו ע"ב) שמקשה הגמרא, ור' מאיר היכי גמר תורה מפומי' דאחר, **ומשני ר' מאיר רמון מצא תוכו אכל קליפתו זרק. הרי מפורש שההתחברות ע"י שתי' יותר מקרבת הדעת זה לזה, לבוא על ידה להתחברות, מעל ידי דברי תורה**, עכדה"ק.

דף י"ח

ב"ש וב"ה לשיטתם בשביתת כלים וכלאים בציצית

מאן תנא שביתת כלים דאורייתא ב"ש היא. ויליף לה מקרא 'ובכל **אשר אמרתי אליכם תשמרו**' לרבות שביתת כלים, וב"ה לית להו שביתת כלים. ובספר 'אמרי יוסף' פי' בזה דהא תליא במחלוקת אחרת ב"ש וב"ה בכלאים בציצית (מנחות מ'.), **דב"ש אוסרין דאין עשה דוחה לא תעשה, וב"ה מתירין דעשה דוחה לא תעשה.** ורש"י כתב בפרשת משפטים על פסוק "**וכל אשר אמרתי עליכם תשמרו", לעשות כל מצות עשה באזהרה, שכל שמירה שבתורה אזהרה היא במקום לאו**, וכתב **בחזקוני** על פירש"י דלכך אמרינן בכל מקום **דעשה דוחה לא תעשה** לפי שכל עשה יש בו ג"כ לא תעשה, ואם כן הוי ליה תרתי, עשה ולא תעשה משום הכי דוחה לא תעשה גרידא.

נמצא לפי זה דבית שמאי דיליף ליה שביתת כלים מקרא דתשמרו, אם כן לא אייתר להו הפסוק לעשות כל מצות עשה באזהרה, על כן לית לי' עשה דוחה לא תעשה, ומשום הכי **לשיטתיה אזיל** דאוסרין כלאים בציצית, **משא"כ בית הלל** דלית להו שביתת כלים אם כן קרא דתשמרו מיותר לעשות כל מצות עשה באזהרה **ומטעם זה אמרינן דעשה דוחה לא תעשה, על כן מתירין כלאים בציצית.**

דף י"ט

נחלקו הירושלמי והתרגום יונתן אי שרי להתחיל לצור

אין צרין על עיירות של נכרי וכו'. ובירושלמי סיים על זה, הדא דתימר במלחמת הרשות, **אבל במלחמת חובה אפילו בשבת שכן מצינו שלא נכבשה יריחו אלא בשבת** וכו'. והקשה **הפרי חדש** (סי' רמט) דהא התם לא התחילו אלא בראשון בשבת שהרי שבעה ימים סבבוה ובשביעי נכבשה ש"מ **שביום ראשון הקיפוה.**

ותי' **הגה"ק בעל ערך ש"י זללה"ה**, וז"ל: **לא קשה מידי**, דמ"מ לא עשו מלחמה כל ימי השבוע, ובשבת התחילו בכיבוש ומלחמה. **אלא דיש להקשות** דאולי אכן דיקא הכיבוש הותרה להתחיל בשבת דהיא עיקר המצוה דהחרם תחרימם אבל לצור על העיר אינה רק הכנה למצוה והכשר מצוה [וכדמחלק בביצה דף ו' ע"א ובתוס' שם ד"ה שכן הכשר, ועיי"ש בע"ב בתוס' בסוף ד"ה טעמא]. ואולי זה כונת התרגום יונתן בפרשת שופטים (דברים כ, י"ט) וז"ל **ארים תקפין על קרתא כל יומי שבעתא לאגחא קרבא עלה למכבשה בשבתא** עיי"ש, דאינו מובן, ולפי מה שכתבתי י"ל **דמוקי להך קרא במלחמות מצוה, ומ"מ ס"ל** (להת"י) **להתחיל לצור אסור בשבת, רק כל ימי החול, אבל גוף המלחמה והכיבוש שרי להתחיל גם בשבת כמו ביריחו.**

ואמנם למעשה מעמיד הערך ש"י את דבריו, **וז"ל:** ועיין בחידושי **ריטב"א** בסוכה דף כ"ה ע"א, ד"ה ובלכתך, **דיש הליכה שיחשב עוסק במצוה ממש** כגון עולה לרגל ולהכנסת כלה ולהוצאת המת, ויש הליכה שאינה גופה של מצוה רק הולך לדבר מצוה עיי"ש, **ולפי דבריו יש לומר דלצור הוא מגופה של מצוה**, ע"כ. [וממילא הגם ביריחו למעשה לא התחילו לצור בשבת, אמנם מצינו בו השבת נדחית מפני מלחמת מצוה, וכיון דלצור הוא סוג הכנה שהיא מגופה של מצות המלחמה, שפיר מוכחא דאף צרין בשבת. [ואולי עבור כן האריך הירו' בלשונו "**שכן מצינו שלא נכבשה**" פי', דבעי למידק דהגם אמנם התם באגחא קרבא איירי, בכל זאת ס"ל דמשם ראיה].

אינו עפ"י דקדוק, כי רוח ה' דיבר בם, ורמוז שם הק'

ולא חררה על גבי גחלים, בשינויי נסחאות במשניות וילנא הביאו גירסא "את החררה", ובספר 'מרגליות התורה' כתב שהתנא רמז בס"ת ול"א חרר"ה [ע"ל גב"י גחלים] שם '**אלקים**', וא"כ אין לשנות הנוסח שם. וכן ראו **בציונים על הגליון של הרה"ק מוהרצ"ה מלובלין זללה"ה**, אשר בהרבה מקומות הראה רמזים ושמות הק' שנרמז בלשון הגמרא שלפנינו שלא כהגהות שונות שתיקנו הלשון. וכן בגמ' שבת י"ט ה' מצויין ללשון **המשנה ולא חררה על גבי גחלים** ס"ת שם ה' '**אלקים**' אמת בהוב"ש.

דף כ'

נר חנוכה לגבי נר שבת, שרגא בטיהרא מאי אהני

מותר להשתמש לאורה, הנה בתוס' הקשו דמנ"ל דטעמו של ר"ה לאסור בשבת משום שמא יטה. דלמא משום כבתה זקוק לה, ובשבת א"א כו'. **ותירץ המגיד הק' מקאזניץ זללה"ה**, בעת שישב עם חבריו הק' לפני מורם ורבם **הרה"ק הרר"ש מניקלשבורג זללה"ה**, דהנה נרות של שבת המה במקום גבוה וחשוב יותר מנרות של חנוכה. **ומהאי טעמא נרות של חנוכה קודמים לנרות של שבת כי בעת שהדליק נרות של ש"ק שוב לא יצטרך לנר חנוכה.** ולפ"ז מיושב קושית תוס' הנ"ל דכל סברת כבתה זקוק לה הוא שייך רק בחול, משא"כ בשבת שכבר הדליק נר של ש"ק שוב לא נצרך לו נר חנוכה עוד **וע"כ האיסור בשבת מצד מותר להשתמש לאורה** ע"כ. והרה"ק הרי"ם זללה"ה הוה מסיים ביה דהגם שלא נחה דעת חבריו ליישב הפשט בדברי קבלה וחסידות **אכן לעומתם הסכים מורו ורבו הק' מהרר"ש ז"ל לפירושו.**

דף כ"א

עד שתכלה רגל המדליק מהשתדלות יתירה

עד שתכלה רגל מן השוק. צ"ב למה לא נזכר בפירוש הזמן. ומתאמרא משמיה דהרה"ק **רבי משה לייב מסאסוב זללה"ה** דנכונה בזה כי נר חנוכה הא קמ"ל שלא ישים בשר זרועו רק בה' יבטח לבו, וזכור יזכור כי לא ריבוי ההשתדלות ירבה ממונו, **ויקח מוסר מפך השמן שלא היה בו בדרך הטבע לדלוק אלא יום אחד ודלק שמונה ימים,** כן אין מעצור לה' להושיע בר או במעט, ולכן **"מצותה"** זה צורת המצוה כתיקונה, עד שזאת ישיב אל לבו, ויגביר כח דעתו ושכלו **"עד שתכלה רגל מן השוק"**, עד שמתוך התבוננות הנ"ל יושפע למעשה מזה שלא לאחר זמנו להיות עד הערב על השוק, וימנע עצמו מהשתדלות יתירה מהראוי ואשר יגרע מתורתו ועבודתו לשמים, כי מה יתן ומה יוסיף לו, כי המרבה לא יעדיף על שיעור הקצוב לו מאת הזן את הכל בהוב"ש.

דף כ"ב

'הדלקה עושה מצוה' בשלהבת מקיימין מצוות ה'

הדלקה עושה מצוה. הנה ידוע, **שעיקר עבודת האדם בתפלה ובתורה ובמצות להתלהב נפשו ולבו לה' באהבה ותשוקה נפלאה על ידי התבוננות בגדלות ה' בהעמקת הדעת או תתלהב נפשו לה' בעריבות מתיקות ידידות** כו'. וכמו שידוע בענין שמחה של מצוה **שהעיקר לעשות כל מצוה ומצוה באהבה ותשוקה גדולה ובהתלהבות עצומה.** וזהו פירוש הברכה ברוך אתה ה' וכו' להדליק וכו', **שאנו מברכים ומשבחים לה' אשר בחר בנו לעם סגולתו לעשות מצותיו בהדלקה ובהתלהבות עצומה כשלהבת העולה מאליה.**

אמנם לפעמים כאשר נתטמטם לבו ושכלו של אדם אשר אי אפשר לו לעשות המצוה בהתלהבות ותשוקה בשביל זה לא ימנע חס ושלום מלעשות המצוה אלא יעשה המצוה בהנחה גם בלי התלהבות. וזה פירוש ספרי אשר מובא ברש"י בפרשת ואתחנן על פסוק ושמתם את דברי וזו לשונו אף לאחר שתגלו היו מצויינים במצות הניחו תפילין עשו מזוזות כדי שלא יהיה לכם חדשים כשתחזרו וכו', פירוש שתעשו את המצות אף בשעת הנחה כשלא יהיה לכם מוחין דגדלות לעשות בהתלהבות ובהדלקה כו', אף על פי כן תעשו את המצות. וזהו **הניח"ו תפילין, פירוש אף בשעת הנחה תקיימו המצות תפילין** ומזוזות כו' כדי שלא יהיה לכם חדשים וכו', פירוש כי תהיו מורגלים במדות ולכן לא יהיה לכם חדשים אחר כך.

ובזה מובן הפלוגתא שבין שני מאן דאמרי חד אמר הדלקה עושה מצוה וחד אמר הנחה עושה מצוה. ובאמת אלו ואלו דברי אלהים חיים מר אמר חדא כו' ולא פליגא. כי **מאן דאמר הדלקה עושה מצוה,** פירוש שלכתחלה צריך האדם לעשות המצוה בהדלקה ובהתלהבות בתשוקה נפלאה. **ומר אמר הנחה עושה מצוה,** פירוש לפעמים כאשר נופל ממדרגתו ואין לו מוחין דגדלות לא ימנע מלעשות המצוה חס ושלום אלא יעשה בהנחה פירוש גם בלי התלהבות.

וזה כונת חכמינו ז"ל **מאן דאמר הדלקה עושה מצוה** סבר כבתה זקוק לה, פירוש כי לכתחלה כאשר האדם שאין לו התלהבות צריך לייגע מוחו ושכלו להתבונן בגדולות הבורא ברוך הוא ועל ידי זה תתלהב נפשו לה' ויעשה המצוה בהדלקה ובהתלהבות. **ומאן דאמר הנחה עושה מצוה** סבר כבתה אינו זקוק, פירוש כאשר נופל ממדרגתו ואי אפשר לו בשום אופן לעשות בהתלהבות ובהדלקה, אינו זקוק לה, פירוש **בשביל זה לא ימנע את עצמו מלעשות המצוה חס ושלום אלא יעשה בהנחה גם בלי התלהבות.**

דף כ"ג

רגיל בנר לעשותו יפ"ה לשם יחוד, הוויין ליה בנים ת"ח

א"ר חנינא הרגיל בנר הווין לי' בנים תלמידי חכמים, ופירש רש"י דכתיב (משלי ו) כי נר מצוה ותורה אור ע"י נר מצוה דשבת וחנוכה בא אור תורה, ופי' בזה **מרן רביה"ק זללה"ה בדברי יואל** (חיי שרה, ע' תנ"ט) דהנה **השבות יעקב הקשה** דעכשיו בזמן הזה דכו"ע רגילים בנר של שבת וחנוכה א"כ יהיו לכולם בנים תלמידי חכמים, והרי חזינן דלאו הכי הוא עיי"ש, והנה **הטור סימן רס"ג** העתיק לשון הגמ' הנ"ל והוסיף בלשונו וז"ל: **"ויהא זהיר לעשות "נר יפה" דא"ר הונא הרגיל בנר שבת 'להשתדל בו לעשותו יפה' הווין לי' בנים ת"ח** וכו', ואפשר לרמז בלשונו הקדוש **ע"ד שאמר ה"ק מראפשיץ זלה"ה** כשהייתי בדחן הייתי רגיל לומר ציווגם יעלה "יפה" בכוונה על ציווג העליון, דלעתיד יהיה ציווג שם הוי' ושם אדנ' עולה צ"ה כמנין יפ"ה כידוע ליו"ח, והנה בני עלייה מכוונים בכל מצוה לכוונה הנ"ל לשם יחוד קוב"ה ושכינתי', וזה נרמז בלשונו הק' של הטור במה שהוסיף ביאור בדברי הגמ' **הרגיל בנר וכו' להשתדל בו לעשותו "יפה", ר"ל דהעושהו לכוונה הנ"ל מובטח לו שיזכה לבנים תלמידי חכמים מאירים בתורה, כמו שפירש"י ע"י נר מצוה יזכה לתורה אור.**

דף כ"ד

עם מדושני עונג בשב"ק שכח לבם מכל דאגה וחרדה

מגן אבות בדברו כו' ומניח בקדושה לעם מדושני עונג. הביא פי' בספר **נטעי אשל** (ח"א, ע' ת"א, בשם גדול אחד) דהנה ברכת מגן אבות תקנו חז"ל (עי' ברש"י) משום שבימיהם היו הבתי כנסיות רחוקים מהעיר והיה פחד ללכת משם ביחידות וכיון שהיו אנשים שהיו מאחרים לבוא לתפילה והיו צריכים לשהות ולהתפלל אחר הצבור, לכך תקנו לומר מגן אבות כדי שיתארך קצת תפילת הצבור ויהיה לאנשים ההם שהות לגמור ולסיים תפילתם ולא יהרו להתפלל, **ומבואר בזה שאף בזמן כזה שהיה פחד בחוץ מכל מקום מרוב עונג שבת היה להם את הישוב הדעת לומר תפילה זו, שבה אומרים 'לעם מדושני עונג' והיינו "וואס זיי ווערן צישמאלצען פין עונג", שלא הפריע להם הפחד לעונג שבת.**

בסייעתא דשמיא

י"ש שכר לפעולתך

מהרי ציון וירושלים ארשת שפתינו נישא ונריעה, קדם ידידינו הנודע לתפארה, יקר שביקרים
זר זהב סביב לישולחנו, מעשי ידיו מעידין כי תמים פעלו, שמו הטוב הולך לפניו מקדם ומאז
לבו ער לכל דבר שבקדושה, במידה מרובה ונפישא, פאר המעלות והמידות, נוטרין עליו את ההלל
טוב לשמים ולבריות, נעים הליכות ורב תבונות, מסור למען הכלל והפרט, עושה הרבה ואומר מעט
ויהי ידיו אמונה, מוכתר ומופלג בכל מעלה ומידה, עומד לימינינו בתדירא, כשמו הטוב כן תהילתו
בריך הכשרון, נעים מטעמי עצה ותושיה בהשכל ויתרון, אוצר כל כלי חמדה, ידיו לו רב

ה"ה הרבני הנגיד המפואר כש"ת

מוה"ר יואל שוואַרטץ הי"ו

מהיושבים ראשונה במלכות לבנות את בית ה' אשר בירושלים

לרגל שמחת נישואי בנו החתן

כמר **יעקב משולם** נ"ו

עב"ג הכלה החשובה תחי'

בת הרה"ח ר' **חיים דוד קרויס** הי"ו

בסימן טוב ובמזל טוב ובשעטומ"צ

והברכה אחת לכבוד אביו ידידינו החשוב מאוד נעלה ה"ה

הרה"ח ר' **אלימלך שמשון** הי"ו

בן האי גברא יקירא איש אמונו של רביה"ק בעל דברי יואל זי"ע הגאון החסיד הפורסם

הרה"ח ר' **חנני' יו"ט ליפא שוואַרטץ** זכרונו לברכה

מגדולי מוסדותינו רבות בשנים בעיר ה' שכמה

ברכותינו שלוחה וערוכה, אל תוך ביתו להניח ברכה, שהזיווג יעלה יפה, ויזכו לרוות מהם ומכל יו"ח
רב תענוג ונחת דקדושה, במידה מרובה ונפשא, ברכיה והמשכה, בשפע והרווחה, בכל אשר יפנה
ישכיל בהצלחה, עדי נזכה לביאת מלכא משיחא, ובא לציון גואל בב"א

הכו"ח בברכת ציון וירושלים

וועד קרן הבנין

ירושלים ת"ו

שנת תשל"ד לפ"ק

הנסיעה לל"ג בעומר שבוטלה

מדי דברי מנסיעותיו של מרן רבינו הברך משה זי"ע לארה"ק והשתקקותו להיות במירון על ל"ג בעומר, מן הראוי להעתיק כאן אודות הנסיעה שבוטלה, אשר דבר זה מעלה על נס את גודל ההתבטלות שהי' למרן רביה"ק ז"ל לדעת קדשו של כ"ק מרן דודו רביה"ק בעל דברי יואל ז"ל, אשר דבר זה יוכלו להבין רק אחרי שכבר הבאנו את גודל ההתקשרות ורגש קודש שהי' לו למרן ז"ל לרשב"י ולאת"ק מירון.

היה זה בשנת תשל"ד לפ"ק כאשר מרן רבינו ז"ל התכונן שוב לנסוע למירון על ל"ג בעומר, וכבר עשה את כל ההכנות הנדרשות לכך, ובכדי לשבר את האוזן עד כמה היה הדבר למעשה, הנני מעתיקים החילופי מכתבים ששלח מרן ז"ל לארץ ישראל ובו הפרטים אודות הנסיעה המתוכננת.

כבר בראשית השנה בין כסא לעשור כבר כתב רבינו ז"ל אודות נסיעה זו במכתב לידידו הרה"ח ר' מאיר יונגער ע"ה, וז"ל:

ב"ה, ה' תשרי תשל"ד לפ"ק

גמר חתימה טובה וכט"ס לכבוד אהובי ידיד נפשי הרבני המו"מ מו"ה מאיר יונגער נ"י

קבלתי היום מכתבו, זולת זה לא קבלתי שום מכתב ממילא לא כתבתי. בהיותי בוויען דברתי עם ... נ"י היה לי הנאה שהוא מתנהג ב"ה עצהיו"ט ובוודאי יעזור השי"ת לשלם החובות ויהיה לו פרנסה.

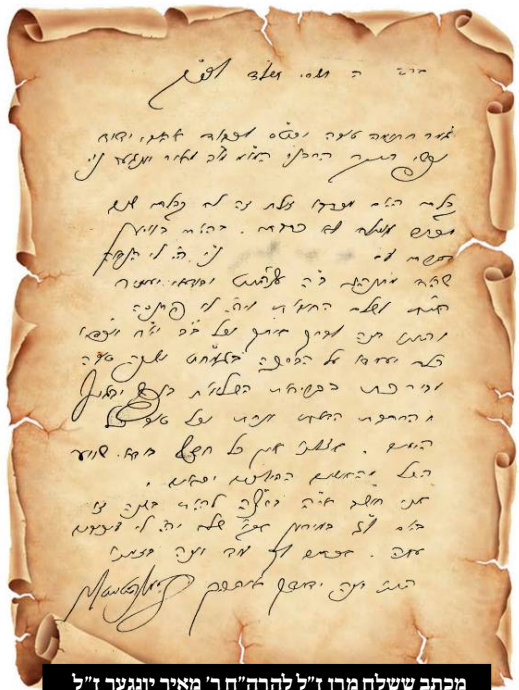
והנני בזה לברך אותך וכל ב"ב ויו"ח ונכדיו כולם יעמדו על הברכה בגמה"ט ושנה טובה מבורכת בבריאות השלימות בנפש ובגוף והרחבת הדעת ונחת וכל טוב כל הימים.

אצלינו אין כל חדש, בוודאי שמע הכל מהאנשים ההולכים ובאים.

אני חושב אי"ה ברצ"ה להיות בשנה זו ביום ל"ג בעומר במירון, אקוה שלא יהי' לי עיכובים עתה. אכתוב לך עוד מזה בזמנו.

הנני בזה ידידך אוהבך

חתי"ק

מכתב ששלח מרן ז"ל להרה"ח ר' מאיר יונגער ז"ל ובתו"ד כותב שברצונו להיות ביום ל"ג בעומר במירון

לאחמ"כ בחודש אדר בהתקרב זמן הנסיעה כתב רבינו כמה מכתבים למקורביו ומעריצין, כדלהלן:

ב"ה, כ"א אדר תשל"ד

חג כשר ושמח לכבוד ידידי היקר הרבני המופלג בתורה ויראה חכם ונבון איש תבונות ורב ברכות מו"ה בנציון יאקאבאוויטש נ"י.

אחדשה"ט הנה מאז זה בערך עשרה שנים שהייתי ל"ג בעומר במירון הייתי משתוקק להיות עוד שמה. גמרתי בדעתי לנסוע בעת בין פסח לעצרת, בדרך זה ברצוני להיות גם כן בסיגעט לבקר קברות אבותי הקדושים, ע"כ אהי' בארץ ישראל רק שתי שבתות שב"ק פרשת אח"ק בירושלים עיה"ק וש"ק פר' אמור בבני ברק, כתבתי מזה גם לידידי הר' ליפא שוואַרץ נ"י ולידידי ר' מאיר יונגער בבני ברק ששם יהי' אכסניא שלי, אמרתי מהנכון להודיע גם למע"כ נ"י.

אצלינו אין כל חדש, ביום א' שבוע זו היה סעודת פורים אצל כ"ק מרן דודי הגה"ק שליט"א ברוב שמחה בעהי"ת. הנני בזה ידידו דושה"ט ושת"ה בלונ"ח המברכו בחג כשר ושמח.

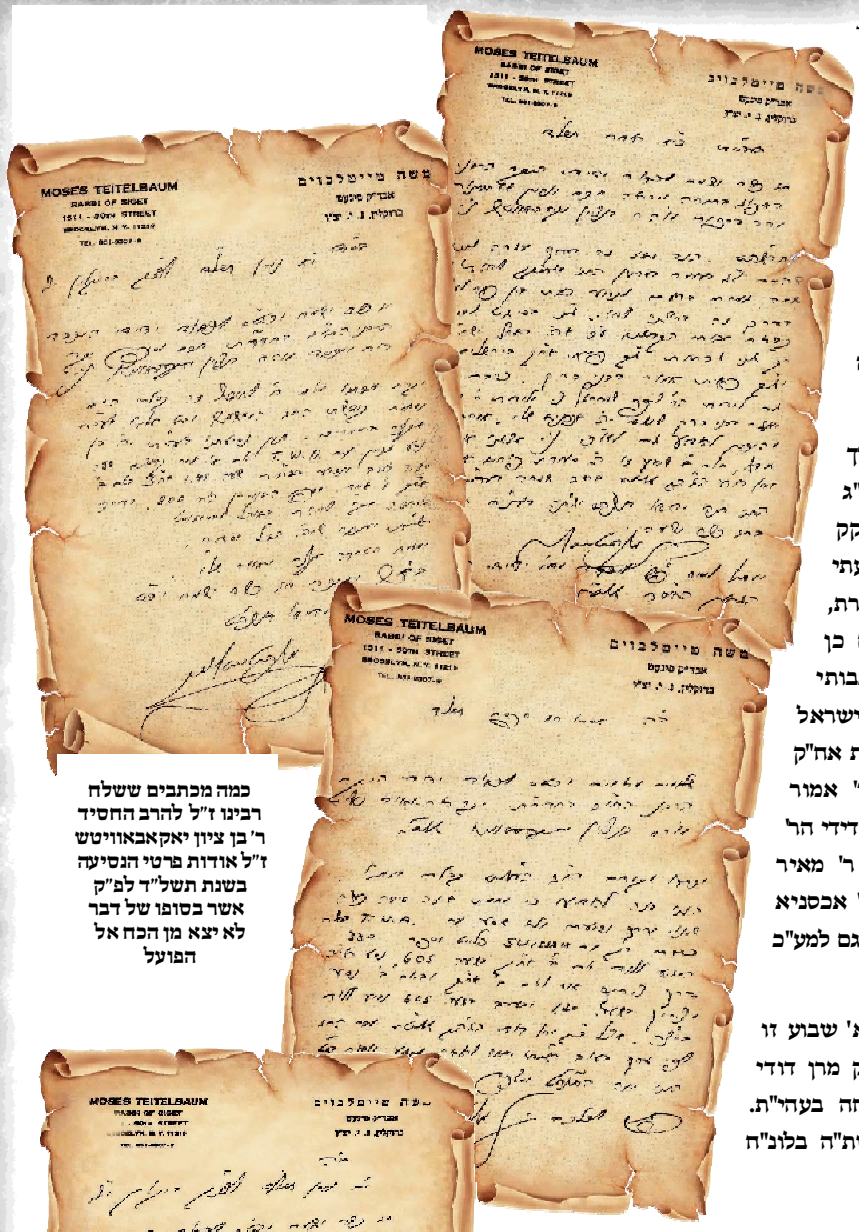
חתי"ק

ימחול למסור פ"ש לכבוד מחותנו ידידי הרב הגאון האב"ד שליט"א

(ה"ה הגה"צ אב"ד ריסקיווא ורב דקהילתינו בבני ברק זצ"ל).

רבינו שלח אז עוד כמה מכתבים להגה"ח ר' בנציון יאקאבאוויטש ז"ל אודות פרטי הנסיעה ההוא. כמו כן שלח אז רבינו מכתב להרה"ח ר' אברהם חיים הערשקאוויטש ז"ל מתלמידי העצי חיים ז"ל אודות ענין זה.

מן הראוי לציין כי לידידו הרה"ח ר' מאיר יונגער ע"ה כתב רבינו עוד מכתב אודות פרטי הנסיעה ומקום האכסניא כדלהלן:

כמה מכתבים ששלח רבינו ז"ל להרב החסיד ר' בן ציון יאקאבאוויטש ז"ל אודות פרטי הנסיעה בשנת תשל"ד לפ"ק אשר בסופו של דבר לא יצא מן הכח אל הפועל

מכתב ממרן ז"ל להרה"ח ר' מאיר יונגער ז"ל אודות פרטי הנסיעה הנ"ל

ב"ה, י"א ניסן תשל"ד לפ"ק ברוקלין יצ"ו

חג כשר ושמח וכט"ס לכבוד ידידי היקר הרבני הנכבד מו"ה מאיר יונגער נ"י.

מכתבו מיום ב' ויקרא קבלתי, קבלתי מכתב גם מידידי הנכבד הרב ר' מענדל הורוויץ נ"י, אשר כבדוני להיות אצלו האכסניא במשך הזמן אשר אהי' אי"ה בבני ברק. אני השבתי לו שחשוב באמת אצלי אשר כבדנו, אולם לא אוכל לעבור על דברי חז"ל שלא ישנה אדם מאכסניא שלו, בוודאי אהי' בביתו בכל זמן שיקרא אותי על סעודה וכדומה.

לפי התכנית אסע בעהי"ת מכאן ביום א' אח"ק בשעה 7:30 בערב עם T.W.A. ונגיע דרך פאריז שעומד שם חצי שעה ונגיע ללוד בשעה 1:45 אחר הצהרים ביום ב' ז' אייר הבעל"ט האווירון מספר 800

כתבתי היום מזה להרב בנציון יאקובאוויץ נ"י קבלתי ממנו מכתב וביקש להודיעו בזמנו ומחמת כבוד החג הבעל"ט נעשה הסדר הנ"ל תמול בעוד מועד, ומחמת הטירדות אלך ואומר שלום וברכה ברכת חג כשר ושמח.

ידידו עוז דו"ש (חתי"ק)

בס' המאזרינו חיל (מהרב החסיד המפו' ר' חנני' יו"ט ליפא שווארץ ז"ל - ח"ג מכתב י'-י"א) מובא כמה מכתבים ששלח לו רבינו ז"ל אודות הפרטים לנסיעה הנ"ל:

חג כשר ושמח לכבוד ידידי היקר הרב החו"ב בחדר"ת אוצר בלום מתורה וחכמה ויראה קדומה כש"ת מו"ה חנני' יו"ט ליפא שווארטץ שליט"א

אחדשה"ט - הנני בזה להודיעו כי ברצוני לנסוע אי"ה אחר פסח הבעל"ט לארצנו הקדושה כי זה כמה שנים מאז הייתי לפני שמונה שנים ל"ג בעומר במרון הנני מתגעגע להיות ל"ג בעומר במירון ע"כ אקוה אי"ה לנסוע, ברצוני להיות ש"ק פרשת אחרי קדושים בירושלים עיה"ק וש"ק אמור במירון, וש"ק אמור (בהר) בבני ברק ויותר אין לי אפשרות להיות כי בדרכי בחזרה מא"י ברצוני להיות בסיגעט והזמן קרוב לחג השבועות, הי' ברצוני שהאכסניא שלי בירושלים יהי' אצל מע"כ ... אקו' בעהי"ת להגיע ביום ג' אח"ק גם זוגתי הה"צ תחי' תסע, אצלנו אין כל חדש כלנו מצפים לישועה קרובה.

הנני לברך אותו וכל הנלוים אליו בחג כשר ושמח.

ידידו דושה"ט באה"ר (חתי"ק)

כמו כן שלח לו רבינו מכתב קודש לאחר חג הפסח:

ב"ה אסרו חג הפסח תשל"ד לפ"ק

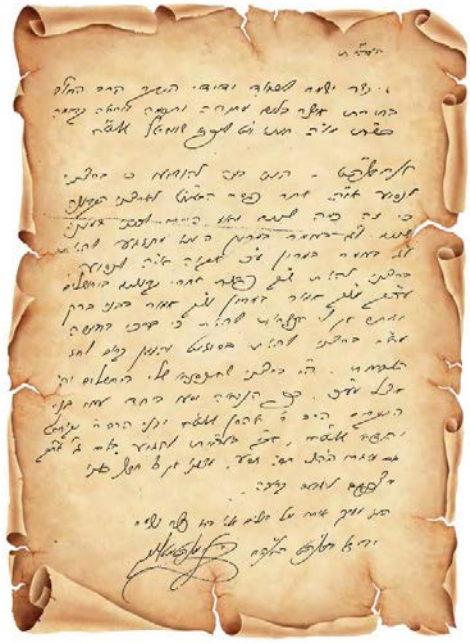
החיים והשלו' וכט"ס לכבוד ידידי יקירי הרב החו"ב בחדר"ת אוצר בלום כש"ת מוה"ר חנני' יו"ט ליפא שווארטץ שליט"א

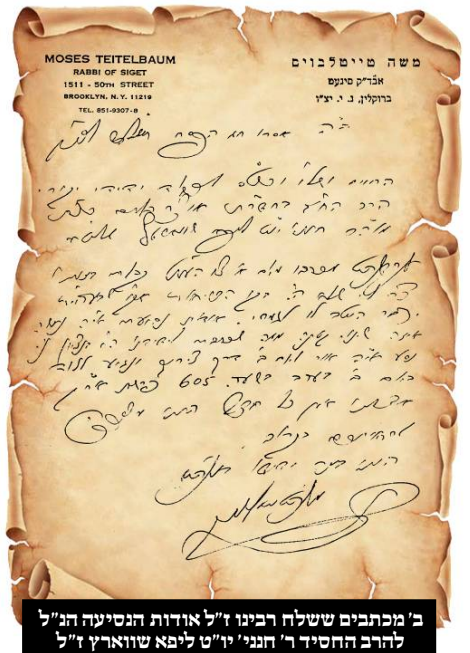
אחדה"ט מכתבו מיום א' צו העעל"ט קבלתי בזמנו צר לי שלא הי' בקו הבריאות אקו' שבעזהי"ת כבר הוטב לו לגמרי, אודות נסיעתי אי"ה נעשה איזה שינוי קטנה ממה שכתבתי לידידינו הר' בנציון נ"י, נסע אי"ה אור ליום ב' דרך צירך ונגיע ללוד ביום ב' בערב בשעה 6.05 פרשת אח"ק.

אצלנו אין כל חדש הנני מצפה לראותכם בקרוב.

הנני בזה ידידו דושה"ט (חתי"ק)

מן הראוי לציין מה שכתב רבינו במכתב הנ"ל ביום "אסרו חג פסח תשל"ד" ימים מספר לפני הנסיעה המתוכננת, אשר ממנו נראה שמרן רבינו ז"ל התכונן עד הרגע האחרון לנסוע לארה"ק.

ב' מכתבים ששלח רבינו ז"ל אודות הנסיעה הנ"ל להרב החסיד ר' חנני' יו"ט ליפא שווארץ ז"ל

במכתב להרה"ח ר' יצחק יאקאב כותב רבינו ז"ל אודות מקום האכסניא, כאשר ידידי רבינו הי' להם ויכוח בזה כשכל אחד רצה שרבינו יתאכסן אצלו ואמר 'עלי יניח צדיק את ראשו', ורבינו כותב לו טעמו ונימוקו מפני מה לא רוצה לשנות את האכסניא שלו:

"החיים והשלום לכבוד ידידי היקר הרבני המו"מ מו"ה יצחק יאקאב נ"י.

מכתבו מיום א' דחוהמ"פ העל"ט קבלתי, והנה אודות האכסניא כבר השבתי שאין בדעתי לשנות כאשר ידוע לי שכ"ק אאמו"ר הגה"ק זצ"ל הקפיד ע"ז מאד, גם מרן דודי הגה"ק שליט"א מקפיד על זה, ועל ששינה כאן בבארא פארק איני יודע הטעם.

העיקר שיעזור לנו השי"ת שיהי' הנסיעה בהצלחה, ואזכה להתפלל במקומות הקדושים בלי מפריע ח"ו, לפי הפלאן נגיע אי"ה ללוד ביום ב' פרשת אח"ק בשעה 6:05 בערב עם השווייצער קאמפאני, נסע דרך צירידְ ושם אתפלל בבוקר שחרית, בשעה 1:20 נסע משם ונגיע בערב פלייט 330.

החג עבר בעהי"ת עצהיו"ט. הנני בזה ידידך דושה"ט.

חתי"ק

אבקשך להסביר הדבר לידידי היקר הנכבד הרב ר' מענדל הורוויץ נ"י (ה"ה חתנו ומ"מ של הגה"צ אב"ד ראחוב זצ"ל בבני ברק)

לאחר חג הפסח כאשר כרטיסי הנסיעה והפאספארטן כבר היו מוכנים ומזומנים, וכבר נעשו ההכנות האחרונות הנדרשות, או אז נסע רבינו לבעלז-האדמור לדודו הק' מרן רבינו ז"ל בכדי לקבל ממנו את ברכת קדשו:

כאשר הגיע אל כ"ק מרן דודו ז"ל ואמר לו שבא לקבל ממנו ברכת פרידה, כי בדעתו לנסוע לארץ ישראל על ל"ג בעומר לציון המצויינת של התנא האלוקי רשב"י זי"ע, נענה מרן רביה"ק בעל דברי יואל ואמר בלשון קדשו: **"עס איז דאך יעצט א סכנה'דיגער זמן צו פארן, וואס פעלט דאס יעצט אויס צו פארן?".**

היה אז כמה חדשים אחרי מלחמת יום הכיפורים, כאשר הרבה יהודים נהרגו רח"ל, והמצב ארה"ק היה מאוד לא רגוע ומתוח, וכידוע לא הי' ניחא דעתי' דרבינו ז"ל מאלו הנוסעים לארץ ישראל, וכאשר באו אז אנ"ש להתייעץ עמו בענין הנסיעה לארץ ישראל לא הסכים שיסעו, או הי' אומר שישהו שם זמן מועט.

ועל אף שדודו מרן רבינו ז"ל לא אמר בבירור גמור שלא יסע, ורק שאל כן בתורת שאלה, קיבל מרן רבינו בעל ברך משה ז"ל על אתר את דעת קדשו, וברגע האחרון ביטל את הנסיעה מכל וכל.

המקורבים והמשמשים בקודש אצל מרן רבינו בעל דברי יואל ז"ל מספרים, כי כאשר יצא רבינו בעל ברך משה ז"ל מבית דודו הק, נענה דודו מרן רביה"ק ז"ל ואמר בהתפעלות: **"גיב א קוק, ווען עס וואלט געווען אזא מעשה מיט א צווייטן וואלט ער גע'טענה'עט און געפרעגט שאלות, און צום סוף וואלט ער נאך געפארן, דער סיגעטער רב, איך זאג אים איין ווארט און ער פארשטייט וואס איך וויל".**

שני כתובים הבאים כאחד מכ"ק מרן רבינו שליט"א אשר כתב להרה"ח ר' מאיר יונגער ז"ל בשליחות אביו מרן רבינו ז"ל בנוגע הנסיעה הנ"ל בשנת תשל"ד לפ"ק

מרכז לימוד תורה
לנשמת אברהם בן יוסף ז"ל
מוסדות חינוך ע"ש הרב יוסף שלום אלישיב
לימוד תורה
לעילוי נשמת
אברהם בן יוסף
ז"ל
מוזמנים בני המשפחה
ומכריה
לשמוע
הספד
הלכות
ומוסר
מוצאי שבת
ליל ראשון
8:45 • 7:30
בבית הכנסת
"בית אל"
רח' הרב קוק 7,
בית ישראל
ז"ל

דברי הכנה לקראת הופעת מרן רבינו שליט"א

אשר השמיע הרב הגאון אב"ד ריסקעווע שליט"א

בסעודת רעוא דרעווין שב"ק פר' לך לך תשפ"ו לפ"ק
בביהמ"ד הגדול דקהל יטב לב ד'סאטמאר בני ברק

טענת אומות העולם נגד כלל ישראל - שעליהם להתבטל ברוב רח"ל, מופרכת מעיקרא: על ידי מה, שאילולי כלל ישראל וקיומם את התוה"ק - לא היה קיום לעולם כלל * פירוש בזה, הפסוקים שבתהלים, לה' הארץ ומלואה תבל וישבי בה - כי הוא על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה

בפרשתן (בראשית י"ב, א' - ה'): **ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך וממולדתך וגו' ואעשך לגוי גדול וגו'.**

א.

כשנצטוה אברהם אבינו לנוד מארץ כנען לעבר ארץ מצרים, היה חשש פירוש מן הקבוע' וליבטל ברוב עכו"ם, והתשובה לזה

הנלע"ד בזה בס"ד, על פי מה שכתב"ק **קדושת יו"ט** בפרשתן (ל"ה מ"י ויומתר) מפרש את הפסוקים שבפרשתן (בראשית י"ב. מ' ב'), **ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך. ואעשך לגוי גדול ואברכה מברכיך וגו'.** ופירש רש"י הק' (בד"ה לך. ובד"ה והיה ברכה): **לך לך,** להנאתך ולטובתך. **ואעשך לגוי גדול וגו',** זהו שאומרים אלקי אברהם וכו'. על פי מה לשיטת בספר **ישמח משה** ממוזלל"ה בפרשת שמות, לשיטת במדרש (רבה, ויקהל ל' ו'), דלעתיד האומות ליכרעו **בטלין ברוב** לגדייהו[1]. וילוע (יומא פ"ה:), לכל קבוע כמחצה על מחצה למי **ואינו** בטל ברוב. והנה, אם ישראל יושבין **במקומן, אין** חשש ביטול ברוב, לכל קבוע כמחצה על מחצה למי, אבל לחד **שגלו** הוי **ניידי.** אבל בחמת זה אינו, דביכרעל **לא** שייך ביטול **ברוב,** למלינו (מדרש רבה, בבראשית פרק י"ח ט'), שלחד מיכרעל שקול נגד כמה וכמה, משא שקול נגד כל יכרעל, ואם כן, הפחות שביכרעל לפחד שקול כנגד כל האומות ולא רובא הם. ולשיה לדבר ממה שכתב בפרקי דרבי אליעזר (פרק ל"ט), כשבלו לגבול מצרים היו שבעים חסר לחד, מה עשה הקב"ה, נכנס עמהם במנין ועלו למספר שבעים. ועל פי זה פירש הוא הפסוק (מיוב כ"ג י"ג) **והוא באחד ומי ישיבנו,** דלה לומר, שבביכול הוא יתברך נחשב במקום **אחד** אם כן **מי ישיבנו.** ומזה יובן כמה ספון לחד מיכרעל, אם הקב"ה בביכול מחשיב עצמו בחסרו לחד מהם, עכ"ל הקדושים לענייננו.

וממשיך הקדושת יום טוב זי"ע לפרש בזה את הפסוק (לבריים ל"ב, ח' ט')[2]: **בהנחל עליון גוים בהפרידו בני אדם** והיה חשש ביטול ברוב, אז **יצב גבולות עמים,** יל"ב לייקל, שעשה לותם **קבוע** להיות נלוזים כמחצה על מחצה, והחיך עשה לותם כקבוע, על זה אמר **למספ"ר בני ישראל,** כ"ל מחמת שיכרעל הקודים המה שכל אחד מיכרעל יש לו מספר, על דרך שפירש הרמב"ס ז"ל (עיין לקמן ריש פרשת שמות) מונה מספר לכוכבים (תהלים קמ"ז ד'), היינו שלכל כוכב יש לו מספר מחמת חשיבותו. ועל זה אמר הכתוב רלזה לזה שיכרעל ספונים וחשובים המה, **כי חלק ה' עמו,** דלה לומר "בתוך" עמו, כשבאו לגבול מלריס גם הקב"ה נכנס עמהם במנין, ואם כן אם הוא בלחד מי יושיבנו כנ"ל.

והנה. כאן שלוה הקב"ה לאברהם אבינו ע"ה שילך מארלו וממולדתו, אם כן היה חשש ביטול ברוב כיון שהוא נייד ואינו יושב במקומו, לכך אמר לו הקב"ה **לך לך,** דלה לומר אף שאני מלוה לותך להיות נייד, אף על פי כן **לך, להנאתך ולטובתך** הוא כפירוש רש"י, ומין שום חשש ביטול ברוב – כי **ואעשך לגוי גדול,** דלה לומר, אתה בעלמך תהיה גוי גדול כי אתה שקול כנגד כמה וכמה, ופירש רש"י: **זה שאומרים אלקי "אברהם",** דלה לומר, שהקב"ה בביכול מייחד שמו עליהם ונכנס עמהם במנין כנ"ל בשם הפרקי לרבי אליעזר, והוא בלחד ומי יושיבנו ואין שום חשש ביטול ברוב, והבן, **עד כאן דברי קדשו של הקדושת יו"ט, דפח"ח.**

ב.

תשובה אחת נצחת: נגד טענת הגוים הנ"ל, שבנ"י יתבטלו ברוב. ונגד טענתם, על העולם "הזה" של בנ"י

ולע"ד נרלה להפריך בעוד לופן את טענת הגויים, הטוענים, שכיון שהם הרוב ומנחנו המיעוט –

[1] מכח שבתורתינו הקדושה גופא, הרי נאמר: אחרי "רבים" להטות, וטענתם לבני ישראל הוא: מפני מה אין אתם משוין עמנו בעבודה זרה (הח"ל), עיין במדרש שם.

[2] בהנחל עליון גוים, בהפרידו בני אדם, יצב גבלת עמים למספר בני ישראל. כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו.

ממילא עלינו ללכת בתר הרוב לו להתבטל בהם ברוב. על פי מה שכתבתי בספר הנפלא 'למח לקה' [3] שמפרש את הפסוק (דברים ל"ג ח'): **וזאת הברכה** אשר בירך משה וגו' ה' מסיני בא וגו'. לפי מה שכתב הזרע ברך [4], שמשה רבינו ע"ה בירכן לז בברכת **עולם הזה**. ולכאורה יתמה, הרי כבר נחלקו העולמות, עולם **הבא לישראל** ועולם **הזה לעשו**, כמו שמצינו בבותינו ז"ל (ילקוט, תולדות רמז קי"ח), ואם כן איך ברכם משה רבינו ע"ה לפני פטירתו בעולם "הזה". לך המפרשים כתבו, דבהיות ליעו **לא** קבלו יקראל התורה היה העולם חוזר **לתוהו ובוהו**, אם כן, על ידי הקבלה הוה ליה כמעיל מיל הנהר וכו' **מזוטו של ים**, שהיה יש לוקיינוס עולה ומקיף העולם וזכו יקראל גם בעולם הזה. ולזה כוונתו: **וזאת הברכה** כנ"ל להיינו **ברכת העולם הזה**, ולכאורה איך זכו בה. לכן מפרש: מסיני בא וזרח משעיר, כלפירש רש"י, ומיאנו לקבל והיה העולם חוזר למיס, ויקראל המילו וזכו בה, עכלפמ"ח.

אם כן, אם התירוץ הנ"ל שדייקת כלל יקראל מקיימים את העולם הזה, הוא תשובה נאחת נגד טענת הגויים על כלל יקראל, **שבני ישראל גוזלים מהם את העולם "הזה"**. הרי ממאי לא נוכל לתרץ את התירוץ הזה גם נגד טענתם המחרתם על כלל יקראל, **שעליהם להתבטל בהם ברוב**. ונאמר: דאם לולא קבלת וקיום התורה אל כלל יקראל **לא** היתה קיום כלל לעולם הזה, אם כן מה שייך לבוא לטעון כלפינו שהם **הרוב**, וכיון שמנחנו **המיעוט** עלינו להתבטל בהם [5]. והרי מה **חשיבות** יש כלל **להם** "**הרוב**", כשלולא **אנו** "**המיעוט**", לא היו קיימים כלל, לא **הם** ולא כל **העולם** "**הזה**", שהרי רק בזכות התורה "שמנו" מקיימים יש קיום לעולם. אם כן: לולא כלל יקראל, לא היה כאן לא רוב ולא מיעוט, ולא היה שום מקום למשא ומתן וויכוחים כלל.

ג.

כל מילתא דעבידי לטעמא, אפילו "באלף" לא בטיל, והראיה מזה לענייננו

ויש להביא ראיה לזה מכאן ממה שנפסק **בשולחן ערוך יורה דעה לגבי ביטול הרוב והמיעוט**, וכלהלן.

דהנה. ביורה דעה סימן ל"ח (סעיף ח') כותב הרמ"א בזה הלשון: כל המיסורים הנוהגין בזמן הזה כולם מתבטלים בששים, מלבד חמץ בפסח ויין נסך, שאסור נתבשל בהלכותיהם (טור), ובלבד שהמיסור אינו נותן טעם בקדירה. **אבל אם נותן טעם באותה קדירה, והוא אסור מצד עצמו, אפילו באלף לא בטיל כל זמן שמרגישין טעמו. ולכן מלח ותבלין מדברים דעבידי לטעמא, אם אסורים מחמת עצמן אינן בטילים בששים** (בתרוך בלבד כ"כ וע"ל סוף סימן ק"ה), עד כאן. והוא בלל יהוע בכל שולחן ערוך יורה דעה, **דמילתא דעבידי לטעמא אפילו באלף לא בטיל**. והטעם בזה הוא, כי אם הוא **מעמיד** ונותן את כל הטעם בתוך התבשיל הזה, ממילא אף שהוא המיעוט בלפי כל התבשיל, מכל מקום לא שייך לבטלו, כשלולא הוא – אין קיום וטעם לתבשיל בלל. וממילא הוא הדין בענייננו לטענת הגויים נגד בלל יקראל כן הוא הדבר, לולא **אנו** הרי לא היה לא עולם "הזה" ולא "שפיר ולומות" בעולם הזה, ובכל פינה ופינה שאתה פונה בעולם הזה, מורגש **טעמן** של בלל יקראל ותורתם הקדושה – שזה **מעמיד ומקיים** את העולם. אם כן, וודאי שאנו החשובים ביותר ואיננו מתבטלים בלל, ודו"ק.

ד.

ביאור כמין חומר, הפסוקים: לה' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה וגו',

ובזה נלענ"ד לפרש כמין חומר את הפסוקים בתהלים (כ"ד. א' – ב'): לדוד מזמור לה' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה. כי הוא על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה. מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קדשו וגו'.

דהנה, במסכת ברכות (לה.:) איתא: רבי לוי רמי, כתיב 'לה' הארץ ומלואה', וכתיב השמים שמים לה' 'והארץ נתן לבני אדם'. לא קשיא, כאן קודם ברכה, כאן לאחר ברכה, עד כאן [6].

והנה. עיין במסכת בבא קמא (לח.) ובתוספות שם (בד"ה אלא האדם), להגס שקשב"י אמר (בבא מציעא קיד:) לאחס קרויים אדם **ואין העכו"ם קרויים "אדם"**. מכל מקום: הפסוק לוהארץ נתן לבני אד"ס, כן אמי גם על **עכו"ם, דבני אד"ם משמע, אד"ם הראשון**, על כאן. אם כן מזה נולע לנו, שהפסוק הזה לוהארץ נתן לבני אדם – אמי גם על **אומות העולם**.

---

3 להגאון הגדול רבינו מנחם מענדל זצ"ל ראבד"ק ניקלשבורג שנפטר בשנת תע"ח לפ"ק, (הוצאה מחודשת שנת תש"ס, חלק א' עמוד צ"ה לפרשת וזאת הברכה בד"ה וזאת).

4 ספר ידוע - דרוש בדרך פלפול, מהגאון המופלא רבי ברכיה ברך זצוק"ל, אשר הזריח באור תורתו בעיר הבירה 'קראקא'. נדפס בשנת ת"ץ לפ"ק.

5 וגם אם לא נקבל כתירוצי הסה"ק להוכיח "שאנחנו" הרוב נגדם, ונאמר: שבאמת אנחנו "המיעוט" והם "הרוב". עם כל זאת אין מקום לטענתם כלל.

6 שבדרך אגב עדיין יש מקום לחקור: אם כן איך יכול העולם הזה להיות שייך "לעשו ולאומות העולם", כשהם אין מברכים כלל עליה.

והנה. במלבי"ם (תהלים כ"ל ב' בל"ה כי הוא) פירש כוונת הפסוק 'כי הוא על ימים יסדה', שמתחילה היתה הארץ כולה מכוסה במים, ומזה ה' **שיקוו המים אל הימים ועל ידי כן נתיבשה היבשה**, עד כאן. כמו כן, בדרש"י הק' (תהלים כ"ל ג' בל"ה מי) פירש בכוונת הפסוק 'מי יעלה' וגו', לשון על פי שכל יושבי תבל שלו, אין הכל כדי ליקרב אליו אלא 'נקי כפיים' וגו', עד כאן.

הרי לן ב' פעמים מדומז בפסוקים הללו, שמדובר על **האומות העולם.** הן מצד 'לה' הארץ ומלואה', שזה מיוחד שייכי יחד עם 'והארץ נתן לבני אדם' – להיינו האומות העולם וכנ"ל. והן על ידי מה שכתיב 'תבל ויושבי בה', מי יעלה' וגו', וכדמוכח מדברי רש"י הנ"ל.

וממילא זהו פירוש הפסוקים הנ"ל: **[א] לה' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה** – לבעל כרחך מדובר בזה על לומות העולם, הן מצד השייכות של 'לה' הארץ ומלואה' עם 'והארץ נתן לבני אדם' – להיינו לומות העולם. והן מצד דהרי 'תבל ויושבי בה', רומז המה **אומות העולם.** וממילא, מיד נשמלת השאלה: לייך לפשר לנו בני ישראל לזכות **בעולם** "הזה" לאחר הבריכה, והרי הוא גזילה מעשו ומלומות העולם. ועל זה בא כמשיב: **[ב] כי הוא על "ימים" יסדה ועל "נהרות" יכוננה.** שרק לסיבת בריאת העולם לחקו את כל המים ליימים ולנהרות שלא יציפו את העולם, ויהא מקום ופשרות לבנות יבשה בעולם. ולייך יש מקום לקיום כל היבשה: הרי רק על ידי קיום התורה הק', להא אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי (ירמיה ל"ג ה'), **[ג] ומי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קדשו.** הרי רק **בני ישראל** שהמה נקיי כפיים וברי לבב וכו'. ולא כן: הרי גולא שמירתם **המה** את התורה הק', היו כל **הימים והנהרות** המלו – שעליהם נוסד היבשה – מוזיפים **ומציפים** את כל העולם, ועל ידי זה גולא, שבני ישראל המה מליצים **מזוזו של י"ם** (כנ"ל ענף ב' בל"ה וגלענ"ד), ושפיר קא זכי ליהנות **מהעולם הז"ה**, והבן.

א.

והנה. בעמדינו כאן פחות משלשה שבועות לפני הופעתו בקודש של **כבוד קדושת מרן רבינו שליט"א** לארץ ישראל, הרי מובן מאליו, שכל אחד ואחד מאתנו כאן, מצפה וממתין לשמוע דיבורים מלהיבים על ענין זה, ובפרט שכמה מאנ"ש בקשו ממני לדרוש ולדבר בעת בסעודה שלישית מהנושא זה, להודיע להציבור החשוב, מה עלינו לעשות ואיך עלינו להתכונן להופעה חשובה כזו, מצד **המבט "הרוחני"** על כל הופעה חשובה זו.

האמת הוא: מה יש עוד לומר בענין זה. הרי הלבבות של כל אחד ואחד מאתנו כאן – הומה מהרגישים נעלים וגדולים על הופעתו הגדולה של כ"ק רבינו שליט"א, שיבוא בראש אלפי חסידים מחוץ לארץ **לעשות את השבת קודש דפרשת תולדות באתרא קדישא מירון יצ"ו,** מקום מנוחת קדשו של התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי זיע"א. וכל הזמן שומעים כאן בקהלתינו את "ההודעות" ורואים את "המודעות" על כל הפרטים ופרטי הפרטים שבזה, וממילא מה יש לי עוד להוסיף בזה.

ב.

אמנם להפטר בלא כלום אי אפשר, ולכן עלה בדעתי לומר שני ענינים.

הא' דלאור מה שדברנו בחלק הדרוש דלעיל, מקושית האומות העולם המציקים בכל הדורות את בני ישראל, על שהמה הרוב ואנחנו המועטים – ושממילא עלינו להתבטל בהם ברוב ח"ו, וכנאמר בתורה הק' "אחרי רבים להטות". והתירוץ שתירץ הישמח משה כנ"ל הוא: שעל ידי שאנחנו **קבועים במקומינו,** ממילא על ידי זה אנחנו בבחינת **'כל קבו"ע כמחצה על מחצה דמי',** ולא שייך רוב ומיעוט כלל. אבל לדאבוננו, במצבינו היום כאן בארץ ישראל, הרי **הרוב** הם אלו "שאינם" שומרי תורה ומצוות רח"ל. ואף בחלק היהודים החרדים לדבר ה' השומרים את התוה"ק ומצותיה על דקדוקיה ופרטיה, הרי **שהרוב** אינם בשיטה אחת עמנו כלל וכלל, ולא זכו לטעום זיו טעמה משיטתו הקדושה של **אבינו רועינו רביה"ק זי"ע,** שבשיטתו הקדושה ניהל מלחמה עזה וקשה נגד הציונים וטומאתם הגדולה. וב"ה, שכעבור כשמונים שנה ממלחמתו הגדולה נגד הקמת המדינה הציונית הטמאה, כבר רואים גם שאר החלקים שבכלל ישראל, עד כמה גדולים דברי הצדיק רביה"ק זי"ע, ועד כמה חזו עיניו למרחוק כבר אז, מה תהיה השפעתה המחריבה של הציונים הארורים לדורות רח"ל. ואם עוד לפני כשנתיים כשהיינו לוחמים **נגד גזירת "הגיוס" של בחורי הישיבות,** היו הרבה מתריסים לעברינו בדברי ליצנות, שאין כלל גזירת "גיוס", רק גזירת **גיוס "כספים"** יש כאן. הרי, שבהיום הזה גם הם מודים בפה מלא שיש גזירת גיוס, כי כשהציונים ביטלו להם את **"הכספים"** ושאר כל המתנות הנלוים לתמיכת המוסדות, הרי שנשאר רק **"הגיוס" בלא "הכספים".**

ועל זה תקותינו וצפיתינו הגולה להופעתו בקודש של **כבוד קדושת רבינו שליט"א,** שיבוא בראש אלפי חסידיו הנאמנים מחוץ לארץ לארץ ישראל, **ויקב"ע** אתנו מקום כאן בארץ ישראל – עם מספר גדול כל כך בלע"ה של אחינו הנאמנים לשיטתו ורדכו בקודש של רביה"ק זי"ע, וזה יהיה לנו לעזר גדול לחזק את **קביעתינו בבחינת כל קבו"ע כמחצה על מחצה דמי,** ושלא נבוש בשיטתינו ולא נבהל מכל אלו המציקים לנו זה כל השנים בדברי הבל וליצנות נגד מלחמתינו נגד הציונות ונגד הקמת מוסדות התורה על ידי התמיכות הטמאות של הרשעים הללו. **ואין**

לנו ספק: שכבוד קדושת רבינו שליט"א יחווה את דעת קדשו ברמה בענין גזירת גיום בחורי הישיבות, הגזירה הבוערת מאוד בתקופה זו והעומדת על הפרק כסדר, בדאגה וחשש גדול לכל הציבור החרדי השומרים התורה ומצוותיה. ויחזק אותנו בטללי חיזוק, למען נוכל להמשיך הלאה בשיטתו הקדושה של רביה"ק זי"ע.

ג.

הב' זאת ועוד עלינו לדעת לקראת ביאתו של כ"ק רבינו שליט"א לארץ ישראל. בשאקדים מה שראיתי **ב'ראש אליהו'** על אירוסין ונישואין לאאמו"ר הגאון זצ"ל (דרוש י"ב עמודים קצ"ז – קצ"ח), דברים נפלאים מהגאון המגיד מדובנא זצ"ל, שאמר משל לשלשה חברים חכמים ופקחים מעיר אחת, שגמרו בדעתם לנסוע למרחקים על מנת ללמוד חכמות חדשות נוספות, והמה החליטו ביניהם, שכל אחד מהם ילך למקום **אחר** וכעבור שנתיים יחזרו ויפגשו שוב בעירם. ואכן, כאשר עברו השנתיים חזרו השלשה ונפגשו וכל אחד מהם התחיל לספר במה עסק בשנתיים הללו. **הראשון** סיפר, שלמד כיצד לעשות **כלי ראיה** שדרכו אפשר לראות למרחקים גדולים כאילו שהם קרובים, "ומקרבים את הרחוק", ושני חבריו התפעלו מזה מאוד. **השני** סיפר, שלמד כיצד לעשות **כלי שדרכו אפשר לעוף לגובה ולמרחקים** – ושבזה "מרחקים את הקרוב. **והשלישי** סיפר שלמד את **חכמת הרפואה,** ועל ידי זה אפשר לו לרפאות אף **חולים הקשים ביותר,** שכבר נתייאשו מהם וכבר נלאו מלמצוא להם מזור ותרופה. לאחר מכן החליטו שלשתם לעלות להר גבוה ולראות בעזרת **כלי הראיה** הנ"ל – שהמציא הראשון מהם – דברים שנעשים במרחקים. והנה, המה רואים בעיר אחת שמרחוק, איך אנשים מתהלכים עצבים ואבלים ובוכים, בלא שידעו מהו הסיבה והענין שהביאם לזה. לכן אמרו השנים לשלישי שיכין **הכלי שדרכו אפשר לעוף למרחקים** ועל ידי זה יגיעו לשם ולראות מקרוב מה קרה לבני העיר ההוא. ואכן כאשר הגיעו לשם נודע להם, שבת מלכם האהוב עליהם היא חולה מאוד, ואף לאחר כל הרפואות שניסו גדולי הרופאים לא הצליחו לרפאותה, והמלך הודיעם, שאם תמות בתו, יסבלו כל בני העיר ההוא ממסים גדולים וכו'. מיד קם **אחד החברים שלמד את חכמת הרפואה** וביקש שיביאוהו לפני המלך כי ברצונו לרפאות את בת המלך. ואכן כאשר הגיע אל המלך, הכיר ממה נחלתה בת המלך – והכין לה סמים ומשקאות רפואה מיוחדים והשקה אותה, ולאט לאט התחילה לחזור לאיתנה עד שנתרפאה לגמרי כאחד האנשים.

המלך שנתרגש מאוד מהנס הגדול אמר להם, שאינו יודע איך להטיב עמהם וכו', ועל כן החליט לתת את בתו **לאחד** מהם לאשה, **והם עצמם** יחליטו למי מהם היא ראויה להנשא. כמובן, שהתחילו השלשה להתווכח ביניהם שכל אחד טען **שעבורו** דייקא – היא ראויה להנשא. **הראשון** טען: שאילולי **כלי הראיה** המיוחד שהצליח **הוא** לעשות, הרי לא היו מגיעים כלל לכל הענין הזה וכו'. ואילו **השני** טען: שאלמלא היה הוא מכין את **הכלי שדרכו הצליחו להגיע למרחק רב כל כך,** הרי שלא היו מצליחים להגיע כלל לרפאות את בת המלך. ואילו **השלישי** טען: **שהוא** העיקר, כי גם אחר כל דבריהם, הרי אלמלא **ידיעתו הגדולה בחכמת הרפואה,** לא היה להם כלום מכל בקיאותם הרבה בחידושיהם הנ"ל.

המלך וכל שריו ששמעו את כל הוויכוח, לא הצליחו להחליט **למי מהם** היא באמת צריכה להנשא, עד שקמה בת המלך בעצמה ואמרה: אכן, אין ספק שלכולם מגיע שכרם משלם, כי אלמלא היה חסר חכמה **אחד** משלשת החכמות הרי שבאמת **לא** היו מגיעים לכל זה שתתרפא, אבל זהו רק כשמסתכלים על **"העבר".** אכן באם מביטים ומתבוננים על **"הנולד והעתיד",** הרי כיון שהיא יודעת בעצמה שהיא חלשה וענוגה ומפונקת, אם כן, באם תחלה עוד הפעם, אז מה יהיה לה מכל **חכמת כלי הראיה וכלי המעוף,** ומה יהיה לה מזה שתנשא לאחד מהחכמים הללו, וברור הוא שהיא צריכה לצידה אך ורק את **'הרופא' שיוכל כסדר לחיות עמה ולרפאותה, וממילא "אליו" הא צריכה להנשא,** עד כאן המשל.

והנמשל הוא: דדוד המלך אמר (תהלים כ"ז י'): **כי אבי ואמי עזבוני וה' יאספני.** וכוונתו לפי האמור הוא, דכאשר האדם גדל וכבר נהיה איש לעצמו, הרי שאז כבר אין הוא זקוק לא לחסדי אביו ולא לחסדי אמו כמו שהיה זקוק להם ממש בקטנותו (אף "שבכיבוד" אביו ואמו וודאי שהוא מחוייב כל ימי חייו), **אלא** רק לחסדיו של **בורא כל העולמים בעצמו "והרופא" כל בשר, וכביכול, "אליו" אנו צריכים להנשא,** ועל כן **כולם** חייבים **בכבודו בלבד.** וזהו כוונת חז"ל (ויבמות ה:): **דתניא,** יכול יהא כבוד אב ואם דוחה שבת, תלמוד לומר (ויקרא י"ט ג') **איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו,** כולכם חייבין בכבודי, ודו"ק. **עד כאן דבריו הנפלאים של המגיד מדובנא זצ"ל.**

ד.

והנוגע מזה לענינינו הוא: דכעת, שכ"ק רבינו שליט"א בא יבוא ברינה לארץ ישראל, הרי בעל כרחך שיש הרבה דברים וענינים **בגשמיות** הנלוים לזה, שהרי 'אין מלך בלא עם', וכן לא שייך במציאות לערוך שבת גדול ומרומם כזה באתרא קדישא מירון עם אלפי אנשים מאנ"ש, בלא שיצטרכו להכין סביב זה הרבה דברים שאינם שכיחים ביום יום של סדר היום שלנו, בכדי שדרכו יוכלו לערוך את כל המעמדים הקשורים לשבת כזה וכן בימים שלאחריה. **ועל זה ב"ה אכן יש את העסקנים הנאמנים שבקהלתינו, היושבים כבר כמה שבועות, ימים ולילות – במסירות גדולה ומיוחדת, לעמוד לצידו ולימינו של כ"ק רבינו שליט"א וכל אלפי האורחים,** שהכל יהא מסודר על הצד היותר טוב ולשביעות רצונם של כל האורחים אי"ה. ואכן צריכים להתפלל עליהם, שחפץ ה' בידם יצליח על הצד היותר טוב.

אבל על כל אחד ואחד מאתנו שאינו קשור לכל הענינים

הללו, מוטל לדעת: **שבכל ביקורו המרומם של כ"ק רבינו שליט"א יהיה ב' חלקים, חלק אחד שיהא נחלת "העבר", וחלק שני שיהיה נחלת "העתיד".** וכל הדברים והענינים שיתלוו לכל הביקור ויפארו יותר ויותר את הצלחת הביקור והמעמדים, המה יהיו **נחלת "העבר"** לאחר שרבינו שליט"א יסע מכאן ויחזור למעון קדשו בקרית יואל יצ"ו, כי המה דברים "גשמיים". אבל **נחלת "העתיד"** יהיה, התפילות ודברי התורה והדרשות הנלהבות שיערך על ידי כ"ק רבינו שליט"א באתרא קדישא מירון ולאחריה. ועלינו לדעת: "שמכלי הראיה המשוכללים" וכן "מכלי המעוף המשוכללים", מכל אלה **לא** יהיה לנו שום תועלת באם ננשא לאחד מהם. **והתועלת היחידה שיהיה לנו, הוא באם ננשא [7] "לרופא המומחה"**, והיינו, באם נתחבר לחקב"ה **הרופא** כל בשר, שקרוב ה' לכל קוראיו **ולכל אשר יקראוהו "באמת".** ובאם נתחבר לשליחו הגדול של השי"ת – הלא הוא **התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי זי"ע,** שאין לנו מושג בקצה קצהו של גדלותו וקדושתו, עד שבזוהר חק' גופא (בא לח.) **איתא:** וכתיב (שמות ל"ד כ"ג) **יראה כל זכורך את פני האדון ה'. מאן פני האדון ה', דא רבי שמעון בר יוחאי** וכו', עד כאן, שהדיבורים הללו נוראים הם.

וידוע מכל הדורות, שאלפי אנשים פעלו במירון ישועות ורפואות גדולות **למעלה מדרך הטבע.** וכן ידוע לן מהימים הללו ממש, **שכ"ק רבינו שליט"א משים תקוות גדולות שנפעול שם ישועות גדולות במירון,** עד שבשבוע העל"ט אמר לאחד מאנ"ש שנכנס אליו להזכיר עצמו על שצריך רפואה גדולה ומיוחדת, שיקנה 'קאר"ט' לנסוע לשבת קודש פרשת תולדות לאתרא קדישא מירון, **כי הולכים לפעול שם ישועות גדולות.** וממילא זאת עלינו לזכור: **שכל הענינים הגשמיים שסביב הביקור, הכל יחלוף ויעבור.** אבל **התענוג הרוחני והענינים הרוחניים דייקא, שיצאו מהביקור, "זה" ישאר לנו לעולמי עד.** וממילא מוטל עלינו כבר עתה להכנים במוחינו, להפיק את התועלת הגדולה ביותר שרק שייך אצלינו, מהתפילות והשולחנות עם דברי התורה הנפלאים, שיהיו נערכים על ידי כ"ק רבינו שליט"א יחד עם ציבור אדיר כזה של כל המתלוים אליו לביקור המרומם.

ה.

וביודעי ומכירי קאמינא: ממה שסיפר לי **בני הרב אהרן משה שליט"א.** שלפני ראש השנה העל"ט שהה במדינת אמעריקא, וביום שלישי נכנס עם 'קוויטל' לכ"ק רבינו שליט"א בעיר וויליאמסבורג להתברך לקראת הימים הנוראים, והיה אז קבלת קהל גדול, וכשהגיע תורו להכנס לרבינו שליט"א, כבר היה רבינו מותש מאוד מכל הקבלת קהל ומכל הנסיעה עד 'וויליאמסבורג' יצ"ו. אבל ברגע שאמר לכ"ק רבינו שליט"א לפני צאתו משם, **שציבור אנ"ש בארץ ישראל כבר נמצאים בהתרגשות וחכנה גדולה לחופעתו של רבינו שליט"א** בארץ ישראל בחודש כסלו הבעל"ט, נהרו פניו של רבינו ואמר לו: **אבל צריכים להתפלל עלי, שיהיה לי את הכח לכל נסיעה זו,** עד כאן. כי אכן מוטל על רבינו שליט"א עול גדול מאוד, שכל הנסיעה תצליח אי"ה וציבור האלפים יפעלו ישועות גדולות ברוחניות ובגשמיות אי"ה.

ו.

זאת ועוד: אומרים כסדר "לעשות רצון צדיק" (על פי לשון הגמרא מגילה יג:), **שזהו יסוד גדול "בחסידות". ואכן, מהו חסידות. 'חסידות' היינו לעשות "רצונו" של הצדיק,** והיינו: דמה שהוא **רצון והשתוקקות ושאיפת** הצדיק, זה עלינו ללמוד לעשות כן גם בעצמינו, ואת **זה** עלינו לעשות בתור חסידים.

וממילא, כשאנו מתבוננים במהותו של כ"ק רבינו שליט"א **בחלק "התפילה",** כידוע לכל אחד ואחד מאתנו: שמיד בהתחלתו את התפילה. הרי "לדבר באמצע התפילה" אצלו, מאן דכר שמיה ח"ו. וכל התפילה הוא בקול והתלהבות וחשק גדולה כבחור צעיר שנכנס זה עתה לעול המצוות – ועוד יותר מיניה. וזה עלינו ללמוד לעצמינו להתנהג כן, **שמהרגע שמתחילים את התפילות בבית המדרש, לא שייך מציאות כזה של "דיבור באמצע התפילה",** ולחפש עוד **"לתפוס את ההזדמנות – לזכות עוד"** (רח"ל) לדבר עד הרגע האחרון שעוד מותר לדבר, **אם בליל שבת קודש עד אחר 'לכה דודי', אם ביום שבת קודש עד 'ברוך שאמר', אם בקריאת התורה 'בין גברא לגברא'** וכו'. אלא: מתחילת התפילה עד גמרה, יהיו עסוקים רק עם השי"ת ולא ידברו כלל ח"ו באמצעה, ויתפללו על הקול בכוונה ובחשק ובהתלהבות.

וכמו כן בחלק לימוד התורה. הרי כל אחד כאן יודע, שאם יכנס אחד לכ"ק רבינו שליט"א ויתחיל לדבר אתו על סתם ענינים ועל דא ועל הא, מיד יפטרנו לשלום בברכת 'בשורות טובות וכל טוב סלה', ויהא ניכר על פניו, שאינו מרוצה כלל מזה שהוא מפריע לו ומפסיד לו את הזמן. **אבל ברגע שהלה יתחיל לדבר אתו בדברי תורה, הרי שמחה וצהלה יראו על פניו, ויוכל לשבת שם אף הרבה זמן – לישא וליתן עמו בדברי תורה,** כפי אשר רואים כסדר מהשיחות הנפלאות בש"ס והלכה וכו' – הנדפס מידי שבת בשתו לציבור אנ"ש. וממילא גם עלינו מוטל לעשות כן, **להתחבר אל לימוד התורה חק' כמה שיותר ובחשק והתמדה רבה. וזהו "החסידות" הנכונה** שאפשר לנו לקיים, דהיינו במישור הרוחני.

ו.

יעזור השי"ת: שנזכה כולנו להתברך, בישועות ורפואות עד בלי די, ובבריות גופא ונהורא מעליא, ונזכה כולנו לקיום עבודת התפילה ולימוד התורה כראוי וכיאות, ולגדל דורות ישרים ומבורכים בקדושה וטהרה מופלגת. עדי נזכה לקבל פני משיח צדקנו ומלכנו שליט"א בראשינו, במהרה בימינו אמן כן יהי רצון.

---

[7] כמה דאמרינן: כנסת ישראל "כלה" קרואה בנעימה.

זכות הגליון
בשבוע זו

נתנדב ע"י ידידינו הרבני הנגיד הנכבד רודציו"ח

מוה"ר יואל שוואַרץ הי"ו

אב"י בוויליאמסבורג יע"א

ומצודתו פרוסה למען הרחבת גבולי הקדושה
בקרב מוסדותינו וקהילתינו הק' פה בני ברק יצ"ו

לרגל שמחת נישואי בנו למזל טוב
החתן החשוב והנעלה נ"י
בשעה טובה ומוצלחת

ישא ברכה מאת ה' ויזכה לראות ולרווות מעין ומכל יו"ח
רב תענוג ונחת דקדושה, במידה טובה ערובה וגדושה
מתוך אושר ועושר והרחבת הדעת וכל ברכאן דנפישא

בעתירת וברכת

מערכת "קול התאחדותינו"

דקהל יטב לב ד'סאטמאר
בני ברק

דברי הכנה לקראת הופעת מרן רבינו שליט"א

אשר השמיע הרה"ג ר' שמעון יואל בראך שליט"א

מנהל חבורת "תורתך שעשועי דקהילתינו הק'

בסעודת רעוא דרעווין שב"ק פר' נח תשפ"ו לפ"ק בביהמ"ד הגדול דקהל יטב לב ד'סאטמאר בני ברק

אנשי שלומינו מתכוננים בהכנה דרבה, לקראת שבת הגדול פרשת תולדות, שבס"ד נזכה שאבינו רועינו כ"ק רבינו שליט"א יערוך את השבת באת"ק מירון, סמוך ונראה אצל ציון המצוינת של התנא האלקי רשב"י זי"ע.

א"כ נמצא שאצל אנשי שלומינו – מירון! רבי שמעון! הרי הוא מענינא דיומא.

ידועים דברי הגמרא מסכת **שבת דף ל"ג** שם מסופר איך נתגלגל מן השמים שהוצרך רשב"י לברוח מאימת מלכות רומי הרשעה, בגלל שדיבר בגנותם ואמר "**כל מה שתיקנו לא תיקנו אלא לצורך עצמן**". שתים עשר שנה התחבאו רשב"י ואלעזר בנו במערה ועסקו בתורת ה' יומם ולילה, עד שבא אליהו הנביא והודיע להם כי קיסר רומי מת. ואז כשישב במערה זכה לתורת הסוד כמו שמזמרים בפיוט בר יוחאי "**בר יוחאי מושב טוב ישבת יום נסת יום אשר ברחת במערת צורים שעמדת שם קנית הודך והדרך**".

איתא בספה"ק שלכן מסופר מעשה זו במסכת שבת דף לג. שאיתא בזוה"ק רשב"י נקרא 'שבת' ודף ל"ג מרמז על ל"ג בעומר, וכן הוא המימרא הל"ג של רשב"י מתחילת הש"ס.

סימנא מילתא

אחי ורעי היקרים ראו דבר פלא שהדף של מוצאי שב"ק פרשת תולדות במסגרת חבורת 'תורתך שעשועי', שציבור גדול בליע"ה של אנשי שלומינו חברים בחבורה זו, תחת הנהגתו והדרכתו של כ"ק רבינו שליט"א, היא **שבת דף ל"ג!** שללא ספק דבר גדול הוא בבחינה ליכא מידי דלא רמיזי. שנזכה ללמוד ביחד בציון המצוינת אותו הדף שמספר השתלשלות רשב"י עד שזכה להשיג סודות התורה!

וכן בימים אלו מתכוננים לומדי החבורה לבחינה על כל מסכת ברכות, במסכת ברכות איכא 23 מימרות של רשב"י, ועוד 9 מימרות של רשב"י במסכת שבת עד דף לג. ובס"ד נוכל לקיים מה שאמר רשב"י (גיטין דף סז) '**בני שנו מידותיי**', ועי"ז נזכה שתורתו יגן לנו היא מאירת עינינו הוא ימליץ טוב בעדינו אדונינו בר יוחאי.

היכל התורה

היכל לב אהרן

בביהמ"ד דקהל חיזאל משה'ד מאטמאר

מאנששעמטער יצ"ו

משפחת ר' יעקב יצחק הורוויץ ז"ל מרחוב א

עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ

ח ן וחסד ימלא פינו בברכת מזל טוב חמה ולבבית קדם מע"כ ידידינו רב פעלים ואיש **חיים**
י ום ולילה לא ישבות למען בניית היכל התורה האדיר 'היכל לב אהרן' הזדף צדקה וחסד ימצא **חיים**
י ד ימינו ונאמן ביתו של איתן אדונינו מרן רבינו הגה"ק שליט"א מסוד ומקושר בעץ ה**חיים**
מ רכה פעלים לתורה ולתעודה לעשות ולקיים רצון צדיק ולהתהלך לפניו באור ה**חיים**

ה"ה ידידינו החשוב והנעלה חיי"ם שיש בו כל מעלה נחמד למטה ואהוב למעלה

הרה"חר'

חיים שלמה פישער

שליט"א

משכ"ק אצל כ"ק מרן
רבינו הגה"ק שליט"א

לרגל שמחת אירוסי בנו הכלה החשובה שתחי'

לימ"ט בשטיימו"ע

עב"ג הבחור החשוב המצוין בליל המעלות והמדות כמר **משה דוב** ני"ו
בן הרה"ג ר' **אלי' אשר יצחק אינדיג** שליט"א - מ"ץ ביהמ"ד מהרש"א קרי"

יהא רעוא מן קדם אבההן דבשמיא שיזכה להמשיך בעבודתו הקודש לעמוד לימין צדיק ברזוב כה ורב אותים מתוך כל ההשפעות טובות בני חיי ומזוני רוויחז, ובזכות הרמת קרן התורה וכפרט בבניית ההיכל התורה החדש בעירינו יזכה לרב נהת דקדושה מכל יוצ"ח מתוך הרחבת הדעת אושר ועושר וכט"ס

החתמים ברכת התורה נאה"ר

הנהלת היכל לב אהרן

מאנטשעסטער

הילולא רבא

מאמרים יקרים, עובדות וסיפורי קודש יקרים
מצדיקים קדושים וטהורים, בעלי ההילולא זי"ע

י"ז חשון

הגה"ק רבי מנחם מענדל מקאסוב זי"ע

אלה תולדות

נולד בעיר קאלאמייא בשנת תקכ"ט לאביו הרה"ק ר' יעקב קאפיל הנקרא ר' קאפיל חסיד זי"ע מתלמידי וחברייא קדישא של מרן הבעש"ט הק' זי"ע, וכידוע הי' הבעל תפילה אצל מרן הבעשטה"ק זי"ע.

האיש מקדש

בהגיע לפרקו נשא את הרבנית הצדקת מרת שיינא רחל בת דודו (אחי אמו) הרה"ח הנגיד ר' שמואל שמחה זימל מקאסוב ז"ל, והתיישב בעיר קאלאמייא, בשנת תקמ"ו נפטר חותנו, ואשר על כן נפלה עליו עול הפרנסה, ועשה לו חנות קטנה למכירת "פערלשטיינער", אבל ההצלחה לא האירה לו, ולכן הלחץ זו הדחק הי' מנת חלקו, מסופר שהרבנית ביזבזה לצדקה את כל כספה שהרויחה מן החנות הקטנה שממנה התפרנסו בצער גדול, עד שלבסוף נשארה חייבת לדודה איזה סכום כסף, ולכן עשה דודה מן החנות "אפותיקי" בכדי לעצור פזרונותה, אז יצאו מקאלימייא לעיר מולדת אשתו ק"ק קאסוב, וגם שם התפרנס בדוחק, הוא לקח סחורה מאיזה גביר בהקפה והי' נוסע על השווקים שבעיירות הקטנות למוכרה, ובחזרתו פרע להגביר הקפותיו ולקח סחורה חדשה (אבן שתיה).

תורה מתוך הדחק

פעם אחת כשהביא להגביר את הכספו החייב לו מקודם וליקח סחורה חדשה, ראה הגביר גודל דביקותו בהשי"ת בלי להסיח דעתו רגע אחד, אז חדל מליתן לו סחורה, כי אמר כי בשווקים נמצאים גנבים, וצריכים להסתכל בשבעה עיניים לשמור על הכסף, ומה יעשה אברך הזה, שדבוק בה' הלא יגנבו ממנו המעות ומהיכן יהי' לו לפרוע לו חובותיו, (ברבות הימים כאשר נתפרסם שמו לרבן של חסידים, הי' דרכו של הגביר להתפאר לפני החסידים, כי הוא הי' הגורם שנעשה "רבי" בישראל, על ידי שהשביתו מלנסוע על השווקים, ועליהם להחזיק לו טובה, – אבן שתיה), וכיוון שלא רצה לתת לו סחורה, לא הי' יכול להמשיך לסחור ממילא כבר לא הי' לו מאין לפרנס את עצמו, ושרר דחקות נוראה בביתו, ולפעמים הגיע למצב שממש לא הי' לו לחם לאכול, מסופר שפעם אחת כשלא הי' לחם בבית נכנסה הרבנית אל השכן והפצירה בו בבושת פנים כי יתן לה חצי לחם עבור בעלה הק', הלה בהיותו גס רוח ניצל את מצוקתה ודרש עבור הלחם את מנת חלקה בעולם העליון, חזרה איפוא לביתה, כאשר עברו שעות אחדות אזרה עוז בנפשה, ולגודל אדיקותה בבעלה הק' החליטה לוותר על חלקה בעולם העליון תמורת פת לחם, ונכנסה אל השכן ונתנה לו את הסכמתה לדרישתו, והוא נתן לה תמורתו פת לחם והכניסה את הלחם לבעלה, אולם בהגישה את הלחם לבעלה לא יכלה להתאפק ופרצה בבכי, בעלה הקדוש הזדעזע מאד ושאלה על מה הבכיה, סיפרה לו בקשת השכן, ועתה מה לה לבוא עוד אל מלך מלכי המלכים הקב"ה והיא ריקה מכל, גער בה ואמר לה: הרי בשכר זאת שסיפקת לי זה עתה די חיותי, זכית בחלק נכבד ביותר לעולם העליון ומה לך להתעצב, אולם הוא לא שם לב אל הלחץ ועסק בתורה מתוך דוחק גדול ולא פסיק פומיה מגירסה יומם ולילה, – מסופר בעת נסיעתו אל רבו הרה"ק ר' צבי הירש מנאדבורנא זי"ע בעמח"ס "צמח ה' לצבי" לנאדבורנא הי' מוליך עמו השולחן ערוך חושן משפט הגדול תחת אצילי ידיו למען יהגה בו בכל עת (אבן שתיה), – הרה"צ ר' מנחם מענדיל מדעש זצ"ל כתב עליו שכל מדרגות רוח הקודש לקח על ידי לימוד חושן משפט (עשר צהצחות), והי' נודע לגאון גדול בש"ס ופוסקים מלבד עוצם קדושתו, וכדאי להעתיק כאן מה שכתב הגה"צ רבי ישעי' שור זצ"ל אב"ד יאס בתשובה אל נכדו הרה"ק ה"צמח צדיק" מוויזניצא (בן התורת חיים בנו של האהבת שלום) זצ"ל מגדלות זקינו הגדול וזה לשונו: וגם זקנו הה"צ הקדוש מקאסוב זצוקלה"ה חוץ שהי' קדוש וטהור הי' מופלג גדול בש"ס ופוסקים... ועיין זקנו בתשובתי וקלסי', עיי"ש.

רבותיו

מנעוריו דבקה נפשו בתלמידי הבעש"ט הק' זי"ע, והתאבק בעפר רגלי תלמידיו ותלמידי תלמידיו, רבו הראשון הי' הרה"ק

ימי ההילולא

י"ז מרחשון

- רבי יושע ב"ר שלום קאמינקער - תרס"ד
- רבי מנחם מענדל האגער מקאסוב ב"ר יעקב קאפיל חסיד (אהבת שלום) תרפ"ו

י"ח מרחשון

- רבי יחזקאל ב"ר אברהם ישכר דוד מראדאמסק, (בנסת יחזקאל) תרע"א

י"ט מרחשון

- רבי שמעון הלוי מאוזיראן ב"ר משולם פייבוש - ת"ר

כ' מרחשון

- רבי שלום ב"ר יעקב יוסף הלוי מקאמינקא - תרי"ב

ר' זאב וואלף מטשארני–אוסטראה זי"ע, [מנוחתו כבוד בעיה"ק טבריא בחלקת תלמידי הבעש"ט זי"ע] וכך מתאר בספר "אבן שתיה" את התדבקותו לרבו זה וז"ל: רבי מנחם מנדל מקוסוב הסתופף בצל החכמה הרה"ק מו' זאב וואלף מטשווא ובחר בו ובמשנתו, והוא הי' רבו הראשון שלמדו חכמה ועבודת השי"ת בהתלהבות עזה, ונפש רבי מנחם מנדל מקוסוב דבקה בו באהבה עזה וכמים הפנים אל פנים נפלאים הי' אהבת רבו אליו, ויאצל מן הרוח אשר עליו ויתן על תלמידו הותיק הזה, עכ"ל, גם נסע אל חבירו של רבו ה"ה הרה"ק ר' משולם פייביש מז'באריז' בעמח"ס יושר דברי אמת, וגם ממנו שאב מלא חפניים ממעיינות חכמתו ויראתו, ורבו הק' זה לא זז מחבו כבבת–עינו, והי' נחשב אצלו לתלמיד–חבר, רבו השלישי הי' הרה"ק ר' צבי הירש מנאדבורנא זי"ע בעמח"ס "צמח ה' לצבי", י"ב שנים הסתופף אצלו, ונפשו קשורה בנפשו, והי' עובר שם לפני התיבה בקביעות, ובהגיע הימים נוראים למד אתו את הכוונות, והתנה עמו שיתפלל במהירות, כי זה לו לסגולה שלא יתבטל ממציאות, בכל זאת בהגיעו ל"מלכיות זכרונות ושופרות" שכח מה שאמר לו רבו ונתלהב עד כמעט כלות הנפש ממש (אבן שתיה).

סמיכת חכמים

רבותיו ראו בו לממלא מקומם, וסמכו את ידם עליו שימלא את מקומם תחתיהם, לפני שנסע רבו הק' מטשארני–אוסטראה לארץ הקודש הי' חוכך בדעתו במי יבחר להיות ממלא מקומו, והתחיל להיות מונה את חסידיו, על אחד החסידים אמר "ער טויג, אבער ער וויל דאך", ועל חסיד שני אמר "הגם ער וויל נישט אבער ער טויג נישט", עד שעלה בדעתו על הרה"ק ה"אהבת שלום" באומרו:"ער טויג און ער וויל נישט", ויהי בנסוע הצדיק וילווהו רבים מחסידיו וגם הרה"ק ה"אהבת שלום" בתוכם, כאשר לקחו ברכת פרידה הושיט לו גביר אחד פתקא ותוכו רצוף בקשה גדולה, השיבו רבו אני מחמת טרדת הדרך כוחי אין אתי להושיעך בתפלתי, רק איעצך ויהי ד' עמך, לך אל האברך הזה מקאסוב ועל ידו תבוא תשועתך, האיש נבהל להשיב ואמר הכי דבר גדול כזה יוכל אברך זה לפעול כמותכם, השיבו הרה"ק ר' וועלוויל "כמוני ממש".

גם רבו השלישי סמך את ידו עליו להיות תחתיו, זה הי' בראשית שנת תקס"ט כאשר נחלה רבו הרה"ק רבי צבי הירש מנאדבורנא אז קרא אותו וסמך את ידיו על ראשו ויבחר אותו להיות ממלא מקומו אחר פטירתו ועל פיו יצאו כל אנשי שלומו, ויצו עליו לאמר שמעתה ילון בבית מדרשו הסמוך לחדרו, ובכל לילה כחצות הי' בא אצלו ומסר לו כל הנחוץ, מתחילה פחד מאוד ללון שם בעצמו יען כי ראה כמה נפשות שבאו אל רבו מהעולם העליון לתקנן, עד כי למד עמו גם דבר הזה והרגל נעשה טבע, ככה חלף ערך חצי שנה עד כ' סיון כי אז עלה רבו לשמי מרום.

ימי ההילולא

כ"א מרחשון

- רבי אברהם אזולאי ב"ר מרדכי (חסד לאברהם) - ת"ד
- רבי אשר אנשיל ב"ר יואל אשכנזי זצ"ל מזלאטשוב
- רבי שלום ב"ר יעקב יוסף הלוי מקאמינקא - תרי"ב

כ"א מרחשון

- רבי אברהם אזולאי ב"ר מרדכי (חסד לאברהם) - ת"ד
- רבי אשר אנשיל ב"ר יואל אשכנזי זצ"ל מזלאטשוב

כ"ב מרחשון

- רבי דוד שלמה אייבישיץ ב"ר ירחמיאל (ערבי נחל) - תקע"ד
- רבי עזריאל הורוויץ ב"ר דוב (דער אייזערנער קאפ) - תקע"ט
- רבי ישעכר דוב ב"ר יושע רוקח (מהרי"ד מבעלזא) - תרפ"ז

כ"ג מרחשון

- רבי אברהם חיים ב"ר מענדל מלינסק - תרס"ה

איש על העדה

אם כי סמכו עליו לפעול ישועות לא החזיק טיבותא בנפשי', ולא נהג בנשיאות רק אחרי פטירת רבותיו, שאז התחיל להתנהג ברבנות במקום שבתו בעיר קאסוב, ונתקרבו אליו חסידים רבים וראו את האור כי טוב, והוא לימדם דרכי עבודה, גם את ההמון הפשוט קירב, ויטע בלבם אהבת תורה ויראת שמים ואהבת ישראל, ורבים השיב מעון, ויגדל מאוד בישראל עד שבתוך זמן קצר נתפרסם שמו כאחד מגדולי וצדיקי הדור.

ולעבדו בכל לבבכם

עבודתו שבלב זו תפילה הי' בהתלהבות גדולה עד מאוד ושאגתו הי' כשאגת ארי, דרכו בקודש הי' כשהתפלל הי' מחיצה מפסקת בינו ובין העם, גם כשהתפלל לפני התיבה הי' מתפלל אחורי המחיצה ושמעו כל העם תפלתו, ולא הרהיב אדם עוז בנפשו להביט אל הקודש פנימה לראותו בשעת התפילה, פעם אחת אחת העיז איש אחד ועלה על כותל המחיצה להביט ונרתע לאחוריו ונפל ארצה ונשאר ממש כאבן דומם ובקושי הקיצו אותו, ויספר האיש כי ראה את הרה"ק שהי' משתטח לארץ על פניו ואש מתלקחת סביב כדמות מלאך לכן כיון שהציץ נפגע, – פעם אחת הי' אצלו בנו של הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע וכשחזר לאביו אמר לאביו לאמר: כל העבודות שראיתי אצל הרה"ק מקאסוב ראיתי גם אצלך, חוץ ממסירת נפש שלו בשעת אמירת מזמור לדוד הבו להּ' בני אלים וגו' לא ראיתי אצלך, כי כשהתפללתי מאחורי הקיר שמפריד בינו לבין הקהל ושמעתי ה"ז' קולות יוצאים מפיו בהתלהבות יוצאת מגדר הרגיל, עליתי על הספסל והבטתי אל פנים המחיצה וראיתי את הרה"ק נופל לאחוריו עד הארץ כל אימת שהוציא "קול" משבעת הקולות, וגם גיסו הרה"ק ר' אורי מסטרעליסק זי"ע (אשת הרה"ק מסטרעליסק הי' אחות הרה"ק מקאסוב) אמר אם אמנם גדול כוחי בעולמות העליונים ביום השבת בעת שאני אומר "קדושת כתר" בכל זאת יגדל יותר כח גיסי הרה"ק מקאסוב בליל שבת קודש, ובפרט בעת אמירתו ה"שבעה קולות" אשר הוא ממש בוקע שחקים.

גומל חסדים

נודע הי' בישראל צדקת פזרונו כי הי' זורע צדקות במדה מרובה, וגם מצות הכנסת אורחים קיים בכל כוחו, אף בשעה שהי' השעה דחוקה לו עבר בעיר לראות אם יש איזה אורח שיוכל לארח אותו אל ביתו, ולא רק ממונו נתן לצדקה אלא אף דילג על ההרים לקבץ נדבות לעניים, פעם אחת שבת אצלו גיסו הרה"ק ר' אורי מסטרעליסק זי"ע ונאספו שמה אנשים רבים לכבודו, ובתוך הבאים הי' עשיר בעל צדקה שנהפך עליו הגלגל ולא נודע הדבר לאיש, אחרי עבור שבת קודש גילה מצבו לפני הרה"ק מקאסוב, שלח אותו אל גיסו הרה"ק מסטרעליסק שישפוך נפשו גם לפניו, וכן עשה, אמר לו הרה"ק מסטרעליסק אני משתתף בצערך, אלך למקוה עבורך וזכות המקוה יגן עליך ואולי תוושע, בא בחזרה אל הרה"ק מקאסוב וסיפר לו אשר השיב לו גיסו, אמר לו, לך בחזרה ואמור לו כי במקוה לא תשלם נוגשיך, חזר האיש ואמר לו דברים הנ"ל, אמר לו הרה"ק מסטרעליסק בני אמסור לך גם זכות מצות תפילין שאניח היום שהיא זכות יותר גדולה, חזר עוד פעם אל הרה"ק מקאסוב אמר לו, לך עוד פעם אליו ותאמר בשמי כי גם עם מצות תפילין לא תסור נוגשיך, הוא קיים מצות רבו ובא אליו פעם שלישי, אמר לו הרה"ק מסטרעליסק עוד זכות אחד אמסור לך הזכות של כל התפלה שאתפלל היום שהיא זכות יותר גדולה, ומעתה יש לך שלשה זכותים שיגינו עליך להוושע בכל טוב, כאשר שב לבית הרה"ק מקאסוב אמר לו תלך ותאמר לגיסי כי בכל אלה לא תשלם אפ' חוב אחד, כאשר שמע זאת הרה"ק מסטרעליסק, הלך בעצמו לגיסו לשמוע ממנו מענה מפיו, השיב הרה"ק מקאסוב שאלתי ובקשתי שאנחנו שנינו נסע ונלכה שבועות אחדים בין אנשי שלומינו ונקבץ כל הסך הנחוץ לו לקיים המצוה של "והחזקת בו", וכן עשו.

כ' חשון

הגה"ק רבי שלום מקאמינקא זי"ע

ואלה תולדות

נולד בשנת תק"ס בעיר ראווא, מסופר שאבי אביו ר' שלום זי"ל שהי' גביר אדיר נפל באותו עת למשכב ושלח פיתקא עם קבוצת חסידים שנסעו להרה"ק מלובלין זי"ע כשקרא הרה"ק מלובלין שמו בהפיתקא נענה ואמר: אין אנו יכולים להתפלל עוד עבורו, היא החליף את מקומו ונכנס מכתר מלכות לכתר תורה, החסידים לא הבינו על אתר מה רומזים דברים הללו אבל אח"כ כשהגיעו בחזרה לביתם, נודע להם כי אז כשהגישו את הפיתקא כבר שבק ר' שלום חיים לכל חי, ובאותה זמן נולד לבנו הרב יעקב יוסף בן שנקרא שמו בישראל שלום, הבינו שמסתמא היתה כוונת רבם שר' שלום שהי' גביר וקצין הי' בבחינת כתר מלכות, ובמקומו באה נשמה גבוה אשר היא תהי' מסתמא בבחינת תורה.

ואכן תקוותם התקיימה במילואה, ויהי אך גדל הילד הכירו בו רואיו שאכן כלי מחזיק ברכה הוא, כי הי' בעל כשרונות יוצאים מהכלל, גם חכמתו ופקחותו קנו להם שם בכל הגליל, ורבים הי' אוהבים לנסותו עם שאלות שונות וליהנות מתשובותיו הקולועות, נוסף על כשרונותיו הי' גם כן מתמיד עצום, ממש לא פסק פומי' מגירסא, והבלי עולם הזה הי' נחשבים אצלו כלא נגד עריבות התורה שהי' לו, כמסופר שפע"א עבר המלך דרך עיר ראווא, כנהוג עבר שם ברעש גדול, וכבוד גדול עשו לו עם כלי זמרים וכדו', וכמובן שכל העיר יצאו לקראתו, גם אביו ואמו יצאו, ושכחו מילדם והשאירו אותו בבית, לאחר גמר העסק כשחזרו הביתה מצאו שהילד בוכה, וחשבו שהוא בוכה מפני שהשאירו אותו בבית, ואמרו לו שהצדק אתו והם שכחו והבטיחוהו לו שיותר לא ישכחוהו, אבל מה נשתוממו בשמעם שהילד שאלם מאיזה דבר הם מדברים ואיפה היתה זאת, כראות תמימותו ונוכחו לדעת שהילד באמת איט יודע מה מתרחש סביבו, שאלוהו א"כ למה הוא בוכה, ענה הילד משום שאינו מבין דברי הש"ך בחושן משפט והמשיך לבכות: הלא הש"ך הבין זה ומדוע אני איני מבין, וכן יצא לו שם בכל המדינה כעילוי ולמדן מופלג והי' נקרא בפי כל "דער ראווא'ער עילוי", על גדלותו בתורה יעיד לנו כתב יד הק' אשר כתב בסוף מסכת נדה של הש"ס שלו וז"ל "היום בו תשע שנים אנכי סיימתי ש"ס".

אביו הי' לוקחו אצל גדולי הדור שיתענגו מטובו ויתנו ברכותם עליו, וכולם הי' מלאים התרגשות והתפאלות מהילד הזה, שונה הי' נסיעותיו להרה"ק מלובלין זי"ע שם נסע מזמן לזמן כחסיד אל רבו, וממנו הי' שואב תורה וחכמה, הרבי מלובלין הערין אותו מאוד ושיבחו בפני תלמידיו בשבחים מופלגים, לדוגמא פע"א כשהי' אצלו אמר אח"כ הרה"ק מולבלין לאחד מתלמידיו שלא הי' נוכח באותו מעמד שכהילד הי' שם בזה"ל: צר לי עליכם שלא הייתם כאן מקודם כי הלא חכם הדור הי' כאן...".

האיש מקדש

שמו הטוב הלך למרחוק, ועוד טרם מלאו לו י"ג שנה כבר שמו עיניהם עליו נגדים ופרנסי קהלות הקודש מערים שונים, אכן הזוכה הי' הגביר המפורסם הרה"ח ר' נפתלי נתן הירש ז"ל הנקרא ה"גראף מקרעשוב" אשר הי' בעל צדקה מפורסם, בקשר לזה השידוך מסופר ענין פלא הרה"ק מלובלין זי"ע הבטיח להגראף מקרעשוב שהוא יזכה לקחת חתן את ה"חד בדרא" ולא גילה לו את שמו, אבל הגראף הבין בדעתו שדברי רבו מוסבים על העילוי מראווא, ביודעו כמה הערין והחשיב רבו' הק' נער זה, לימים עבר דרך ביתו של הגראף מקרעשוב חבירו הנקרא הגראף מזאמוטאט וסיפר לו לפי תומו כי נוסע לעיר ראווא לקחת את העילוי לבתו, חרדה עברה בגופו של הגראף מקרעשוב בשמעו שאיש אחר עומד לזכות בהעילוי המפורסם אשר לדעתו הובטח הוא בו מפי רבו הק', בלי שהות נסע לובלינה לשפוך לפניו רבו שיחו אמר לו רבו: וכי אמרתי לך שתזכה בהעילוי מראווא אני לא אמרתי לך אלא שתזכה בה"חד בדרא" ואם הגראף מזאמוטאט יקח את העילוי לחתן אזי יהי' הדבר למופת שאין הוא חד בדרא כי זה שייך לו, לבסוף חזר הגראף מזאמוטאט בידים ריקנית, והגראף מקרעשוב זכה בהעילוי לחתן לבתו, ואף לאחר שלקחו, פחד שלא יתחרט הצד השני, לכן ביקש תיכף ומיד בהיותו עוד קטן יוליכו אותו תחת החופה לקדש בתו, ואף שאין הקידושין מועילין עכ"ז לכה"פ שמסתמא לא יחזרו הורי החתן, וכן הוה שהוליכו תחת החופה בהיותו קטן, ואח"כ כשנתגדל ונעשה בר מצוה הוליכו אותו פעם שני' לחופה.

בצל רבותיו

אחרי חתונתו ישב בעיר ראווא, והתגורר אז בעיר הרה"ק ר' אליעזר מדזיקוב זי"ע בן הרה"ק מראפשיץ זי"ע שהי' סמוך על שולחן חותנו אשר הי' הגראף של ראווא והיא הי' אחיו של הרב יעקב יוסף אביו של הרב מקאמינקא, וזה גרם לידידות והתקרבות בין שניהם, ודיבר הרה"ק מדזיקוב על לב הרה"ק מקאמינקא שיסע אל אביו ויסתופף אצלו, וכן עשה וקיבל מרותו בשלימות עד שהחשיבו כרבו מובהק, ברבו זה הי' דבוק בדביקות נפלאה, ואף שנסע להרבה צדיקים בדורו, אף הרה"ק מראפשיץ הראה לו אהבה רבה והחשיבו מאד עד שכתב לו פע"א מכתב וכותב לו בין השורות החכם הכולל המשולם.. וכו' כמעט בכל יום ויום עלה על לב להתפלל עליו ועל ב"ב... בהיות שם הכיר את הרה"ק מצאנז זי"ע והתקשר אתו בקשר עבותות אהבה אשר גדל מיום ליום, עד שרבם אמר עליהם ששררה ביניהם אהבה עזה כאהבת דוד ויונתן, רבם הק' החשיב מאד את התחבורתם, והראה להם בפועל את שביעות רצונו, במה שבכל שב"ק בעת שחילק החלות להמסובים על שולחנו נתן להם שני חלות מדובקות יחד, וראה זה פלא שפע"א הי' ביניהם איזה פירוד, ובעת חלוקת החלות, נתן להם רבם חלות נפרדות, והרבה דברים נפלאים הי' להם ביחד עם רבם הק', אחר הסתלקות רבו קיבל עליו מרותו של הרה"ק השר שלו' מבעלז זי"ע והחשיבו כממלא מקום רבו מראפשיץ, הרה"ק מבעלז החשיב מאד את תלמידו החדש, והאציל עליו מתורתו, במדה גדושה עד שלפעמים הי' סגור עמו שעות מרובות בחדר מיוחד ושוחחו ענינים העומדים ברומו של עולם, לסימן ואות של הערצה נראה מהסיפור דלהלן: פע"א רצה הרה"ק מקאמינקא להיות בבעלז בר"ה פקד עליו הרה"ק מבעלז שיסע בחזרה לביתו, וכה אמר לו: פע"א עברתי דרך ביהמ"ד ושמעתי תקיעות יפות ומהודרות, ונכנסתי פנימה לראות מי התוקע הנפלא, אבל מה מאד נשתוממתי בראותי שאין האיש בעל מדריגה או בעל מקובל שיעלה תקיעותיו כ"כ יפות, אזי הבנתי שהקב"ה ברוב רחמיו על בניו הרוצה בטובתם שלח מלאך מן השמים שיעמוד לימין התוקע, ואף אם הוא אינו יודע הכוונות אבל המלאך עושה העבודה בשבילו, לכן אני מצוה אותך לנסוע הביתה כי למה יטריחו מלאך מהשמים בחנם בעירך בזמן שאתה יכול להיות שם ולתקוע בעצמך ואז לא יצטרכו לעזרתו של מלאך, וגם עם רבו זה הי' לו כמה ענינים נפלאים.

על כס הרבנות

כשמלאו לו כ"ב שנה בא לכהן בעיר יאריטשוב, יאריטשוב הי' עיירה קטנה, ותושבי' היהודים הי' בסך הכל כמה עשרות משפחות יהודיות אבל לעומת זאת היתה חשובה בעיני הצדיקים אשר כיתי אותה בכיניי של חיבה "יראה תשובה" כעין טטריקון לתיבת יאריטשוב, שם ביקש לישב בשלווה, אבל מעשה שטן הצליח ומררוהו בעלי חצים המשכילים ופורקי עול שבעיר עד שהי' בסכנה ושלח מכתב להרה"ק ר' צבי הירש מזידטשוב בשפכו לפניו את מר לבבו, וכתשובה למכתבו קיבל מכתב בחזרה, אשר מחזק מאד ומבטיחו שהכל יתהפך לטובה, ט"ו שנה ישב שם ובשנת תקצ"ז בא וישב בעיר קאמינקא אשר בה ישב כל ימי חייו ועל שם העיר הזאת נודע שמו כ"הרה"ק מקאמניקא", וראו לציין שקיבל גם כתב רבנות מהעיר צפת באה"ק, והשתוקק מאוד לעלות אבל רבו הרה"ק מבעלז לא הסכים לזה.

הצנע לכת

הי' עובד אל אלקיו בהסתר והצנע, כל ימיו הי' צנוע ונחבא אל הכלים לא רצה לחבר ספרים, על אף שהי' בביתו תיבות גדולות מלאות בכתבי ידי חידושים בכל מקצועות התורה, גם לא רצה להתנהג באדמורו"ת אף לאחר פטירת רבותיו כאשר הרבה מתלמידיו בקשו ממנו שיקבל עליו אדמורו"ת דחה אותם, ומסופר שלאחר פטירת רבו הרה"ק מראפשיץ זי"ע באו אליו כמה תלמידים על שב"ק, ובדעתם הי' לקבל עליהם מרותו, לא פנה אליהם בכלל, אדרבה צעק אליהם וקראם "רבי מאכערס" בחושבם שהם מבינים מי שצריך להיות רבי, והשתדל בכל עוז להסתתר מעיני אדם.

פע"א שהיה ביומא דהילולא של הרה"ק מראפשיץ זי"ע ובין הבאים ללאנצוט על ציונו הק' הי' גם הרה"ק ר' משה מראזוואדוב זי"ע והי' אז בן י"ד שנה ונפשו חשקה להכיר את הרב מקאמינקא, כי הרבה שמע אודותיו, אבל לא ראהו מעולם ולא ידע מי הוא, ויהי בחפשו ניגש אל אברך אחד, ובמקרה הי' זה הרב מקאמינקא, ושאלו היכולים אתם להראות לי מי הוא הרב מקאמינקא, בודאי ענה האברך והראהו באצבעו על איש אחד זקן ונשוא פנים, הרב מראזוואדוב הבין שהאיש משחק בו, כי ידע שהרב מקאמינקא איש צעיר לימים, ובאשר ששמע וידע מכבר אשר דרכו של הרב מקאמניקא לנהוג לפעמים בדרך זה, הבין בחכמתו, כי האברך הוא הרב מקאמינקא פנה אליו ואמר "אויב אזוי וויים איך שיץ" הפטיר לו הרב מקאמינקא בבת שחוק, "דו גנב יונג" ובתוך השיחה אמר איזה פילפול עמוק עד שהרה"ק מראזוואדוב הרגיש כאבים בראשו מרוב התאמצות לירד לסוף דעתו הק'.

איש אלוקים

עם כל השתדלותו להסתיר מעשיו מכל מקום בלט מעצמם מזמן לזמן ענינים נפלאים, אשר העידו עליו כי איש אלוקים קדוש הוא, פ"א כשהי' אצל הרה"ק מבעלז זי"ע ביקש ממנו כפרי אחד ליכתוב לו קיטל, וביקש לו שיכתוב ההקיטל, כי יש לו רחיים אך אינן טחנות כראוי, ואף כשטוחנות כבר אין העבודה משתלמת, וההוצאות מרובות מהכנסות, ואף כשיש לו איזה ריווח אינו רואה סימן ברכה בהכסף, הרב מקאמינקא שמע דברו, וכתב לו בזה"ל "יש מילה ולא מל, מל ולא פרע, פרע ולא מצץ דמ" הכפרי נכנס אל הרה"ק מבעלז ולקח את הפיתקא והביט בו בהתפלאות ושאלו מי הי' הכותב של הקיטל והכפרי תיאר להרה"ק מבעלז לפי מראהו החיצוני, והבין שהרב מקאמינקא הוא, מיד צוה שיקחו מוהל מומחה, ויבדק אם הכפרי נימול כראוי וכדין לאחר בדיקה ראו שאינו נימול כראוי מלו אותו שנית, והוא התחיל לראות ברכה והצלחה בעסקיו.

שלו"ם רב על משכבו

אמרו עליו צדיקים שיש לו ניצוץ משמואל הנביא ורמזו בשמו שלום שהם רוב אותיות שמואל, ולכך חי נ"ב שנה ובעוד שהוא במיטב שנותיו, ומאיר לעולם כולו בתורתו ובצדקתו, נפטר בליל

ש"ק כ' מרחשון שנת תר"ב בעיר קאמינקא ושם מנ"כ, אבל גדול היה אז ליהודים, גאונים וצדיקים הספידוהו תמרורים כן אנו מוצאים בסוף ספר אף פרי תבואה מהרה"ק ר' צבי הירש מליסקא שאמר בהספד עליו ועל הרה"ק ר' שלום בן הרה"ק מרוזין וז"ל: והנה תרי שלום זצוק"ל היו צדיקים גמורים ונפטרו בילדותם, אם כן עליהם לבכות בלא שום התעוררות, ואמרתי עליהם בדרך מליצה, שלו"ם שלו"ם לרחוק ולקרוב, אמר ה' ורפאתיו, דהנה הב' הצדיקים א' ה' בנגלה וא' ה' בנסתר, וזה לרחוק ולקרוב, אחד ה' קרוב אל השגתינו וא' ה' רחוק מהשגה אמר ה' ורפאתיו, זה ודאי ה' מטעם רפואה כמו שנאמר בזוה"ק דמיתת צדיקים הוא כמו שמקיזין דם לחולה כן ג"כ אם ישראל ח"ו אינם בבריאת הנפש כהוגן והוא רפואה לכל הגוף, ולפעמים צריך להקיז בשני ידיים, וזה ג"כ עכשיו אצלינו ר"ל.

כ"א חשון

הגה"ק רבי אברהם אזולאי זי"ע

וזרח השמש

נולד במדינת פאס בשנת ש"ל משפחתו הוא מחכמי קשטילייא אשר באו מגירוש ספרד תיכף לפיס, בנערותו ה' שוקד בלימודו ביושבו בצל חכמי עירו כמו שכתב בהקדמתו לספרו חסד לאברהם ז"ל: זכרתי ימים מקדם עיר מולדתי פאס עיר גדולה במעלה ותהלה, עיר של יקרים וחכמים אנשי סגולה מיוחדים, ואני בקרב חכמים שלמים וגם רבים יושב בשבת תחכמוני להתחמם כנגד גחלתם בעמלה של תורה באהבה ובחיבה ומידי לילה ולילה ומידי שבת בשבתו דבר בעתו הואלתי באר פי המדבר על אוזן שומעת בחכמה ובדעת חברים מקשיבים, ערבים עלי דברי דודים בדרושים חדשים מקרוב מתוקים מדבש ונופת צופים.

גדלותו בתורת הח"ן

כבר בימי עלומיו החל רוח בקרבו ללמוד ולעסוק בתורת הנסתר וה' בקי מאוד בספרי הרמ"ק ואז נדר לעלות לא"י להתענג על ד' בלימוד חכמת האמת כדכותב בהקדמתו לספרו אור החמה ז"ל: ויער ד' את רוחי ורוח קדשו נוססה בי לדרוש אחר חכמת האמת ודרשתי ממרי מדות הנמצאים בזמני להביני קצת מפשר אמרי ספר הזהר ומוצאו ומובאו, ולא נכנסו הדברים באזני ופרשתי כי אמרתי כשם שקבלתי שכר על הדרישה כך קבלתי שכר על הפרישה, וכאשר חפץ בי ד' בא לידי ספר פרדס רימונים להאלקי כמהר"ר משה קורדוירו זלה"ה וה' לי למשיב נפש ויעירני כאיש אשר יעור משנתי וטעמי כי מתוק האור אור החכמה האלקית, ואדוד נדד לד' לעלות אל ארץ חמדה להתענג באור יקר אשר חבר הרב זלה"ה על ס' הזוהר.

גדלה מעלתו וכח בתורת הנסתר שנתגלה לו רבי חיים ויטאל זי"ע לאחר פטירתו שיכול להוציא הכתבים שצוה לגנוז בקברו ככותב נכדו החיד"א בשם הגדולים (מערכת ספרים ערך ע') וכבר כתבנו כמה פעמים שמורי זקיני מהר"א אזולאי ומהר"י צמח זי"ע עשו הפסקות ויחודים עד שהרב מוהרח"ו ז"ל נתן להם רשות לחפור בקברו ולהוציא משם הכתבים שצוה הוא ז"ל לגנזן והוציאם משם.

עלייתו לארץ ישראל

בעת ההוא החל המרידה בעיר פאס גם כי סבלו ממשלחת חיות רעות אשר טרפו והרגו הרבה אנשים אז גמר בלבו לקיים נדרו לעלות לארץ הצבי כדכותב וז"ל: ויהיו כי הקיפו לי הימים ראש ולענה מנת כוסם מלא מסך במים אדידים משברי ים סוף ואני בתוך ההפיכה אשר הפך ד' באפו ובחמתו לעיר קברות אבותי ע"ה עיר פאס יע"א המהוללה לתורה ולתעודה אז אמרתי עתה אקום ואשלם את נדרי בס"ד.

אשיב ממצולות ים

בדרכו לארץ ישראל נעשה לו נס כשניצל מלהתבע בלב ים ככותב ז"ל: ויהי היום ואנחנו באני' בלב ימים וד' הטיל רוח סערה בים ויהי סער גדול בים והאני' חשבה להשבר, ויחתרו המלחים להשיב אל היבשה ולא יכלו כי הים הולך וסוער עליו ובהתעטף עליו נפשיו את ד' זכרתי ונקרא את ד' בלב נשבר ונדכה, אנא ד' אל נא נאבדה אבות עם בנים אך אוסיף להביט אל היכל קדשך, ותבוא עליו תפלתינו ויקם סערה לדממה וישקוט הים מזעפו, ויצאני אל היבשה בחוף הים קפוטקיא הוא דמיעטא וימהרו האנשים לדדת אל היבשה כי היינו רעבים גם צמאים והניחו כל אשר להם בקרב הספינה בלב ים עד אשר נשוב ממחרת, וה' ביום ההוא וה' סער גדול בים ויהי בהיות הבוקר וישקף רב החובל אשר ירד עמנו אל היבשה וירא והנה אין האני' על חוף הים ויך כף אל כף ויאנח כי אבד כל רכושו אשר רכש וכל יגיעו, וייחל ז' ימים אולי תשוב הספינה ואין קול ואין עונה, וייחל עוד ז' ימים אחרים ואין קשב ויתייאש מן הספינה והצדקנו עלינו את הדין כי ה' כספינו כופר נפשינו, ואתנחם ואתעצב אל לבי על חידושי שחדשתי אשר טפחתי ורביתי ע"כ. וכתב נכדו החיד"א בשם הגדולים דכדי שיזכור נס זה עשה חתימתו דמות ספינה.

א"י נקנית ביסורים

לבסוף הגיע אל המנוחה ואל הנחלה והתיישב בעיר האבות היא חברון תוב"ב ושם ה' עוסק בספרי מרן הרמ"ק אשר הפליא אותו שכתב כ"כ הרבה ברזי תורה, וגם אז לא שקט ולא שליו כי פרצה מגיפה בעיר חברון ואז ברח לירושלים עיה"ק וגם שם ה' המגיפה ובכל הר הקודש ה' שולט המגיפה וכשנעצר המגיפה בעיר עזה עבר לשם כדכותב ז"ל: ויהי היום בשנת שע"ט שנת הגמול נהפך לאבל מחולינו כי יד ד' ה' בדבר גדול מאוד ויהרוג מחמד עין ואמלטה אני וביתי לעיר הקדש ירושלים תוב"ב וגם שם ה' חרון אף ד'.. ואמלטה שם אני ובני ביתו אל סביבות עיר חברון תוב"ב ואני יושב משומם קצת ימים כי לא ידעתי לאן אפנה ולאן אנוסה כי היתה יד ד' נט' בכל הארצות.. שמע ד' בקולי ותעצר המגיפה מעיר עזת"ה אשר ליהודה תוב"ב ואמלטה שמה בי"ט באב ומצאנו שם קצת רווחה.

הסתלקותו הנפלאה

פעם אחד בא פאשה מאינסטמבול לעיה"ק חברון ת"ו ומנהגם ביום ששי הולכים הישמעאלים להתפלל במערת המכפלה ובתוכם בא הפאשה מאינסטמבול ורצה לראות מה שיש בתוך המערה, ובין כך נפל החרב שלו מן התיק כי החרבות שלהם הוא

מקודם בתוך תיק ומניחים בתוך החגורה והי' מצופת בזהב ואבנים טובות והי' שוה כל הון, וגזר על ישמעאלים שיוציאו מן המערה והורידו אותם בחבלים, ולא הספיקו עד שהוציאו אותם מתים, וכיון שראה הפאשה כן לא ידע מה לעשות וכי ימותו כולם וגזר על ישראל שהם יוציאו מן המערה ונתן להם ג' ימים, מה עשו ישראל עשו תעניות ותפלות ואח"כ כשהגיע הזמן נתפחדו ישראל להכנס ועשו גורל ונפל הגורל על הצדיק עליו, ותומ"י כשראה שהגורל נפל עליו הלך בטבילה וטבל ולבש תכריכים וכל הלילה היו יושבים אצלו ודורש להם דברי קבלה מאברהם אבינו ע"ה, ואח"כ הלך ואמר להם שיתפללו בעדו שישמר מכל דבר צער והלך למערת המכפלה והכניסו אותו בחבל ואמר עתה הגיע העת שאראה בתוכה ואמר שמע ישראל ואח"כ שאלו לו מי אתה והשיב אני אליעזר עבד אברהם, ואמר לו כיצד באתה לכאן וסיפר לו המעשה ואמר לו המתין בכאן עד ששאל רשות מאברהם יצחק ויעקב זיע"א אם תכנס, וכן היה ונתנו רשות להכנס ונכנס ומרוב הפחד לא אמר להם שלום עליכם שנתעלף ונתנו לו ריחות וקם וסיפר להם המעשה, וכיון שראה הגן עדן שם לא רצה לצאת ואמרו לו שזה לא אפשר, רק אתה מוכרח לצאת ולמחר יהי' הנשמה שלך בכאן וכל ישראל היה תאוים אימתי יזכו לראותו כי חשבו ח"ו וד"ל, ומאת ה' העלו אותו בחבלים ובא לביתו שמח והיו כל ישראל שמחים ע"ז ואמר להם כך וכך נגזר עליו וכך רצונו בזה שלמחר יהי' פטירתו ונצטערו כל ישראל כי אבד חסיד, ומה יעשה והנה כל הלילה היו יושבים אצלו והוא היה דורש להם בעניני קבלה עד קדם אור הבוקר וירד בטבילה שלו בביתו וטבל ולבש תכריכים ולמד עם הקהל קבלה וקודם אור הבוקר אמר שמע ישראל וכו' ויצא נשמתו בטהרה, והיה בכי' גדולה ומספד רב.

מורשתו הרוחנית

השאיר אחריו ברכה ספריו הק' בנגלה ובנסתר בראש וראשון ספרו אשר על שמה נקרא חסד לאברהם יסודות בחכמת הקבלה, ספרו קרית ארבע (שקראו כן גם על שמה של העיר חברון בה נתחבר) שכולל בתוכו ד' ספרים על תורתם של ד' מטיבי לכת של חכמת הקבלה האריז"ל תלמידו ר"ח ויטאל, רבי אברהם גאלאנטי, והרמ"ק ונקראו בשמות אור החמה, אור הלבנה, זהרי חמה, ואור הגנוז, ספרו בעלי ברית אברהם שחבר בעיר עזה שם מצא מקום מנוחה לאחר שהי' הולך נע ונד בארה"ק מפני המגפה כנ"ל ונדר בעת צרה לחבר ספר על דרוש, מתחלה קראה בעלי בית "אברם" כי בעת שחיברו לא היו לו בנים כדכותב בהקדמתו: ויזכני לקיים מצות פרי ורבי ובזה אקרא בשם בעלי ברית אברהם ויהיה שמי מלא, גם חיבור פירוש על המשניות בשם אהבה בתענוגים, וכן יש ממנו ס' מעשי חושב (קיצור כוונת המצות) וס' כנף רננים (קיצור כוונת התפלה) עדי זהב (הגהות על הלבוש) ועוד.

כ"ב חשון

הגה"ק רבי ישכר דוב מבעלזא זי"ע

צור קודש מחצבתו

"בטרם אצרך בבטן ידעתיך": מקרא זה ניתן להמליץ עליו, שנים רבות לפני שנולד, חזה הרה"ק בעל אוהב ישראל מאפטא זי"ע ברוח קדשו כי עתיד הוא להיוולד ולהאיר פני תבל בקדושתו, הי' זה כאשר שבת זקינו הרה"ק השר שלום מבעלז זי"ע אצלו, ומנהגו הי' לכבד את הצדיקים ששבתו במחיצתו בברכת המזון, ואילו הם חזרו וכיבדו אותו, וכך נהג גם השר שלו', אך הרה"ק מאפטא מיאן לברך, באמרו לו שרצונו שהוא יברך, לאחר מכן שאלו בנו הרה"ק ר' יצחק מאיר מז"נקוב זי"ע מה ראה לשנות ממנהגו, ולמה חזר וכיבד את הרה"ק מבעלזא בבהמ"ז, ענה הרה"ק מאפטא: "שני תשובות בדבר ראשית מכל הנוכחים לא הי' מי שהבין את דברי תורתי אלא הוא בלבד, ושנית עתידים בניך להשתדך עם בניו, ומשידוך זה יוולד בן שיאיר את העולם", לימים נשא הרה"ק מהר"י מבעלז את בתו של הרה"צ ר' שמואל אשכנזי זצ"ל חתנו של הרה"ק מז'נקוב, ואכן בשנת תרי"ב נולד להם בן ה"ה הרה"ק מהרי"ד שהאיר את העולם בצדקתו, ונקרא שמו בישראל ע"ש זקינו הרה"צ מו"ה ישכר בער רמר"ז אבד"ק סקאהל (חותן זקינו השר שלום וגם דודו אחי אמו ועל ברכיו של דודו זה נתגדל השר שלום עד היותו לאיש מפני שאביו ר' אלעזר נפטר בדמי ימיו).

ברא כרעא דאבוה

בימי ילדותו נתגדל על ברכי אביו אשר חיבבו והעריצו מאוד, ומספר דפע"א כשהיה ילד קטן שמע אביו באמצע הלילה את קול בנו מהרי"ד היושב ועוסק בתורה, ויהי ממחרת קרא לכל בניו וסיפר להם את זאת, וכוונתו היה לעוררם שגם הם יעשו כמוהו, נענה אחד מהנוכחים ואמר שאין זה פלא כיון שממילא אינו יכול לישון מכאבים שיש לו ממכה שברגליו ולכן לומד, כששמע זאת אביו הק' נתחוורו פניו, כי היה קרוב מאוד לליבו ולא ידע כלל שיש לו יסורים, אחר רגעים אחדים אמר: "זה אינו, בערניו לומד גם בלאו הכי ואפילו כשיכול לישון". בימים ההם היה חוק שרב העיר צריך לחתום על תעודת "מעטריקאל" שמטעם הממשלה, שבהם מנויים דיירי העיר למשפחותם, הרה"ק מהר"י לא צה לחתום בעצמו, וביקש ממי שהיה ממונה להכין את התעודות שיחתום לבדו את שמו כאילו הוא חתם, יום אחד קרא לו מהר"י וצוה לו שמהיום והלאה יחתום את שם בנו "בערניו", וזה היה אות שמתכוון למנותו כממלא מקומו, אמנם כאשר שמע הרה"ק מהר"י שנתפרסם הדבר והיה לשיחה בפי הבריות, חזר בו וציוה לכתוב את שמו כמקדם.

אבי עד שר שלום

חיבה יתירה נודעת היתה לו מזקינו השר שלום פע"א הושיבו על ברכיו הק' ולחש לו באזנו דברים רבים כשנשאל לאחר מכן ע"י אביו מה לחש לו, ענה שאינו זוכר כשגדל חזר אביו ושאלו שוב על כך, ושוב ענה שאינו זוכר, כך חזר הדבר בתקופות שונות, רק בשעה שנסתלק אביו הרה"ק מהר"י לאחר שישב על כס הרבנות בעת הקבורה נזכר בדברי זקינו, וזה הי' הדרכה וחיזוק על התמנותו לרבנותו. מספור שהרבנית הצדיקת מרת טויבא (בתו של ר' זונדל בנו של השר שלום) היתה נוסעת להמהרי"ד ופע"א היתה שם על ימים נוראים ואמרה אח"כ למהרי"ד שהפיוט "יכל מאמינים" הוא אומר בדיוק כמו זקינו, והשיב לה מהרי"ד: אני יודע, ולפלא הוא כי מהרי"ד היה כבן ד' או ה' בעת הסתלקות זקינו השר שלום זי"ע ועכ"ז אמר אני יודע. יסופר שפע"א כשהלך להתפלל על ציון זקינו הק' אודות ביטול גזירה מעל ישראל, השיח שם ליבו ואמר: "זיידע, דו האסט מיר ליב עהאט צו הערן ווען די ביסט געווען אויף דער וועלט, הער מיר צו יעצט אויך אויף יענע וועלט".

האיש מקדש ומתקדש

בחורף שנת תרכ"ח כשהגיע לפרקו נשא את הרבנית הצדקנית מרת באשע רוחמא בת הרה"צ ר' ישעי' משולם זושא זצ"ל בנו של הרה"ק ר' אהרן מטשערנוביל זי"ע, ונשאר שם בטשערנוביל לאחר חתונתו כעשר שנים מהם אכל ארבע שנים "קעסט" על שולחן זקינו הק' שקירבו במיוחד והשתעשע בו, ושקד והתייגע בתורה משך רוב שעות היממה, ביום אחד קיבל הרה"ק ר' אהרן מכתב מהרה"ק מהר"י מבעלזא בו מבקש ממנו שיקרב את בנו, קרא לו זקינו ואמר לו: "אביך כותב אלי שאקרבך, אך איננו מוצא זמן מתי לקרבך כי אתה לומד ללא הרף". עד לבואו היו מפנים כל השאלות של החצר בטשערנאביל להרה"ק ר' מרדכי דוב מהארנאסטייפל זי"ע לאחר נישואיו הודיע כי מהיום והלאה אינם צריכים לפנות אליו אלא יכולים לפנות בכל השאלות למהרי"ד. זוגתו הרבנית לא האריכה ימים ונפטרה בדמי ימיה ביום כ"א אדר תרמ"ד, בשנת תרמ"ו נשא בזיווי"ש את הרבנית חיה דבורה בת הרה"ק ר' אברהם שמואל פטשעניק האבד"ק בראזנא.

ביום כ"ד שבט שנת תרנ"ד יום הסתלקות אביו הרה"ק ר' יהושע זי"ע, הוכתר למלא מקום אביו כאבדק"ק בעלזא במשך כעשרים שנה ישב שם וניהל את עדתו על מי מנוחות, לאחר פרוץ מלחמה"ע הראשונה ביום תשעה באב שנת תרע"ד הוכרח לברוח לאונגארין וישב בראצפערט עד חודש אדר שנת תרע"ט ולאחר מכן התישב במונקאטש עד חודש אדר שנת תרפ"ב, אח"כ חזר לגאליציע ושהה שתי שנים בעיר האלאשיץ עד שבנו את ההריסות בעיר בעלזא, בחודש שבט שנת תרפ"ד חזר לעיר בעלזא ושם ישב עד יומו האחרון.

איש אלוקים קדוש

קדושתו המופלאה היתה מיוחדת במינה, צפה בעיניו הטהורות למרחקים, ולא נפל מדבריו ארצה, ורוח הקודש הופיע בבית מדרשו וגדולי עולם היו עדים לדבר, פ"א בתקופה של חורף קשה והשלגים כיסו את המסילות הברזל, ולא יכלו לנסוע, בין הבאים שהמתינו לנסוע לבעלזא היה הגה"ק בעל ערוגת הבושם הגה"ק בעל באר מנחם מקליב הגה"צ מטשאבא זי"ע וכמעט שנתייאשו מנסיעותם, לשמחתם הגיע יהודי עשיר ששיחד את מנהל הרכבת בסכום הגון כדי שיוכל להגיע לבעלזא קודם שבת, והלה נתן הוראה לפנות את השלג מהמסלה, ואכן הגיע לבעלזא, בליל שב"ק קיבלו שלום ממנו, כשהגיע תורו של אותו עשיר פנה אליו ואמר לו מי שרוצה להגיע לשבת מגיע, נענה בעל ערוגת הבושם ואמר לסובבים אותו שמעתם מה שהרבי אמר, דברים אלו לא אמר לנו, אלא ליהודי זה שדאג לכך שנוכל לשבות בבעלזא והי' בכך רוה"ק גלוי. פ"א בא "בישוף" לבעלז בשבת ויצא לקראתו, ולא רצה לילך בשטריימל שלו ולקח שטריימל מאברך א', וכשבא בחזרה, אמר הוא ראה אותי אבל אני ב"ה לא ראיתיו, "נראה ואינו רואה הוא מדריגה יותר גדולה מרואה ואינו נראה".

לוחם מלחמות ה'

ידוע מה שהי' מרגלא בפומיה של רביה"ק זי"ע שדרכו במלחמה נגד הציונות הוא ממשיך את הדרך מצדיקי בית בעלזא, כידוע שהרה"ק מהר"י בעלזא לחם בתקיפות נגד המתחדשים, ורצה לעשות פילוג הקהילות בגאליציי' כמו באונגארין, כי ההתבדלות בבעלז הי' מיסודי היסודות עד שאמרו בבעלז כי אם לא נמצא רשעים בסביבותיהם להפרד מהם צריכים להשתדל שפושע ישראל יקבע את דירתו שם כדי שיהי' ממי להפרד. וגם הרה"ק מהרי"ד הלך בדרכי אביו, ועוד בחיי אביו תפס מקום במערכות המלחמה נגד ההשכלה, ובמחזיקי הדת שהוקמה אז ע"י אביו והגה"ק ר' שמעון סופר זי"ע הי' נחשב בין הראשונים לעמוד על המשמר.

וכמו"כ הי' אחר מלחמת העולם הראשונה שהחל אז להתפשט נגע הציונות הי' אז הראש והראשון לעמוד על המשמר לבלתי תת לשטן להשחית לחדור לבתי בני ישראל, פ"א התבטא שצריכים לכוון על ה"ציוניסטן" ועל ה"מזרחיסטן" ולמלשינים אל תהי' תקוה וכו' וכל המינים כרגע יאבדו, [ודבר זה נכתב במכתב עת "קול ישראל" חשון תרפ"ז ושם כתוב שאמר זאת בדרשה לפני כל נדרין], באחד ממכתביו כותב בזה"ל: "כל המתדבק בהם מיד נכנס בו רוח מינות וכפירה מפעפעת בו רח"ל, ויש לי הרגשה לומר שהמזרחי עוד יותר מסוכן לדת מהציונים", פ"א אמר בדרך הלצה למה נקרא שמם מזרחי לפי שהשכינה שורה במערב, והם לוחמים עם כביכול נגד השכינה לפיכך נקראים מזרחים, אמר שכשמברך שלא עשני גוי מכוון ג"כ שלא עשני ציוני לפי שהם נכללים ג"כ במלת גוי, לפי שכל שיטתם הוא להתדמות להגוים ויהי ככל הגוים בית ישראל.

וכמו"כ לחם כארי נגד כל רעיון של האגודה ובכל מוצאי יו"ט הכריזו בבעלז בשם האדמו"ר שלא להתחבר עם הציונים והמזרחי והאגודה, וכן אמר כ"ק רביה"ק זי"ע שהרה"ק רבי ישכר דוב היה הראשון שהסביר לו גודל סכנת האגודה, אמר, "עס איז געווען ביי מיר (אין ביהמ"ד) בחורים און יונגעלייט וואס זייער פנים האט געשיינט פון תורה און יר"ש, און זייט זיי זענען אריין און דע אגודה קען איך זיי נישט קוקן אין פנים". רגיל היה הרב מקראסנא ז"ל לומר בשם אביו שכשנתייסד האגודה לא אמר הרה"ק רבי ישכר דוב ז"ל כלום ולא יצא נגדם ויש שאמרו שהרה"ק מבעלזא הוא מהאגודה, אז אמר פ"א בס"ג: "אלה עשית" ווען די האסט געמאכט די אגודת ישראל "והחרשתי" האב איך שטיל געשווייגן, אבל "דמית היות כמוך", אבער די קלערסט היה כמוך און מ'גייט ארום זאגן איך בין מסכים מיט אגודת ישראל, "אוכיחך ואערכה לנגד עיניך", וועל איך ארויס קומען בחרב ובחנית. פעם הביע רבינו הק' זי"ע: "וועז איך וואלט מיך באנוצט מיט די לשונות פון בעלזער רב קענן די אגודה, וואלט מען מיר נאכגעוואפן מיט שטיינער.

עם מרן ה"עצי חיים"

סיפר מרן רבינו בעל ברך משה ז"ל שאביו מרן העצי חיים זי"ע הי' חשוב מאד בעיני הרה"ק מהרי"ד, וכמה פעמים נתבטא בהתפעלות רבה ממרן עצי חיים, בעת שהותו של מהרי"ד בראצפערט בעת מלחמת העולם הראשונה וגם מרן העציי חיים הי' שם, רצה פעם העצ"ח לילך לבקרו ושלח את בן ביתו אל מהרי"ד לשאול באיזה זמן שיוכל לבא, הקפיד על השליח ואמר על אדם גדול כזה אתה שואל מתי שיבוא בכל עת שרוצה לבוא

דלתי פתוחה לפניו, פע"א הי' צריך העצ"ח לבקרו וראו את המהרי"ד עוסק שלא כדרכו בסידור הכסאות בחדרו, ושאלו אותו לפשר הדבר, ענה מה אתה שואל "דער סיגוט'ער רב איז דאך א לייב" וצוה לכסות את השלחן במפה כמו בשב"ק באמרו כי הרב מסיגעט הוא ת"ח ות"ח הוא בבחינת שבת, בעת שהי' אצלו עצ"ח בעריכת השלחן בליל שב"ק שאל אותו מי הוא המשב"ק הראה העצ"ח על "ר' אשר גבאי" וצוה מהרי"ד את משמשו שיניח בשב"ק זו את ר' אשר לשמש אצל השלחן בהעמדת היין וכדו' וישבו מהרי"ד ועצ"ח וערכו השלחן ביחד ור' אשר עומד ומשמש, ואחר כל מאכל עירב מהרי"ד את השיריים עם השיריים של העצ"ח, וחילקם כך להחסידים, באותו עת ששהה בראצפערט נולד לעצ"ח מרן רבינו בעל ברך משה ז"ל וכיבד העצ"ח את מהרי"ד בסנדקאות ולבש הרה"ק מהרי"ד את השטריימעל לכבוד הברית וגם צוה לכל היושבים והחסידים שילבשו את השטריימעל להברית.

הסתלקותו לחיי העוה"ב

רמזים רבים ראו אצלו על שקרב והולך יומו האחרון, בליל שמיני עצרת האחרון בעת שנכנס להרבנית לברכה בברכת גוט יו"ט כמנהגו, אמרה לו הרבנית: "היום התפללת בקול רם והיה ב"ה עולם גדול", הפטיר הרה"ק לעומתה: "אַ דאגה אין בעלזא אן עולם אַ גלאטע שבת חיי שרה וועט דא אן לויפן אַ עולם".

בשנתו האחרונה השתתף בשמחת חתונה והי' שם כמה ציונים ששרו את שיר הציוני, שקראו "התקוה" ורוחו של הרה"ק נסערה מאוד למשמע השיר הטמא הזה, ומרוב צערו קיבל שטף דם ברגלו ונפל למשכב, ומחולי זה לא קם ונסתלק בליל שב"ק פר' חיי שרה כ"ב מרחשון שנת תרפ"ז, ורבבות אלפי ישראל מרחבי גאליציי באו לחלוק לו כבודו האחרון, גם רביה"ק זי"ע הספידו מספד תמרורים בעיר סיגעט וההספד נדפס במילואו בספה"ק דברי יואל פרשת תולדות.

כ"ב חשון

הגה"ק רבי דוד שלמה אייבשיץ זי"ע

מתולדותיו

נולד בשנת תקט"ו בעיר אוזיראן, כשהגיע לפרקו נשא בהמלצת הגאון בעל "מאיר נתיבים" את בת בנו של הגאון ר' אברהם אביש מרגליות בעל "צילותא דאברהם" אחיו של ה"מאיר נתיבים" ה"ה הגאון ר' יחיאל מיכל מלשקאביץ זצ"ל, בשנת תק"מ הרביץ תורה בנאדבורנא ובין תלמידיו הי' הגאון מבאטשאטש זצ"ל, כיהן ברבנות בכמה קהילות בישראל קודם בעיר חורוסטקוב, ואח"כ בעיר בוושנאב כפי שאנו רואים בדרשותיו בספרו "ערבי נחל" בשנת תק"ן, ואח"כ בעיר "סראקע" שבה כיהן עד שנת תקס"ט שאז עלה לארץ ישראל, וע"ש העיר הזאת נקרא בקרב ישראל, חביב ונערץ הי' על בני קהילתו, הוא שפט אותם בחכמה ותבונה, בני עירו קבלו את פסקי דיני כמפי האורים מבלי לערער עליהם, מספר שכדי שיוכל לפסוק דין תורה בלי שום חשש של משא פנים בדין, התקין בבית דינו שבעלי הדין אשר באו לדין לפניו, עמדו בחדר מיוחד מבלי יוכל לראותם משם, והוא ישב בחדר אחר, הרבה בדרשותיו הנפלאים ובתוכחת מוסרו הנעים השוה לכל גם להפחותים שבקהל, והרבה מדרשותיו באו לאחר מכן בספרו "ערבי נחל", לפני עלותו לארה"ק בשנת תקס"ט, יצאו כל העיר אנשים נשים וטף ללוות את רבם הנערץ, ולווהו עד מחוץ לעיר, על אף שתמיד הי' מוכיח ומיסרם, היתה אהבתם אליו, וקשה היתה עליהם פרדיתו, כשיצא מן העיר הפך פניו כלפי העיר ואמר: כמה נאה את סראקע, שאלוהו, הלא כשרבינו ישב בה הי' מיסרנו קשות ועירנו לא מצא חן במיוחד בעיניו, השיב להם בצחות: היא גופא מפני שאין אתם בתוכם עכשיו על כן נאה היא....

רבותיו

עיקר חכמתו קיבל מאת רבו הגדול רבי זאב וואלף מטשארני-אוסטראה זי"ע, וז"ל בעל שם הגדולים החדש: הרב מו"ה דוד שלמה אייבשיץ, הוא המאור הגדול, הגאון האמיתי החסיד המפורסם קדוש ישראל, בנגלה ובנסתר ידיו רב לו, הי' אבד"ק סראקע, חיבר ספרים נוראים... והוא מתלמידי הרב הגדול, חסידא קדישא מו"ה זאב וואלף מטשארני-אוסטראה, ע"כ, כמו כן קבל תורה מפי הרה"ק רבי משולם פייביש מזבאריז זי"ע, וגם מביאו בספרו לבושי שרד בשו"ע או"ח סי' קס"ח, וגם בסוף יו"ד, ידוע היא העובדא שבעת כהונתו בסאראקע, הי' נוסע תמיד אליו ללמוד תורה מפיו, ובני קהילתו של ר' ש"ד בקשו להניאו מלנסוע לרבו הק', באמרם אליו שלא נאה לגאון כמוהו לנסוע למי שאינו גדול כל כך בתורה, והוא ניסה תמיד להוכיחם שרבו יותר גדול ממנו בתורה, אך הם לא קבלו את דבריו, פ"א הגיע ר' פייבוש לסראקע, רצו התלמידי חכמים בני סראקע להווכח אחת ולתמיד את גדלותו בתורה, ונכנסו לתהות על קנקנו והציעו לפניו שש קושיות חמורות בש"ס, והוא בגודל ענוותנותו ענה להם שיכול לתרץ כל השש קושיות בתירוץ אחת והיא – שאינו יודע ללמוד, אח"כ נכנס הרה"ק בעל לבושי שרד לרבו ומענה בפיו, שגם בלאו הכי הוא סובל רבות מבני עירו על נסיעותיו אליו ועתה שמנע עצמו מלהראות את כוחו בתורה עאכ"ו שלא יניחו לו, ענה לו רבו הנח לי כמה יגיעות יגעתי עד שפעלתי שלא אראה את למדנותי מן השפה ולחוץ וכעת ברצונך שאאבד עולמי בשעה אחת, ומ"מ בפעם אחרת הי' רבו עוד פעם בסראקע ונתעוררה שאלה חמורה בעניני מקוואות אז הוכרח לפסוק בדבר שנוגע לעיקרי תורה, ואז נוכחו כולם בגאונתו (כתבי הר"י שו"ב), בין רבותיו נמנה אף הרה"ק רבי עוזיאל מריטשעוואל זי"ע בעל "תפארת עוזיאל".

בשפתי צדיקים

הי' גאון גדול בתורה, וקדוש ונורא הי' שמו בין רבותינו גדולי ומאורי החסידות, ונצטט מדבריהם עליו בהסכמותיהם על ספרו "לבושי שרד" על הלכות ש'מיטת ושבירת העצמות, ר"יאה, ד'ינים ליו"ד, ומשם תקחנה, הרה"ק מאפטא על אף שראה אותו מעולם, רבה היתה השתקקותו לראותו, וכך הוא כותב בהסכמתו: מי האיר ממזרח צדק, נודע בשער בת רבים בישראל גדול שמו כשמן תורק, מכנף הארץ זמירות שמענו צבי לצדיק, עילת תהילת גולת כותרת, ה"ה כבוד הרב הגאון המובהק, בקי בחדרי תורה נ"י פטיש הימיני עמוד החזק, המשובח והמפואר כבוד קדושת שמו מה"ו דוד שלמה נ"י שהי' אב"ד סאראקע, ועתה זכה לישב על התורה ועל העבודה באה"ק תובב"א, ואמת הי' הדבר

אשר שמעתי בארצי על אודותיו ועל חכמתו אשר נתן אלקים חכמה לשלמה ותבונה הרבה מאד ורוחב לב נכון בים התלמוד ופוסקים, ומחדדין שמעתתיה טפי, חידודי' קודם לליבונה ללבן ולברר שמעתתא אליבא דהילכתא, ומה נכבד הי' בהגלות נגלות לעיני ומצאתי ראיתי את שאהבה נפשי פה להשתעשע עמו באהבים ואילת חן, אך דודי מני נסע ואינו דומה שמיעה לראיה, איברא אי לא חזינא ארי' חזינא מרבעתיה דידיה ה"ה מכתבי פיתוחי קודש... ע"כ, הגה"ק מבארדיטשוב זי"ע כותב בהסכמתו ...ואף שאין דרכי ליתן הסכמה על ספרים חדשים הנוגעים להלכה פסוקה, אך אוקי גברא אחזקתי', כי הוא חריף ובקי בחדרי תורה כחד מן קמאי, וכל מעשיו לשם שמים, וצלל בים אדירים לירד לעומקה של הלכה, ע"כ אמרתי כל מן דין סמוכי לנא, לאדפוסי אידרא לחלקם ביעקב ולהפיצם בישראל... ע"כ, וז"ל של הגה"ק בעל "באר מים חיים" זי"ע: הן הבהיק והאיר נגד עיני ספר נפלא יקר הערך, מופז ונחמד למראה בעיני בעלי השכל, אשר הועלה ואשר הובא מארץ הקדושה תובב"א, והאיר מפני המזרח אור תורה של כבוד הרב הגאון הנשר הגדול בוצינא דנהורה תפארת ישראל... ובבוא עם הספר הלז להעלותו על הדפוס המשובח דפה קהלתנו ק"ק מאהלוב, קריתי בו שתים ושלוש דלתות, וראיתי שדברי הספר המה... דברי האורים המאירים ומתנוצצים לכל עבר ופנה, ותומים שמתמם דבריו בפסקי הלכות, ודוד בכל דרכיו משכיל, וה' עמו לאסוקי שמעתתא אליבא דהילכתא, וגם אני איזיל ואשתבח בעירי לחזק ידי המביא לבית הדפוס שעל ידי מעשי אצבעותיו יזרח אור הבהיר... ע"כ.

ומלבשתו ענווה

"מאד מאד הוי שפל רוח" הי' נר לרגלו, לא הרשה לפרסם שמו בעת שהוציא ספריו, וז"ל של המביא לבית הדפוס של ספרו "ערבי נחל" ה"ה תלמידו הנאמן רבי ארי' לייבוש מרגליות זצ"ל: "והנה לא נמצא בכתבי המחבר טעם לקריאת החיבור הלז בשם ערבי נחל, אך עיין בזוהר ויקרא ויקרא דף פ"ה ע"ב, נראה שמגודל ענוותנותו דהמחבר קראוהו בשם זה, וגם כי ערבי נחל במ"ק עם הכולל בגימטריא דוד שלמה במ"ק, וגם מזה נראה ענוותנותו וצדקתו כידוע", בשנת תקפ"א הוציא לאור הרה"ק ר' ישראל נחמן דרוהאביטשער זי"ע מבאי ביתם של תלמידי בעשטה"ק זי"ע, נאמן ביתו של קדוש ישראל הרב החיד"א זי"ע את ספר "אש"ד הנחלים" של הרד"ש הכולל ביאורים ללשונות הקשים שבט"ז ומג"א, וגם על הספר הזה לא הרשה לכתוב שמו וז"ל של ר' ישראל נחמן בהקדמתו: לדידי חזי לי האי שופריא דהמחבר, מכירו הייתי לשעבר, עודנו באבו במדינתינו פולניא יע"א, אף כי אחרי עלינו אל ההר הטוב הזה, אדמת קודש צפת אתל"א, שם ישבנו על התורה ועל העבודה, עבודת הקודש, וראו ראיתי את גודלו ואת ידו החזקה בתורה ובחסידות, ובנאות דשא הרביץ תורה בישראל, וחיובא רמיא עלי דידי לפארו ולהללו ולספר שמו בכל הארץ, לעשות לו שם כשם הגדולים אשר בארץ, אמנם מה אעשה כי זממא נפל בפומיה דהאי גברא בצוותו לבל אשא שמו על שפתי חיבוריו", וגם אחרי עלותו לאה"ק בשנת תקס"ח עם כל כבודו וגדלו ופרסומו שהי' לו בחוץ לארץ, התיישב בעיה"ק צפת יצ"ו וקבע מקומו בביהמ"ד למטה במקום העניים ופשוטי העם, והתפרנס ממלומדות עם איזה תלמידים.

במקום שיש חילול ה'

עם כל ענוותנותו, להיפך הי' הדבר כשנגע דבר מה לכבוד ה' ותורתו, אז ויגבה לבו, באותו הימים שישב בצפת הי' בביהמ"ד ההוא איזה גביר שהי' מקומו למעלה בביהמ"ד במקום חשובי העם, ופרנסתו שלו היתה בשפע מבניו שהניח בחו"ל שהיו שולחים לו סכום נכבד תמידין כסדרן, פ"א אירע עכוב בדרכו של השליח, והי' הגביר שרוי בעגמת נפש, הן על הכסף שאזל מכיסו, והן על חוסר ידיעתו מבני משפחתו, והנה סוף סוף הגיע השליח וצרור הכסף בידו, כאשר השליח הביא את הכסף היתה זאת באמצע התפילה, והלז שוחח עמו קצרות על אודות איחור דרכו, רד"ש שעמד במערב ביהמ"ד יצא ממקומו, ופסע לעבר ה"מזרח", נטל את הגביר בזרועו והוליכו לחוץ ביהמ"ד, ואמר לו "כאן מותר לדבר" וחזר למקומו, בשעת מעשה חרה הדבר להגביר וגמר בלבו שאחר התפילה יעשה את החשבון, אבל אחר התפילה חשב הגביר כי הצדק דווקא עם רד"ש, כי הלא אמת שאסור לדבר בבית הכנסת, ואדרבה הלא ניכרת בזה יראתו הגדולה שלו, שלא גר מפניו, עם היותו כעני עומד בסוף ביהמ"ד, ואני הוא עומד במזרח, אי לזאת נגש הגביר אל רד"ש ונתן לו סכום נכבד מאד, אבל רד"ש לא רצה לקחתם, כאשר העתיר ההוא בהפצרותיו שרצונו להנות אותו, אמר לו: הלא אני מלמד עם כמה תלמידים, קנה צלוחית י"ש משובח ונשתה כולנו יחד.

ובא השמש

ביום כ"ב מרחשון תקע"ד נתבקש לישיבה של מעלה, ונטמן בבית החיים העתיק בצפת במערה אחת עם הרה"ק רבי ארי' לייב מוואלטשיסק והרה"ק רבי אברהם דובער מאוריטש בעל ה"בת עין" זי"ע, על מצבתו חקוק: פ.נ. הרב הגאון האמיתי צדיק יסוד עולם חסיד ועניו מ' דוד שלמה בן ירחמיאל בעמ"ח ספר לבושי שרד וס' ערבי נחל עלה לשמים כב' מרחשון ש' תקע"ד לפ"ק.

מורשתו הרוחנית

מורשתו הרוחנית שהשאיר לנו היא ספריו הק' שנתקבלו באהבה רבה בתפוצות ישראל, "לבושי שרד" על הלכות ש'מיטת ושבירת העצמות, ר"יאה, ד"ינים ליו"ד, זה הי' ספרו היחידי שזכה עוד לראותו בחיים חיותו עולה על שלחן מלכים מאן מלכי רבנן, ספר שהרעיש תבל בשעתו, והוכר כספר יסוד, ורבים מגדולי התורה נמנעו מליתן היתר הוראה למי שלא הי' בקי בספרו זה, על הספר מסכימים רבים מגודלי ומאורי הדור, ה"ה הרה"ק מבארדיטשוב, הרה"ק מאפטא, הרה"ק רבי ארי' לייב מוואלטשיסק (מתלמידי המגיד זי"ע, שהי' מוקיר ומחבב את רד"ש מאד, ואף נקבר אתו ביחד באותו מערה), הרה"ק בעל באר מים חיים, זי"ע, כולם כאחד משבחים ומפארים את רוב גדולו של הספר בהנהרת פסקי הלכה בעומק העיון, הרה"ק מוואלטשיסק זי"ע (שמילא את מקומו של רבי ארי' לייב מוואלטשיסק אחר עלותו לא"י) חיבר ספר "עמק השידים" השגות על הספר "לבושי שרד", ונכנס להרה"ק מאפטא זי"ע ליטול הסכמה, החריש הרה"ק מאפטא וסגר את הספר, למחר בא אליו שוב לבקש שיסכים על ספרו, פנה אליו הרה"ק מאפטא ואמר לו: על הרב מסארקע אתם רוצים לעשות השגות, אני מעיד עליו שהי' לו גילוי אליהו, הניחו לו עם שיבושיו, אין צריך לתקנן, ואמנם חזר בו הרב מוואלטשיסק,

לראות בטוב ה' בארץ חיים

חן וחסד ימלא פינו, לשגר מיטב ברכותינו, מעומק לבבינו, למע"כ ידידינו הנכבד והנעלה, מופלג בכל מעלה רודפנו"ח
ד"ו רב לו במעש' צדקה וחסד תד"א, שמו הטוב מפורסם לתפארה, למען הכלל והפרט לא ישבות ידיד נפש כל ח'
עלה ויבא ויגיע שבח יקר וגדולה, על אשר משליך עצמו מגדר יומם ולילה, לעסוק באמונה ובמסירות עד בלי ד'
משקד בקודש אצל כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א ברוח נאמן וחסוד, לעמוד לימין קדשו תדיר, באמת ובתמי
שלמ"ה שמו ושלימה משנתו, יראתו קודמת לחכמתו, בפי ישרים תהלתו, עטרה אורה כ**שלמ"ה**

הלא הוא ידידינו היקר והנכבר והמחולק

מז"ה

חיים שלמה פישער

הי"ו

משב"ק כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

לרגל שמחת אירוסי בתו למז"ט בשעטוז"מ

עב"ג החתן החשוב המופלג בתורה ויראה, נודע לתהילה ולתפארה

כמר **משה דוב** הי"ו

בן מחו' הרה"ג ר' **אדי' אשר יצחק אינדיג** שליט"א

מז"ש בקרית יואל יע"א

ויהי נועם ה' עליכם, שתשרה שכינה במעש' ידיכם, ותזכו להמשיך בפעליו הברוכים
בהרחבת גבולי הקדושה, מתוך בריות גופא ונהורא נפשא, ובשכר זאת יברכהו ה'
באורך ימים ושנות חיים בטוב ובנעמים, ואך טוב וחסד ירדפוהו כל הימים, אכי"ר.

ועד"ז הנסיעה

שב"ק פרשת תולדות באתרא קדישא מירון

פנימי העת״ז בלתי מוגה

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ״ק מרן רבינו הגה״ק שליט״א

ביקור אדמו״ר הגה״צ רבי רפאל אבוחצירא שליט״א מארה״ק

נשיא מוסדות מאיר עיני ישראל, ומשכיל לדוד בארה״ק

בבית כ״ק מרן רבינו שליט״א – בקרית יואל יע״א

יום ב׳ פרשת שמות תשפ״ה לפ״ק

האדמו״ר רבי רפאל אבוחצירא שליט״א בא לבקר בבית רבינו לפני צהרים, כאשר רבינו עדיין היה בישיבה מתפילת שחרית

רבינו: שלום עליכם. אני רוצה להתנצל, נתאחרתי קצת, לא ידעתי שמע״כ בא לביתי בשעה זו, ר׳ הירצקא [שטיין] אמר לי רק עכשיו כשהייתי בישיבה. ברוך ה׳ אני עדיין יושב בישיבה עם התלמידים בכל יום.

הגה״צ רבי רפאל: ברוך ה׳, זה זכות גדול גם בשבילי, בכל העולם שומעים שהרבי משתדל להגדיל תורה ולהאדירה, ושמעו הולך בכל המדינות.

א׳ הנוכחים: הרבי נוסע עכשיו אי״ה למנוחה,[1] וקודם הנסיעה הוא נתן שיעור בהסוגיא במס׳ שבת שלומדים עכשיו,[2] וגם השאיר קשיא להבחורים בישיבה שיפלפלו בסוגיא.

ואמר: דער רבי קען רעדן אין אידיש, וואם דער רב וועט נישט פארשטיין וועל איך איבערטייטשן.

רבינו: גוט. דער כתב סופר זאגט, אויף די גמרא (ברכות לא.) אל יפטר אדם מחבירו אלא מתוך דבר הלכה שמתוך כך זוכרהו, אז מען געזעגנט זיך און מען לאזט איבער א קשיא, האט מען אינזין צו ענטפערן, וועט ער אים געדענקען.[3]

הגה״צ רבי רפאל: נכון, כי כה התורה זהו דבר המאחד את ישראל, קדושת התורה.

והציג האדמו״ר הר״ר מרדכי יוסף פרידמאן חי״ו מארה״ק שנתלווה אתו

ואמר: הוא הגבאי של הבית המדרש שלנו במירון (ביהמ״ד המפואר מאור אליעזר במושב מירון).

רבינו: ברוך ה׳ כפי השמועות יש מנוחה עכשיו במירון, המצב שם השתפר בעת (מפחד המלחמה שהי׳ אז בערי הגליל).

הגה״צ רבי רפאל: כן, ברוך ה׳. אבל זה הרבה זמן שהרבי לא הגיע למירון. עכשיו שקט שם ואפשר כבר לבוא לעשות את השבת. יש שם בית מדרש שלא ביטלו אפילו יום אחד במשך כל זמן המלחמה, והיה שם נסים ונפלאות. בזכות רבי שמעון בר יוחאי.

רבינו: כדאי הוא רבי שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק (ברכות טז:). ״שעת הדחק׳ רמז על זמנים קשים, שזכות התנא האלקי מגין עלינו תמיד.

א׳ הנוכחים: להרבי יש השתוקקות להיות שוב במירון על שבת.

רבינו: אמת, אני משתוקק מאוד לבוא לאתרא קדישא מירון. כבר רציתי לנסוע בשנה שעברה, ולא עלתה בידינו מחמת מצב המלחמה שם.

הגה״צ רבי רפאל: כן, אבל עכשיו המצב רגוע ברוך ה׳.

---

1 רבינו שליט״א נסע תיכף אחר הביקור לעיר הנופש פאלם ספרינגס למנוחת הנפש, כמידי שנה בשנה, על משך כמה שבועות.

2 קשיא במס׳ שבת דף ד. בסוגי׳ של וכי אומרים לו לאדם חטא בשביל שיזכה חבירך.

3 וז״ל שם: ומדי דברי אומר לפרש הא דאמרו חז״ל (ברכות לא.) אל יפטר אדם מחבירו אלא מתוך דבר הלכה שמתוך כן יזכרהו, כי באמור לו הלכה פסוקה ישוב ותירוץ, לא יזכור בו בהלכו ממנו, אבל כשתאמר לו קושי׳, כשילך ממנו ישים עינו ליישב ולהעמיד הענין על מכונו, והיינו מתוך דבר הלכה, תוך היינו אמצע הענין, ומתוך כך יזכרהו, והוא נכון לפענ״ד.

והמשיך רבינו: אני אדבר בשפת אידיש: רבי שמעון איז מעורר געווארן הרגשים ביי יעדן איד, יעדער וויל האבן שייכות מיט רבי שמעון.

אונז זענען מיר שוין טאקע איינמאל געווען דארט אויף שבת (בשב"ק פר' פקודי תשע"ו לפ"ק) און ס'איז געווען זייער א געהויבענער שבת, הי' שבת מרומם מאוד.

אני יודע מכמה וכמה אנשים שראוי ישועות אז במירון אצל התנא רבי שמעון בר יוחאי, ובמיוחד בברכת הבנים.[4]

הגה"צ רבי רפאל: זה אמת, מירון היא מקור הברכות והישועות, הכל בזכות התנא הקדוש רבי שמעון בר יוחאי, ממש חוץ לדרך הטבע, בכל עת.

הררמ"י: וועז דער רבי איז געווען אין מירון איז דער רבי געווען ביים רב"ס שטוב, דער רבי האט געגוצט די מקוה און דאס ביהמ"ד דארט.

הגה"צ רבי רפאל: נכון, וכמו בעבר אני מוכן למסור הביהמ"ד שלי לרבי, יש שם מקוה, בית מדרש מפואר, וגם אכסניא, הכל יש, והכל מוכן להרבי.

רבינו: אני זוכר, זה היה אכסניא טובה, גם פגשתי שם פעם את כבודו במירון.

הגה"צ רבי רפאל: נכון, אני זוכר, זה הי' זכות גדול.

הררמ"י דער רב וואוינט באמת אין אשדוד אבער ער האט אין מירון אויך זיין ביהמ"ד און א מקוה, ער האט דארט א גרויסן כולל. יעצט האט מען געמאכט דארט א נייע זאל פאר טישן.

א' הנוכחים: הרבי גם ערך שם פעם (בשנת תשפ"א) אסיפה לכל המלמדים והמגי"ש בארה"ק בבית הרב, והרבי נתן הדרכה לכל המלמדים והמחנכים.

הגה"צ רבי רפאל: ברוך ה', אכסניא של תורה, אכסניא של צדיקים.

התנא הקדוש רבי שמעון בר יוחאי אמר חם ושלום שתשתכח תורה מישראל.[5]

רבינו: על הפסוק (שמות יד, ח) ובני ישראל יוצאים ביד רמה, מפרש התרגום 'ובני ישראל נפקין בריש גלי'. וכתוב ע"ז הדגל מחנה אפרים ברי"ש גלי זה ר'בי ש'מעון ב'ר י'וחאי.[6]

הגה"צ רבי רפאל: עכשיו זה פרשת שמות, ואלה שמות בני ישראל, אומרים שכל השמות של ישראל מרומזים בתורה.

וציוה רבינו להביא כיבוד

רבינו: מתי הרב הגיע לאמעריקא.

הגה"צ רבי רפאל: באתי ביום חמישי, ואתמול היה התונה לנכדה של אחותי.

רבינו: איפה היה כבודו בשבת?

הגה"צ רבי רפאל: בעיר לעיקוואד.

רבינו: ומתי הוזרים לארץ ישראל?

הגה"צ רבי רפאל: ביום רביעי הבא.

רבינו: איפה יהיה הרב בשבת הבא?

הגה"צ רבי רפאל: גם בלעיקוואד, בטאמעם ריווער.

וכיבדו רבינו בברכת לחיים

וברכו רבינו: לחיים, הצלחה רבה, ויהא צאתכם ובואכם לחיים ולשלום.

הגה"צ רבי רפאל: אמן גם להרבי שליט"א יהי' כל הברכות, זכות הרבים תלוי בכם.

אני רואה ומרגיש, שהבאתם את קדושת ירושלים לפה [לעיר קרית יואל].

רבינו: אני רגיל לומר: אולי זה לא ממש ארץ ישראל, אבל ברור שזה גם לא אמעריקא...

הגה"צ רבי רפאל: נכון מאוד, האדמו"ר רבי יואל זי"ע כמה הוא כתב כי כשבאים לאמעריקא צריכים להיזהר, להתנהג בקדושה, בספר הק' קדושת יואל כתב כמה וכמה ענינים על זה.

אני רוצה להזכיר להרבי שיש לנו כמה ידידים נאמנים בקהלת סאטמאר פה, מקורבים ונאמנים אל הרבי, ר' יחזקאל דוד [בערקאוויטש] (יו"ר הנהלת מוסדותינו הק' בוומסב"ג) ר' יואל זופניק, ר' שלמה פעדער, ה' ישלח ריוח והצלה לכולם. כולם יש להם אהבה בלב ובנפש להרבי, יש להם לב

---

4 וכה דיבר בקדשו מרן רבינו שליט"א בתוך שיחה עם הרה"ג רבי טובי' שטערן אב"ד מירון שליט"א יום ב' אמור תשפ"ג לפ"ק, בזה הלשון: "אונז זעמיר געווען דעמאלטס פרשת פקודי אין מירון, און אונז האמיר טאקע אויך אזוי מיטגעלעבט דא מיט עטליכע אידן וואס זענען געהאלפן געווארן מיט קינדער דעמאלטס ביי רבי שמעון. א יאר שפעטער איז געווען דא ברית'ן פון מערערע קינדער וואס האבן א נאמען געגעבן 'שמעון'. אידן זענען געהאלפן געווארן און מ'האט א נאמען געגעבן 'שמעון'".

5 בגמ' מס' שבת (קלח:) תניא, אמר רבי שמעון בן יוחאי, ח"ו שתשתכח התורה מישראל, שנאמר, כי לא תשכח מפי זרעו.

6 עי' בדגל מחנה אפרים (פ' בשלח) שמבאר לפי דרכו, דאיתא בזוה"ק (נשא קכ"ד:) בספרא דא יפקון מן גלותא, והיינו כשיתגלה ספר הזוהר בדא יפקון מן גלותא, וזהו שמרומז בפסוק ובני ישראל יוצאים, היינו מן הגלות, ביד רמה, ותרגומו בריש גלי, ברי"ש ראשי תיבות ר'בי ש'מעון ב'ן י'וחאי, גלי כשיתגלה ספרו הקדוש ספר הזוהר אז בדא יפקון מן גלותא, עכ"ד.

ענק, בלב שלהם מונח כל המעלות הטובות של קרית יואל, הישיבה והמוסדות, והרבי בראש כולם.

רבינו: ברוך ה'. הם ידידים גם לנו.... אנשים חשובים ונאמנים.

הגה"צ רבי רפאל: הקדושת יואל מסאטמאר זי"ע הכנים בלב כולם איזה נקודה פנימית שמבעבעת ולא מפסיקה.

א' הנוכחים: דער רב זאגט אז דער רבי ז"ל האט אריינגעלייגט א נקודה פנימית אין יעדן איינעם'ס הארץ וואס איז געבליבן ברענען עד היום הזה.

הגה"צ רבי רפאל: יעקב אבינו עם הבנים שלו היו רק שבעים נפש, כשבאו מארץ ישראל הם היו רק מעט, וכשירדו למצרים ויפרו וירבו מאוד, ומזה נתהוה הכלל ישראל.

רבינו: יא, פון די שבעים נפש איז געווארן ששים רבוא נפשות מישראל, דאס איז דער כלל ישראל.

הגה"צ רבי רפאל: כי יעקב אבינו היה לו כל השלימות של השבעים נפש, וזה הוא השלימות של הע' [הגדולה] ב'שמע ישראל', וכשפגש את יוסף הוא לא אמר 'בני יוסף' ולא כל מיני געזעוים, רק סגר עינים ואמר 'שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד'.

א' הנוכחים: דער רב זאגט, אז ווען יעקב האט געטראפן יוסף האט ער געזאגט 'שמע ישראל'.

הגה"צ רבי רפאל: כי הוא עם שני הבנים שלו השלימו את השבעים נפש, לכן הוא עמד לכוון את הע' של 'שמע ישראל'.

כשיעקב אבינו אמר אז 'שמע ישראל' הוא הוריד כל הפמליא של מעלה למטה בארץ גושן, ועשה אז רעש גדול בעולם שנשמע בכל מצרים.

רבינו: גם התפארת שלמה (פ' וישלח) אומר שיעקב אבינו רצה לנצח את עשו, לכן שלח לו מלאכים של קריאת שמע, וישלח יעקב מלאכים לפניו, אומר רש"י, מלאכים ממש, כי ממ"ש ראשי תיבות מ'קבלת מ'לכות ש'מים.[7]

הגה"צ רבי רפאל: ובשביל זה כשביקש יעקב לגלות את הקץ לבניו נסתלקה ממנו שכינה, אמר שמא חם ושלום יש במיטתי פסול. אז הבנים אמרו שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד, ויעקב אמר, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, ולא אמר אתם 'שמע ישראל', ומקשים על זה. כי יעקב אבינו חשב שכל השבטים הוא עם המדריגה שלו, הוא לא ידע שהוא כבר הגיע למושגים מלאכים עצומים מאוד גבוהים.

רבינו: כה תאמר לבית יעקב, כ"ה הוא הכ"ה אותיות של 'שמע ישראל'.[8]

---

7 וז"ל שם: וישלח יעקב מלאכים, פרש"י מלאכים ממש. י"ל כוונת רש"י דהנה ידוע מזוה"ק שמכל מצוה ומצוה נברא מלאך, והנה נגד השר של עשו עיקר התקנה נגדו הוא ק"ש להכניעו... ויש לרמז בתיבת ממ"ש ר"ת מ'קבלת מ'לכות ש'מים, היינו המלאכים היוצאים מכוונת ק"ש הוא העיקר להכניע שר של עשו ומכללו הוא עמלק אין השם שלם כו' ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה וגו' ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד (שם א, כא).

וכ"ה במגלה עמוקות (אופ קצב) כי בקריאת שמע שקרא יעקב אבינו הכניע כח עשו, וזה שאמר (בראשית לב, ד) כה תאמרון לאדוני לעשו,

כ"ה דייקא, כ"ה אתוון דיחודא של שמע ישראל, עיי"ש בדבה"ק לפי דרכו.

ובענין זה ביאר מרן שליט"א בפ' וישלח (לב אהרן עמ' רמ"ח) דהנה העיר בקדושת יו"ט על ד' התפארת שלמה הנ"ל ששלח יעקב לעשו המלאכים שנבראו מכח קריאת שמע שלו, האיך היה משתמש יעקב אבינו במלאכים שנבראו מן המצוות שעשה, הא הוי כמו שכר מצוה, וקיי"ל (קידושין לט:) שכר מצוה בהאי עלמא ליכא.

וי"ל על דרך שביאר מרן רביה"ק ז"ל בדברי יואל (פ' וישלח עמ' קכו) עה"פ ויחן את העם אשר אתו וגו', שחלק יעקב אבינו גם מחנות המלאכים שהיו לו, עיי"ש. ולדרכינו י"ל שהיו לו שני כתות של מלאכים, כת אחת שנבראו ממצות קריאת שמע, וכת שניה שנבראו משאר מצוות. ובכת הראשונה היה מותר להשתמש שהרי על מצות אמונה יש שכר בעולם הזה [כשאחז"ל (שמו"ר פכ"ג, ס"ה) אין ישראל ניזונים אלא מכוחות האמונה (עי' בישמח משה פ' יתרו)], ובכת השניה היה אסור להשתמש, ולזה ויחן את העם אשר אתו, אלו המלאכים שנבראו מן המצות שעשה, והציג את כת המלאכים שנבראו ממצות קריאת שמע בראשונה, ויאמר אם יבא עשו אל מחנה האח"ת, פי' אל מחנה המלאכים שנבראו ממצות קריאת שמע שהוא יחוד השם, אז והכהו, כלומר שמחנה זו יכה את עשו, ועל ידי זה והיה המחנה הנשאר לפליטה, שלא יצטרך להשתמש עם כת השני של המלאכים שנבראו משאר מצות שעליהם ליכא שכר בהאי עלמא, אבל בכת הראשונה היה מותר להשתמש, שעל מצות קריאת שמע יש שכר בעולם הזה, עיי"ש עוד באריכות.

8 וז"ל ברעיא מהימנא (פנחס דף רנו.): פקודא רביעא יחוד מסט' דעמודא דאמצעיתא, ואיהי כ"ה, כ"ה אתוון עמיה בשית תיבין דאינון שמע ישראל וכו' כ"ה תאמר לבית יעקב, איהו א"ח עמודא דאמצעיתא, ואיהי ד' שלימו דיחודא דיליה לאשלמא ביה אח"ד, עיי"ש עוד.

וביאר מרן שליט"א בפ' יתרו (לב אהרן עמ' קצה) על פי מה דמתאמרא משמיה דהרה"ק הרבי ר' זושא זי"ע לפרש לשון המשנה (ברכות ב.) מאימתי קורין את שמע, על פי המבואר בשו"ע (או"ח סימן ס"א סעי' א) שצריכין לקרות את שמע ולקבל עליו עול מלכות שמים באימה וביראה מפחד ה' והדר גאונו. וזהו מאימת"י מלשון אימה ופחד, קורין את שמע, עכ"ד.

ובזה יש ליתן טעם על מצות קריאת שמע שהוא בתחלת היום ובתחלת הלילה (ואף דמן התורה קריאת שמע של ערבית זמנו כל הלילה ציוו חכמים עד חצות

יש אומרים בחנוכה הוא גם כן חנו–כ"ה, שנצחו את היוונים בכח של קריאת שמע, בזכות הכ"ה אתוון של 'שמע ישראל'.[9]

הגה"צ רבי רפאל: ויפן כ"ה וכ"ה.[10]

רבינו: דער טאטע ז"ל אין ברך משה פרשת שמות דערמאנט דאס טאקע אויך, אויפן ענין פון קריאת שמע.[11]

א' הנוכחים: הרבי אומר, שאביו רבינו ז"ל בספרו ברך משה, גם מבאר פסוק זה על ענין קריאת שמע.

והמשיך רבינו: מובא בספרים, 'שמע ישראל' יש ששה תיבות, ס'האט זעקס ווערטער, און 'ברוך שם' גם כן ששה תיבות, דאס האט אויך זעקס ווערטער, צוזאמען איז עס צוועלף ווערטער וזה נגד הי"ב שבטי קה, דער בעל הטורים זאגט אז ביי קבלת התורה האבן די אידן געזאגט צוויי מאל זעקס ווערטער 'כל הדברים אשר ציוה ה' נעשה', און 'כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע', איז עס צוויי מאל זעקס ווערטער, אקעגן די צוועלף שבטים.[12]

א' הנוכחים: מ'וועט מוזן אביסל מקצר זיין, ווייל מדארף שוין כמעט גיין צום פליגער.

וברכו רבינו: הצלחה רבה לכם בכל העינים, מתוך שמחה וכל טוב.

הגה"צ רבי רפאל: אמן, הרבי שליט"א יזכה להגדיל תורה ולהאדירה בבריות גופא, לאורך ימים ושנים טובים, עד ביאת המשיח ובנין בית המקדש בקרוב.

ואני רוצה להזמין את הרבי עם כל החסידים למירון בקרוב, באנפין נהירין.

רבינו: בעזרת ה', אונז וויל מיר אויך, אז דער אויבערשטער וועט העלפן און מ'וועט קענען גיין.

וליותר רבינו החוצה ברוב ידידות ורב ברכות

כמבואר בריש מס' ברכות) דהנה מצות לימוד התורה הוא כל היום וכל הלילה, כדכתיב (יהושע א, ח) והגית בו יומם ולילה, אך אמרו חז"ל (אבות פ"ג מ"ט) כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת, וכל שאין יראת חטאו קודמת לחכמתו אין חכמתו מתקיימת. ועל כן צוה הקב"ה לקרות את שמע בתחלת היום ובתחלת הלילה, כדי שבתחלה יקבל עליו עול מלכות שמים באימה וביראה, ועל ידי זה יוכל לעסוק בתורה במשך כל היום וכל הלילה, ויתקיים התורה בידו.

ולכן כאשר רצה הקב"ה ללמד לבני ישראל תורה ומצות, ציוה למשה רבינו כ"ה תאמר לבית יעקב, רמז על פסוק ראשונה של קריאת שמע, שבתחלה יהיו קורין את שמע באימה ובפחד, ואחר כך תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל, דהיינו ללמד תורה לבני ישראל, בכדי שתהיה יראת חטאם קודמת לחכמתם, ואז תהיה חכמתם מתקיימת.

9 עיי' בס' עבודת הקודש של החיד"א ז"ל (אצבע קטנה סי' ט): הטעם דנקרא חנוכה שהן ב' תיבות חנו כ"ה, כי יש בפסוק שמע ישראל ה"א ה' אחד כ"ה אותיות, כי בזכות שהיו מיחדים שמו של הקב"ה וחנו בכ"ה, לכן זכו לשם זה.

ובמילה זו יש לה סגולה כגון כ"ה תברכו את בני, כ"ה תעשה להם לטהרם, ויפן כ"ה וכ"ה, כי מרע"ה נסמך על יחודו ית' של ק"ש שחרית וערבית, וזהו כ"ה וכ"ה וירא כי אין אי"ש, ר"ת אמן יהא שמיה, לבוא בכ"ה ויחד שמו וכו' ויך את המצרי וכו' ולכן גאולת ישראל מן היונים היתה ע"י יוחנן כהן גדול וכו' כי נמסר בידם ברכת כהנים כ"ה תברכו וכו', עיי"ש עוד.

10 דאיתא בזוהר הקדוש (תרומה דף קלט:) ביחודא עילאה שמע ישראל יש כ"ה אתוון, וביחודא תתאה ברוך שם יש כ"ד אתוון, ולעתיד יהיה גם בברוך שם כ"ה אתוון כמו בשמע ישראל, ויהיו שניהם יחד חמשים אתוון, בסוד (שמות ב, יב) ויפן כ"ה וכ"ה.

ובאגרא דפרקא (אות קיא) כתוב לאמר, שלעתיד יאמרו וברוך שם בוא"ו, ובזה יושלם חמשים אתוון, עכ"ד.

ובקדושת יו"ט (פ' בחוקותי) פירש בזה הכתוב, ואשבר מט"ת עולכם, שלעתיד לא יהיה עוד פסוקי היחוד בקבלת עול מלכות שמים של מ"ט אותיות, רק יהא נשלם בחמשים אותיות, עכ"ד.

11 מרן רביז"ל ז"ל בברך משה (פ' שמות עמ' א) כתב לפרש הכתוב ויפן כה וכה וגו' ויצא ביום השני והנה שני אנשים נצים וגו' וירא משה ויאמר אכן נודע הדבר. כי הנה משה רבינו היה עומד ומשתוקק בכיסופין וגעגועין שיחיש השי"ת את קץ הגאולה העתידה ותיקון השלם ויהיה היחוד בחמשים אתוון, ועל זה נאמר ויפן כ"ה וכ"ה, שביקש שיהיה גם בברוך שם כ"ה אותיות כמו בשמע ישראל, אמנם כאשר ראה אנשים מישראל המריבים זה עם זה, וירא משה ויאמר אכן נודע הדבר מדוע לא זכו עדיין לעת הקץ, כי אמרו חז"ל (תנחומא נצבים ס"א) אין ישראל נגאלים עד שהיו כולן אגודה אחת. ומאחר שהם מריבים זה עם זה ואינם באגודה אחת, נדחה קץ הגאולה ונשאר היחוד במ"ט אתוון, עכ"ד הנחמדים.

12 עיין בחת"ס (פר' ויגש) וירא אליו ויפול על צוואריו וגו' ופירש"י אבל יעקב לא נפל שהיה קורא את שמע, והקשה הט"ז (בס' ס"ו) למה לא קרא יוסף את שמע, ואי משום שהי' טרוד במצות כבוד אב, הלא גם יעקב עסק בקבלת פני מלך שהיא ג"כ מצוה. וי"ל דידוע דתיבות של פסוק שמע ישראל הם ששה, וכן של ברוך שם וכו' והם כנגד י"ב שבטי ישראל, ויעקב על גביהם הם י"ג כמנין אח"ד.

והנה אפשר לומר דמיום שנטרד יוסף מיעקב, וסבר יעקב שנחסר אחד מן המרכבה לא אמר ק"ש כלל, עד שראה יוסף וראה בצורה שלו כי עדיין הוא צדיק, כדכתיב אחרי ראותי את פניך וגו', ופי' המפרש כי עדיין צדיק אתה בשלימות אז נפל עליו חיוב לקרות ק"ש, אבל יוסף לא האמין בעצמו שלא נפגם בזמן רב כזה בין האומות, לכן לא אמר עדיין קריאת שמע, עכ"ד.

מתוך שיחה עם כ"ק אדמו"ר מדינוב שליט"א

אצל מסיבת שבע ברכות בביהמ"ד דינוב קרית יואל

לכבודו של דומ"ץ ביהמ"ד הג"ר **יואל יצחק שטערן** שליט"א

מוצש"ק פרשת כי תבוא תשפ"ד לפ"ק

רבינו נתכבד בברכת לחיים

וכירכו רבינו: לחיים, דער אויבערשטער זאל העלפן מיט גענוגט, בריאות השלימות עד מאה ועשרים שנה, קענען זיצן מיט הרחבת הדעת און דינען דעם באשעפער, זיצן על התורה ועל העבודה מיט נחת והרחבה ברכה והצלחה אין גענוגט, א כתיבה וחתימה טובה און א גוט געבענטשט יאר, בספרן של צדיקים.

האדמו"ר מדינוב: אמן, והמברך יתברך בכפל כפליים.

ואיחל רבינו לחיים להחתן והמחותנים ולכל הנאספים.

האדמו"ר מדינוב שליט"א הראה על הג"ר יואל יצחק שטערן שליט"א דומ"ץ בית מדרשו בק"ק

ואמר: דער דיין אונזערער איז זייער א געלונגענער דיין, ער איז דאך פונעם רב"ם (מרן רבינו שליט"א) תלמידים.

רבינו: יא יא, ער איז טאקע א חשוב'ער דיין, טוהט אסאך דא אין שטאט, פון די שיינע מורי הוראות דא אין קרית יואל.

האדמו"ר מדינוב שליט"א הציג את הרב ר' מרדכי שמעי' פאללאק שליט"א מנהל ישיבת דינוב

האדמו"ר מדינוב: ער איז ר' חיים ישעי'ס א זון פון וואדקערט.[13]

ואמר רבינו: א געווען געבן אויף היוז סטריט (הי' דר בשכינות ביהמ"ד עצי חיים סיגעט בוומסב"ג).

דומ"ץ דינוב ק"י: ר' בנציון, דעם דינובער רבי'נס זון, האט אויך התונה געמאכט די וואך.[14]

רבינו: אזוי? מזל טוב. מיט וועמען?

האדמו"ר מדינוב: מיטן קיוויאשדער רב"ם אן אייניקל, דער מחותן איז א זוהן פון ר' יחזקאל דייטש (הגה"צ אב"ד מקור חיים מאנסי).

רבינו: אה, רבי יחזקאל דייטש'ס זוהן (הר"ר ישראל שליט"א) איז אן איידעם ביים קיוויאשדער רב, און ער איז דער היינטיגער מחותן?.

אויב אזוי זעמיר אונז אויך אביסל מחותנים, ווייל דעם קיוויאשדער רב איז אן איידעם ביי ר' בעריש לויפער, און ר' בעריש איז אן אייניקל פון די באבע דעם קדושת יו"ט'ס רביצין,[15] זעמיר אויך אביסל מחותנים.

דומ"ץ דינוב ק"י: די וואך האט דא איינער התונה געמאכט און האט געפרעגט דעם רבי'ן וועגן דעם קידושין רינגל.

רבינו: יא, ווייל דער זיידע דארט איז מדקדק אויף א פיר–עקיגן רינגל.

דומ"ץ דינוב: אין מונקאטש פלעגט מען אויך מאכן דעם רינגל. א קעסטל'דיגן רינגל.[16]

רבינו: אזוי?! כ'האב נישט געוואוסט אז אין מונקאטש נעמט מען אויך אזוי?.

די פיר–עקיגע רינגלעך דאם קומט פון זידיטשויב–קאמארנא.[17]

---

13 הגה"צ ר' חיים ישעי' פאללאק ז"ל היה רב דביהמ"ד וואדקערט סעמיהאלי, בנו של הגה"צ ר' אלי' אבד"ק וואדקערט שהיה חתנו של כ"ק הגה"צ בעל תורת א' משאפראן ז"ל.

14 הרה"צ ר' בנציון ראבינאוויטש שליט"א רב דביהמ"ד שמן למאור, חתן כ"ק אבד"ק תולדות אהרן וומסב"ג ז"ל.

15 הרבנית הצ' חנה ע"ה בת הגה"ק רבי יואל אשכנזי ז"ל אב"ד זלאטשוב, בעמוה"ס שו"ת מהר"י אשכנזי.

16 עיין בדרכי חיים ושלום (סימן תתקמ"ח), **ובספר מנהגי קאמארנא** (אות קכ"ב) איתא שהעושה טבעת קידושין כך בריבוע גמור כעין שתי דלתי"ן מממון בעלה דוקא, מובטח לו שלא תהא אשתו עקרה כל ימיה, וכן כתב הרה"ק מקאמארנא בתחילת ספרו זוהר חי (דף כ' ע"ד).

17 כן איתא בס' זוהר חי (בריש הספר דף ה) **בשם הרה"ק העטרת צבי** ז"ל וכתב שבדוק ומנוסה שלא תהיה אשתו עקרה ח"ו, וכ"כ בס' תפלה למשה (פ' דברים עמוד קל"ט) מהרה"ק רבי משה מסאמבור זי"ע אחיו של העט"צ, וכ"כ **במנהגי קאמרנא** (אות קכ"ב), וע"ע **בספר עטרת ישועה** עה"ת (ליקוטים אות ב) טעם ע"ז, וכן מביא שם טעם על מה שלוקחין טבעת עגולה, וכן הוא מנהג העולם, ועי' בשל"ה הק' (שער האותיות ד ע"ב) שכתב בתו"ד, הטבעת שאנו מקדשים בה היא עגולה לתבנית היו"ד שבשם, עיי"ש.

ויש לציין שפע"א הוסיף רבינו שליט"א לבאר מנהג ישראל מקדמת דנא לקדש בטבעת עגולה, והוא כצורת אות סמ"ך, ואות סמ"ך ראשי תיבות

האדמו"ר מדינוב: זעהט אוים אז דער מנחת אלעזר ביים זיווג ראשון האט ער נישט געהאט דעם רינגל, נאר די צווייטע רביצין איז געווען א קאמארנער אייניקל,[18] דעמאלטס האט ער עס געהאט.

דומ"ץ דינוב ק"י: עם קען זיין א הלכה'דיגע שאלה אויב די כלה וויל נישט גיין דערמיט.[19]

רבינו: אבער זי מוז נישט גיין דערמיט, עם קען ליגן אין שאפע אויך, ס'איז פשטה ידה וקיבלה...

דומ"ץ דינוב ק"י: און אויב זי וויל עם נישט מקבל זיין?

רבינו: אז זי וויל נישט מקבל זיין איז עפעס אנדערש. דער טאטע ז"ל (מרן הברך משה) האט יא חושש געווען ווייל ער האט געזאגט אז זי שעמט זיך מיט דעם, איז זי עם נישט מקבל ריכטיג.

אבער זי מוז נישט גיין דערמיט, זי קען עם האלטן אין שאפע, די קידושין רינגל מוז מען נישט גיין אנגעטוהן.

ונסתובבה השיחה אודות הגה"ק בעל מנחת אלעזר ז"ל

רבינו: דער זיידע ז"ל (מרן העציי חיים) האט זיך אמאל געטראפן מיטן מונקאטשער רב (בעל מנחת אלעזר ז"ל), און מ'האט געשמועסט אין לערנען, האט אים דער מנחת אלעזר געפרעגט א לומד'ישע קשיא, און דער זיידע האט אים געענטפערט א תירוץ, האט אים דער מונקאטשער רב געזאגט 'סיגוטער רב דאס איז נישט אייער תירוץ', האט ער אים געזאגט 'מונקאטשער רב דאס איז נישט אייער קשיא...', די מעשה איז געווען אזוי, דער מונקאטשער רב האט דאך געהאט אסאך ספרים,[20] און ער האט געהאט עפעס א פריערדיגע ספר עפעס א יקר המציאות וואס איז נישט געווען צו באקומען, דארט איז געווען געדריקט די קשיא, האט אים דער זיידע געזאגט, אמת אז ער האט נישט דעם ספר, נאר ווען ער איז געווען א יונגערמאן נאך די חתונה און ער האט נאך געווארטן אין טורנא, ביים שווער, רבי שלום אליעזר'ל (מראצפערט) האט דאך נאך דעמאלטס געווארטן אין טורנא, איז געווען דארט א ספרים סוחר, און יענער האט געהאט דעם ספר, דער זיידע האט נישט געהאט דעמאלט'ס קיין געלט צו קויפן דעם ספר, ער איז נאך געווען א יונגערמאן, האט ער געבעטן רשות מעיין צו זיין אינעם ספר, ער האט אזוי געבלעטערט אינעם ספר, האט ער דעמאלטס געזעהן די קשיא מיט דעם תירוץ, במילא האט ער געדענקט וואס צו ענטפערן...

כ'האב געהערט פונעם טאטן ז"ל, ער האט פארציילט אז ס'איז געווען אמאל אן אסיפת הרבנים אין די שטאט טשאפ, דער זיידע ז"ל דער עצי חיים איז דארט געווען צוזאמען מיטן מונקאטשער רב,[21] טשאפ איז ביי די גרעניץ,

---

ס'ליחה מ'חילה כ'פרה (עיין ייט"פ מאמד קדישין אות נט), כי בשעה שמקדשים אשה בטבעת, ולומדים גזירה שוה שמעורר מדת רחום, והוא רחום יכפר עון, ועל כן על ידי הטבעת נתעורר סליחה מחילה וכפרה, ועינינו צופיות בזכות הקידושין כי מדת הרחמים עלינו יתגלגלו.

18 הגה"ק בעל מנחת אלעזר ז"ל הי' בזיווג"ש חתנו של הרה"ק ר' יעקב משה מקאמארנא ז"ל שהי' בנו של הרה"ק ר' אליעזר מקאמארנא ז"ל בן הרב הקדוש רבי אייזיק'ל מקאמארנא ז"ל בן הרב הקדוש רבי סענדער'ל מקאמארנא ז"ל.

19 ויש אחרונים שכותבין שהיא מתקדשת בהנאת קישוט, והיינו דייקא אם היא הולכת בהם, עיי' בספר המקנה (קונטרס אחרון סימן ג' סעיף א' סוף ד"ה שם בהגהה שם) שכתב ליישב בהקדים שלכסף הקידושין יש דין נכסי מלוג שהבעל אוכל את פירותיהן, והיא מתקדשת בהנאתן שמן הקידושין עד הנישואין, וזה היה שייך דוקא בזמן הש"ס שהיה הפרש זמן רב בין הקידושין לנישואין, אבל בזמן הזה שהקידושין והחופה יחדיו צריך לקדש דוקא בטבעת, שאז היא מתקדשת בהנאת קישוט, כי אם יתן לה מטבע הרי משעת הנישואין הפירות של בעל ואין לה שווה פרוטה בפירות שבין האירוסין לנישואין עכת"ד.

20 כן ידוע שהמנחת אלעזר היה לו מירושת אביו בעל הדרכי תשובה בית עקד ספרים גדול מאוד מהרבה ספרים עתיקים ונדירים, כמו"כ קנה בעצמו הרבה ספרים וכתבי ידות ישנים.

כמו כן היה בעיר מונקאטש ביהמ"ד שהוקם ע"י הנגיד החסיד רבי יוסף זרח הורוויץ ז"ל, ועיין בהערות לס' אגרות שפירין שרבי יוסף זרח תרם להביהמ"ד עצים להסקה לימי החורף, ובשנת תרל"ב שיפצו אותה והרחיבוהו, ועל שמו היה נקרא "ר' יוסף זרח"ס ביהמ"ד", שהיה מקום תורה ידוע, עד שאמרו שם שהביהמ"ד מסוגל לגדול ת"ח מבין כותליו, וגם הגה"ק המנחת אלעזר למד בו ונתגדל שם.

ומסופר שהגה"ק ר' צבי הירש מליסקא ז"ל בעמח"ס אך פרי תבואה הי' פעם אחת בבית המדרש של ר' יוסף זרח במונקאטש, שהי' מפורסם למקום תורה עד למאוד, והגה"ק רבי הערשעלע התפעל מאוד בראותו שם את הספרים הרבים, וכשיצא משם פתח ואמר "רבונו של עולם, שלחת אותנו בגלות עם 'חמשה חומשים', ונחזור בעזהשי"ת אליך בשובך לציון ברחמים עם 'כל כך הרבה ספרים רבים וגדולים אשר נתחברו במשך ימי הגלות מדור דור, על ידי בניך שהמיתו עצמם באהלה של תורה.

21 להלן העתק מפראטאקאל של אסיפה שהיה בעיר טשאפ בשנת תרפ"ב בראשות מרן רביה"ק והמנחת אלעזר בענין איסור השתתפות באגודת ישראל:

אונגארין איז געווען א גרוים לאנד, און מ׳האט דאס צושניטן מ׳האט געמאכט דערפון דריי לענדער, איין חלק איז געבליבן אונגארין און איין חלק איז געווארן רומעניא און די אויבערשטע חלק איז געווארן טשעכאסלאוואקיי. טשאפ איז ביי די גרעניץ נעבן אונגוואר וואו מ׳קומט אריין אין אונגארן און אין רומעניע, אין טשאפ איז צוליב דעם געווען אסאך התונות, דארט איז מען זיך צוזאמגעקומען, דער דארטיגער רב (ה״ה הגה״צ רבי יצחק צבי לעבאוויטש ז״ל אבדק״ק טשאפ) האט געמאכט דעם ספר שלחן העזר (הכולל בה כל עניני אירוסין ונישואין) וועגן התונות, ווייל דארט איז געווען אסאך התונות, ס׳איז געקומען די מחותנים פון די פרעמד און מ׳האט דארט התונה געמאכט.

איז דאס טאקע געווען א גוט מקום פאר אסיפות, פון אונגארין איז מען געקומען, פון ראמעניע איז מען געקומען און פון טשעכאסלאוואקיי איז מען געקומען צו א אסיפת הרבנים, מונקאטש איז געווען בימים ההם טשעכאסלאוואקיי, און סיגוט האט באלאנגט פאר ראמעניע, און עם האט זיך אראפגעלאזט א שניי במשך די אסיפה און מ׳האט נישט געקענט אהיים פארן, די באנען זענען נישט געפארן, דאנערשטאג איז געווען די אסיפה, איז דער מונקאטשער רב ז״ל און דער זיידע ז״ל זענען געבליבן אין טשאפ, דער זיידע האט נישט געהאט קיין עקסטערע אכסניא ווייל ווען מען איז געקומען האט מען געמיינט אז מ׳וועט אהיים פארן מ׳האט נישט געקלערט אז מ׳וועט בלייבן נעכטיגן, ס׳איז קיינעם נישט איינגעפאלן אז מ׳וועט שטעקן בלייבן.[22]

דער זיידע מיט׳ן מונקאטשער רב האבן באקומען איין אכסניא, זיי האבן געזעכטיגט אין איין שטוב, און א גאנצע נאכט האבן זיי זיך מפלפל געווען אין לערנען. דער זיידע האט געהאט זיין גבאי, ר׳ משה נאנאשער (הרה״ח מוה״ר משה קאהן ז״ל מעיר נאנאשא שהי׳ משב״ק מרן הגה״ק העצי חיים ז״ל) איז געווען מיטן זיידן, און ר׳ חיים בער (גרינפעלד, משב״ק אצל הגה״ק ממונקאטש ז״ל) איז אויך געווען, ר׳ חיים בער האט אויך פארציילט די מעשה, אז ס׳איז געווען איין שטוב מיט צוויי בעטן און ר׳ חיים בער האט געזאגט אז ער האט געמאכט א בורא פרי האדמה... ווייל די גבאים זענען געשלאפן אויף די ערד.

אינדערפרי איז געווען א לאקאמאטיוו (שנעל-צוג) וואס איז געפארן קיין אונגוואר. אונגוואר איז נישט ווייט פון מונקאטש אזוי איז מונקאטשער רב אהיים געפארן. אבער דער זיידע איז פארבליבן אין טשאפ אויף שבת.[23]

פון דעם שבת איז דא אפאר אינטערסאנטע זאכן וואס מ׳דערציילט. קודם, אז ס׳איז געווען א גרויסער שניי, איז דער טייך פארפרוירן געווארן, און עס איז נישט געווען קיין פיש אויף שבת, עס איז נישט געווען וואו צו כאפן פיש, ביי שלש סעודות האט דער זיידע דערציילט א מעשה אז ביים זיידן רבי אלעזר ניסן האט פאסירט אמאל, ער איז געווען אויף א מקום וואו עס איז נישט געווען קיין פיש און אויף איינמאל איז געקומען צו פליען א פויגל וואס האט געהאט א

החלטה
Adresse: Oberrabbiner, Mukačevo. Podkarp. Rus.

---

22 אגב, עיי׳ בס׳ ומשה היה רועה (ח״א עמ׳ רכ״ח) ששם בעיר טשאפ גם נעצרה הלוויתו של הרה״ק העצי חיים, ושם הספידוהו הגה״צ מטשאפ והאוה״צ מקלויזנוארדיין והעברעצין ז״ל, עיי״ש.

23 עיי׳ בס׳ נפלאים מעשיך (ח״ב) שהגה״צ מפאיע הי״ד סיפר שאז כשהרה״ק העצי חיים ז״ל היה בשב״ק בעיר טשאפ, ובעריכת השולחן תוך אחד השיחים נסתובב השיחה על הרה״ק המנחת אלעזר ז״ל, והעצי חיים דיבר מגדולתו, והתבטא: ווען ער וואלט נישט געווען אזוי שארף, וואלטן מיר אונז נישט געהאט קיין ׳ברוך אלוקינו׳ ביים טיש [היינו מנין עשרה אנשים כשרים].

פיש אין מויל און עם איז אריינגעפאלן אין שטוב דורכן קוימען און ער האט געהייסן מ׳זאל עם אפקאכן און עם איז געווען פיש אויף שבת.

למעשה דארט איז שבת א גוי געגאנגען אויפהאקן די איז העכערן טייכל, האט ער געטראפן צוגעקלעבט א פיש צום אייז און ער האט געברענגט דעם פיש אום שבת, דער זיידע האט געזאגט מ׳זאל ווארטן בכדי שיעשה (כמבואר בשו״ע סי׳ שכ״ח ועוד), דער זיידע האט געפירט א לענגערע שלש סעודות און מ׳האט נאך געמוסען דעם פיש נאכ׳ן זמן פון מוצאי שבת און מ׳האט דאס אפגעקאכט און דער זיידע האט געפירט אזא לאנגע שלש סעודות אז מ׳האט נאך טועם געווען ביי שלש סעודות פון דעם פיש וואס דער גוי האט געטראפן אין טייך.[24]

האדמו״ר מדינוב: קען זיין ס׳שטייט אז אויב מ׳איז מייקר שער הדגים, זאל מען נישט קויפן קיין דגים (שו״ת צמח צדק סי׳ כ״ח ועוד), ס׳איז דא נאך מאכלי שבת אויסער דגים?, נאר כ׳וואלט געקענט מיינען וויבאלד דגים איז די חשוב׳סטע מאכל, אלעם וואס מ׳איז מייקר קויפט מען טאקע נישט, אבער דגים?! א שבת אהן א דגים?, וועגן דעם קומט מען לאזן וויסן אז אפילו די דגים, אויב מ׳איז מייקר דעם שער זאל מען נישט קויפן קיין דגים.

רבינו: עם שטייט אין ישמח משה (פרשת וירא) ער ברענגט אז דער רבי פון לובלין האט אים געפרעגט, אברהם אבינו האט געמאכט א סעודה פאר די מלאכים אזוי ווי ס׳שטייט אין פרשת וירא, פארוואס האט ער נישט געגעבן קיין פיש? אזוי האט געפרעגט דער רבי פון לובלין.

דער ישמח משה פארענטפערט דאס, ווייל צדיקים ווערן מגולגל אין פיש, אויב איז מען א רשע ווערט מען נישט מגולגל אין פיש, און אויב איז מען גאר א גרויסער צדיק ווערט ער אויך נישט מגולגל, ווייל ער דארף דאך נישט קיין תיקון, און דארטן ביימיו פון אברהם אבינו איז געווען אדער גאר גרויסע צדיקים, מתושלח, חנוך, אזעלכע צדיקים, די ווערן נישט מגולגל, במילא איז נישט געווען וואס מעלה צו זיין.[25]

ונפרד רבינו ממנו בברכת א גוטע וואך

24

בהזדמנות אחרת הוסיף מרן רבינו שליט״א לספר אודות השבת ההוא בעיר טשאפ, כדלהלן: אין טשאפ איז געווען א ראש הקהל וואס האט נישט געהאט קיין קינדער זיבעצן יאר, און אויף דעם שבת איז ער געקומען און ער האט געמוטשעט אז דער זיידע זאל אים צוזאגן א בן זכר, און דער זיידע האט אים אנגעווינטשן קינדער. א יאר שפעטער איז אים געבוירן געווארן א אינגל און ער איז געווען מלא שמחה און ער איז ארומגעגאנגען אזוי בשמחה דערציילן דעם מופת פאר יעדן, און ער האט מכבד געווען דעם זיידן מיט סנדקאות און מוהלות, דער זיידע האט אבער נישט געוואלט פארן, ער האט געזאגט ׳דער רעדט צופיל...׳ [כי לא רצה שיהי׳ פרסום מהמופת כדרך צדיקי אמת].

25

וז״ל שם: ויקח חמאה וחלב ובן הבקר וגו׳ שאלני מורי הצדיק וק׳ מהרי״י מלובלין זלה״ה מאי טעמא לא נזכר בתורה הק׳ בסעודת המלאכים דגים, ובן ויזבח יעקב בהר (בראשית לא, נד), ובדברי רז״ל נזכר בשר ודגים. והשבתי לפי שעיקר הסעודה להעלות ניצוצות ולתקן גלגולים, והנה איתא בכתבי האר״י דרוב צדיקים מגולגלים בדגים, והיינו ודאי צדיקים קטנים, אבל הצדיקים הגדולים אין צריכין לשום תיקון, ואז בימי אברהם לא היו רק הצדיקים הגדולים הנזכרים בתורה, וקלסיה מאד. ואמר שמשום זה לא נזכר גם כן בסעודת שלמה דגים, לפי שאז היתה סיהרא במילואה (זוהר ח״א ע״ג ע״ב), ואיש תחת גפנו (מלכים א׳ ה, ה), היינו שהיו הכל נשמות הדשות, והבן זה ודפח״ח.

ועי׳ מ״ש בזה בפר׳ נח בפסוק (בראשית ז כב) כל אשר נשמת רוח חיים באפיו מכל אשר בחרבה מתו, וז״ל: גרסינן בקידושין (דף י״ג ע״א) הדור יתבו וקאמרי הא דאמר ר׳ יהודה אמר שמואל כל שאינו יודע בטיב גיטין וקידושין לא יהיה לו עסק עמהן, אמר ר׳ אסי אמר ר׳ יוחנן וקשין לעולם יותר מדור המבול, שנאמר (הושע ד ב) וכו׳ פרצו ודמים בדמים נגעו, מאי משמע כדמתרגם ר׳ יוסף מולידין בנין מנשי חבריהון חובין על חובין מוסיפין, וכתיב (שם שם הושע ד ג) וכו׳ וגם דגי הים יאספו. ואלו בדור המבול לא נגזרה הגזירה על דגים שבים, שנאמר מכל אשר בחרבה מתו ולא דגים שבים, ואלו הכא אפילו דגים שבים, עד כאן לשון הגמרא. והקשה זקני הגאון מהרש״א בחדושי אגדות הלא כאן ליכא רק ספק אשת איש וקצת שוגג, ואלו בדור המבול חטאו בזדון בודאי אשת איש, עיין שם. ונראה לי לישב קושיתו, ויתבאר גם כן מה דמתרגם ר׳ יוסף חובין על חובין מוסיפין, מה כוונתו בזה. והנ״ל דהא יש להבין בדור המבול דנגזר כליה על כל הברואים, אם אדם חטא בהמה מה חטאה, וכי דעת יש להם שקבלו גמול ועונש. ויש לתרץ זה בכמה אנפין, ואחד מהן דהלא מבואר במסכת אבות (פ״ה מ״ב) שכל הדורות היו מכעיסין ובאין, עד שהביא עליהן את מי המבול. אלמא דכמה דורות היו חוטאין, ולפי זה התגלגלו בודאי בדומם צומח חי כנודע מפי חכמי האמת, וגם כן היו משוקעין ברשעתן עד שאפילו בגלגוליהם החזיקו ברשעתן ודבקו באינם מינם, לכך על הכל נגזר שאף הם היו באותו החטא. והנה נודע מפי חכמי האמת דרוב צדיקים מגולגלים בדגים, ולפי זה אז שלא היו צדיקים בהדורות רק המסוימים כמו משותלח וחנוך וחבריהם, והם היו צדיקים גדולים שאינם צריכין להתגלגל כלל, והשאר היו רשעים, ואם כן לא היו שום גלגול כלל בדגים, מהיכי תיתי יתענשו. אבל עכשיו יש גלגולים בצדיקים בדגים למרק עבירות קלות שבהן, והנה מסתמא אין בהם דופי כל כך רק על שלא מיחו והיה בידם למחות, והנה זה ביטול עשה היא דהוכח תוכיח וגו׳ (ויקרא י״ט י״ז), או שאר איזה ביטול עשה כדאיתא בגמרא זבחים (ד ע״א) אין לך אדם בישראל שאינו מחויב עשה, אבל ח״ו שיעברו בקום ועשה. והנה איתא בגמרא (מנחות דף מ״א ע״א) במלאכא דאמר לרב קטינא דלא ענשו אעשה רק בעידן ריתחא. אם כן כיון שהרשעים הללו מרבים חימה, אז העונות הקלים של הצדיקים שלא היו נחשבים לכלום להענש עליהם, עתה נחשבים לעון, והיינו חובין על חובין מוסיפין, לכך נגזר על הכל אף על הדגים כנ״ל.

מוסדות יטב לב בארה"ק

ברגשי שמחה, נשגר כוס של ברכה, בברכת מז"ט בשיר ושבחה, קדם מעלת כבוד
ידידינו הנכבד והנעלה, נודע לתהילה, תוך נדיבי עם סגולה, י"ש קונה עולמות של
חסד, מגדולי תומכי מוסדותינו הקדושים בכל עת תמיד, בכל עת בא בעזרתינו
ברוח נדיבה ומסורה, איש חי ורב פעלים חשיבה כאורה, שמו הטוב נודע לתפארה

מוה"ר יואל שוארץ הי"ו

מנדולי נדיבי ועסקני מוסדותינו הק'

ומריחוק מקום מגורתו פרוסה למען הרחבת גבולי הקדושה בארה"ק

לרגל שמחת נישואי בנו

החתן המו"מ בתוי"ש

כמר **יעקב משולם** נ"י

למזל טוב בשעה טובה ומוצלחת

עב"ג החשובה שתחי' בת האי גברא יקירא, נודע לתהילה ולתפארה

הרה"ג ר' **חיים דוד קרויס** שליט"א

והברכה אחת ביותרת הכבוד, בהדר והוד, להוריו החשובים העומדים תמיד לימין מוסדותינו הק'

הרה"ח ר' אלימלך שמשון שוארץ הי"ו

וזוגתו אמו החשובה רבת פעלים שתחי'

אשר יהללוה בשערים מעשיה הכבירים והברוכים למען החזקת מוסדותינו הק'
בהתמסרות עצומה ונאמנה, תמיד בכל עת ועונה

יה"ר שתזכו לראות ולרוות רב תענוג ונחת ממנו ומכל יוצאי חלציכם, ותזכו להמשיך במעשי צדקה וחסד
לאורך כל ימי חייכם, ואלקא דמאיר יעניכם, להניח ברכה אל תוך בתיכם.

המברכים בכבוד והוקרה

הנהלת מוסדות יטב לב בארה"ק

דברות קודש

מאת כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

שיעור תהילים

בהיכל המתיבתא הק' בקרית יואל יצ"ו - סניף ברך משה

יום ה' פ' וירא תשפ"ו לפ"ק

בענין הנסיעה הרוממה על שב"ק פ' תולדות הבעל"ט באתרא קדישא מירון יצ"ו

דוד המלך זאגט אין תהלים, קאפיטל כ"ז פסוק ד', **אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש שבתי בבית ה' כל ימי חיי.**

קען זיין אזוי, עס שטייט אין צמח ה' לצבי (פ' ראה עה"פ אבד תאבדון) - עס איז געווען מרגלא בפומיה פונעם פעטער ז"ל דעם ווארט פונעם צמח ה' לצבי - ער פרעגט א קשיא, דאס מקום פון בית המקדש איז געווען א מקום קדוש ביותר, ס'איז געווען מקודש בעשר קדושות, דער כהן גדול איז אריין געגאנגען אין קדשי קדשים נאר אינעם הייליגן טאג, און אויך נאך כמה טבילות נאך כמה קדושות, נאר דעמאלטס האט ער געקענט אריינגיין אין דעם מקום קדוש. איז ווי אזוי איז עס א מציאות אז דאס ביהמ"ק איז חרוב געווארן, און אויף דעם פלאץ ווו דאס ביהמ"ק איז געשטאנען, שטייט היינט א בית טומאה פון עבודה זרה פון די גוים אויף אזא מקום קדוש, אזוי פרעגט דער צמח ה' לצבי.

און ער האט געזאגט אזוי, אז עס איז נתקפל געווארן פון דארט די ערד פון ארץ ישראל, און עס איז געווארן אויפגעטוישט, עס איז געקומען אויף דעם פלאץ א רצועה פון חוץ לארץ. זיי מיינען אז מ'האט אויפגעשטעלט אויפן מקום המקדש א מקום עבודה זרה, ניין, ס'איז נישט דער מקום המקדש. דארט איז געקומען א צווייטע שטיקל קרקע פון חוץ לארץ, און אויף דעם איז עס געבויעט געווארן, אזוי זאגט דער צמח ה' לצבי.

דער פעטער ז"ל פלעגט אסאך מאל נאכצוזאגן דעם צמח ה' צבי, ער איז געווען אמאל אין ארץ ישראל און האט געזאגט א דרשה, האט ער געזאגט ברוב ענוותנותו 'וואר ווייסט צי איך האב די זכיה צו טרעטן און זיין אין ארץ ישראל'. ער האט געזאגט, דארט וואו די פושעי ישראלים זענען, דארט איז נישט ארץ ישראל, האט ער זיך אזוי מתמרמר געווען אויף זיך, ער איז דאך געווען אין ארץ ישראל, 'וואר ווייסט צי ער איז אין ארץ ישראל'.

דוד המלך זאגט, אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש שבתי בבית ה', די בקשה האט ער צום הייליגן באשעפער, 'שבתי בבית ה'', ער איז בבית ה', ער זאל קענען זיצן בבית ה' אין ארץ ישראל. נישט חלילה מכח די עבירות זאל ער זיין אין ארץ ישראל, אבער ער זאל זיין נישט בבית ה' נאר אין חוץ לארץ.

כ׳האב אזוי אינזין געהאט, איך פאר אי״ה אין קורצן קיין ארץ ישראל, אחת שאלתי מאת ה׳ אותה אבקש שבתי בבית ה׳, איך בעהט דעם אויבערשטן איך זאל האבן די זכיה צו זיין ״שבתי בבית ה״ צו זיין אין ארץ ישראל.

ש׳בתי ב׳בית י׳ איז די ראשי תיבות שב״י - דאס פארשטייט יעדער איינער - דאס איז די ראשי תיבות פון רבי ש׳מעון ב׳ן י׳וחאי. מ׳פארט קיין ארץ ישראל און מ׳האפט צו זיין אויף שבת באתרא קדישא מירון מקום מנוחתו פון התנא האלקי רבי שמעון בן יוחאי. **כ׳שטיי און איך טראכט מ׳פארט קיין ארץ ישראל, מ׳פארט קיין מירון צו אתרא קדישא באימה ופחד, כ׳שטיי און איך טראכט אז איך גיי זיין א שבת קודש נעבן ציון המצויינת קודש הקדשים, עס כאפט מיך אהן א פחד. קדושתו מי ימלל, די קדושה פונעם הייליגן תנא רבי שמעון.**

איך בעהט דעם הייליגן באשעפער ״אותה אבקש שבת״י בבית ה״, איך זאל קענען זיין א שב״ת בבית ה׳ במקום מנוחתו פון התנא הקדוש רבי שמעון, זוכה צו זיין מקבל צו זיין השפעות קדושות וואס דער הייליגער תנא איז משפיע להבאים בצל קורתו, השפעות קדושות בגשמיות וברוחניות, **דע לפני מי אתה עומד, דע לפני מי אתה נכנס למקום אש להבת שלהבת, א״ש איז די ראשי תיבות א׳לעזר ש׳מעון, די הייליגע תנאים רבי שמעון ורבי אלעזר בנו.**

או מ׳וועט זיין אויף אזא מקום קדוש, דארף מען בעטן דעם אויבערשטן עס זאל זיך עפעס אנקלעבן, עס זאל נשפע וועהן, מ׳זאל זוכה זיין מקבל צו זיין שפע קודש פון אזא מקום קדוש.

דער אויבערשטער זאל העלפן מ׳זאל קענען אהיים קומען געזונטערהייט.

ע״י הוק-אפ לתלמידי ישיבותינו הק׳ בארה״ק ת״ו

ישיבה קטנה יטב לב בעיה״ק ירושלים ת״ו

ישיבה קטנה יטב לב בעיר בני ברק יצ״ו - ישיבה גדולה מהרי״ט בעיר בני ברק יצ״ו

יום ד׳ פרשת וירא תשפ״ו לפ״ק

א גוטן טאג פאר אייך אלע

די וואך געפינען מיר אין די סדרה, אברהם אבינו האט געזאגט להבאים בצל קורתו ״**ואקחה פת לחם וסעדו לבכם אחר תעבורו**״.

עס שטייט אין אלע ספרים, ס׳איז דא א שמחה גשמית, און ס׳איז דא א שמחה רוחנית. א שמחה גשמית איז די הנאה בשעת מעשה, אבער נאכדעם איז שוין נישטא קיין הנאה. אבער ביי א שמחה רוחנית איז פונקט פארקערט, ערשט נאכדעם וועהרט די הנאה אסאך שטערקער און אסאך בעסער.

אברהם אבינו האט געזאגט פאר די באים בצל קורתו, **ואקחה פת לחם וסעדו לבכם ״אחר תעבורו״**. אברהם אבינו האט נישט געמיינט צו געבן צו עסן פשוט א הנאה גשמית, נאר א הנאה רוחנית, ביי א הנאה רוחנית איז ״**ואקחה פת לחם**״ און ״**וסעדו לבכם**״ טאקע ״**אחר תעבורו**״, נאכדעם וועהן מ׳וועט אהיים גיין, דעמאלטס שפעטער וועט מען שפירן די הנאה רוחנית, אז מ׳איז געווען ביי אברהם אבינו אין שטוב וועט מען שפעטער וויסן וואס דאס איז.

אידן קומען צופארן פון די מרחקים לאתרא קדישא מירון בצל הקודש פונעם תנא הקדוש רבי שמעון בן יוחאי, אידן האפן ״ואקחה פת לחם״, עס איז נישט קיין הנאה גשמית, נאר ס׳זאל זיין א הנאה רוחנית, ס׳זאל זיין ואקחה פת לחם וסעדו לבכם ״אחר תעבורו״, נאכדעם וועהן מ׳וועט אוועק פארן זאל מען אויך הנאה האבן אהן נהנה זיין פון די השפעות קדושות פון שבת קודש אין מירון.

או מ׳טראכט אריין, אז מ׳פארט קיין מירון אויף שבת

און מ׳מיינט הנאה רוחנית, דארף מען זיך צוגרייטן צו דעם כדבעי, מ׳דארף מאכן אן הכנה דרבה. אויב ס׳איז גשמיות, איז עס אן הכנה פון גשמיות צו דעם גשמיות, ׳מי שטרח בערב שבת׳ איז ״יאכל בשבת״, וועט ס׳וויל הנאה האבן א גשמיות׳דיגע הנאה, דער מוז זיך מטריח זיין ערב שבת צוצוגרייטן א גשמיות׳דיגע הנאה. **אבער וועט ס׳וויל האבן דעם שבת בצל הקודש פון תנא הקדוש רבי שמעון אן עונג רוחני, השפעה קדושה רוחני, דארף זיך צוגרייטן מיט אן הכנה דרבה, עס זאל זיין ׳מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת׳, דארף ער זיך צוגרייטן מיט רוחניות כדי נהנה צו זיין פונעם אור פון תנא הקדוש רבי שמעון בן יוחאי.**

די הכנה צו זיין שבת בצל הקודש, איז מיט התמדת התורה, לימוד התורה, קיום המצוות, תפילה כדבעי, אריין טראכטן איך גיי זיין בצל הקודש פונעם תנא אלקי רבי שמעון, איך מוז מיך בעסערן, איך מוז אויסזעהן שענער ווי איך זעה אויס, און דאס קען נאר זיין אז מ׳וועט זיך באפלייסן אין די צייט וואס איז איבער געבליבן ביז צום שבת, און אויך אין די גאנצע צייט וואס מ׳וועט זיין בצל הקודש פון רבי שמעון זאל מען זעהן עוסק צו זיין בתורה, עס איז נישט קיין צייט פון ביטול הזמן, דארף מען זעהן אלע בחורים זאלן האבן השתוקקות מער צו שטייגן אין תורה און עבודת ה׳, כדי עס זאל בלייבן די השפעה פון רבי שמעון אויף ׳אחר תעבורו׳.

מען דארף געדענקען אז דער תכלית איז רוחניות, דארף מען זיך צוגרייטן מיט רוחניות, די אלע שטותים והבלים וואס די וועלט האט רעפאנירט צי א קבלת פנים, דאס אלעס דארף מען אוועק לייגן אין די זייט, די אלע זאכן זענען הבל, אלע זאכן זענען נישט ווערד כקליפת השום. די ריכטיגע הכנה איז לימוד התורה, די ריכטיגע הכנה איז ערליך דאוועגען, די ריכטיגע הכנה איז צו זיין מער אפגעהיטן, צו זיין מער מדקדק במצוות, זיך פארשענערן און פארבעסערן אין מידות, דאס איז די הכנה, **נאר אזוי קען מען מקבל זיין השפעות קדושות פונעם הייליגן תנא רבי שמעון.**

זאל דער אויבערשטער העלפן, בקרוב פארט מען קיין ארץ ישראל מיטן אויבערשטן׳ס הילף. זאל דער אויבערשטער העלפן מ׳זאל זיך זעהן מתוך שמחה ונחת, מ׳זאל זיך זעהן מיט געזונט און נחת והרחבת הדעת, און דער אויבערשטער זאל העלפן ביז דערווייל זאל מען זוכה זיין צו דינען דעם היילגן באשעפער מיט הרחבת הדעת וטיב לבב און אלעם גוטן תמיד. א גוטן טאג.

דברים חוצבים להבות אש
לתלמידי ישיבה״ק בקרית יואל יע״א
בחיוב החזקת מנהגי ישראל קודש בעידן הדוותא

(אחרי שהאריך בדברי מוסר והדרכה לתלמידי הישיבה לרגל פתיחת הזמן):

יום ג׳ פרשת וירא תשפ״ו לפ״ק

איך פיל א חוב צו רעדן דא, פאר די תלמידי הישיבה און אפילו נישט תלמידים, נאר ווער עס הערט דאס.

מיר קומט אויס צו גיין צו חופות, און איך קוק צו די חופות. איך זעה די חתנים, איך זעה די מחותנים, איך זעה אלע משתתפים און איך זעה דעם סדר פון די חופות.

יסודתו בהררי קודש

דער סדר פון א חופה איז יסודתו בהררי קודש. ס׳איז דא זאכן וואס זענען פשוט על פי הלכה. דאס אז מ׳דארף מקדש זיין מיט א טבעת, דאס איז אן הלכה. דאס אז ס׳דארף זיין צוויי עדות, דאס איז אן הלכה. ס׳איז אן הלכה אין הלכות קידושין. דאס אז מ׳דארף צו

זאגן "הרי את מקודשת לי" דאס איז אן הלכה. און ב"ה ישראל קדושים הם, און מען טוט וואס די הלכה איז.

אבער ס׳איז דא זאכן וואס איז נישט דייקא קיין הלכה, אבער ס׳איז מנהגי קודש. על פי הלכה מוז מען נישט אונטערפירן קיין חתן אונטער די חופה. די קידושין איז תופס אויך וועז מען פירט נישט אונטער. דאס זעלבע, לויט די הלכה, מוז די כלה זיך נישט ארומדרייען זיבן מאל. כהנה וכהנה, מ׳מוז נישט צוברעכן קיין געלזל. אבער דאס אלעס איז מנהגי קודש וואס איז הייליג, הייליג, הייליג. חלילה מזלזל צו זיין אין עפעס פון די מנהגים.

נאכדעם איז דא מנהגים ביי א חופה און ביי א חתונה, וואס מ׳האט געזען אז צדיקים האבן אזוי געטון, און דאס איז די מנהג. צדיקים האבן זיך אזוי געפירט, און מנהגים פון צדיקים ביי חתונות, יעדע זאך איז הייליג, מיטן גרעסטן דרך ארץ.

אבער אליינס מאכט מען נישט קיין שום זאך אין אזא הייליגע מאמענט.

קדושת הזמן

כ׳האב געהערט פון טאטן ז"ל, ער האט נאכגעזאגט פון דברי חיים, דער הייליגער צאנזער רב ז"ל, האט ער געזאגט אזוי. וועז אונז זעמיר געווען אינגעלייט – אזוי האט דער דברי חיים געזאגט – "וועז אונז זעמיר געווען אינגעלייט, איז ביי א חופה געווען אזא פחד, אז מ׳האט מורא געהאט זיך אויפצוהייבן די אויגן". אזוי האט ער געזאגט. "טאמער איז געווען א חופה אין אלול, האמיר געהאט א גוטע הכנה אויף די הייליגע טעג".

דאס איז הייליגע וועלטער פון א הייליגן איד!

איך רעד נישט איצט אז יעדער זאל צוקומען צו די מדריגה. איך וויל נאר זאגן וויי הייליג א חופה איז. א מעמד החופה איז הייליגע מינוטן.

איך האב געקענט אידן וואס האבן מקפיד געווען צו שטיין ביי א חופה, נישט צו זיצן דעמאלט. מ׳האט נישט געהערט ביי א חופה. איך האב געזען א איד, א אינגערמאן האט געהייכערט ביי א חופה, האט א איד אים אנגעשריגן, ביי א חופה רייכערט מען?!

איך האב געזען עלטערע אידן, זיי האבן געהאט אן השגה וואס דאס איז. א חופה איז א הייליגע זאך!.

המתקת הדינים

וויפיל טרערן האט מען שוין פארגאסן ביי א חופה. די עלטערן און חתן וכלה, ערליכע עלטערן, ערליכע חתן וכלה.

וויל איך זאגן בשבח, איך קום דאך צו חופות. איך זעה – איך זאג נישט אז אלע – אבער איך האב שוין געזען חתנים מוריד דמעות זיין אונטער די חופה. איך האב דאס געזען א חתן, א ירא שמים ער איז געשטאנען אונטער די חופה און ער איז מוריד דמעות. איך האב דאס שוין געזען.

חסיד׳ישע ספרים זאגן, חופ"ה איז צוזאמגעשטעלט פון די אותיות ח"ה און פ"ו. ח"ה איז דרייצן, און פ"ו באטרעפט ווי דער שם אלקים. די י"ג איז א רמז אויף די י"ג מכילין דרחמי, וואס דאס איז ממתיק די דינים. דאס איז די חופה. א געהויבענע הייליגע זאך!.

נייע מנהגים

א חופה איז נישט קיין היראט-צערעמאניע! און דאס פארגעסט מען אין אמעריקע.

דאס איז אין אמעריקע ליידער געווארן אנדערש. ס׳איז געווארן א צערעמאניע, און יעדער פרובירט אריינצולייגן אין די צערעמאניע וואס ער קען, און וואסערע געדאנקן ער האט.

אדער דער פאטאגראפיסט וועט אים איינטיילן זיינע געדאנקן, אדער דער זינגער. ס׳איז דא א נייע זאך, א זינגער, וואס ער לאזט זיך באצאלן גרויס געלט, מוז ער דאך פאר זיין געלט עפעס טון, ער מוז צושטעלן עפעס סערווים - ווי מ׳רופט דאס. זאגט ער, איך וועל זינגן איין ניגון, איך וועל זינגן נאך א ניגון, איך וועל זינגן דעם ניגון.

ס׳איז געווארן היינט אן איינפיר פון גראמען, אז מען גראמט ביי די חופה. אלעס ווערט אויפגעכאפט – ווי מען רופט דאס אויף ענגליש – אויף אוידיא-ווידיא, עס מוז אזוי זיין למען יעמדו ימים רבים, די צערעמאניע זאל מען קענען שפעטער איבערקוקן.

יעדער זינגער וויל ווייזן זיינע כחות, זיינע גבורות, זינגט ער דעם ניגון. אה, מ׳דארף מעורר זיין חתן וכלה. אוודאי, מ׳דארף עס זינגען מעורר צו זיין חתן וכלה.

כ׳האב געזאגט, א פלא, ווי לענגער דער שייטל איז,

אלס לענגער איז מען מעורר חתן וכלה... דאס איז אמעריקע...

מ'זינגט ניגונים אויף אן אופן וואס מ'האט דאס נישט געזען און געהערט ביי צדיקים.

מנהגי קודש איז אן אש קודש. דאס איז אן אש קודש פון פריערדיגע צדיקים, וואס איז אישו משום חיצו וואס דאס בלייבט אויף שטענדיג. די נייע מנהגים וואס די זינגערס וכדומה פירן אין. איך בין געווען נישט לאנג צוריק ביי א חופה. מ'האט זיך געגומען זינגן "מלך שוכן עד". ס'איז א שיינער ניגון, אבער וואס פאר א שייכות האט דאס צו א חופה?.

אויף א צווייט מקום האט מען אנגעהויבן צו זינגן "רבונו של עולם האב שוין רחמנות אויף דיינע קינדער". ס'איז א שיינער ניגון, אבער ס'האט א פלאץ ביי די חופה?. ס'איז דא נאך ניגונים, מ'קען נישט אלעס אויסרעכענען. וועט האט איינגעפירט דאס צו זינגן ביי א חופה? די זינגערס! דאס הייסט די זינגערס שטעלן אויס א חופה, וויאזוי א אידישע חופה זאל אויסזען?.

שינוי מנהגים

איך וויל פרעגן, לאמיר די זעלבע זאך זיך אויס'משלן דעם הייליגן טאג פון יום כיפור. יום כיפור אויפדערנאכט, יעדער גייט אין ביהמ"ד, מ'דאוונט כל נדרי, מ'דאוונט שמנה עשרה. לאמיר זיך פארשטעלן, גלייך נאך די שמונה עשרה זאגט מען דאך דעם פיוט "יעלה תחנוינו מערב" נו, וועט איינער פארשטעלן, אז פאר מען זינגט יעלה, וואלט געווען זייער גוט, אז דער גאנצער ביהמ"ד זאל צוזאמען זינגן מלך מאזין שעוה, ס'איז אזא שיינער ערליכער ניגון, דער גאנצער ביהמ"ד, דאס וועט מען זינגען.

ס'האט א טעם? ס'האט א פנים?

מ'מעג דאך דעמאלט אויסרעדן. ס'איז נישט ראש השנה אינמיטן די שמונה עשרה, ס'איז יום כיפור, מ'מעג אויסרעדן, מ'האט שוין אויסגעטרעטן די שמונה עשרה, מ'מעג זינגען, פארוואס זאל מען נישט זינגן א ניגון? אבער אז עימיצער וועט הערן אז עימיצער טוט עס, ווען ער זיך וואונדערן, אזאנס צו טון?.

די חופה פאר חתן כלה, איז יום כיפור! פאר חתן וכלה איז עס יום כיפור! וואס איז דאס זינגען ניגונים?

איך גיי שוין נישט אריין, אז חתן וכלה פאסטן, צו מ'מעג דאס טון מיט מענטשן וואס פאסטן. איך גיי שוין נישט אין דעם אריין.

מנהגי אמעריקע

אונז דארף מיר וויסן א כלל, מה שהי' הוא שיהי'. וויאזוי איז געווען א חתונה פאר צוואנציג יאר צוריק?. די וואס מאכן היינט חתונה, ווען זיי זענען געשטאנען אונטער די חופה, דעמאלט האט מען אויך אזוי געזינגן? און ס'איז ב"ה גוט, זיי מאכן שוין היינט חתונה קינדער. פארוואס זאל מען נישט חתונה מאכן אזוי ווי מ'האט חתונה געמאכט מיט יארן צוריק.

איך וויים, אמעריקע איז גרויס, און אמעריקע שטעלט צו, ס'איז דא מנהגי המדינה. אונז טאר מיר נישט נאכגעשלעפט ווערן נאך מנהגי אמעריקע, און דאס איז איינס פון די אמעריקאנער מנהגים.

איך וויל זאגן דא, איך רעד צו אלע בחורים, די חתנים פון לעתיד. דער אויבערשטער וועט העלפן, מיטן אויבערשטנס הילף, יעדער וועט שטיין אונטער די חופה אין א גוטע שעה. מ'זאל געדענקען וואס איך האב געזאגט.

מ'שטייט אונטער א חופה, א הייליגער מקום, א הייליגער זמן, ס'איז נישט קיין היראטס-צערעמאניע!

און איך וויל בעטן אלע זינגערס און יעדן ערליכן איד, מ'זאל מבטל זיין די מנהגים. יא מ'מעג זינגן, א חסידיש'ער ניגון, דאס מעג מען זינגן. אבער די מנהגים, דאס דארף זיין אזוי ווי ס'איז געווען אן קיין שינוי.

מנהגי אמעריקע איז כל הישר בעיניו יעשה, אונז דארף מיר נישט ווערן נאכגעשלעפט נאך די מנהגי אמעריקע. אויב אונז וועל מיר גיין בתר רובא דעלמא מיט די אמעריקאנער מנהגים, ווער ווייסט וואו אונז וועל מיר אנקומען. דאס שטעלט זיך נישט אפ!

דער אויבערשטער זאל העלפן, ס'זאל נתרבה ווערן שמחות אין אידישע הייזער. אידן זאלן זוכה זיין אויפצובויען בתים נאמנים לה' ולתורתו הקדושה. דער אויבערשטער זאל העלפן מיט אסאך שמחה ונחת פאר די עלטערן און פאר אלע וואס שטייען אונטער די חופה, זיי זאלן האבן א גליקליך לעבן כל ימי חייהם. ביז דער אויבערשטער וועט העלפן, מ'וועט זוכה זיין מקבל צו זיין פני משיח צדקינו, מ'וועט זוכה זיין צו שמחת ציון וירושלים, בב"א.

בעזהשי"ת

שָׁם קָנִיתָ הוֹדְךָ וַהֲדָרֶךָ

באותות הוקרה והודאה, נברך בזה מעומקא דליבאה, ברכת מזלא טבא וגדיא יאה, קדם מעלת כבוד ידידינו היקר המהולל בתשבחות, כליל המעלות והמידות, נודע בשערים, שבחו בפי ישרים, מריחוק מקום מצודתו פרוסה לבוא בעזרת מוסדותינו בארה"ק, לבו עֵר וחם למען הרחבת גבולי הקדושה, י"ש קונה עולמות של צדקה וחסד במדה מרובה וגדושה, אי"ש חי רב פעלים כבירים לתורה ולתעודה, כל פה אליו יודה, הלא הוא

הרבני הנגיד הנכבד רודצו"ח

יואל שוראריץ

מו"ה

הי"ו

יו"ר וועד קרן הבנין בית חינוך לבנות
שע"י מוסדותינו הק' בני ברק יצ"ו

מפרנסי השבת המרומם של קהלא קדישא,
בצילא קדישא, באתרא קדישא מירון הבעל"ט

לרגל נישואי בנו החתן יעקב משולם נ"ו למצל שוב

יה"ר שיזכה לראות ולרוות מכל יוצ"ח רב תענוג ונחת דקדושה,
במידה מרובה וגדושה, מתוך בריות גופא ונהורא נפישא,
אושר ועושר והרחבת הדעת, רב ברכות ושובע שמחות,
תמיד בכל עת, וכל טוב סלה.

וועד הנסיעה

שב"ק פרשת תולדות באתרא קדישא מירון

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן

לְתַלְמִידָיו, בָּנַי, שָׁנוּ מִדּוֹתַי,

לִמְדוּ תוֹרָתִי

(גיטין דף סז. ופירש"י)

בהשגחה נפלאה נזדמן לאלפי הלומדים הוגי תורה
הלימוד בחבורת "תורתך שעשועי"
לימים הנעלים הקדושים "שבת מירון"

שבת דף ל"ג

עובדא המפורסמת דרבי שמעון בן יוחאי והטמנתו במערה קדישא

מתניתא דמר מתניא - במערתא דרבי שמעון:
כאור החמה מזהיר נזכה להתבשם בתורתו של התנא האלקי רשב"י וקדושתו במקום מנוחת קדשו בהר הקודש, מתוך אור קדושת התורה ברבים ובחבורה, יחד אלפי ישראל הדבקים בקדושת תורתו של רבי שמעון וחביריו במשך כל ימות השנה.

תּוֹרָתוֹ מָגֵן לָנוּ,
הִיא מְאִירַת עֵינֵינוּ

תורתך שעשועי
שע"י
התאחדות אברכים ד'סאטמאר
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א